

Τρίτη και Τέταρτη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου

για την Εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΣΕΩΝ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Τρίτη και Τέταρτη
Περιοδική Έκθεση
της Κύπρου

για την Εφαρμογή της Σύμβασης
για τα **Δικαιώματα του Παιδιού**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Παράγραφοι	Σελίδα
Εισαγωγή	1-2	15
I. Γενικά μέτρα εφαρμογής	3-46	15
Νομοθεσία και εφαρμογή	3-13	15
Εφαρμογή, συντονισμός, αξιολόγηση και εθνικό σχέδιο δράσης	14-17	18
Ανεξάρτητη παρακολούθηση	18-19	20
Κατανομή πόρων	20-24	20
Συλλογή στοιχείων	25-27	23
Εκπαίδευση/Διάχυση της Σύμβασης	28-34	24
Καθιστώντας τις αρχές και πρόνοιες ευρύτερα γνωστές	35-40	29
Διάθεση της Έκθεσης στο κοινό	41-42	31
Συνεργασία με μη κυβερνητικές οργανώσεις	43-44	32
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος διατάξεων σύμφωνα με το Κεφάλαιο I	45-46	33
II. Ορισμός του Παιδιού	47-52	33
Ποινική ευθύνη - δικαιοσύνη ανηλίκων	47-49	33
Ορισμός του παιδιού στη νομοθεσία	50	34
Στατιστικά στοιχεία	51	34
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος προνοιών σύμφωνα με το Κεφάλαιο II	52	34
III. Γενικές αρχές	53-97	34
Γενικές αρχές	53-55	35
Μη διάκριση	56-85	35
Ο σεβασμός στις απόψεις του παιδιού	86-95	45
Στατιστικά στοιχεία	96	47
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου III	97	47
IV. Πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες	98-113	48
Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση	98-99	48
Θρησκευτική ελευθερία	100-101	48
Βασανιστήρια και άλλοι τρόποι σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας	102-109	49
Στατιστικά στοιχεία	110-112	51
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου IV	113	52

	Παράγραφοι	Σελίδα
V. Οικογενειακό περιβάλλον και εναλλακτική φροντίδα	114-147	53
Γονική καθοδήγηση	114-116	53
Αποχωρισμός από τους γονείς	117	54
Παιδιά που στερούνται το οικογενειακό τους περιβάλλον	118-123	55
Υιοθεσία	124-127	56
Κακοποίηση και παραμέληση	128-139	58
Στατιστικά στοιχεία	140-144	62
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου V	145-147	63
VI. Βασική υγεία και ευημερία	148-169	64
Εφηβική υγεία	148-162	64
Κοινωνικές ασφάλισεις και υπηρεσίες φροντίδας παιδιών και διευκολύνσεις	163	69
Στατιστικά στοιχεία	164-168	70
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου VI	169	71
VII. Εκπαίδευση, ψυχαγωγία και πολιτιστικές δραστηριότητες	170-174	72
Ειδικές ανάγκες	170-172	72
Στατιστικά στοιχεία	173	73
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου VII	174	73
VIII. Ειδικά μέτρα προστασίας	175-195	73
Πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένα παιδιά	175-176	73
Σεξουαλική εκμετάλλευση, σωματεμπορία	177-185	74
Προστασία των παιδιών που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις	186	77
Δικαιοσύνη ανηλίκων	187-189	77
Στατιστικά στοιχεία	190-194	78
Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου VIII	195	79
IX. Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης	196-197	80
Παράρτημα της παρούσας έκθεσης περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Παράρτημα της Ενοποιημένης 3ης και 4ης Περιοδικής Έκθεσης της Κύπρου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I: ΓΕΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II: ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	83
Πίνακας 1: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2002	83
Πίνακας 2: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2003	83
Πίνακας 3: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2004	84
Πίνακας 4: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2005	84

Πίνακας 5:	Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2006	84
Πίνακας 6:	Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2007	84
Πίνακας 7:	Σύγκριση του αριθμού παιδιών ηλικίας 0-17 ετών με τον συνολικό πληθυσμό 2002-2007	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III: ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ		85
Πίνακας 8:	Σύνολο θανάτων που προκλήθηκαν από ασθένεια, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	85
Πίνακας 9:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Λοιμώδεις και Παρασιτικές Νόσους, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	86
Πίνακας 10:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νεοπλάσματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	86
Πίνακας 11:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Ασθένειες του Αίματος (αιμοποιητικά όργανα), διαταραχές ίμμουλον, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	86
Πίνακας 12:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Ενδοκρινικές, Διατροφικές και Μεταβολικές νόσους, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	86
Πίνακας 13:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νοητικές και Συμπεριφορικές Διαταραχές, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	87
Πίνακας 14:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους του Νευρικού Συστήματος και των Αισθητηρίων Οργάνων, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	87
Πίνακας 15:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους του Κυκλοφορικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	87
Πίνακας 16:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους του Αναπνευστικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	87
Πίνακας 17:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους του Πεπτικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	88
Πίνακας 18:	Θάνατοι από Ασθένειες του Γενετικού - Ουροποιητικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	88
Πίνακας 19:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από ορισμένες καταστάσεις που προέρχονται από την Περιγεννητική Περίοδο, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	88
Πίνακας 20:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Επιπλοκές της Εγκυμοσύνης, του Τοκετού και της Λοχείας, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	88
Πίνακας 21:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Συγγενείς Δυσπλασίες και Χρωμοσωμικές Ανωμαλίες, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	89
Πίνακας 22:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Συμπτώματα, Ενδείξεις και Παθολογικά Ευρήματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	89
Πίνακας 23:	Θάνατοι που προκλήθηκαν από αίτια που δεν αναφέρεται, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	89
Πίνακας 24:	Σύνολο θανάτων που προκλήθηκαν από εξωτερική αιτία τραυματισμού και δηλητηρίαση, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	90
Πίνακας 24(α):	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Οδικά Ατυχήματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	90
Πίνακας 24(β):	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Απροσδιόριστα Ατυχήματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	90
Πίνακας 24(γ):	Θάνατοι που προκλήθηκαν από Τυχαία Πτώση, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	90
Πίνακας 25:	Θύματα φόνου εκ προμελέτης, ανθρωποκτονίας, βρεφοκτονίας κτλ., κατά ηλικία και φύλο (σοβαρά αδικήματα), 2004-2006	91
Πίνακας 26:	Θάνατοι λόγω αυτοκτονίας και σκόπιμου αυτοτραυματισμού, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007	91

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV: ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ	92
Πίνακας 27: Γεννήσεις ζώντων κατά φύλο και ποσοστά γεννήσεων, 2001-2007	92
Πίνακας 28: Θύματα αδικημάτων κατά ηλικία, φύλο και τύπο αδικήματος (σοβαρά αδικήματα), 2004-2006	92
<hr/>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ	93
Πίνακας 29: Υποθέσεις παροχής υπηρεσιών στήριξης και συμβουλευτικής καθοδήγησης σε οικογένειες, 2003-2007	93
Πίνακας 30: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2003	94
Πίνακας 31: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2004	95
Πίνακας 32: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2005	96
Πίνακας 33: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2006	97
Πίνακας 34: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2007	98
Πίνακας 35: Παιδιά υπό φροντίδα, 2003	99
Πίνακας 36: Παιδιά υπό φροντίδα, 2004	99
Πίνακας 37: Παιδιά υπό φροντίδα, 2005	100
Πίνακας 38: Παιδιά υπό φροντίδα, 2006	100
Πίνακας 39: Παιδιά υπό φροντίδα, 2007	100
Πίνακας 40: Αριθμός Κρατικών Ιδρυμάτων για παιδιά και ανάδοχες οικογένειες ανά επαρχία, 2007	101
Πίνακας 41: Παιδιά υπό φροντίδα και μέθοδος χειρισμού, 2003-2007	101
Πίνακας 42: Υιοθεσίες, 2003-2007	102
Πίνακας 43: Διακρατικές Υιοθεσίες Ν. 26 (III)/94, 2003-2007	102
Πίνακας 44: Αριθμός προσώπων (κάτω των 18 ετών) που εισήλθαν στη χώρα και των οποίων η άδεια παραμένει σε ισχύ, 2007	102
Πίνακας 45: Θύματα απαγωγής και αρπαγής ανά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2004-2006	103
Πίνακας 46: Ενήλικες που διώχθηκαν για απαγωγές και αρπαγές και αποτέλεσμα, 2004-2006	103
Πίνακας 47: Περιστατικά Βίας στην Οικογένεια που καταγγέλλθηκαν στην Αστυνομία κατά είδος, 2001-2007	103
Πίνακας 48: Θύματα Βίας στην Οικογένεια κατά φύλο και ηλικία, 2001-2007	104
Πίνακας 49: Θύτες Οικογενειακής Βίας κατά φύλο και ηλικία, 2001-2007	104
Πίνακας 50: Υποθέσεις βίας στην οικογένεια και βίας εναντίον των παιδιών στην οικογένεια που καταγγέλλθηκαν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, 2000-2007	104
Πίνακας 51: Αριθμός υποθέσεων βίας στην οικογένεια εναντίον των παιδιών κατά επαρχία, 2001-2007	105
Πίνακας 52: Υποθέσεις κακοποίησης παιδιών, 2004-2007	105
<hr/>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: ΒΑΣΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑ	106
Πίνακας 53: Αριθμός και ποσοστό προσώπων με νοτική αναπηρία που είναι καταχωρημένα στο Επίσημο Μητρώο της Επιτροπής Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων, 2003-2007	106
Πίνακας 54: Αριθμός παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες κατά επαρχία και είδος αναπηρίας, 2003-2007	106
Πίνακας 55: Αριθμός παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες κατά ηλικία και επαρχία, 2003-2007	107
Πίνακας 56: Αριθμός παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες κατά φύλο και επαρχία, 2003-2007	107
Πίνακας 57: Παιδιά με Αναπηρίες που λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα, 2003-2007	107
Πίνακας 58: Παιδιά (ηλικίας κάτω των 20 ετών) που είναι καταχωρημένα στο μητρώο της Επιτροπής Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων και ζουν σε ιδρύματα, 2007	108

Πίνακας 59:	Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες που φοιτούν σε Κανονικά και Ειδικά Σχολεία	108
Πίνακας 60:	Ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας και θνησιμότητας παιδιών κάτω των πέντε ετών, 2002-2007	108
Πίνακας 61:	Ποσοστό παιδιών που έχουν ανοσοποιηθεί πλήρως, κατά είδος εμβολιασμού, 2000, 2003, 2006	109
Πίνακας 62:	Ποσοστό % των παιδιών που γεννήθηκαν σε νοσοκομεία/κλινικές σε αστικές-αγροτικές περιοχές, 2002-2007	110
Πίνακας 63:	Ευρήματα γενικής επισκόπησης πληθυσμού που διεξήχθη από το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου για τη χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών μεταξύ προσώπων ηλικίας 15-24 ετών, 2006	112
Πίνακας 64:	Πρόσωπα που ήταν αναμεμιγμένα σε υποθέσεις σχετικά με ναρκωτικά, κατά ηλικία, 2001-2007	112
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		113
Πίνακας 65:	Ποσοστά αλφαριθμητισμού, Έτη απογραφής 1992, 2001	113
Πίνακας 66:	Ποσοστά Εγγραφής σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 2000-2007	113
Πίνακας 67:	Πρόσωπα που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο και επανέλαβαν την ίδια τάξη στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 2000-2007	114
Πίνακας 68:	Μαθητές ανά εκπαιδευτικό ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2000-2008	115
Πίνακας 69:	Αριθμός εγγραφών στην άτυπη εκπαίδευση ανά επίπεδο, 2000-2007	115
Πίνακας 70:	Ποσοστά εγγραφής παιδιών ηλικίας 3-5 (στην προσχολική εκπαίδευση), 2000-2008	116
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII: ΜΕΤΡΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ		116
Πίνακας 71:	Αριθμός εσωτερικά εκτοπισθέντων ανηλίκων (κάτω των 18), 2007	116
Πίνακας 72:	Κατάταξη στις Ένοπλες Δυνάμεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, 2003-2007	117
Πίνακας 73:	Αριθμός παιδιών που εμπλέκονται στην Ειδική Διοικητική Διαδικασία που αποσκοπεί στην Αποποινικοποίηση Αδικημάτων, 2003-2007	117
Πίνακας 74:	Ανήλικοι που εμπλέκονται στη Διάπραξη Αδικημάτων (Σοβαρά και Μικροαδικήματα) 2004-2007	118
Πίνακας 75:	Ανήλικοι που είχαν εμπλοκή στη διάπραξη σοβαρών αδικημάτων, 2004-2007	119
Πίνακας 76:	Ανήλικοι που διέπραξαν μικροαδικήματα κατά τύπο, 2004-2007	120
Πίνακας 77:	Υποθέσεις ανηλίκων που είχαν εμπλοκή σε αδικήματα και παραπέμφθηκαν από το δικαστήριο για ετοιμασία κοινωνικοοικονομικών εκθέσεων, 2003-2007	120
Πίνακας 78:	Ανήλικοι που καταδικάστηκαν για αδίκημα (σοβαρό ή μικροαδίκημα) και ποινή που επιβλήθηκε, 2004-2006	121
Πίνακας 79:	Υποθέσεις αποφυλάκισης υπό όρους και διατάγματα επίβλεψης 95/72 - Ανήλικοι, 2003-2007	122
Πίνακας 80:	Ανήλικοι που καταδικάστηκαν για σοβαρά αδικήματα ή μικροαδικήματα, αδικήματα που λήφθηκαν υπόψη και προηγούμενες καταδίκες, 2004-2006	123
Πίνακας 81:	Αριθμός προσώπων κάτω των 18 ετών που κρατούνται στην Πτέρυγα Ανηλίκων και μέση διάρκεια ποινής που επιβλήθηκε από το δικαστήριο, 2003-2007	124
Πίνακας 82:	Υποδοχές καταδικασθέντων φυλακισμένων και υποδοχές παραβατών ποινικού δικαίου, κατά ηλικία, 2003-2006	124
Πίνακας 83:	Πρόσωπα που εμπλέκονται σε κατάχρηση ουσιών, κατά ηλικία, 2001-2007	125
Πίνακας 84:	Υποθέσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, 2006-2007	125
Πίνακας 85:	Αριθμός υποθέσεων παιδικής πορνογραφίας, 2004-2007	126

	Παράγραφοι	Σελίδα
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ		
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: ΒΑΣΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑ		
Γράφημα 1: Ευρήματα γενικής επισκόπησης πληθυσμού που διεξήχθη από το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου για τη χρήση αλκοόλ, 2006		111
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2		
Συμπληρωματικές απαντήσεις στην 3η και 4η Περιοδική Έκθεση που υποβλήθηκε στην Επιτροπή Ηνωμένων Εθνών για τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, το 2012	1-89	127
Μέρος I	1-74	129
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 1, του καταλόγου θεμάτων (CRC/C/CYP/Q/3-4)	1-6	129
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 2, του καταλόγου θεμάτων	7-8	130
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 3, του καταλόγου θεμάτων	9-13	130
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 4(α), του καταλόγου θεμάτων	14-17	131
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 4(β), του καταλόγου θεμάτων	18-25	132
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 4(γ), του καταλόγου θεμάτων	26	134
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 4(δ), του καταλόγου θεμάτων	27-32	134
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 5, του καταλόγου θεμάτων	33-34	135
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 6, του καταλόγου θεμάτων	35-38	136
Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 7, του καταλόγου θεμάτων	39-44	137
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 8(α), του καταλόγου θεμάτων	45-46	138
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 8(β), του καταλόγου θεμάτων	47	139
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 8(γ), του καταλόγου θεμάτων	48-49	139
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 9, του καταλόγου θεμάτων	50-51	139
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 10, του καταλόγου θεμάτων	52-71	140
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 11, του καταλόγου θεμάτων	72	144
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 12, του καταλόγου θεμάτων	73	144

	Παράγραφοι	Σελίδα
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 13, του καταλόγου θεμάτων	74	144
Μέρος II	75-78	145
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος II (α), (β) και (γ), του καταλόγου θεμάτων	75-76	145
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III(δ), του καταλόγου θεμάτων	77	146
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος II (ε), του καταλόγου θεμάτων	78	146
Μέρος III	79-89	147
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 1, του καταλόγου θεμάτων	79	147
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 2, του καταλόγου θεμάτων	80	147
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3, του καταλόγου θεμάτων	81	147
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(α), του καταλόγου θεμάτων	82	148
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(β), του καταλόγου θεμάτων	83	148
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(γ), του καταλόγου θεμάτων	84	148
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(δ), του καταλόγου θεμάτων	85	148
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 4, του καταλόγου θεμάτων	86	149
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 5, του καταλόγου θεμάτων	87	150
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 6, του καταλόγου θεμάτων	88	150
Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 75, του καταλόγου θεμάτων	89	150

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Τελικές παρατηρήσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην 3η και 4η Περιοδική Έκθεση της Κύπρου το 2012	1-62	151
I. Εισαγωγή	2	153
II. Μέτρα παρακολούθησης που έχουν ληφθεί και πρόοδος που επιτεύχθηκε από το συμβαλλόμενο Κράτος	3-5	153
III. Παράγοντες και δυσκολίες που εμποδίζουν την εφαρμογή της Σύμβασης	6	154
IV. Κύριοι τομείς ανησυχίας και συστάσεις	7-62	154
A. Γενικά μέτρα εφαρμογής (άρθρα 4, 42 και 44, παράγραφος 6, της Σύμβασης)	7-20	154

	Παράγραφοι	Σελίδα
Β. Γενικές αρχές (άρθρα 2, 3, 6 και 12 της Σύμβασης)	21-28	157
Γ. Πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες (άρθρα 7, 8, 13-17, 19 και 37 (α) της Σύμβασης)	29-30	159
Δ. Οικογενειακό περιβάλλον και εναλλακτική φροντίδα (άρθρα 5, 18 (παρ. 1-2), 9-11, 19-21, 25, 27 (παρ. 4) και 39 της Σύμβασης)	31-37	160
Ε. Αναπηρία, βασικές υπηρεσίες υγείας και ευημερίας (άρθρα 6, 18, (παρ. 3) 23, 24, 26, 27 (παρ. 1-3) της Σύμβασης)	38-43	162
Στ. Εκπαίδευση, ελεύθερος χρόνος και πολιτιστικές δραστηριότητες (άρθρα 28, 29 και 31 της Σύμβασης)	44-45	163
Η. Ειδικά Προστατευτικά Μέτρα (άρθρα 22, 30, 38, 39, 40, 37 (β)-(δ), και 32-36 της Σύμβασης)	46-57	164
Θ. Επικύρωση οργάνων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα	58	168
Ι. Συνεργασία με περιφερειακά σώματα	59	168
Κ. Παρακολούθηση και διάχυση	60-61	169
Λ. Επόμενη έκθεση	62	169

Ηνωμένα Έθνη
Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
Πρωτότυπο κείμενο: Αγγλικό

Διανομή: Γενική
14 Σεπτεμβρίου 2011

Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού
3 Αυγούστου 2009

3η και 4η Περιοδική Έκθεση της Κύπρου
που υποβλήθηκε στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών
για τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, το 2009
(περίοδος αναφοράς 2003-2007)

Εισαγωγή

1

Η Κύπρος συνεχίζει να παραμένει δεσμευμένη στην αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η παρούσα Έκθεση περιλαμβάνει τις τελικές παρατηρήσεις της Επιτροπής (CRC/C/15/Add.205) και δίδει το περίγραμμα των εξελίξεων στην Κύπρο από την προηγούμενη έκθεση, την οποία εξέτασε η Επιτροπή το 2003. Ακολουθεί πιστά τη δομή που περιγράφεται στις Γενικές Κατευθυντήριες Γραμμές (CRC/C/58/Rev.1). Η Έκθεση ετοιμάστηκε από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με τη συμβολή Υπουργείων και Υπηρεσιών¹, της Επιτροπής Νομοθεσίας, του Ανωτάτου Δικαστηρίου και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων².

2

Όπως σημειώνει η Επιτροπή (παράγραφος 5 των τελικών παρατηρήσεων), λόγω του γεγονότος ότι το ένα τρίτο του εδάφους της Κύπρου βρίσκεται υπό τουρκική στρατιωτική κατοχή από το 1974, η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας παρεμποδίζεται από το να ασκήσει αποτελεσματικό έλεγχο στις κατεχόμενες περιοχές και, συνεπώς, δεν μπορεί να διασφαλίσει την εφαρμογή της Σύμβασης σε αυτές τις περιοχές. Η Κυβέρνηση συμμερίζεται την ανησυχία της Επιτροπής διότι δεν μπορούν να παρασχεθούν πληροφορίες για τα παιδιά που ζουν στις κατεχόμενες περιοχές λόγω της υφιστάμενης πολιτικής κατάστασης.

Κεφάλαιο I

Γενικά μέτρα εφαρμογής (άρθρα 4, 42 και 44, παράγραφος 6 της Σύμβασης)

CRC/C/15/ Add. 205, παράγραφος 9

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίσει ότι η εθνική νομοθεσία του συνάδει πλήρως με τις αρχές και τις πρόνοιες της Σύμβασης, και ιδιαίτερα στον τομέα της δικαιοσύνης ανήλικων. Εν προκειμένω η διυπουργική Επιτροπή πρέπει να έχει επαρκείς πόρους και να αναπτύξει και να εφαρμόσει χρονικά προσδιορισμένο σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση της Σύμβασης στο εθνικό της δίκαιο.

Νομοθεσία και εφαρμογή

3

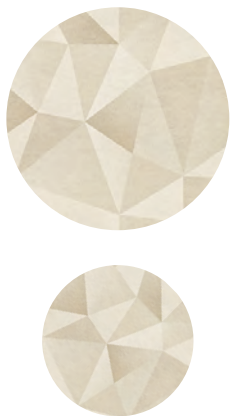
Έχει ετοιμαστεί από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοσχέδιο για την Ευημερία, Φροντίδα και Προστασία του Παιδιού, με την εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων³, Υπουργείων και Κυβερνητικών Τμημάτων⁴,

¹ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Άμυνας, Νομική Υπηρεσία, Γραφείο Προγραμματισμού, Τμήμα Εργασίας.

² Η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία των Παιδιών, ο Οργανισμός Νεολαίας, το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού, το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου, η Επιτροπή για την Προστασία των Δικαιωμάτων Προσώπων με Νοπτική Αναπηρία, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Προστασία και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, η Ένωση Δήμων.

³ Η Επίτροπος Νομοθεσίας, τα Οικογενειακά Δικαστήρια, η Κεντρική Επιτροπή για την Εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

⁴ Το Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Τμήμα Εργασίας, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

όπως και μη κυβερνητικών Οργανισμών (ΜΚΟ)⁵ σύμφωνα με χρονικά προσδιορισμένο σχέδιο. Το νομοσχέδιο, το οποίο θα αντικαταστήσει τον υφιστάμενο περί Παίδων Νόμο (Κεφ. 352, όπως τροποποιήθηκε) συνάδει πλήρως με τις αρχές και τις πρόνοιες τόσο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών. Κάνει σαφή αναφορά στις εισαγωγικές του διατάξεις, στις γενικές αρχές που πρέπει να ισχύουν σε όλες τις περιπτώσεις (άρθρα 2, 3, 5, 6, 9, 12, 13, 14, 18 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών). Συγκεκριμένες αρχές που αφορούν διαφορετικές πτυχές της ευημερίας, φροντίδας και προστασίας των παιδιών, περιλαμβάνονται στην αρχή κάθε σχετικού Μέρους του Νόμου. Αυτή τη στιγμή ετοιμάζονται λεπτομερείς κανονισμοί, δυνάμει του Νόμου. Η ευημερία και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελούν το υπέρτατο μέλημα του Νομοσχεδίου, το οποίο προνοεί για τη στήριξη των παιδιών και των οικογενειών, τη φροντίδα και την προστασία των παιδιών, την έκδοση διαταγμάτων των δικαστηρίων, όταν αυτό είναι αναπόφευκτο, τη μεταχείριση των παιδιών που βρίσκονται υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (περιλαμβανόμενης της τοποθέτησης σε ανάδοχες οικογένειες ή σε κρατικά ιδρύματα παιδικής προστασίας), τη ρύθμιση των Ιδρυμάτων για Παιδιά, την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες, κέντρα ημερήσιας φροντίδας, και τους φροντιστές παιδιών, όπως και τιμωρίες σε περιπτώσεις κακομεταχείρισης και έκθεσης παιδιών σε κίνδυνο.

Μόλις τύχει νομοπαρασκευαστικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία, το νομοσχέδιο για τα Παιδιά θα υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση και θα σταλεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων, που αναμένεται να το ψηφίσει μέσα στο 2010.

4

Ο περί Προστασίας Νεαρών Προσώπων στην Εργασία Νόμος [Ν. 48(Ι) 2001] βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε διαδικασία τροποποίησης. Επιπρόσθετα, προωθείται η ετοιμασία των Κανονισμών που προβλέπει ο Νόμος.

5

Ο περί Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και Προστασίας των Θυμάτων Νόμος [Ν. 87/(1)/2007], που θεσπίστηκε το 2007, περιλαμβάνει ειδικές πρόνοιες για την προστασία των παιδιών και συγκεκριμένα των ασυνόδευτων ανηλίκων. Το Άρθρο 36(Ι) του Νόμου προνοεί ότι ο Νόμος υπόκειται στις πρόνοιες τόσο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών και τονίζει ότι οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες πρέπει κατά την εφαρμογή του Νόμου να λαμβάνουν υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και πρέπει να διασφαλίζουν την πλήρη εφαρμογή όλων των προβλεπόμενων διαδικασιών, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού.

6

Οι περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμοι τροποποιήθηκαν το 2007 [Ν. 8(Ι)/2007] με σκοπό την εναρμόνισή τους με τρεις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δύο από τις οποίες περιλαμβάνουν πρόνοιες σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών. Συγκεκριμένα, η Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρώπης 2003/86/ΕΚ αφορά το δικαίωμα επανένωσης οικογενειών και περιλαμβάνει πρόνοιες για ασυνόδευτους ανήλικους, ενώ η Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρώπης 2002/90/ΕΚ για τον ορισμό της υποβοήθησης παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής, συμπληρώνουν τα άλλα όργανα που υιοθετήθηκαν για καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, της παράνομης απασχόλησης, της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών.

⁵ Το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού, η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία του Παιδιού.

7

Ο περί Υιοθεσίας Νόμος του 1995 [N. 19(I)/95, όπως τροποποιήθηκε] βρίσκεται υπό αναθεώρηση με σκοπό την εναρμόνισή του τόσο με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και με τη Σύμβαση της Χάγης για την Προστασία των Παιδιών και για τη Συνεργασία αναφορικά με Διακρατική Υιοθεσία. Μια μελέτη που αναλήφθηκε από το Διεθνές Κέντρο για τα Δικαιώματα των Παιδιών που στερούνται της οικογένειάς τους (IRC) ακολουθήθηκε από συζήτηση στρογγυλής τράπεζας στις 2 Ιουλίου 2007 για την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των κοινωνικών φορέων. Η IRC υπέβαλε εισηγήσεις για την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας, οι οποίες βρίσκονται υπό μελέτη.

8

Οι περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμοι του 2000 και 2004 [N. 119(I)/2000, N. 212(I)/2004] βρίσκονται, επίσης, σε διαδικασία τροποποίησης. Οι τροποποιήσεις αφορούν, μεταξύ άλλων, τη σαφή διευκρίνιση ότι σε περιπτώσεις όπου οι πράξεις βίας στην οικογένεια γίνονται στην παρουσία του παιδιού, η βία θεωρείται ότι ασκείται εναντίον του παιδιού, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε μορφή συγκατάθεσης του παιδιού. Άλλες τροποποιήσεις αφορούν την επιβολή αυξημένων ποινών για πράξεις σεξουαλικής και φυσικής βίας που διαπράττονται σε βάρος ενός παιδιού, με ποινή ισόβιας κάθειρξης σε περιπτώσεις αιμομιξίας με παιδί ηλικίας κάτω των 18 ετών. Ταυτόχρονα, ετοιμάζονται κανονισμοί για τη λειτουργία καταφυγίων για την προστασία θυμάτων οικογενειακής βίας και εμπορίας ανθρώπων.

9

Ο περί Προσφύγων Νόμος του 2007 [N. 112(I)/2007], ο οποίος τροποποιεί τους προηγούμενους περί Προσφύγων Νόμους [N. 6(I)/2000, N. 6 (I)/2002, N. 53(I)/2003, N. 67(I)/2003, N. 9(I)/2004, N. 241(I)/2004, N. 154(I)/2005], ορίζει ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα για την εφαρμογή του Νόμου (άρθρο 9).

10

Σε ό,τι αφορά τη δικαιοσύνη των ανηλίκων, μια ειδική διοικητική διαδικασία που αποσκοπεί στην αποποινικοποίηση αδικημάτων που διαπράττονται από ανήλικους παραβάτες (όπως περιγράφηκε στην προηγούμενη έκθεσή μας) εξακολουθεί να διασφαλίζει ότι παιδιά κάτω των 16 ετών που διαπράττουν ήσσονος σημασίας αδικήματα τυχάνουν μεταχείρισης ως παιδιά που χρειάζονται φροντίδα, προστασία και αποκατάσταση (δηλ. τυχάνουν προληπτικών/υποστηρικτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών προστασίας παιδιών) και δεν ασκείται ποινική δίωξη εναντίον τους. Ετοιμάζεται νέο νομοσχέδιο που προβλέπει για τη μεταχείριση νεαρών παραβατών ηλικίας μέχρι 18 ετών (για πληροφορίες βλ. παράγραφο 187).

11

Επιπρόσθετα, θεσπίστηκε νέα ολοκληρωμένη νομοθεσία το 2005 [ο περί Δικαιωμάτων Προσώπων που Συλλαμβάνονται και Τελούν υπό Κράτηση Νόμος, N. 163(I)/2005], που επεκτείνει τις συνταγματικές πρόνοιες, οι οποίες διασφαλίζουν τα δικαιώματα προσώπων που συλλαμβάνονται και τελούν υπό κράτηση και περιλαμβάνει ειδικές πρόνοιες για ανήλικους κάτω των 18 ετών (για πληροφορίες βλ. παραγράφους 104 και 105).

12

Το 2004 τροποποιήθηκε ο περί Αποκαταστάσεως Καταδικασθέντων Νόμος του 1981 [Ν. 70/1981], οι κύριες τροποποιήσεις του οποίου αφορούν την πιο ευνοϊκή ρύθμιση των συνθηκών υπό τις οποίες διαγράφονται οι προηγούμενες καταδίκες στην περίπτωση νεαρών προσώπων μέχρι την ηλικία των 21 ετών.

13

Το 2005 θεσπίστηκε στον τομέα του ποινικού δικαίου, και άλλος νόμος ο οποίος είναι προσανατολισμένος στα δικαιώματα των παιδιών, σύμφωνα με τον οποίο η στέρηση της ελευθερίας εγκύων ή μπτέρων παιδιών μέχρι 3 ετών, είτε κατά τη διάρκεια της διερεύνησης ενός αδικήματος είτε μετά την καταδίκη, περιορίζεται σε πολύ σοβαρά αδικήματα και γίνεται κάτω από καθορισμένες συνθήκες. [Ο περί Προστασίας Παιδιών Καταδικασθεισών Γυναικών ή Γυναικών Υπόπτων Νόμος, Ν. 33(I)/2005.]

Εφαρμογή, συντονισμός, αξιολόγηση και εθνικό σχέδιο δράσης

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 12

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος διασφαλίζει:

- α. Ότι η Κεντρική Επιτροπή για την εφαρμογή της Σύμβασης υιοθετεί διεπιστημονική προσέγγιση που βασίζεται στα δικαιώματα του παιδιού και ότι της παρέχονται επαρκείς οικονομικοί και ανθρωπίνι πόροι, καθώς και κατάλληλοι όροι εντολής ώστε να μπορεί να συντονίζει αποτελεσματικά τις εθνικές και διεθνείς δραστηριότητες για την εφαρμογή της Σύμβασης,
- β. την εναρμόνιση μεταξύ της Σύμβασης, του εθνικού σχεδίου δράσης και του αποτελέσματος του εγγράφου της ειδικής συνόδου και ότι παρακολουθεί και αξιολογεί αποτελεσματικά την επίδραση των πολιτικών που υιοθετούνται αναφορικά με τα παιδιά.

14

Οι προσπάθειες της Κεντρικής Επιτροπής κορυφώθηκαν μέσω της θέσης νομοθεσίας που ρυθμίζει το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης - ιδιαίτερα του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 [Ν. 74(I)/2007], που τέθηκε σε ισχύ στις 22 Ιουνίου 2007.

15

Σύμφωνα με τον Νόμο αυτό, η Επίτροπος είναι υπεύθυνη, μεταξύ άλλων, για την επίβλεψη και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνουν τα ακόλουθα [άρθρο 4(1)]:

- α. την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα,
- β. την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τα δικαιώματα των παιδιών, ώστε να κινητοποιηθεί και να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικότερα,
- γ. τον εντοπισμό και την προώθηση των απόψεων των παιδιών, εκεί που τα ίδια δεν μπορούν να ακουστούν,
- δ. την εποπτεία και τον έλεγχο της υλοποίησης των προνοιών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών,

- ε. την εξέταση και την παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών και την υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνιση της νομοθεσίας με σχετικές διεθνείς συμβάσεις, καθώς και την προώθηση της κύρωσης των συμβάσεων αυτών από την Κυπριακή Δημοκρατία,
- στ. τη διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης με σκοπό την αλλαγή παρωχημένων αντιλήψεων σχετικά με τη θέση των παιδιών στην κοινωνία,
- ζ. την υποβολή αιτήσεων, εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού, για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν, όπου ο νόμος ή το δικαστήριο ήθελαν αποκλείσει τα πρόσωπα που έχουν τη γονική ευθύνη από του να αντιπροσωπεύουν το παιδί, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων με το τελευταίο,
- η. την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά, όπου τούτο προβλέπεται από νόμο, όπως επίσης και σε δικαστικές διαδικασίες, στις οποίες θα μπορεί ο Επίτροπος να διορίζεται ως αντιπρόσωπος παιδιού από το δικαστήριο,
- θ. γενικά, τη λήψη οποιασδήποτε ενέργειας, την οποία η Επίτροπος κρίνει αναγκαία, προς εκπλήρωση της αποστολής της μέσα στο πλαίσιο του Νόμου

16

Το Γραφείο της Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και στελεχώνεται με λειτουργούς, με απόσπαση από διάφορα κυβερνητικά τμήματα (άρθρο 12). Όπως καθορίζεται στον Νόμο [άρθρο 4(2)], η Επίτροπος μπορεί να:

- διοργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού
- προωθεί την έρευνα
- προωθεί τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού
- υποβάλλει συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με θέματα που αφορούν τα παιδιά και, κατά την κρίση της, δίνει δημοσιότητα σ' αυτές
- συντονίζει την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού
- συνεπικουρεί το έργο μη κυβερνητικών οργανώσεων
- ετοιμάζει το Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών
- υποβάλλει αυτεπαγγέλτως στις αρμόδιες αρχές, για διερεύνηση, παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού
- αξιολογεί το αποτέλεσμα της διερεύνησης παραπόνων
- συνεργάζεται με αντίστοιχα όργανα και αρχές άλλων κρατών, και ιδιαίτερα κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της
- δημιουργεί και διατηρεί Αρχείο Στατιστικών Δεδομένων για το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο.

17

Μεταξύ άλλων, οι άμεσοι στόχοι της Επιτροπής είναι:

- Να αξιολογεί το γενικό εθνικό πλαίσιο για τα παιδιά (πολιτικές και πρακτικές) και να υποβάλλει εισηγήσεις και συστάσεις για την προώθηση τροποποιήσεων που διασφαλίζουν την εναρμόνισή του με τη Σύμβαση και το έγγραφο συμπερασμάτων της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης για τα παιδιά, όπως και η ικανοποιητική ανταπόκρισή του στις τελικές παρατηρήσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

- Να αναθεωρεί τα υφιστάμενα συστήματα συλλογής στοιχείων και να υποβάλλει εισηγήσεις και συστάσεις για τη δημιουργία ενός κεντρικού και ολοκληρωμένου συστήματος για συλλογή αναλυτικών στατιστικών στοιχείων και άλλων πληροφοριών πάνω σε τακτική βάση και την ανάπτυξη δεικτών αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

Ανεξάρτητη παρακολούθηση

CRC/C/15/Add. 205, παράγραφος 14

Η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να καταβάλει προσπάθειες για διορισμό είτε ενός επιτρόπου που θα είναι αρμόδιος για τα δικαιώματα του παιδιού, ή να δημιουργήσει ειδικό τμήμα ή διεύθυνση για τα δικαιώματα του παιδιού, μέσα στο πλαίσιο του Εθνικού Θεσμού που θα έχει την ιδιαίτερη ευθύνη για αντιμετώπιση των παραπόνων που υποβάλλονται από παιδιά με τρόπο που να δείχνει ευαισθησία για το παιδί. Εν προκειμένω η Επιτροπή αναφέρεται στο γενικό σχόλιό της αρ.2 για το ρόλο των εθνικών ιδρυμάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

18

Έχει ήδη διοριστεί Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, σύμφωνα με τον περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο του 2007 [Ν. 74(I)/ 2007], όπως περιγράφεται στις παραγράφους 14-17. Το άρθρο 8 του Νόμου προβλέπει το ανεξάρτητο καθεστώς της Επιτρόπου η οποία:

- ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στον νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή του/της
- υπόκειται στο καθήκον εχεμύθειας, το οποίο συνεχίζει να υφίσταται και μετά την, για οποιονδήποτε λόγο, αποχώρησή του/της από το αξίωμα και
- ως μάρτυρας ή εμπειρογνώμονας, καταθέτει πληροφορίες που αφορούν αποκλειστικά και μόνο την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

19

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού διορίστηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημ. 29 Αυγούστου 2007, αφού έλαβε υπόψη τις απόψεις των παιδιών, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών και της Παιδοβουλής⁶. Ως ημερομηνία έναρξης των καθηκόντων της Επιτρόπου ορίστηκε η 6η Φεβρουαρίου 2008, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και η Επίτροπος έδωσε τη νενομισμένη διαβεβαίωση ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας την ίδια ημέρα.

Κατανομή πόρων

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 16

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην πλήρη εφαρμογή του άρθρου 4 της Σύμβασης που δίδει προτεραιότητα στην κατανομή κονδυλίων του προϋπολογισμού για την εφαρμογή

⁶ Η Παιδοβουλή δημιουργήθηκε το 2001 με πρωτοβουλία της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής για την Προστασία και Ευημερία του Παιδιού (μη κυβερνητική οργάνωση για τα δικαιώματα του παιδιού) με σκοπό να διασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα θέματα που τα αφορούν. Επιτρέπει σε 56 παιδιά, τα οποία αντιπροσωπεύουν παιδιά από όλες τις επαρχίες, να συζητούν θέματα που προκύπτουν μέσα από το ετήσιο εθνικό συνέδριο για θέματα που αφορούν τα παιδιά, να παρουσιάσουν τις απόψεις τους σε ειδική σύνοδο της Βουλής των Αντιπροσώπων. Της συνόδου προεδρεύει ο Πρόεδρος της Βουλής και την παρακολουθούν Βουλευτές και εκπροσώποι συναφών με το θέμα κυβερνητικών τμημάτων και αρχών.

των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των παιδιών, ιδιαίτερα εκείνων που ανήκουν σε οικονομικά μειονεκτούσες ομάδες «στο μέγιστο όριο... των διαθέσιμων πόρων». Περαιτέρω, συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος καθορίσει το ποσό και το ποσοστό του κρατικού προϋπολογισμού που θα διατεθεί μέσω δημοσίων και ιδιωτικών ιδρυμάτων ή οργανώσεων για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού σε τομείς όπως είναι η εναλλακτική φροντίδα, η αγωγή σε θέματα υγείας και η ειδική προστασία, για να είναι σε θέση να αξιολογήσει την επίδραση και τις επιπτώσεις των δαπανών και επίσης, ενόψει του κόστους, την προσβασιμότητα, την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στα παιδιά σε διάφορους τομείς.

20

Η Κυβέρνηση προωθεί πληθώρα μέτρων, στο μέγιστο όριο των διαθέσιμων πόρων, για την εφαρμογή των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των παιδιών, με ιδιαίτερη έμφαση σε παιδιά που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. Μια από τις τρεις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ενσωμάτωση 2006-2008, είναι η πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού παιδιών (οι άλλες δύο προτεραιότητες είναι η μείωση του κινδύνου φτώχειας γενικά και ειδικά του πληθυσμού ηλικίας 65 και άνω και η ένταξη των ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας). Μέτρα για τα παιδιά, τα οποία περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική για Κοινωνική Ενσωμάτωση εμπεριέχουν προγράμματα που αποσκοπούν στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των παιδιών που πηγαίνουν σχολείο σε μειονεκτούσες περιοχές, προγράμματα υποστηρικτικής διδασκαλίας, στήριξης παιδιών με ειδικές ανάγκες, προαγωγής της γνώσης του χειρισμού εργαλείων ηλεκτρονικού αλφαριθμητισμού (e-literacy), την εφαρμογή υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης, την εισαγωγή του θεσμού των προαιρετικών ολοήμερων νηπιαγωγείων, την επέκταση του θεσμού των προαιρετικών ολοήμερων δημοτικών σχολείων και την πιλοτική εφαρμογή της υποχρεωτικής ολοήμερης δημοτικής εκπαίδευσης. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο κίνδυνος παιδικής φτώχειας στην Κύπρο που ήταν 12% το 2007 (χρησιμοποιώντας ένα σχετικό μέτρο φτώχειας 60% του μέσου εθνικού διάμεσου διαθέσιμου εισοδήματος) είναι ανάμεσα στους χαμηλότερους στην Ευρώπη, σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές για το Εισόδημα και τις Συνθήκες Διαβίωσης.

21

Οι κοινωνικές δαπάνες για το 2006 [που περιλαμβάνουν δαπάνες που γίνονται από την Κυβέρνηση, τους ημικρατικούς οργανισμούς, τις τοπικές αρχές και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ)] ανέρχονταν σε €6.271,08 εκατ., που αντιπροσωπεύουν το 23,39% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Η ανάλυση ανά κοινωνικό τομέα ήταν 7,24% του ΑΕΠ για την παιδεία, 3,15% για την υγεία, 10,5% για την κοινωνική ασφάλιση και τα δημόσια βοηθήματα και 2,5% για στέγαση.

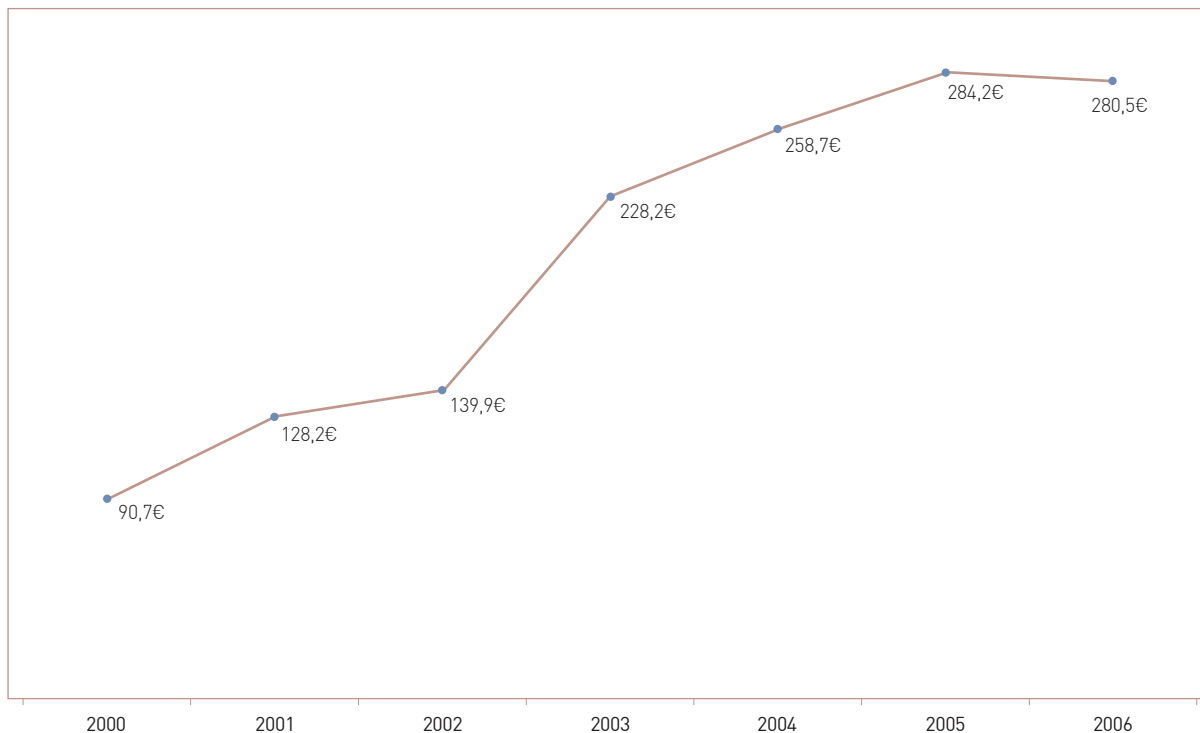
22

Σε απάντηση της ανησυχίας της Επιτροπής ότι η Κύπρος δεν μπορούσε να δηλώσει συγκεκριμένα το ποσοστό των κοινωνικών δαπανών που αντιπροσωπεύουν τα προγράμματα για τα παιδιά (παράγραφος 15 των τελικών παρατηρήσεων) πρέπει να σημειωθεί ότι τα προγράμματα και οι υπηρεσίες από τις οποίες επωφελούνται τα παιδιά συχνά αποτελούν αναπόσπαστο μέρος προγραμμάτων και υπηρεσιών που ωφελούν οικογένειες, π.χ. δημόσιο βοήθημα για μειονεκτούσες οικογένειες. Συνεπώς δεν είναι δυνατόν να δοθεί ακριβής αριθμός για τις δαπάνες που προορίζονται μόνο για τα παιδιά, ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ολοκληρωμένων Στατιστικών Κοινωνικής Προστασίας (ESSPROS), οι δαπάνες της Κύπρου για οικογένειες και παιδιά, οι οποίες περιλαμβάνουν δαπάνες από την Κυβέρνηση, ημικρατικούς οργανισμούς, τοπικές αρχές και ΜΚΟ ανέρχονταν στα €280.5 εκατ. το 2006, αντιπροσωπεύοντας το 10,8% των κοινωνικών δαπανών και 1,9%

του ΑΕΠ. Πρέπει να σημειωθεί ότι το ESSPROS δεν περιλαμβάνει δαπάνες για εκπαίδευση και υγεία (αναφέρονται στην παράγραφο 20). Το γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζει τις συνολικές δαπάνες σε ευρώ (€ εκατομμύρια) για οικογένειες και παιδιά για την περίοδο 2003-2007:

Συνολική δαπάνη για οικογένειες και παιδιά (σε εκατ. €) για την περίοδο 2000-2006

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Δαπάνες για ωφελήματα παιδιών σε ευρώ € (εκατομμύρια)

Έτος	€ εκατ.	Ως ποσοστό στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών
2003	€118 58	5,0%
2004	€142 50	5,6%
2005	€146 60	5,9%
2006	€147 45	4,9%
2007	€150 87	5,0%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Σημείωση: Υπάρχει μια αυξητική στάση στις δαπάνες για ωφελήματα παιδιών, παρά την τάση μείωσης τόσο στον αριθμό παιδιών (Βλ. Παράρτημα, Πίνακες 1-6) όσο και στο ποσοστό παιδιών στον συνολικό πληθυσμό (Πίνακας 7)

Οικονομική βοήθεια στο εξωτερικό

23

Η δέσμευση της Κύπρου να διασφαλίσει τα δικαιώματα των παιδιών αντανakλάται στην επιλογή των προγραμμάτων που χρηματοδοτήθηκαν το 2007 μέσω της Επίσημης Αναπτυξιακής Βοήθειας, όπως φαίνεται πιο κάτω:

- Για την ανέγερση οικοτροφείου για κορίτσια στο σχολείο Sekonyela στο Λεσόθο, η Κύπρος συνεισέφερε ποσό €180,000 (περίπου C£105,200). [Το 2006 συνεισέφερε για το ίδιο έργο ποσό €171.000 (περίπου C£98,300)]
- Για την εφαρμογή του σχεδίου προγράμματος «Βελτίωση της ποιότητας της Νηπιακής Εκπαίδευσης» του Παγκόσμιου Προγράμματος Τροφίμων (WFP), που περιλάμβανε την προσφορά προγεύματος σε 12.100 παιδιά στην επαρχία Al Fayoum στην Αίγυπτο, η Κύπρος συνεισέφερε \$400,000 (περίπου €305.000 ή C£171.600).
- Για την εφαρμογή του Προγράμματος του WFP «Σχολικό Συσσίτιο στην Επαρχία Amhara» στην Υεμένη, η Κύπρος συνεισέφερε \$250,000 (περίπου €170.400 ή C£99.600).

24

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση από το εξωτερικό για τα παιδιά της Κύπρου αυτή προέρχεται από την Επιτροπή Βοήθειας Παιδιών της Κύπρου (Cyprus Children's Fund), μια μη κερδοσκοπική οργάνωση που δημιουργήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το 1975 για ανακούφιση των εκτοπισμένων παιδιών. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τη χρηματοδότηση της περιόδου 2003-2007:

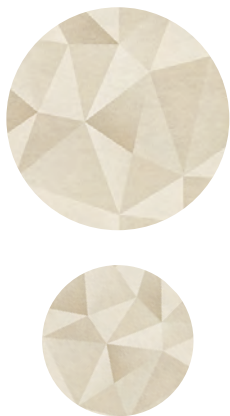
Έτος	C£ εκατ.	Ως ποσοστό του Προϋπολογισμού του Γεν. Λογ.
2003	35 189 [€60 12]	0,04%
2004	35,802 [€61 17]	0,07%
2005	35 381 [€60 45]	0,22%
2006	36 463 [€62 30]	0,15%
2007	38 200 [€65 27]	0,13%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Συλλογή Στοιχείων

CRC/C/15/Add. 205, παράγραφος 18

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος εντείνει τις προσπάθειές του για τη δημιουργία ενός κεντρικού αρχείου και την εισαγωγή ενός ολοκληρωμένου συστήματος συλλογής αναλυτικών στατιστικών στοιχείων για όλους τους τομείς που καλύπτονται από τη Σύμβαση και που χρησιμοποιούν σχετικούς δείκτες για τα δικαιώματα των παιδιών. Ένα τέτοιο σύστημα θα καλύπτει όλα τα παιδιά μέχρι την ηλικία των 18 ετών, με ειδική έμφαση σε αυτά που είναι ιδιαίτερα ευάλωτα. Το κράτος πρέπει εν προκειμένω να πάρει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να περιλάβει στοιχεία για τα παιδιά που κατοικούν στο κατεχόμενο τμήμα του εδάφους του.

25

Αν και δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί το κεντρικό αρχείο, συνεχίζονται οι προσπάθειες από διάφορα Υπουργεία και Υπηρεσίες για βελτίωση των συστημάτων συλλογής στοιχείων που διαθέτουν και για πολιτικές που στηρίζονται σε καλύτερες πληροφορίες. Για παράδειγμα, το μηχανογραφημένο σύστημα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας που είναι ένα δίκτυο ευρείας περιοχής το οποίο καλύπτει πληροφορίες που συλλέγονται από όλα τα Επαρχιακά Γραφεία Ευημερίας (ΕΓΕ) αναβαθμίστηκε το 2007 σε σύστημα με πρόσβαση μέσω διαδικτύου (web enabled). Τώρα αναπτύσσονται νέες απαιτήσεις αναφορικά με την κατάσταση όλων των παιδιών που λαμβάνουν υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του Παραρτήματος των Γενικών Κατευθυντηρίων Γραμμών (CRC/C/58/Rev. 1) όσον αφορά αναλυτικά στοιχεία (βλ. παράγραφο 147 για περισσότερες λεπτομέρειες). Ταυτόχρονα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας αντιπροσωπεύονται στην Υποομάδα της Επιτροπής για τους Δείκτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, η οποία, μεταξύ άλλων, εργάζεται για την ανάπτυξη δεικτών στον τομέα της παιδικής φτώχειας. Τα στατιστικά στοιχεία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας που είναι διαθέσιμα αναφέρονται στα Κεφάλαια V και VI.

26

Ένα άλλο παράδειγμα βελτιωμένης συλλογής στοιχείων είναι η ηλεκτρονική βάση δεδομένων όλων των περιστατικών που κατηγοριοποιούνται ως βία στην οικογένεια και κακοποίηση ανηλίκων, η οποία τηρείται από την Αστυνομία. Τέτοια περιστατικά κωδικοποιούνται και αποθηκεύονται κατά τη λήψη τους και σύμφωνα με το έντυπο Αρ. 102 της Αστυνομίας, το οποίο συμπληρώνεται και αποστέλλεται στο Γραφείο χειρισμού θεμάτων βίας στην οικογένεια και κακοποίησης ανηλίκων για περαιτέρω ανάλυση. Η βάση δεδομένων περιλαμβάνει αναλυτικά στοιχεία, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του Παραρτήματος των Γενικών Κατευθυντηρίων Γραμμών (CRC/C/58/Rev. 1). Τα στατιστικά στοιχεία της Αστυνομίας που είναι διαθέσιμα αυτή τη στιγμή αναφέρονται στις παραγράφους V και VI.

27

Οι δυσκολίες και οι δράσεις που προγραμματίζονται για βελτιωμένη συλλογή στοιχείων εξετάζονται στις παραγράφους 45-46. Αναφορικά με τα στοιχεία για τα παιδιά που ζουν στις κατεχόμενες περιοχές, βλέπετε την Εισαγωγή, παράγραφος 2.

Εκπαίδευση/Διάχυση της Σύμβασης

CRC/C/15/Add. 205, παράγραφος 20

Η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να συνεχίσει και να ενδυναμώσει τις προσπάθειες για προσφορά επαρκούς και συστηματικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των παιδιών σε ομάδες επαγγελματιών που εργάζονται με τα παιδιά και για τα παιδιά, δίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στους λειτουργούς επιβολής του νόμου, εισαγγελείς και δικαστές. Προτρέπει το συμβαλλόμενο Κράτος να εξακολουθήσει να αναπτύσσει μεθόδους για προώθηση της Σύμβασης, ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο, και να ενισχύσει περαιτέρω τέτοιες δραστηριότητες από μέρους ΜΚΟ.

Εκπαίδευση

28

Η Κύπρος συνεχίζει να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση των επαγγελματιών και την ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα του παιδιού. Πέραν των δράσεων που περιγράφηκαν στις

προηγούμενες εκθέσεις, από το 2003 καταβάλλονται εντατικοποιημένες προσπάθειες από διάφορα κυβερνητικά τμήματα.

Αστυνομία

29

Τα δικαιώματα των παιδιών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης της Αστυνομίας σε θέματα κακοποίησης παιδιών, βίας στην οικογένεια, σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, παιδικής πορνογραφίας και νεανικής παραβατικότητας. Η επένδυση που γίνεται στην εκπαίδευση της Αστυνομίας είναι σημαντική, όπως εξηγείται πιο κάτω.

I. Κακοποίηση παιδιών και βία στην οικογένεια

α. Το Γραφείο Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Παιδιών οργανώνει σεμινάρια και διαλέξεις για σκοπούς εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης, σε συνεργασία με την Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου. Η εκπαίδευση αυτή διαιρείται σε τέσσερα διαφορετικά επίπεδα ως εξής:

- Βασικό επίπεδο
Οι νεοσύλλεκτοι που συμπληρώνουν τη βασική τους εκπαίδευση στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου παρακολουθούν τρία τετράωρα μαθήματα που καλύπτουν: (i) τις νομικές, διαδικαστικές και άλλες επίσημες ή δομημένες πτυχές της ανταπόκρισης της Αστυνομίας, (ii) τη γενική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση (από την οπτική των Κοινωνικών Επιστημών), και (iii) τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών.
- Προχωρημένο επίπεδο
Προσφέρεται, πάνω σε συνεχή βάση και ανάλογα με την ανάλυση των αναγκών εκπαίδευσης, πενήνθημερη σειρά μαθημάτων την οποία παρακολουθούν αστυνομικοί που εργάζονται σε αστυνομικούς σταθμούς ή σε Τμήματα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων.
- Εξειδικευμένο επίπεδο
Κατά περιόδους οργανώνεται περαιτέρω εκπαίδευση αστυνομικών σε θέματα όπως είναι η σωματική και σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, οι κατηγορίες της βίας, οι μαρτυρίες θυμάτων και μαρτύρων, καθώς και εκπαιδευτική σειρά μαθημάτων διάρκειας μιας εβδομάδας με βιντεογραφημένες καταθέσεις.
- Επιμορφωτικές σειρές μαθημάτων
Διεξάγονται εκπαιδευτικά μαθήματα βραχείας διάρκειας για ενημέρωση και ανανέωση των γνώσεων του προσωπικού που ήδη υπηρετεί. Τέτοια μαθήματα μπορούν να οργανωθούν από οποιαδήποτε Αστυνομική Διεύθυνση και μπορούν να διεξαχθούν σε περιφερειακό ή κεντρικό επίπεδο.

β. Από το 2003, έχουν διεξαχθεί 11 σεμινάρια για τη βία στην οικογένεια, διάρκειας μίας εβδομάδας. Εκατόν ογδόντα εννέα μέλη της Κυπριακής Αστυνομίας που υπηρετούσαν σε επαρχιακούς αστυνομικούς σταθμούς ή σε Επαρχιακά Τμήματα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων συμμετείχαν και παρακολούθησαν τα σεμινάρια αυτά. Κατά την ίδια περίοδο δόθηκαν ολοήμερες διαλέξεις σε όλους τους Διευθυντές Αστυνομικών Σταθμών και τους Διευθυντές των Επαρχιακών Τμημάτων Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων. Επιπρόσθετα, μέλη του Γραφείου Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Παιδιών ανέλαβαν τη βασική εκπαίδευση των νεοσύλλεκτων αστυνομικών.

γ. Επιπρόσθετα, δίδονται διαλέξεις για τη βία στην οικογένεια και την κακοποίηση παιδιών κατά τη διάρκεια ειδικών εκπαιδεύσεων των αστυνομικών πάνω σε συγκεκριμένα θέματα όπως η εμπορία/εκμετάλλευση ανθρώπων, η κοινοτική αστυνόμευση, οι σειρές μαθημάτων για λοχίες και οι σειρές του Τμήματος Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων κτλ..

- δ. Μέχρι σήμερα, σε παγκύπριο επίπεδο, 413 μέλη της Κυπριακής Αστυνομίας (σχεδόν 10% όλου του προσωπικού της Αστυνομίας) έχουν παρακολουθήσει εξειδικευμένη εβδομαδιαία εκπαίδευση σε θέματα που αφορούν τη βία στην οικογένεια και την κακοποίηση παιδιών. Κατά μέσο όρο, τρεις ειδικά εκπαιδευμένοι πάνω στο θέμα αυτό αστυνομικοί υπηρετούν σε κάθε αστυνομικό σταθμό, και έντεκα σε κάθε Επαρχιακό Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων.
- ε. Επιπλέον της εκπαίδευσης στην Κύπρο, προσωπικό της Αστυνομίας παρακολουθεί επίσης εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα και σειρές μαθημάτων, που διεξάγονται στο εξωτερικό.

II. Σεξουαλική εκμετάλλευση

- α. Η εκπαίδευση της Αστυνομίας σε θέματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και εμπορίας ανθρώπων καλύπτεται στη βασική αστυνομική εκπαίδευση. Επιπρόσθετες εξειδικευμένες διαλέξεις περιλαμβάνονται στις σειρές μαθημάτων για τη Διερεύνηση Εγκλημάτων (σε κατώτερο και ανώτερο επίπεδο), όπως και σε άλλες σειρές μαθημάτων σχετικά με το θέμα.
- β. Το 2006, τέσσερα σεμινάρια διάρκειας μιας εβδομάδας σε θέματα Εμπορίας Ανθρώπων και Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης οργανώθηκαν στην Αστυνομική Ακαδημία. Τα μαθήματα αυτά παρακολούθησαν 88 μέλη της Αστυνομίας διαφόρων βαθμίδων από διαφορετικά Τμήματα, Μονάδες και Διοικήσεις.

III. Παιδική πορνογραφία

Το θέμα της παιδικής πορνογραφίας καλύπτεται από τη βασική αστυνομική εκπαίδευση σε βασικό επίπεδο, και ενσωματώνεται σε διάφορα άλλα επίπεδα εκπαίδευσης και σε εξειδικευμένες σειρές μαθημάτων, όπως εκπαίδευσης Ποινικών Ανακριτών, εκπαίδευσης Αξιωματικών, εκπαίδευσης σε θέματα Κακοποίησης Παιδιών κτλ..

IV. Νεανική παραβατικότητα

- α. Το Γραφείο της Αστυνομίας για τον Χειρισμό της Νεανικής Παραβατικότητας, που δημιουργήθηκε το 2007, βρίσκεται στη διαδικασία αξιολόγησης και περαιτέρω προαγωγής της επαγγελματικής εκπαίδευσης αστυνομικών στον τομέα της νεανικής παραβατικότητας, όπως και της αναθεώρησης όλων των πρακτικών αστυνομικών μέτρων.
- β. Η Αστυνομία, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου, οργάνωσε ένα εξειδικευμένο εκπαιδευτικό σεμινάριο για τον Χειρισμό της Νεανικής Παραβατικότητας. Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στις 26-28 Νοεμβρίου 2007 και το παρακολούθησαν 30 επαγγελματίες, δηλ. αξιωματικοί της αστυνομίας με σπουδές στις κοινωνικές επιστήμες, δικαστές, κοινωνικοί λειτουργοί των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, όπως και εκπρόσωποι του Τμήματος Φυλακών, του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και της Νομικής Υπηρεσίας. Το σεμινάριο δίδαξαν διακεκριμένοι λέκτορες του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Πανεπιστημίου του Cambridge και του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- γ. Το θέμα της νεανικής παραβατικότητας σήμερα καλύπτεται τόσο στο ίδιο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Αστυνομίας όπως και σε διάφορες άλλες σειρές μαθημάτων που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, και το θέμα αυτό (π.χ. δικαιώματα κρατουμένων, ανθρώπινα δικαιώματα, διεθνείς συμβάσεις κτλ..). Αυτές οι σειρές μαθημάτων βασίζονται στην προσέγγιση της αστυνόμευσης, στη νομική και διαδικαστική προσέγγιση και επεκτείνονται, επίσης, στην προσέγγιση των κοινωνικών επιστημών.

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

30

Δίδεται έμφαση στα δικαιώματα των παιδιών σε όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα που οργανώνονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Αυτά περιλαμβάνουν προγράμματα για λειτουργούς ευημερίας (κοινωνικούς λειτουργούς), περιλαμβανομένης της βασικής εκπαίδευσης για νεοεισερχόμενους, επιμορφωτική και εξειδικευμένη εκπαίδευση επί του έργου, όπως και διαλέξεις και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που στοχεύουν σε άλλους επαγγελματίες. Κατωτέρω περιγράφονται πρόσφατες δραστηριότητες:

I. Νεοεισερχόμενοι Λειτουργοί Ευημερίας

Η βασική εκπαίδευση για νεοεισερχόμενους στην υπηρεσία παρέχεται σε τρεις φάσεις και καλύπτει όλες τις υπηρεσίες που προσφέρονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Η διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού αποτελεί κύριο θέμα της βασικής εκπαίδευσης, η οποία επικεντρώνεται σε ορθές πρακτικές για τον χειρισμό των περιπτώσεων. Ογδόντα λειτουργοί ευημερίας που προσλήφθηκαν στις 28 Φεβρουαρίου 2005 συμπλήρωσαν την πρώτη φάση της βασικής τους εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια του 2005 και 2006 και θα προχωρήσουν στη δεύτερη και τρίτη φάση το 2007 και 2008.

II. Όλοι οι Λειτουργοί Ευημερίας εργάζονται με Οικογένειες και Παιδιά

Κατά τη διάρκεια του 2007, οργανώθηκε μια σειρά σεμιναρίων «ανασχεδιασμού» για 18 λειτουργούς ευημερίας πρώτης γραμμής που χειρίζονται περιπτώσεις σε κρίση και για 20 λειτουργούς που χειρίζονται μακροχρόνιες περιπτώσεις. Κεντρικό θέμα των σεμιναρίων ήταν η εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην καθημερινή πρακτική.

III. Λειτουργοί Ευημερίας που χειρίζονται περιπτώσεις Υιοθεσίας, Επιμέλειας και Φροντίδας Παιδιών

α. Το 2006 οργανώθηκαν δυο εξειδικευμένα εκπαιδευτικά σεμινάρια και εργαστήρια για 44 λειτουργούς ευημερίας και διοικητικό προσωπικό που χειρίζονται περιπτώσεις υιοθεσίας και επιμέλειας παιδιών. Το 2007 οργανώθηκε εξειδικευμένο σεμινάριο για 65 λειτουργούς ευημερίας που εργάζονται με παιδιά που τυγχάνουν φροντίδας. Κεντρικό θέμα των σεμιναρίων ήταν η εφαρμογή της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην καθημερινή πρακτική και ιδιαίτερα της έννοιας του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού», το οποίο ήταν το αντικείμενο ειδικών εργαστηρίων σε κάθε κατηγορία εργασίας.

β. Ένα σεμινάριο για Υιοθεσίες και Ανάδοχες Οικογένειες οργανώθηκε το 2006, το οποίο παρακολούθησαν 34 λειτουργοί ευημερίας. Κύριος ομιλητής στο σεμινάριο ήταν ο καθηγητής και συγγραφέας Dr. John Triseliotis, ειδήμων επί του θέματος, ο οποίος επικεντρώθηκε σε θέματα ταυτότητας και τρόπους βοήθειας υιοθετημένων και θετών παιδιών.

IV. Λειτουργοί Ευημερίας που χειρίζονται υποθέσεις Βίας στην Οικογένεια

Το 2005 οργανώθηκε Σεμινάριο για τη «Βία εναντίον των Παιδιών», το οποίο παρακολούθησαν 39 λειτουργοί ευημερίας που χειρίζονται περιπτώσεις βίας στην οικογένεια.

V. Ιδρυματικοί Λειτουργοί

Κατά τη διάρκεια του 2006, οργανώθηκε σειρά τετραήμερων σεμιναρίων για 71 ιδρυματικούς λειτουργούς, οι οποίοι εργάζονται σε ιδρύματα προστασίας των παιδιών που διευθύνουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Τα σεμινάρια περιελάμβαναν ξεχωριστές

συνόδους-ενότητες για τα δικαιώματα του παιδιού γενικά και ειδικές ενότητες για τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα.

Το 2007 οργανώθηκε τετραήμερο σεμινάριο για 45 ιδρυματικούς λειτουργούς που εργάζονται σε Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας τα οποία λειτουργούν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Το σεμινάριο επικεντρώθηκε στην ψυχολογία του παιδιού σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού.

VI. Φοιτητές της Νοσηλευτικής

Το 2006 οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συνέβαλαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για φοιτητές της νοσηλευτικής, που οργανώθηκε από τη Νοσηλευτική Σχολή Κύπρου, διευθύνοντας δύο εργαστήρια για την ευαισθητοποίηση των νοσηλευτών αναφορικά με τα δικαιώματα και τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των παιδιών που πρόκειται να υιοθετηθούν. Στο κάθε εργαστήριο συμμετείχαν 22 νοσηλευτές.

VII. Νοσηλευτές της Κοινότητας

Το 2006 οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συνέβαλαν στην εκπαίδευση 30 νοσηλευτών της κοινότητας που εργάζονται στον τομέα της Παιδοψυχιατρικής. Το εργαστήριο περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, συζήτηση για τα δικαιώματα του παιδιού και πιο συγκεκριμένα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού σε περιπτώσεις όπου οι γονείς επιδιώκουν την επιμέλεια του παιδιού μέσω δικαστικών διαδικασιών.

VIII. Συνεργασία με τους δικαστές του Οικογενειακού Δικαστηρίου/Εγχειρίδιο Διαδικασιών

Έχει ενισχυθεί η συστηματική συνεργασία μεταξύ των δικαστών του οικογενειακού δικαστηρίου και των λειτουργών ευημερίας που ασχολούνται με υποθέσεις επιμέλειας παιδιών και υιοθεσιών με στόχο την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών που εμπλέκονται. Προς τον σκοπό αυτό οι πρόνοιες της Σύμβασης έχουν ενσωματωθεί στο Εγχειρίδιο Οργάνωσης και Λειτουργίας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, που αποτελεί καθοδηγητικό και εκπαιδευτικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται από τους λειτουργούς ευημερίας σε καθημερινή βάση.

Υπουργείο Παιδείας

31

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προσφέρει ευκαιρίες σε εκπαιδευτικούς να παρακολουθήσουν σεμινάρια για τα δικαιώματα του παιδιού ως μέρος της εκπαίδευσης που οργανώνει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε θέματα όπως Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Διαφοροποίηση στη Διδασκαλία, Ίσες Ευκαιρίες, Υγεία και Κοινωνική Εκπαίδευση, Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, Δεξιότητες Επικοινωνίας και Συναισθηματική Εκπαίδευση. Μερικά σεμινάρια γίνονται σε σχολική βάση, ενώ άλλα διεξάγονται στο Ινστιτούτο, σε συνεργασία με άλλους ειδικούς, όπως εκπαιδευτικούς ψυχολόγους. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο συσχετισμό αυτών των θεμάτων με τη Σύμβαση και παράγεται υλικό για όλα τα επίπεδα εκπαιδευτικών στο θέμα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και της Δημοκρατικής Πολιτικότητας. Επιπρόσθετα, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει συντονιστικό/συμβουλευτικό ρόλο σε σχολεία όπου εφαρμόζονται προγράμματα παρέμβασης σχετικά με την κοινωνική και συναισθηματική εκπαίδευση και την πρόληψη/αντιμετώπιση της σχολικής εκφοβιστικής συμπεριφοράς. Πρέπει να σημειωθεί ότι η ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση περιλαμβάνει ειδική σειρά μαθημάτων που ασχολείται με την προαγωγή των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών του παιδιού, η οποία εκπαιδεύει και ευαισθητοποιεί τους εκπαιδευτικούς για τη σημασία που έχει να αποδεχθούν πλήρως την έννοια των δικαιωμάτων των παιδιών.

Οικογενειακά δικαστήρια

32

Τα δικαιώματα του παιδιού εντάσσονται σε εκπαιδευτικά σεμινάρια για δικαστές του οικογενειακού δικαστηρίου σε θέματα που αφορούν τα παιδιά. Τα ακόλουθα είναι μερικά παραδείγματα των θεμάτων των εκπαιδευτικών αυτών σεμιναρίων και συνεδρίων:

- Διεθνής απαγωγή παιδιών
- Κεκτημένο και διεθνείς συμβάσεις στο τομέα της επιμέλειας παιδιών και σχετικά θέματα
- Διεθνής Δικαιοσύνη για παιδιά
- Υποχρεώσεις για συντήρηση
- Δικαστική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε θέματα οικογενειακού δικαίου και γονικών σχέσεων

Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού

33

Το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ), μια οργάνωση-ομπρέλα των μη κυβερνητικών οργανώσεων στον τομέα της κοινωνικής ευημερίας, προσφέρει συστηματική εκπαίδευση, μέσω του Κέντρου Εκπαίδευσης, Ανάπτυξης και Έρευνας που διαθέτει, σε επαγγελματίες, εθελοντές και μέλη του Συμβουλίου σε διάφορα θέματα που αφορούν την ευημερία των παιδιών. Παραδείγματα των εξειδικευμένων θεμάτων που αφορούν προγράμματα για τα παιδιά, προγράμματα τα οποία λειτουργούν μη κυβερνητικές οργανώσεις/εθελοντικός τομέας αποτελούν η ανάπτυξη, η αειφορία και η επίτευξη ποιότητας. Όμως το ΠΣΣΕ σημειώνει ότι μερικές οργανώσεις που εργάζονται με ή για τα παιδιά δεν είναι πλήρως ενήμερες για το περιεχόμενο ή τα στάδια εφαρμογής της Σύμβασης, παρά τις προσπάθειες του ΠΣΣΕ να διανέμει τόσο τη Σύμβαση όσο και πληροφορίες για την εφαρμογή της. Σύμφωνα με το ΠΣΣΕ, υπάρχει ανάγκη για επέκταση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών για τις ΜΚΟ/εθελοντικό τομέα.

Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

34

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 16, η νεοδιορισθείσα Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού θα οργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα για τα δικαιώματα του παιδιού και αυτό καθορίζεται στον σχετικό Νόμο [άρθρο 4(2)].

Καθιστώντας τις αρχές και πρόνοιες ευρύτερα γνωστές

Εκδόσεις

35

Η έκδοση της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής για την Προστασία και Ευημερία των Παιδιών (ΜΚΟ) που τιτλοφορείται «Δικαιώματα των Παιδιών», που κυκλοφόρησε το 2002, και διανεμήθηκε ευρύτατα σε Υπουργεία, Υπηρεσίες, ΜΚΟ και ΜΜΕ, βρίσκεται σε διαδικασία επανέκδοσης σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Η νέα έκδοση θα διανεμηθεί όχι μόνο στους φορείς που αναφέρθηκαν πιο πάνω, αλλά και σε άτομα (π.χ. αστυνομικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, δικαστές του οικογενειακού δικαστηρίου, δημόσιους κατήγορους, βουλευτές) που παρακολουθούν σεμινάρια και εκδηλώσεις σχετικά με τα παιδιά.

36

Ένα άλλο κοινό εγχείρημα της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής για την Προστασία και Ευημερία των Παιδιών και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ήταν η ετοιμασία μιας έκδοσης που εξηγεί τη Σύμβαση με απλά λόγια. Αυτή η έκδοση που στοχεύει στα παιδιά και είναι γραμμένη τόσο στην ελληνική όσο και την τουρκική ολοκληρώθηκε το 2006 και διανεμήθηκε ευρέως σε Υπουργεία, Υπηρεσίες, ΜΚΟ και τα ΜΜΕ. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού διασφάλισε ότι όλα τα παιδιά της τέταρτης τάξης του δημοτικού πήραν το αντίτυπό τους, ενώ η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία των Παιδιών διένειμε το υλικό στα μέλη της Παιδοβουλής, στις Επαρχιακές Επιτροπές της Παιδοβουλής και στο ευρύ κοινό στις ετήσιες εκδηλώσεις στο πλαίσιο της Εβδομάδας του Παιδιού και του Παιδικού Φεστιβάλ (τον Νοέμβριο και τον Ιούνιο κάθε χρόνου, αντίστοιχα).

Χάρτης Δικαιωμάτων του Πολίτη για τα Παιδιά

37

Μετά την ηλεκτρονική και έντυπη έκδοση από την Αστυνομία των Δικαιωμάτων του Πολίτη (που εκδόθηκε για πρώτη φορά το 2005, και αναθεωρήθηκε το 2006 και το 2007), η Κυπριακή Αστυνομία ετοίμασε το 2007 τον Χάρτη Δικαιωμάτων του Παιδιού. Ο Χάρτης των Δικαιωμάτων του Παιδιού στοχεύει σε παιδιά ηλικίας 9-12 ετών και καλύπτει τα Άρθρα 16, 19.1, 29.1 (α-δ), 32-35 και 40 της Σύμβασης. Τόσο ο Χάρτης του Πολίτη όσο και ο Χάρτης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, μαζί με σειρά εκπαιδευτικών παιχνιδιών που αποσκοπούν να ενσταλάξουν στα παιδιά τις αρχές της Σύμβασης, βρίσκονται στην ιστοσελίδα της Αστυνομίας στην ελληνική στην πιο κάτω διεύθυνση

www.police.gov.cy/police/police.nsf/dmlrights_gr/dmlrights_gr?Opendocument

(η αγγλική έκδοση βρίσκεται υπό αναθεώρηση). Ένα δεύτερο μέρος του Χάρτη των Δικαιωμάτων του Παιδιού που στοχεύει σε παιδιά ηλικίας 13-18 ετών βρίσκεται στο στάδιο της ετοιμασίας.

Εκστρατείες και εκδηλώσεις

38

Το Γραφείο Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Παιδιών ανέλαβε τα έτη 2007-2008 παγκύπρια εκστρατεία ευαισθητοποίησης του κοινού πάνω σε θέματα βίας στην οικογένεια και κακοποίησης των παιδιών, χρησιμοποιώντας αφίσες και φυλλάδια (στην αγγλική, ελληνική και τουρκική γλώσσα) και διαφημιστικά δωράκια. Η εκστρατεία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μελέτες και παρουσιάσεις σε 90 εκπαιδευτικούς, 60 εθελοντές του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια και σε διάφορες οργανωμένες ομάδες, συνδέσμους γονέων κτλ. Από το 2005 το Γραφείο λαμβάνει μέρος στη Διεθνή Έκθεση Κύπρου με δικό του περίπτερο στο Κέντρο Αστυνομίας, καθώς και σε εκδηλώσεις της Αστυνομίας που είναι ανοικτές στο κοινό και διεξάγονται κάθε χρόνο στο Αρχηγείο Αστυνομίας και σε όλες τις Αστυνομικές Διευθύνσεις.

39

Στις 19 Νοεμβρίου 2007, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια⁷ οργάνωσε δημοσιογραφική διάσκεψη για την Παγκόσμια Ημέρα για την

⁷ Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια ιδρύθηκε και λειτουργεί σύμφωνα με τη Νομοθεσία για τη βία στην Οικογένεια [Νόμος 119 (I)/2000, όπως τροποποιήθηκε από τον Νόμο 212(I)/2004]. Αποτελείται από πρόσωπα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που διαθέτουν γνώση και πείρα σε θέματα οικογενειακής βίας, τα οποία διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο υπό την προσωπική τους ιδιότητα.

Πρόληψη της Κακοποίησης Παιδιών (19 Νοεμβρίου) και τη Διεθνή Ημέρα για Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών (25 Νοεμβρίου). Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης τύπου, ο Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής τόνισε και τη σημασία της Εκστρατείας του Συμβουλίου της Ευρώπης για Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, περιλαμβανόμενης της Βίας στην Οικογένεια και αναφέρθηκε σε διάφορες δραστηριότητες που αναλήφθηκαν με πρωτοβουλία Υπουργείων και ΜΚΟ. Η εκδήλωση καλύφθηκε με μεγάλη επιτυχία από τα τηλεοπτικά κανάλια και τις εφημερίδες. Επιπρόσθετα, η Συμβουλευτική Επιτροπή διένειμε πληροφοριακό υλικό στα γραμματοκιβώτια σε ολόκληρη την πόλη της Λευκωσίας.

40

Εκτός από την έκδοση δελτίων τύπου αναφορικά με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού οργανώνει ετήσια συνέντευξη τύπου πριν από την έναρξη της Εβδομάδας Παιδιού τον Νοέμβριο και της Επίσκεψης Παιδιών στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που τυγχάνει ευρείας δημοσιογραφικής κάλυψης. Στη συνέντευξη τύπου γίνεται ενημέρωση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο και την ευαισθητοποίηση πάνω στα μέτρα που λαμβάνονται για ευρύτερη αναγνώριση των δικαιωμάτων του παιδιού και, ιδιαίτερα, τα συμμετοχικά μέτρα. Κατά τη διάρκεια της Επίσκεψης Παιδιών στον Πρόεδρο, που πραγματοποιείται στις 20 Νοεμβρίου κάθε έτους, (για εορτασμό της επικύρωσης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού) τα παιδιά παρουσιάζουν αριθμό ζητημάτων που πιστεύουν ότι πρέπει να εξετάσει η Κυβέρνηση. Πρέπει να σημειωθεί ότι ένα τέτοιο ζήτημα που παρουσίασαν τα παιδιά πριν τρία χρόνια ήταν η δημιουργία του θεσμού Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Παιδιού, εισήγηση που έτυχε ευμενούς αποδοχής από τον Πρόεδρο. Η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία του Παιδιού θεωρεί ότι ο διορισμός του Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού το 2007 ήταν άμεσο αποτέλεσμα της Επίσκεψης των Παιδιών στον Πρόεδρο και προτίθεται να συνεχίσει την πρακτική αυτή για να εγείρει αιτήματα που είναι αναγκαία για την πλήρη εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Διάθεση της Έκθεσης στο Κοινό

41

Η Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου, μαζί με τις Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής δημοσιεύθηκε σε συνδυασμένη έκδοση το 2005 και διανεμήθηκε σε όλες τις κυβερνητικές υπηρεσίες, τους συναφείς ΜΚΟ και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

42

Οι Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής πάνω στη Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου περιελήφθησαν στην κεντρική παρουσίαση της Κατάστασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο σε Σεμινάριο για την Πρόληψη του Κοινωνικού Αποκλεισμού των Παιδιών που διεξήχθη την 1η Ιουνίου 2007 (για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. παράγραφο 116, σημείο 3). Το Σεμινάριο οργανώθηκε από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως συνεδρία παρακολούθησης της εφαρμογής της Εθνικής Έκθεσης αναφορικά με τις Στρατηγικές για Κοινωνική Προστασία και Κοινωνική Ενσωμάτωση 2006-2008, που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το σεμινάριο παρακολούθησαν εκπαιδευτικοί 34 φορέων (κυβερνητικές υπηρεσίες, τοπικές αρχές, ημικρατικοί οργανισμοί, κοινωνικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ακαδημαϊκά ιδρύματα, επαγγελματικοί σύνδεσμοι, ειδικοί) και απέβλεπε στην:

- παροχή πληροφοριών για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο
- αντιμετώπιση του θέματος της πρόληψης του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών

- παροχή πληροφοριών για τις βέλτιστες πρακτικές στην Κύπρο και σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ
- παροχή ευκαιριών για συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων για τη μελλοντική κατεύθυνση των πολιτικών και των προγραμμάτων για την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού παιδιών.

Συνεργασία με μη κυβερνητικές οργανώσεις

CRC/C/C/15/Add. 205, παράγραφος 22

Η Επιτροπή τονίζει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών ως εταίρος στην εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης, περιλαμβανομένου του σεβασμού των πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, και ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να συνεχίσει και να ενισχύσει τη συνεργασία του με ΜΚΟ, ιδιαίτερα εμπλέκοντας πιο συστηματικά σε όλα τα στάδια της εφαρμογής της Σύμβασης, τις οργανώσεις εκείνες που ασχολούνται με τα δικαιώματα του παιδιού καθώς και άλλους τομείς της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται με τα παιδιά και για τα παιδιά.

43

Η Κύπρος εξακολουθεί να δίνει μεγάλη έμφαση στη συνεργασία με ΜΚΟ για την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιού. Επιπρόσθετα προς τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν στις προηγούμενες Εκθέσεις μας σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και των ΜΚΟ για την ανάπτυξη και λειτουργία υπηρεσιών για στήριξη της οικογένειας, παραδείγματα αποτελεσματικής συνεργασίας με ΜΚΟ περιγράφονται σε διάφορα τμήματα της παρούσας έκθεσης, π.χ. στις παραγράφους 35 - 36, 38 - 40, 59 - 63, 68 - 74, 93 και 156.

44

Περαιτέρω, η συνεργασία με ΜΚΟ ενθαρρύνεται και ο ρόλος τους ενισχύεται μέσω νέας νομοθεσίας, όπως περιγράφεται κατωτέρω:

- Οι ευθύνες και ο ρόλος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού (προηγουμένως Παγκύπριου Συμβουλίου Ευημερίας) για τον συντονισμό και την ανάπτυξη του εθελοντικού τομέα και του εθελοντισμού γενικότερα έχουν διευρυνθεί από τον περί Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού Νόμο του 2006 [Ν. 61(I)/2006]. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου, όπως προνοεί ο Νόμος, περιλαμβάνονται:
  - Η υποβολή προς τις κυβερνητικές υπηρεσίες εκθέσεων, απόψεων, εισηγήσεων και προτάσεων, καθώς και σχεδίων δράσης αναφορικά με τη διαμόρφωση, διαχείριση και εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα του εθελοντισμού και της κοινωνικής ευημερίας.
  - Η παροχή συμβουλών στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και σε άλλες συναφείς κυβερνητικές υπηρεσίες αναφορικά με την κατανομή οικονομικής βοήθειας ή χορηγιών στις οργανώσεις μέλη του.
- Σύμφωνα με τον περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο του 2007 [Ν. 74(I)/2007], η Επίτροπος υποστηρίζει το έργο των ΜΚΟ που υπερασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού, ή που προσφέρουν υπηρεσίες στα παιδιά και το οποίο συμβάλλει στη διαμόρφωση και την εφαρμογή κατευθυντηρίων γραμμών για την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού [άρθρο 4(2)(στ)].
- Το Γραφείο Προγραμματισμού βρίσκεται στη διαδικασία ετοιμασίας Νομοσχεδίου για τον Εθελοντισμό, που θα περιλαμβάνει πρόνοιες για συνεργασία με ΜΚΟ.

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος διατάξεων σύμφωνα με το Κεφάλαιο I

45

Όπως αναφέρθηκε στις παραγράφους 25 και 26, Υπουργεία και Υπηρεσίες καταβάλλουν προσπάθειες για βελτίωση των συστημάτων συλλογής πληροφοριών, ώστε να διαμορφώνονται καλύτερα τεκμηριωμένες πολιτικές. Όμως ακόμη πρέπει να γίνουν πολλά. Για να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις απαιτήσεις που προβλέπονται στις αναθεωρημένες Γενικές Κατευθυντήριες Γραμμές (CRC/C/58/Rev.1), η Κύπρος πρέπει να βελτιώσει τις υποδομές των τεχνολογιών της πληροφορίας σε ό,τι αφορά τη συλλογή πληροφοριών, τις βάσεις δεδομένων και τις τράπεζες δεδομένων. Υπάρχει, επίσης, ανάγκη για οικοδόμηση γνώσης και ανάπτυξη δεξιοτήτων στους τομείς των δεικτών όπως και της ανάλυσης πολιτικών και της αξιολόγησης για τη βελτίωση και την προαγωγή του εθνικού σχεδίου δράσης για τα παιδιά.

46

Η εφαρμογή του πρόσφατα θεσπισθέντος περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 [N. 74(I)/2007] που περιγράφεται στις παραγράφους 14-17 αναμένεται να ξεπεράσει πολλές από τις δυσκολίες που αναφέρθηκαν πιο πάνω (παράγραφος 45). Μεταξύ των δράσεων της Επιτρόπου (ευθύνες/αρμοδιότητες) που ορίζονται στον Νόμο [άρθρο 4(2)], είναι η δημιουργία και τήρηση τράπεζας δεδομένων για το επίπεδο προστασίας των παιδιών στην Κύπρο, ενώ άμεσος στόχος του Γραφείου της Επιτρόπου είναι να αναθεωρήσει τα υφιστάμενα συστήματα συλλογής στοιχείων και να κάνει εισηγήσεις για την εγκαθίδρυση ενός κεντρικού ολοκληρωμένου συστήματος συλλογής αναλυτικών στοιχείων και άλλων πληροφοριών πάνω σε τακτική βάση και την ανάπτυξη σχετικών δεικτών δικαιωμάτων του παιδιού (παράγραφος 17).

Κεφάλαιο II

Ορισμός του παιδιού (άρθρο 1)

CRC/C/15. add. 205, παράγραφος 24

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να αυξήσει τη νόμιμη ηλικία αναφορικά με την ποινική ευθύνη σε μια περισσότερο αποδεκτή διεθνώς ηλικία, τροποποιώντας εν προκειμένω τη νομοθεσία και να διασφαλίσει ότι όλα τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών θα τυγχάνουν της προστασίας που παρέχουν οι πρόνοιες περί δικαιοσύνης ανηλίκων.

Ποινική ευθύνη - δικαιοσύνη ανηλίκων

47

Η νόμιμη ηλικία ποινικής ευθύνης αυξήθηκε στα 14 έτη το 2006, με περαιτέρω τροποποίηση του άρθρου 14 του Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικός) Νόμος αρ. 18(I)/2006. Παιδιά μικρότερης ηλικίας δεν είναι ποινικά υπεύθυνα για οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη.

48

Όπως αναφέρθηκε στην παράγραφο 10, ετοιμάζεται νομοσχέδιο το οποίο προνοεί για τη μεταχείριση ανηλίκων παραβατών ηλικίας μέχρι 18 ετών (βλ. παράγραφο 187).

49

Επιπρόσθετα, η Κυπριακή Αστυνομία δημιούργησε το 2007 γραφείο για τη μεταχείριση ανήλικων παραβατών (περιγράφεται στην παράγραφο 188).

Ορισμός του παιδιού στη νομοθεσία

50

Η Κυπριακή νομοθεσία γενικά ορίζει το Παιδί ως πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Για παράδειγμα, ο περί Παιδων Νόμος Κεφ. 352, ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 [Ν. 216/90], ο περί Υιοθεσίας Νόμος του 1995 [Ν. 19 (I)/95], ο Νόμος 119(I) 2000, όπως τροποποιήθηκε από τον περί Βίας στην Οικογένεια Νόμο του 2004 [Ν. 212(I) 2004], ο περί της Καταπολεμήσεως της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και Προστασίας των Θυμάτων Νόμος του 2007 [Ν. 87 (I)/2007], ο περί Προστασίας Μαρτύρων Νόμος του 2001 [Ν. 95 (I)/2001] και ο περί Δικαιωμάτων Προσώπων που Συλλαμβάνονται και Τελούν υπό Κράτηση Νόμος 163 (I) 2005, ορίζει ρητώς ότι παιδί είναι πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Στατιστικά στοιχεία

51

Στατιστικά στοιχεία ανά ηλικιακή ομάδα και φύλο, για τον αριθμό και ποσοστά παιδιών ηλικίας κάτω των 18 που ζούσαν στην Κύπρο τα έτη 2002-2007 παρέχονται στο Παράρτημα, Πίνακες 1-6. Σύγκριση του αριθμού παιδιών με τον συνολικό πληθυσμό παρουσιάζεται στον Πίνακα 7.

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος προνοιών σύμφωνα με το Κεφάλαιο II

52

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα αναλυτικά στοιχεία αναφορικά με τη διαμονή σε αστικές/αγροτικές περιοχές, τη συμμετοχή σε μειονότητες, εθνικότητα, θρησκεία ή αναπηρία. Με την εφαρμογή του προσφάτως θεσπισθέντος περί Επιτρόπου Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 [Ν. 74 (I)/2007] αναμένεται να ξεπερασθεί η δυσκολία αυτή, όπως περιγράφεται στην παράγραφο 46.

Κεφάλαιο III

Γενικές αρχές (άρθρα 2, 3, 6 και 12)

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 26

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος:

- α. Ενσωματώσει κατάλληλα τις γενικές αρχές της Σύμβασης (άρθρα 2, 3 και 12 σε όλη τη σχετική νομοθεσία αναφορικά με τα παιδιά),
- β. Εφαρμόσει τις αρχές αυτές σε όλες τις πολιτικές, δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις, καθώς και σε όλα τα σχέδια, προγράμματα και υπηρεσίες που έχουν αντίκτυπο σε όλα τα παιδιά, και
- γ. Εφαρμόσει τις ίδιες αρχές στον προγραμματισμό και τη διαμόρφωση πολιτικής σε κάθε επίπεδο, όπως και στις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται από κοινωνικά, ιατρικά, εκπαιδευτικά ιδρύματα και ιδρύματα πρόνοιας, δικαστήρια και διοικητικές αρχές.

Γενικές Αρχές

53

Επιπρόσθετα προς τις πληροφορίες που δόθηκαν στις προηγούμενες Εκθέσεις και προφορικές παρουσιάσεις, αναφορικά με την υφιστάμενη νομοθεσία που ενσωματώνει τις γενικές αρχές της Σύμβασης, πρέπει να σημειωθεί ότι το νέο Νομοσχέδιο για την Ευημερία, Φροντίδα και Προστασία του Παιδιού, που περιγράφεται στην παράγραφο 3, κάνει ρητή αναφορά στις γενικές αρχές και περιλαμβάνει πρόνοιες που εγγυούνται την εφαρμογή τους στο επίπεδο λήψης αποφάσεων (τόσο στο διοικητικό όσο και στο δικαστικό επίπεδο) και στον σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών (βλ. παραγράφους 56 και 86 για περισσότερες λεπτομέρειες).

54

Παρόμοια, οι γενικές αρχές της Σύμβασης ενσωματώνονται στη νέα νομοθεσία που ψηφίστηκε το 2007 στον περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμο 87(I)/2007, όπως περιγράφεται στην παράγραφο 5, και στον περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (Τροποποιητικό) Νόμο του 2007 [Ν. 8 (I)/2007], όπως περιγράφεται στην παράγραφο 6.

55

Παραδείγματα των υφιστάμενων πολιτικών και πρακτικών που βασίζονται στις γενικές αρχές της Σύμβασης περιγράφονται κατωτέρω:

- α. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί το υπόβαθρο για το όλο το έργο που εκτελούν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, καθώς και τις δικαστικές διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά,
- β. Η φυλή, η γλώσσα και η θρησκεία του παιδιού λαμβάνονται υπόψη στις αποφάσεις για τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια. Καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για να τοποθετηθεί το παιδί σε οικογένεια που έχει παρόμοιο υπόβαθρο και όταν αυτό δεν είναι δυνατόν, να επιλεγεί οικογένεια που είναι πρόθυμη και ικανή να προσφέρει ευκαιρίες στο παιδί να ασκήσει τη θρησκεία του.
- γ. Σε παιδιά που βρίσκονται υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας παρέχονται ευκαιρίες για συμμετοχή, ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο ωριμότητάς τους στην Αναθεωρητική Επιτροπή, η οποία λαμβάνει αποφάσεις για τη φροντίδα, προστασία, τοποθέτηση και αποκατάσταση των παιδιών υπό φροντίδα (βλ. παράγραφο 121).
- δ. Σε δικαστικές διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά, ανατίθεται σε Λειτουργούς Ευημερίας που υποβάλλουν εκθέσεις προς το δικαστήριο να διαπιστώνουν τις απόψεις και τις επιθυμίες των παιδιών και να τις λαμβάνουν υπόψη, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του παιδιού, κατά την υποβολή των συστάσεών τους προς το δικαστήριο.

Μη Διάκριση

CRC/C/15/Add.205, παράγραφοι 28 και 29

28. Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να εξετάσει το ενδεχόμενο αναθεώρησης της νομοθεσίας και τροποποίησης, όπου χρειάζεται, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι σε όλα τα παιδιά παρέχονται ίσα δικαιώματα χωρίς διακρίσεις στη βάση της εθνικής καταγωγής τους, του φύλου τους ή άλλων λόγων. Επιπλέον, ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να συνεχίσει τις ενημερωτικές εκστρατείες για την εξάλειψη των στερεοτύπων όσον αφορά τους παραδοσιακούς ρόλους των ανδρών και των γυναικών στην κοινωνία.

29. Η Επιτροπή ζητά να περιληφθούν συγκεκριμένες πληροφορίες, στην επόμενη περιοδική έκθεση, για τα μέτρα και τα προγράμματα που σχετίζονται με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και έχουν αναληφθεί από το Κράτος σε συνέχεια της Διακήρυξης και του Προγράμματος Δράσης που υιοθετήθηκε κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη του 2001 κατά του Ρατσισμού, των Φυλετικών Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και της σχετιζόμενης Μισαλλοδοξίας, λαμβάνοντας υπόψη και το Γενικό Σχόλιο Αρ. 1 στο άρθρο 29 (1) της Σύμβασης (στόχοι της κατάρτισης).

Νομοθεσία

56

Το νέο νομοσχέδιο για την Ευημερία, τη Φροντίδα και την Προστασία των Παιδιών, που περιγράφεται στις παραγράφους 3 και 53, ενσωματώνει την αρχή της μη διάκρισης, ως γενική αρχή, η οποία πρέπει να εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις και σε όλους τους τομείς που ρυθμίζονται από τον Νόμο. Συγκεκριμένα, το σχέδιο Νόμου ορίζει ότι σε όλες τις αποφάσεις που λήφθηκαν στο πλαίσιο του Νόμου, είτε μέσω διοικητικών είτε μέσω δικαστικών διαδικασιών, οι ιδιαίτερες περιστάσεις του παιδιού και των γονέων ή των νόμιμων κηδεμόνων του παιδιού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και η αρχή της μη διάκρισης πρέπει να εφαρμόζεται σε σχέση με τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την αναπηρία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις και την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή.

57

Όσον αφορά τις ανησυχίες της Επιτροπής σχετικά με την απουσία νομικών διατάξεων που απαγορεύουν ρητά τις διακρίσεις από τους ιδιώτες στον τομέα της εκπαίδευσης και της απασχόλησης (παράγραφος 27 των τελικών παρατηρήσεων), θα πρέπει να σημειωθεί ότι μετά την προηγούμενη Έκθεση οι σχετικοί νόμοι έχουν θεσπιστεί. Συγκεκριμένα, οι Νόμοι περί Ύψης Μεταχείρισης (Φυλετική ή Εθνοτική Καταγωγή) του 2004 και 2006 [N. 59 (I)/2004 και N. 147(I)/2006], οι περί Ύψης Μεταχείρισης στην Εργασία και Απασχόληση Νόμοι του 2004 και 2007 [N. 58(I)/2004 και N. 50(I)/2007] και οι (Τροποποιητικοί) Νόμοι περί Ατόμων με Αναπηρίες του 2004 και 2007 [N. 57(I)/2004, N. 72(I)/2007 και N. 102(I)/2007] απαγορεύουν τις διακρίσεις στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα όσον αφορά την εργασία, την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την ιατρική περίθαλψη, τις κοινωνικές υπηρεσίες, την κατάρτιση, την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, αναπηρίας και ηλικίας.

58

Επιπλέον, ο περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμος του 2004 [N. 42(I)/2004] παρέχει στην Επίτροπο Διοικήσεως - μια ανεξάρτητο αξιωματούχο - ειδικές αρμοδιότητες, καθήκοντα και εξουσίες για την καταπολέμηση και την εξάλειψη των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω φυλής, κοινότητας, γλώσσας, χρώματος, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων και εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής. Ο Νόμος καλύπτει διατάξεις/όρους/κριτήρια/πρακτικές, που μπορούν να βρεθούν, μεταξύ άλλων, σε συμβόλαια εργασίας, συλλογικές συμβάσεις, στα καταστατικά των νομικών προσώπων, συλλόγων, φορέων και ιδρυμάτων, στις συμβάσεις για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, και στην ιδιότητα μέλους οργανώσεων, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματικών. Σύμφωνα με τον περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμο του 2004, κάθε πρόσωπο ή ομάδα μπορεί να υποβάλει καταγγελία στην Επίτροπο για το γεγονός ότι έχει υποστεί διάκριση που απαγορεύεται από οποιονδήποτε άλλο νόμο (όπως από αυτούς που αναφέρονται πιο πάνω) και, επίσης, διάκριση στην απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών

που προστατεύονται από το Σύνταγμα της Κύπρου ή από μια ή περισσότερες από τις συμβάσεις που επικυρώθηκαν από την Κύπρο και αναφέρονται ρητά στον νόμο, δηλαδή:

- Τη Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (και όλα τα πρωτόκολλά της, συμπεριλαμβανομένου του Πρωτοκόλλου Αρ. 12)
- Τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων
- Τη Σύμβαση Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
- Τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας

Εξάλειψη των στερεοτύπων

59

Όσον αφορά την εξάλειψη των στερεοτύπων σχετικά με τους παραδοσιακούς ρόλους των ανδρών και των γυναικών στην κοινωνία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, ως η αρμόδια αρχή για την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών στην Κύπρο, δίνει μεγάλη έμφαση στην αλλαγή προτύπων προωθώντας μια 'διαδικασία κατάργησης στερεοτύπων'. Αυτή η διαδικασία απευθύνεται ιδιαίτερα σε νέους, μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος, προκειμένου να αλλάξει τις αντιλήψεις για τους ρόλους των ανδρών και των γυναικών. Οι προσπάθειες στο πλαίσιο αυτό περιελάμβαναν την υλοποίηση των ακόλουθων δύο προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και συντονίστηκαν από τον Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΕΜΔΓ) που υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, με τη συμμετοχή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, της Κυπριακής Ομοσπονδίας Γυναικών Επιχειρηματιών Επαγγελματιών (ΚΟΓΕΕ), του Επιμελητηρίου Εμπορίου και Βιομηχανίας, του Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού και οργανώσεων νεολαίας.

«Οι γυναίκες στον κόσμο των επιχειρήσεων - Ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας»

60

Το πρόγραμμα αυτό είχε ως στόχο να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα των γυναικών (2004-2005). Το πρόγραμμα περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, μια έρευνα που διεξήχθη μεταξύ μαθητών γυμνασίου 15-17 ετών όσον αφορά τις αντιλήψεις τους για την ισότητα των φύλων στον τομέα των επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας των γυναικών. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, προτάθηκε στο Υπουργείο Παιδείας όπως τα μαθήματα σχετικά με την επιχειρηματικότητα περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα.

«Ισότητα των φύλων - Μια ευθύνη και των δύο φύλων»

61

Οι ομάδες-στόχοι αυτού του προγράμματος (2005-2006) ήταν άνδρες και γυναίκες όλων των ηλικιών, παιδιά δημοτικών σχολείων, μαθητές γυμνασίου και νέοι, φορείς λήψης αποφάσεων, τα εμπορικά επιμελητήρια, οι οργανώσεις των εργοδοτών, οι συντεχνίες και άλλες ΜΚΟ, περιλαμβανομένων των συμβουλίων νεολαίας. Το πρόγραμμα είχε τους εξής στόχους:

- α. Να δημιουργήσει και να αυξήσει την ευαισθητοποίηση μεταξύ όλων των ομάδων-στόχων σχετικά με την αναγκαιότητα και τα οφέλη της συμμετοχής των ανδρών στην προώθηση της ισότητας των φύλων.
- β. Να επηρεάσει θετικά τη στάση και των δύο φύλων και ιδιαίτερα τη στάση των νέων ανθρώπων όσον αφορά τους ρόλους των φύλων στην εργασία και την οικογενειακή ζωή.

- γ. Να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές δημοτικών σχολείων και γυμνασίων αντιλαμβάνονται τον ρόλο των ανδρών και των πατέρων, πώς βιώνουν την απουσία του πατέρα και άλλων οικογενειακών δραστηριοτήτων και σε ποιον βαθμό το εκπαιδευτικό σύστημα εκπαιδεύει τα παιδιά όσον αφορά την ισότητα των δύο φύλων.
- δ. Να δοθούν κίνητρα στους άνδρες και τις γυναίκες να μοιράζονται τις οικιακές και οικογενειακές ευθύνες.
- ε. Να υπάρξει ανταλλαγή εμπειριών και μεταφορά βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των εταίρων του προγράμματος.
- στ. Να εμπλέξει τους φορείς λήψης αποφάσεων και τις ΜΚΟ στην προώθηση της αλλαγής της παραδοσιακής τάξης ισχύος μεταξύ των φύλων στην εργασία και την ιδιωτική ζωή προκειμένου να προωθηθεί η συνεκτίμηση της διάστασης των φύλων.
- ζ. Να προωθήσει, μεταξύ όλων των ομάδων, την ιδέα της δημιουργίας ενός φιλικού προς την οικογένεια περιβάλλοντος εργασίας.

62

Οργανώθηκε μια σειρά από δραστηριότητες με σκοπό την επίτευξη των πιο πάνω στόχων:

- Με σκοπό την προσέγγιση του κοινού και των ομάδων-στόχων, διοργανώθηκαν συνεντεύξεις τύπου τόσο στην Κύπρο όσο και σε χώρες-εταίρους (Μάλτα, Ελλάδα και Ιταλία), εκδόθηκε και διανεμήθηκε ένα ενημερωτικό φυλλάδιο, ενώ διεξήχθη και εκστρατεία στα μέσα ενημέρωσης.
- Οι δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση των παιδιών και των εκπαιδευτικών, μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος, περιελάμβαναν την οργάνωση δύο διαγωνισμών, έναν ανάμεσα σε παιδιά ηλικίας 10-12 ετών σε σχολεία της δημοτικής εκπαίδευσης για τη συγγραφή παραμυθιού και έναν ανάμεσα σε μαθητές ηλικίας 13-15 ετών για τη συγγραφή σεναρίου για μια τηλεοπτική σειρά, την προετοιμασία ερωτηματολογίου που απευθυνόταν σε μαθητές λυκείου ηλικίας μεταξύ 16 και 18 ετών και τη διενέργεια μιας έρευνας για τους μαθητές λυκείου, προκειμένου να προσδιοριστεί η στάση τους απέναντι στους ρόλους των δύο φύλων στην εργασία και την οικογενειακή ζωή, καθώς και συμμετοχή σε σεμινάρια και στην Εκπαιδευτική Έκθεση Κύπρου.

63

Στον βαθμό που ήταν μετρήσιμα τα αποτελέσματα του προγράμματος, αυτά έδειξαν ότι όλοι οι στόχοι του προγράμματος επιτεύχθηκαν και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα αποτελέσματα ξεπέρασαν τους στόχους που είχαν τεθεί καθώς και τις προσδοκίες των διοργανωτών. Οι δραστηριότητες που στόχευαν στα παιδιά και στους νέους ήταν ιδιαίτερα επιτυχείς και σημείωσαν απροσδόκητα υψηλή ανταπόκριση.

Παρακολούθηση της εφαρμογής της Διακήρυξης και του Προγράμματος Δράσης που υιοθετήθηκε κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη του 2001 κατά του Ρατσισμού, των Φυλετικών Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και της Μισαλλοδοξίας.

64

Η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι αφοσιωμένη στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους και δίνει ιδιαίτερη σημασία στην καταπολέμηση του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της σχετικής μισαλλοδοξίας. Υπό το φως των συμπερασμάτων των Ευρωπαϊκών και Παγκόσμιων Διασκέψεων κατά του Ρατσισμού, το Υπουργικό Συμβούλιο υιοθέτησε μια έκθεση που περιέχει ένα Σχέδιο Δράσης σχετικά με τις προτεραιότητες για τροποποίηση της νομοθεσίας και την προώθηση μέτρων και δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης. Το Υπουργικό Συμβούλιο διόρισε Υπουργική Επιτροπή αποτελούμενη από τους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Εξωτερικών, Εσωτερικών, Εργασίας και

Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Παιδείας και Πολιτισμού για την παρακολούθηση του Σχεδίου Δράσης με σκοπό την εκτίμηση της επίδρασης και της αποτελεσματικότητάς του.

65

Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, η Επίτροπος Διοίκησης, ο Προεδρικός Επίτροπος για τις Θρησκευτικές Ομάδες και ο Πρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (Ανεξάρτητοι Αξιωματούχοι) συμμετέχουν στην Υπουργική Επιτροπή, ως σύμβουλοι. Μια ειδική επιτροπή, που αποτελείται από εκπροσώπους της Νομικής Υπηρεσίας, την Επίτροπο Διοικήσεως, τον Προεδρικό Επίτροπο για τις Θρησκευτικές Ομάδες και όλους τους άλλους βασικούς φορείς (Υπουργεία, Κυβερνητικά Τμήματα και ΜΚΟ) βοηθά το έργο της Υπουργικής Επιτροπής και ετοιμάζει εκθέσεις προόδου.

66

Οι ενέργειες που επικεντρώνονται στη διαφώτιση και την ευαισθητοποίηση έχουν συμπεριλάβει τη δημοσίευση σχετικού υλικού (παράγραφος 67), τη διοργάνωση σεμιναρίων και εκστρατειών (παράγραφοι 68-69) και την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών, ιδιαίτερα των παιδιών και των νέων, μέσω της συμμετοχής τους σε μια σειρά έργων που χρηματοδοτούνται εν μέρει από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (παράγραφοι 70-75). Επιπλέον, νέες μόνιμες δομές στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων έχουν τεθεί σε εφαρμογή τόσο από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (παράγραφοι 76-80) όσο και από την Αστυνομία (παράγραφοι 81-85).

Εκδόσεις

67

Η Μονάδα Νομικών Θεμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως έχει επιμεληθεί και δημοσιεύσει τις ακόλουθες εκδόσεις (πρόσβαση στην ιστοσελίδα www.mjro.gov.cy):

- α. Εθνική Έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με την εφαρμογή των Συμπερασμάτων των Ευρωπαϊκών και των Παγκόσμιων Διασκέψεων κατά του Ρατσισμού.
- β. Έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά των Διακρίσεων στους τομείς της πολιτικής τού κοινοτικού κεκτημένου και των μέτρων κατά των διακρίσεων.
- γ. Έκθεση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 17 της Οδηγίας περί Φυλετικής Ισότητας (No. 2000/43/EC).
- δ. Πληροφοριακό δελτίο πληροφοριών σε σχέση με την εξάλειψη των διακρίσεων.

Σεμινάρια/εκστρατείες/εκδηλώσεις

68

Σεμινάρια που οργανώθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Δράσης κατά των Διακρίσεων (για την περίοδο 2001-2006), περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων:

- Ένα σεμινάριο με τίτλο «Πολιτική και Μέτρα Κατά των Διακρίσεων στους τομείς του Κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης» που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως τον Ιούνιο του 2003.
- Ένα «Πολυπολιτισμικό Σεμινάριο Αστυνόμευσης» που διοργανώθηκε από την Αστυνομία τον Μάιο του 2004 στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου.
- Ένα σεμινάριο με τίτλο «Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Διαφορετικότητα» που διοργανώθηκε τον Οκτώβριο του 2005 από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως σε συνεργασία με την Ένωση Συντακτών Κύπρου.

69

Μια εκστρατεία ενημέρωσης «Υπέρ της Διαφορετικότητας Κατά των Διακρίσεων» ξεκίνησε στις 18 Σεπτεμβρίου 2004 από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και συνεχίστηκε μέχρι το τέλος του 2007. Στο πλαίσιο της εκστρατείας αυτής, δημιουργήθηκε μια Εθνική Ομάδα κατά των Διακρίσεων, η οποία διοργάνωσε πολλές εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων:

- Κατά τη διάρκεια των Δημοσιογραφικών Βραβείων του 2006 εισήχθη ένα ειδικό βραβείο για νέους δημοσιογράφους προκειμένου να ενθαρρύνει τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης, που μόλις αρχίζουν τη σταδιοδρομία τους, να γράψουν για θέματα διακρίσεων και διαφορετικότητας.
- Κατά τη διάρκεια του 2006 διενεργήθηκε διαγωνισμός αφίσας, ενθαρρύνοντας έτσι τους φοιτητές γραφικών και τέχνης να δημιουργήσουν αφίσες σχετικά με τη μη διάκριση.
- Ως συνέχεια του πολύ επιτυχημένου σεμιναρίου «Μέσα Ενημέρωσης και Διαφορετικότητα» που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2005, δύο μικρότερα εργαστήρια δημοσιογραφίας διοργανώθηκαν τον Ιούνιο του 2006 σε συνεργασία με την Ένωση Συντακτών Κύπρου. Τα εργαστήρια συγκέντρωσαν 33 δημοσιογράφους που συζήτησαν τον ρόλο των μέσων ενημέρωσης στην προώθηση της διαφορετικότητας και διατύπωσαν συστάσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις των δημοσιογράφων.

Σχέδια

«Προοπτικές»

70

Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών (2006-2007) και στο πλαίσιο του Κοινοτικού Προγράμματος Δράσης για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων (2001-2006), συνεχίστηκε η προώθηση διαφόρων δραστηριοτήτων από διάφορους φορείς στο πλαίσιο ενός σχεδίου με τίτλο «Προοπτικές». Οι ενδιαφερόμενοι φορείς ένωσαν τις δυνάμεις τους προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν τους νέους σε θέματα διακρίσεων και ίσων ευκαιριών. Το σχέδιο πραγματοποιήθηκε από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου σε συνεργασία με δύο Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τη Νεολαία «Αστέρας» και τον Σύνδεσμο Συμβουλευτικής Αποκατάστασης Κύπρου (CRCA). Κάθε εταίρος ενέπλεξε και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς στην υλοποίηση δραστηριοτήτων με στόχο την επίτευξη μιας ολιστικής προσέγγισης.

71

Κύριοι στόχοι του σχεδίου ήταν:

- α. Να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση των νέων σε θέματα διακρίσεων και ίσων ευκαιριών, να δημιουργηθούν στενοί δεσμοί και να ενθαρρυνθεί η εμπειρία της διαφορετικότητας, πρώτα μεταξύ τους, και στη συνέχεια στην ευρύτερη κοινότητα,
- β. Να αναπτυχθεί ένα δίκτυο από νέους που ενδιαφέρονται και θέλουν να δραστηριοποιηθούν στην καταπολέμηση των διακρίσεων,
- γ. Να αντιμετωπισθεί το θέμα των διακρίσεων από διάφορες πλευρές (πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, ερευνητικές),
- δ. Να γίνει διάχυση πληροφοριών και ενημέρωση του κοινού σχετικά με το θέμα των διακρίσεων και της νομοθεσίας της ΕΕ για την ισότητα και κατά των διακρίσεων,
- ε. Να δημιουργηθεί μια ομάδα - πυρήνας που θα αναπτύξει ένα δίκτυο για περαιτέρω ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών για την ισότητα και τη μη διάκριση.

72

Οργανώθηκε αριθμός δραστηριοτήτων με σκοπό την επίτευξη των στόχων αυτών, όπως:

- Ένα ολοήμερο φεστιβάλ για την έναρξη του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους (2007) στην Κύπρο (που διοργανώθηκε από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, το οποίο είναι ο εθνικός φορέας υλοποίησης του έργου και την Εθνική Ομάδα Εργασίας για το Ευρωπαϊκό Έτος 2007).
- Συνέντευξη Τύπου, συναντήσεις με τα Συμβούλια των Κέντρων Νεότητας στην αγροτική περιοχή της Πιτσιλιάς, συζήτηση σε πάνελ σχετικά με το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά των διακρίσεων, συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν από τα μέλη των συμμετεχουσών λεσχών νεολαίας με βάση ένα ερωτηματολόγιο που συνέταξε το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ένα τετραήμερο σεμινάριο στον Αγρό (την κεντρική κοινότητα της περιοχής), ένα πολυπολιτισμικό φεστιβάλ που διοργανώθηκε από τους συμμετέχοντες στο σχέδιο με μετανάστες και μειονότητες της περιοχής, καθώς και δημοσίευση των αποτελεσμάτων και αξιολόγηση του σχεδίου (που οργανώθηκε το 2006-2007 από τη Νεολαία «Αστέρας» και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου).
- Διήμερο εργαστήριο με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων, την αποδοχή και το αγκάλιασμα της διαφορετικότητας και την προώθηση ίσων ευκαιριών, την έρευνα από τους συμμετέχοντες στο εργαστήριο με βάση τις γνώσεις που απέκτησαν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, την πραγματοποίηση ενός συνεδρίου όπου οι νέοι παρουσίασαν τις εμπειρίες τους και τα αποτελέσματα της έρευνάς τους σε εκπαιδευτικούς, άλλους μαθητές, γονείς, τις ΜΚΟ και δημόσιες αρχές και δημοσίευση των αποτελεσμάτων, την ετοιμασία έντυπου υλικού και τη διανομή του στα σχολεία, στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, τις ΜΚΟ, σε ιστοσελίδες, σε εφημερίδες κτλ. Η ομάδα στόχος στην οποία απευθυνόταν το εργαστήριο ήταν νέοι ηλικίας 15-18 ετών, με ίση κατανομή σε αγόρια και κορίτσια (συμπεριλαμβανομένων ατόμων με ειδικές ανάγκες), που επιλέγηκαν από διάφορα σχολεία της Λευκωσίας (οργανώθηκε το 2007 από τον Σύνδεσμο Συμβουλευτικής Αποκατάστασης Κύπρου-CRCA).

«Η νεολαία ως φορέας δράσης κατά των διακρίσεων»

73

Κατά τη διάρκεια του 2006 το Παρατηρητήριο Ισότητας Κύπρου, το οποίο είναι μια εξειδικευμένη Μη Κυβερνητική Οργάνωση με στόχο την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και την εξάλειψη των διακρίσεων, υλοποίησε ένα έργο με τίτλο «Νεολαία ως φορέας δράσης κατά των διακρίσεων». Μαθητές από 13 σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Κυπριακής Δημοκρατίας συμμετείχαν στο πρόγραμμα το οποίο περιελάμβανε κατάρτιση, διαγωνισμούς, διαλέξεις και την ανάπτυξη εκπαιδευτικών πακέτων. Το πρόγραμμα έδωσε τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς, έχοντας λάβει κατάρτιση οι ίδιοι, να λειτουργούν ως ερευνητές και καθοδηγητές ώστε να βοηθήσουν τους μαθητές να αποδέχονται τις διαφορές μεταξύ των μαθητών αλλά και μεταξύ των συνανθρώπων τους. Οι ίδιοι οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά στην καταπολέμηση των διακρίσεων και τη διάδοση των αρχών και αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε αυτόν τον τομέα, στους συνομήλικούς τους, στους φίλους τους και στο οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον.

«Δικτυακό έργο για τα παιδιά»

74

Ένα έργο δικτύωσης, το οποίο περιλαμβανόταν στην Εθνική Στρατηγική και τις Προτεραιότητες της Κύπρου για το Ευρωπαϊκό Έτος Ίσων Ευκαιριών για Όλους (2007), προσέφερε διακοπές σε κατασκήνωση για τα παιδιά που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών των μεταναστών διαφόρων εθνοτικών προελεύσεων και θρησκειών και

παιδιών με ειδικές ανάγκες. Το πρόγραμμα οργανώθηκε από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου και είχε ως στόχο να προσφέρει ευκαιρίες στα παιδιά με διαφορετικό υπόβαθρο να επικοινωνήσουν και να παίξουν μεταξύ τους, να αυξήσουν τις γνώσεις τους για την κουλτούρα ο ένας του άλλου, να μάθουν να σέβονται και να αποδέχονται τη διαφορετικότητα των άλλων και να εκτιμούν την αξία της δικής τους κουλτούρας. Το σχέδιο περιελάμβανε, επίσης, εκστρατεία ενημέρωσης για την ενίσχυση της συνεργασίας και η οποία προωθήθηκε μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

«Διάλογοι»

75

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους (2007), οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν αναλάβει την υλοποίηση ενός εθνικού προγράμματος ευαισθητοποίησης στους τομείς της καταπολέμησης των διακρίσεων, της πολυμορφίας και της ισότητας. Αυτό το δωδεκάμηνο πρόγραμμα, με τίτλο «Διάλογοι», συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και θα ξεκινήσει δραστηριότητες, κατά το έτος 2008, στοχεύοντας και στα τέσσερα σκέλη διακρίσεων που καλύπτονται από τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων (διακρίσεις για λόγους: (1) εθνικής και εθνοτικής καταγωγής, (2) αναπηρίας, (3) θρησκείας ή πεποιθήσεων, (4) ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού). Σε κάθε σκέλος θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή μέσω συγκεκριμένων δραστηριοτήτων όπως σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης του κοινού, καθώς και δημοσίευση ενημερωτικού υλικού. Το πρόγραμμα στοχεύει:

- Στην ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση των πολιτών για τις πολιτικές και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις διακρίσεις.
- Στη βελτίωση των πληροφοριών που παρέχονται, ενισχύοντας την κινητοποίηση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων στη χάραξη πολιτικής και την ανάπτυξη αμοιβαίων διαδικασιών συνεργασίας και μάθησης στον τομέα αυτό.
- Να ενημερώσει τους πολίτες ώστε να έχουν καλύτερη επίγνωση των δικαιωμάτων τους όσον αφορά την ισότητα και τις διακρίσεις, καθώς και την παρακίνηση της συμμετοχής ομάδων ανθρώπων που βιώνουν διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό.

Μόνιμες δομές

Εκπαίδευση

76

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού δίνει έμφαση στην προώθηση του σεβασμού, της ανεκτικότητας και της θετικής στάσης έναντι στη διαφορετικότητα κάθε είδους, ανεξάρτητα από τη γλώσσα, την εθνοτική καταγωγή και τη θρησκεία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των μη Κυπρίων παιδιών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει σταδιακή αυξητική τάση (5.696 κατά την περίοδο 2000-2001, 8.825 το 2005-2006, δηλαδή 55% αύξηση). Το 2003-2004, το Υπουργείο εισήγαγε τις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ), ως πιλοτικό πρόγραμμα, σε δύο σχολικά συμπλέγματα, σε κοινωνικά μειονεκτούσες περιοχές, με μεγάλο ποσοστό μη ελληνόφωνων μαθητών. Στόχος ήταν να προσφέρει ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και την καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας, του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού, της εκπαιδευτικής περιθωριοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το 2004-2005, το πρόγραμμα επεκτάθηκε σε ακόμη ένα σχολικό σύμπλεγμα. Η αρχή της θετικής διάκρισης και η άνιση μεταχείριση των ανισοτήτων με βάση τις ανάγκες προτεραιότητας των παιδιών, αποτελούν τα θεμέλια της πολιτικής των ΖΕΠ. Στα σχολεία σε μειονεκτούσες περιοχές παρέχονται πρόσθετοι πόροι και ενθαρρύνονται να αναπτύξουν νέα εκπαιδευτικά προγράμματα. Κάθε ΖΕΠ αποτελείται από ένα γυμνάσιο (κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), δημοτικά σχολεία που συνδέονται με το γυμνάσιο και νηπιαγωγεία που συνδέονται με τα δημοτικά σχολεία.

Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των ΖΕΠ είναι τα ακόλουθα:

- Σχολεία σε φτωχές περιοχές.
- Μαθητικός πληθυσμός που προέρχεται από οικογένειες με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό και μορφωτικό επίπεδο.
- Μεγάλο ποσοστό μη ελληνόφωνων μαθητών.
- Υψηλά ποσοστά σχολικής αποτυχίας και πρόωρης εγκατάλειψης.
- Υψηλή συχνότητα εμφάνισης βίαιης και παραβατικής συμπεριφοράς.

77

Τα ακόλουθα μέτρα στήριξης λήφθηκαν στο πλαίσιο των ΖΕΠ κατά τη διάρκεια της πιλοτικής περιόδου:

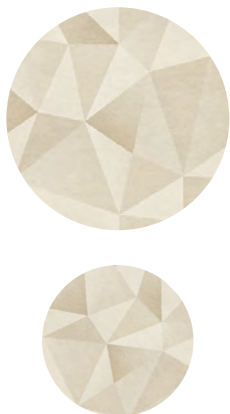
- Μικρός αριθμός παιδιών ανά τάξη (έως 20 μαθητές στις τάξεις 1-2 και έως 24 μαθητές στις τάξεις 3-9).
- Επιπρόσθετα μαθήματα στήριξης με βάση τις ανάγκες των μαθητών (γλωσσικές δυσκολίες και δυσκολίες λόγου/ομιλίας, μαθησιακές δυσκολίες, συναισθηματικά προβλήματα ή προβλήματα συμπεριφοράς).
- Δωρεάν πρόγευμα για όλους τους μαθητές.
- Δωρεάν γεύματα για τους μαθητές που παρακολουθούν το ολοήμερο σχολείο.
- Η λειτουργία ολοήμερου σχολείου (07.30 – 16.00) στα νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία εντός των ΖΕΠ.
- Απογευματινά προγράμματα και δραστηριότητες προληπτικού χαρακτήρα (μαθητικές λέσχες, εργαστήρια και ομάδες, προγράμματα δραστηριοτήτων εκπαιδευτικής, πολιτιστικής και αγωγής υγείας για μαθητές και γονείς).
- Μαθήματα μητρικής γλώσσας για μη ελληνόφωνους μαθητές.
- Ειδικά μαθήματα ελληνικής γλώσσας για μη ελληνόφωνους μαθητές και γονείς.
- Δίγλωσσοι εκπαιδευτικοί για την αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων.
- Ειδική στήριξη και προσοχή από την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

78

Οι ΖΕΠ παρακολουθούνται από τέσσερις επιτροπές που αποτελούνται από ποικιλία ενδιαφερόμενων φορέων από κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς τομείς. Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα από την πιλοτική λειτουργία των ΖΕΠ δείχνουν μείωση της σχολικής αποτυχίας (παραπομπές και επαναλήψεις) και αύξηση στις εγγραφές, στις παρουσίες και στις επιδόσεις των μη ελληνόφωνων μαθητών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι ΖΕΠ παρουσιάστηκαν ως παράδειγμα καλής πρακτικής σε μια εις βάθος επανεξέταση των πολιτικών για την παιδική φτώχεια που διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας τον Οκτώβριο του 2007.

79

Μια άλλη ένδειξη της προώθησης της ανεκτικότητας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων (Αναγνωστικά) που χρησιμοποιούνται στη 2η και 4η τάξη. Τα αναγνωστικά περιλαμβάνουν κεφάλαια περί διαφορετικότητας και αποδοχής ο ένας του άλλου με τίτλους «Ο Κόσμος των Κόμικ», «Όλοι Διαφορετικοί - Όλοι Ίσοι», ενώ το βιβλίο «Βλέπω τον Σημερινό Κόσμο» περιλαμβάνει, επίσης, σχετικά κείμενα.

80

Επιπλέον, η ενίσχυση της ανεκτικότητας και η αναγνώριση της διαφορετικότητας επιτυγχάνεται μέσω διαφόρων μαθημάτων που διδάσκονται σε όλα τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όπως Νέα Ελληνικά, Αρχαία Ελληνικά, Αγωγή του Πολίτη, Θρησκευτικά και Σύγχρονες Γλώσσες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι στόχοι κλειδιά που ορίστηκαν από το Υπουργείο Παιδείας για την τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά σχετίζονται με την Προώθηση του Διεθνούς Διαλόγου και την Προσφορά Ίσων Ευκαιριών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι έχουν καθιερωθεί τρία διαπολιτισμικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία προωθούν τον σεβασμό και τις θετικές στάσεις απέναντι στη διαφορετικότητα κάθε είδους, ανεξάρτητα από τη γλώσσα, την εθνοτική καταγωγή και τη θρησκεία.

Αστυνομία

81

Το 2004, η Κυπριακή Αστυνομία ίδρυσε το Γραφείο για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων που λειτουργεί υπό το Τμήμα Γ του Αρχηγείου Αστυνομίας. Το Γραφείο χειρίζεται όλα τα θέματα που σχετίζονται με τις διακρίσεις, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία μέσω Αξιωματικών Συνδέσμων σε όλες τις Αστυνομικές Διευθύνσεις (Επαρχίες). Το Γραφείο είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή προληπτικών πρωτοβουλιών, καθώς και για την παρακολούθηση της τακτικής παρέμβασης για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων στο πλαίσιο των διαδικασιών της Αστυνομίας. Η άμβλυση τέτοιων συμπεριφορών διακρίσεων και αντιλήψεων μέσα από την επίγνωση και την ευαισθητοποίηση είναι ένας πρόσθετος στόχος του Γραφείου.

82

Το Γραφείο καταχωρεί ποινικά αδικήματα με ρατσιστικά κίνητρα, ως τέτοια, με καθορισμένο τρόπο, στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Εγκλημάτων. Επιπλέον, οι εν λόγω παραβάσεις κατηγοριοποιούνται με βάση το είδος του κινήτρου (εθνοτικό, θρησκευτικό, χρώμα, κτλ.). Το Γραφείο διατηρεί ένα μητρώο όλων αυτών των αδικημάτων, το οποίο συνήθως ενημερώνεται δύο φορές τον χρόνο. Από το 2005, δεν έχουν καταγραφεί τέτοια αδικήματα σε βάρος παιδιών.

83

Ένα Πολυπολιτισμικό Συμβουλευτικό Σώμα που αποτελείται από εκπροσώπους των διαφόρων θρησκευτικών και μειονοτικών κοινοτήτων και της Αστυνομίας έχει συσταθεί για να συμβουλευεί την Αστυνομία για θέματα που σχετίζονται με την αστυνόμευση θρησκευτικών, εθνοτικών και άλλων μειονοτήτων.

84

Μια σειρά μαθημάτων κατάρτισης σχετικά με τις διακρίσεις, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα συνταγματικά δικαιώματα, την πολυπολιτισμικότητα, κτλ., διδάσκονται στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου σε διάφορα επίπεδα (βασική αστυνομική εκπαίδευση, σειρές μαθημάτων για Λοχίες και Επιθεωρητές). Κατά καιρούς, διεξάγονται ειδικά σεμινάρια για το θέμα και το προσωπικό της Αστυνομίας παρακολουθεί διεθνή σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις για το θέμα αυτό.

85

Μερικά από τα πιο πάνω μέτρα λήφθηκαν ως φυσική συνέχεια ενός πολυεθνικού προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Διακρίσεις και την Αστυνόμευση, στην οποία έχει συμμετάσχει η Κυπριακή Αστυνομία μαζί με Αστυνομικές Υπηρεσίες άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο σεβασμός στις απόψεις του παιδιού

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 31

Υπό το φώς των άρθρων 12 έως 17 της Σύμβασης, η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να υλοποιήσει τα σχέδια για αναθεώρηση της νομοθεσίας ώστε να υπάρξει επέκταση των ευκαιριών των παιδιών να εκφράζουν τις απόψεις τους και να ακούγονται, όπως αναφέρεται στην έκθεση του συμβαλλόμενου Κράτους. Η Επιτροπή ενθαρρύνει το Κράτος μέλος να στηρίξει τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες των ΜΚΟ στον τομέα αυτό.

Νομοθεσία

86

Όπως αναφέρθηκε στις παραγράφους 3 και 53, το νέο Νομοσχέδιο για την ευημερία, τη φροντίδα και την προστασία των παιδιών ενσωματώνει την αρχή του σεβασμού της άποψης του παιδιού ως γενική αρχή, η οποία πρέπει να εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις και σε όλους τους τομείς που ρυθμίζονται από τον Νόμο. Συγκεκριμένα, το Νομοσχέδιο διαλαμβάνει ότι σε ένα παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τη δική του άποψη πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα να ακούγεται σε οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά και πρέπει να δίνεται η δέουσα βαρύτητα στις απόψεις του, σύμφωνα με την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού.

87

Επιπλέον, το δικαίωμα των παιδιών να ακουστούν ως μάρτυρες στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας παρέχεται από το κυπριακό δίκαιο. Υπάρχουν ειδικές νομικές διατάξεις για να βοηθούν και να στηρίζουν ευάλωτους μάρτυρες, όπως είναι τα παιδιά, κατά τη διάρκεια ποινικών διαδικασιών και να διευκολύνουν τη συλλογή και την παροχή μαρτυρίας από τέτοιους μάρτυρες.

88

Ο Νόμος 119(I)/2000 όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 212(I)/2004 για τη Βία στην Οικογένεια, ο Νόμος 87(I)/2007 για την Καταπολέμηση της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και Προστασίας των Θυμάτων και ο Νόμος 95(I)/2001 για την Προστασία των Μαρτύρων περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις για ευάλωτους μάρτυρες που δίδουν κατάθεση. Η υπόθεση:

- α. δικάζεται κεκλεισμένων των θυρών,
- β. στην απουσία του κατηγορούμενου,
- γ. πίσω από ένα ειδικό παραπέτασμα,
- δ. μέσω χρήσης κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης (CCTV).

89

Οι πιο πάνω Νόμοι επιτρέπουν επίσης στην Αστυνομία να βιντεοσκοπεί τις καταθέσεις των ευάλωτων μαρτύρων. Οι δηλώσεις αυτές μπορούν να παρουσιαστούν στο δικαστήριο ως κύρια εξέταση.

Δωμάτια συνεντεύξεων

90

Από το 2003, η Αστυνομία διατηρεί ειδικά σχεδιασμένα, επιπλωμένα και εξοπλισμένα δωμάτια σε όλες τις Αστυνομικές Διευθύνσεις και στο Αρχηγείο Αστυνομίας που χρησιμοποιούνται για

τη φιλοξενία και τον χειρισμό ευάλωτων μαρτύρων και για τη βιντεοσκόπηση των δηλώσεών τους. Από το 2006, τα δικαστήρια σε όλες τις επαρχίες, με την εξαίρεση της Αμμοχώστου, είναι επίσης εξοπλισμένα με συστήματα κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης που επιτρέπουν τους ευάλωτους μάρτυρες να καταθέσουν από ένα διαφορετικό δωμάτιο έξω από την αίθουσα του δικαστηρίου.

91

Για τους σκοπούς της βιντεοσκόπησης δηλώσεων η Αστυνομία έχει αναθέσει σε εμπειρογνώμονες από το Ηνωμένο Βασίλειο να διεξάγει την απαραίτητη εκπαίδευση σε αστυνομικούς. Σύμφωνα με τις εντολές του Αρχηγού της Αστυνομίας, οι οποίες καθορίζουν τους κανονισμούς περί των βιντεοσκοπημένων δηλώσεων, τέτοιες δηλώσεις μπορούν να λαμβάνονται μόνο από αξιωματικούς οι οποίοι έχουν τύχει εκτεταμένης εκπαίδευσης στο θέμα αυτό. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το θέμα της αναπτυξιακής ψυχολογίας.

92

Οι παραπάνω εξελίξεις στις νομικές και τις πρακτικές διαδικασίες στον τομέα της προστασίας των θυμάτων δείχνουν ότι το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης στην Κύπρο είναι σήμερα σε θέση να παρέχει την απαιτούμενη προστασία σε ευάλωτα παιδιά μάρτυρες με ένα ολιστικό τρόπο για αποφυγή του εκφοβισμού.

Υποστήριξη πρωτοβουλιών των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

93

Αξιοσημείωτες μη κυβερνητικές πρωτοβουλίες για την επέκταση των ευκαιριών για τα παιδιά να εκφράσουν τις απόψεις τους και να ακουστούν έχουν ληφθεί από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ). Αυτές περιλαμβάνουν τη διοργάνωση της Εβδομάδας του Παιδιού (που περιγράφεται σε προηγούμενες Εκθέσεις), την Επίσκεψη Παιδιών στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (βλ. παράγραφο 40) και την Παιδοβουλή (που περιγράφεται στην υποσημείωση 6,) οι οποίες έχουν γίνει ετήσιοι θεσμοί. Οι πρωτοβουλίες της ΠΣΕΠΕΠ υποστηρίζονται ένθερμα από τις κυβερνητικές υπηρεσίες (π.χ. από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, την Αστυνομία) οι οποίες εκπροσωπούνται στην ΠΣΕΠΕΠ και στις Επαρχιακές Επιτροπές για τη διοργάνωση των εκδηλώσεων. Περαιτέρω, με την υποστήριξη του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, οι εκθέσεις και οι εισηγήσεις της Παιδοβουλής από τα έτη 2000-2006 εκδόθηκαν σε βιβλίο το οποίο διανεμήθηκε σε σχολικές βιβλιοθήκες, Βουλευτές, Υπουργεία και στα ίδια τα παιδιά. Ομοίως, ο Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού, ο οποίος συνηγορεί υπέρ των δικαιωμάτων νέων σε θέματα που αφορούν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και εκπαίδευση, διασφαλίζει τη συμμετοχή των νέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων (βλ. παράγραφο 153) και στηρίζεται από το Υπουργείο Υγείας για τον σχεδιασμό και την προώθηση των μέτρων (βλ. παράγραφο 156 για λεπτομέρειες).

Ανεξάρτητα Μαθητικά Συμβούλια

94

Στα σχολεία, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους και να συμμετέχουν σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων μέσω της συμμετοχής τους σε ανεξάρτητα μαθητικά συμβούλια, σε διοικητικά συμβούλια, στο πειθαρχικό συμβούλιο και σε συνεδρίες του εκπαιδευτικού προσωπικού. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι όλα τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν ανεξάρτητα, δημοκρατικά εκλεγμένα μαθητικά συμβούλια, όπως φαίνεται παρακάτω:

Αριθμός ανεξάρτητων μαθητικών συμβουλίων στα σχολεία	
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	346
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	113

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Οργανώσεις νεολαίας

95

Το Γενικό Συμβουλευτικό Σώμα του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου, που είναι μια ημικρατική νομική οντότητα (η οποία συστάθηκε από τον περί Συμβουλίου Νεολαίας Νόμο του 1994 [Ν. 33 (Ι)/94], όπως τροποποιήθηκε), αποτελείται από 40 οργανώσεις-μέλη, συμπεριλαμβανομένων των ομοσπονδιών των μαθητικών οργανώσεων, των οργανώσεων νεολαίας των πολιτικών κομμάτων, των τμημάτων νέων των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των κοινωνικών οργανώσεων και των οργανώσεων των μειονοτικών ομάδων. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των μελών των οργανώσεων νεολαίας στην Κύπρο και τον αριθμό των οργανώσεων νεολαίας με λιγότερα από 100 μέλη, εφόσον δεν πληρούν τα κριτήρια για να γίνουν μέλη του Συμβουλίου Νεολαίας (βλ. παράγραφο 97).

Στατιστικά στοιχεία

96

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενες Εκθέσεις, η θανατική ποινή έχει καταργηθεί στην Κύπρο. Δεν υπήρξαν, ως εκ τούτου, θάνατοι παιδιών ως αποτέλεσμα θανατικής ποινής, εξωδικαστικών, συνοπτικών ή αυθαίρετων εκτελέσεων. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τους θανάτους των ατόμων κάτω των 18 ετών κατά τα έτη 2003-2007 κατά την αιτία, ηλικία και φύλο παρουσιάζονται στο Παράρτημα. Ο Πίνακας 8 δείχνει τον συνολικό αριθμό των θανάτων που προκλήθηκαν από ασθένεια και οι Πίνακες 9-23 τον αριθμό των θανάτων που προκλήθηκαν από συγκεκριμένες ασθένειες. Ο συνολικός αριθμός των θανάτων που προκλήθηκαν από εξωτερικές αιτίες τραυματισμού και δηλητηρίασης παρουσιάζεται στον Πίνακα 24, ενώ οι Πίνακες 24 (α) - (γ) δείχνουν τον αριθμό των θανάτων που προκλήθηκαν από διάφορα είδη ατυχημάτων. Ο αριθμός των θυμάτων εγκληματικών ενεργειών και άλλων μορφών βίας φαίνεται στον Πίνακα 25, ενώ ο Πίνακας 26 δείχνει ότι υπήρξαν δύο θάνατοι το 2003 λόγω αυτοκτονίας.

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου III

97

Όπως και στην περίπτωση των Κεφαλαίων I και II, οι δυσκολίες περιστρέφονται γύρω από την ανάγκη για ένα καλύτερο σύστημα συλλογής δεδομένων, π.χ. δεν υπάρχουν επαρκή στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των οργανώσεων νεολαίας και των μελών τους (παράγραφος 95), ενώ αναλυτικά στοιχεία για τον αριθμό των θανάτων ατόμων ηλικίας κάτω των 18 ετών δεν είναι διαθέσιμα (παράγραφος 96). Με την εφαρμογή του νεοθεσπισθέντος Νόμου περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού [Ν. 74(Ι)/2007] αναμένεται να ξεπεραστεί αυτή η δυσκολία, όπως περιγράφεται στην παράγραφο 46.

Κεφάλαιο IV

Πολιτικά Δικαιώματα και Ελευθερίες (άρθρα 7, 8, 13-17 και 37 (α))

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 33

Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να εντείνει τις προσπάθειές του για την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση βουλευτών, κυβερνητικών αξιωματούχων, μελών του δικαστικού σώματος και άλλων επαγγελματικών ομάδων, των γονέων και των παιδιών για τη σημασία της πλήρους αποδοχής της έννοιας των δικαιωμάτων του παιδιού. Συνιστά όπως ληφθούν περαιτέρω μέτρα για τη διασφάλιση της θρησκευτικής ελευθερίας των παιδιών ιδίως υπό το φως του δικαιώματος του παιδιού στη μη διάκριση λόγω θρησκείας.

Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

98

Οι προσπάθειες για την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση των ενηλίκων για τη σημασία της πλήρους αποδοχής της έννοιας των δικαιωμάτων του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, έχουν περιγραφεί σε άλλα μέρη της παρούσας Έκθεσης και περιλαμβάνουν την κατάρτιση επαγγελματικών ομάδων που εργάζονται με και για τα παιδιά (παράγραφοι 28-34), τα προγράμματα για τους γονείς (παράγραφοι 114-115), τις εκδόσεις (παράγραφοι 35 και 41), τις εκστρατείες και εκδηλώσεις (παράγραφοι 38-40), τα σεμινάρια (παράγραφοι 42 και 116, σημείο 3) κτλ.. Επιπλέον, τα δικαιώματα του παιδιού αποτελούν το υπόβαθρο όλων των εργασιών που εκτελούνται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και η σημασία τους μεταφέρεται στους βουλευτές όποτε οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συμμετέχουν σε τεχνικές επιτροπές της Βουλής των Αντιπροσώπων σχετικά με θέματα που αφορούν τα παιδιά.

99

Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των παιδιών επιτυγχάνεται μέσω δραστηριοτήτων όπως η Εβδομάδα του Παιδιού (που περιγράφεται σε προηγούμενες Εκθέσεις μας), η Παιδοβουλή (βλ. υποσημείωση 6 και παράγραφο 40), οι ειδικές εκδόσεις (παράγραφος 36) και πιο πρόσφατα ο Χάρτης Δικαιωμάτων του Πολίτη για τα Παιδιά (παράγραφος 37).

Θρησκευτική Ελευθερία

100

Τα παιδιά με διαφορετικό εθνικό και θρησκευτικό υπόβαθρο δεν είναι υποχρεωμένα να παρακολουθούν θρησκευτικές συνάξεις ή εκδηλώσεις της κυριαρχούσας θρησκείας που διοργανώνονται από ή μέσα στα σχολεία. Επιπλέον, στα παιδιά μεταναστών ή τα παιδιά που ανήκουν σε μειονότητες παρέχονται ευκαιρίες, και ενθαρρύνονται, να συμμετέχουν σε σχολικές εκδηλώσεις οι οποίες τους επιτρέπουν να παρουσιάσουν στοιχεία από το δικό τους εθνικό και πολιτισμικό υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένης της θρησκείας, προωθώντας έτσι την κουλτούρα και τον πολιτισμό τους.

101

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 55, η θρησκεία του παιδιού λαμβάνεται υπόψη κατά την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια. Επιπλέον, το νέο Νομοσχέδιο για την Ευημερία, τη Φροντίδα και την Προστασία των παιδιών ενσωματώνει την αρχή της μη διάκρισης, περιλαμ-

βανομένων και θεμάτων θρησκείας, ως γενικής αρχής η οποία πρέπει να εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις και σε όλους τους τομείς που καθορίζονται από τον Νόμο (παράγραφος 56). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το προσχέδιο κανονισμών, δυνάμει του Νόμου αυτού σχετικά με την τοποθέτηση των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες ή πλαίσια παιδικής προστασίας, καθώς και τη λειτουργία και τη ρύθμιση των πλαισίων αυτών περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις για τη διασφάλιση του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας των παιδιών και τη διευκόλυνση της άσκησης της θρησκείας τους.

Βασανιστήρια και άλλοι τρόποι σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας

CRC/C/15/Add.205, παράγραφοι 35 και 36

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος:

- α. Να συμπεριλάβει, στην επόμενη περιοδική του έκθεση, λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί για να διασφαλίζεται η εφαρμογή της νέας νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς κατάρτισης σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών, στους υπευθύνους για τη απονομή της δικαιοσύνης ανηλίκων.
- β. Να δώσει περαιτέρω πληροφορίες, στην επόμενη έκθεσή του, σχετικά με τις συνθήκες κράτησης των ανηλίκων και τη διάρκεια της προφυλάκισης. Να αναλάβει την εκπόνηση μελέτης και να δώσει πληροφορίες σχετικά με την κακοποίηση και την κακομεταχείριση των παιδιών που συμβαίνει κατά τη διάρκεια της σύλληψης και της κράτησης και ειδικότερα σχετικά με τις διαδικασίες κοινοποίησης της κράτησης ανηλίκων και της διασφάλισης του δικαιώματός τους για άμεση πρόσβαση σε δικηγόρο και σε ιατρό της επιλογής τους.

102

Λεπτομέρειες για την εκπαίδευση σχετικά με την οικογενειακή βία δίδονται στις παραγράφους 29-30. Άλλα μέτρα που λαμβάνονται για τη διασφάλιση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την οικογενειακή βία περιγράφονται στις παραγράφους 129-138 σε απάντηση στις τελικές παρατηρήσεις της Επιτροπής στην παράγραφο 46.

Κράτηση

103

Μετά την εισδοχή τους στα Κέντρα Κράτησης όλοι οι κρατούμενοι ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους, σύμφωνα με την Πάγια Εντολή της Αστυνομίας 5/3 και του Νόμου 163(I)/2005 (που περιγράφεται στην παράγραφο 104). Ένα ειδικό έγγραφο σχετικά με τα δικαιώματά τους, το οποίο είναι διαθέσιμο σε επτά γλώσσες (Ελληνικά, Αγγλικά, Ρωσικά, Κινέζικα, Περσικά, Αραβικά και Τουρκικά), δίδεται στον κρατούμενο ο οποίος καλείται να υπογράψει μια δήλωση ότι αυτός/αυτή έχει ενημερωθεί σχετικά με τα δικαιώματά του/της. Επιπλέον, το έγγραφο αναρτάται σε μια θέση που είναι ευδιάκριτη στους κρατούμενους σε όλα τα κέντρα κράτησης. Κατά παρόμοιο τρόπο και με βάση τα επίσημα έγγραφα που περιλαμβάνονται στη διακήρυξη των δικαιωμάτων των κρατουμένων, όλοι οι κρατούμενοι ενημερώνονται για το δικαίωμά τους να καλέσουν δικηγόρο ή να τύχουν ιατρικής περίθαλψης και καλούνται να υπογράψουν τα σχετικά έγγραφα.

104

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 11, η νέα ολοκληρωμένη νομοθεσία τέθηκε σε ισχύ το 2005 [Νόμος 163(I)/2005] που διευρύνει τις συνταγματικές διατάξεις που διασφαλίζουν τα δικαιώματα των ατόμων που συνελήφθησαν και τελούν υπό κράτηση και περιέχει ειδικές διατάξεις για

ανηλικούς κάτω των 18 ετών. Επιπρόσθετα προς τον καθορισμό πρότυπων κανόνων για τις συνθήκες κράτησης, την ευημερία και την αξιοπρεπή μεταχείριση των συλληφθέντων και των κρατουμένων, ο Νόμος αυτός:

- Προνοεί το δικαίωμα κάθε συλληφθέντος να έχει άμεση επικοινωνία με δικηγόρο της επιλογής του και με την οικογένεια, συγγενείς ή άλλο πρόσωπο της επιλογής του και στην περίπτωση αλλοδαπού προσώπου, με την Πρεσβεία του ή το Προξενικό Γραφείο του ή, ελλείψει τέτοιων γραφείων, με την Επίτροπο ή τον Εθνικό Οργανισμό για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Κύπρο, καθώς επίσης και το δικαίωμα να τύχει ιατρικής εξέτασης και θεραπείας.
- Καθορίζει τις υποχρεώσεις της Αστυνομίας να ενημερώνει τον συλληφθέντα για τα δικαιώματά του και να διευκολύνει την αποτελεσματική άσκησή τους πριν ξεκινήσει η ανακριτική διαδικασία και, επίσης, ποινικοποιεί την παραβίαση οποιασδήποτε από τις υποχρεώσεις αυτές.
- Ρυθμίζει τα δικαιώματα των παιδιών για επισκέψεις από συγγενείς, συναντήσεις με το δικηγόρο τους και άλλα θέματα κατά τη διάρκεια της κράτησης.

Δικαιώματα κρατουμένων παιδιών (κάτω των 18 ετών)

105

Είναι πολιτική της Κυπριακής Αστυνομίας ότι η σύλληψη των παιδιών κάτω των 16 ετών θα πρέπει να αποφεύγεται όσο είναι δυνατόν και, αν είναι απαραίτητη, τότε η χρονική διάρκεια κράτησης θα πρέπει να είναι η ελάχιστη δυνατή. Σε περίπτωση που η κράτηση είναι αναπόφευκτη, ο πιο πάνω Νόμος (παράγραφος 104) προβλέπει τα εξής, επιπρόσθετα προς τις πιο πάνω διατάξεις, στην περίπτωση των κρατουμένων παιδιών:

- Την υποχρέωση της Αστυνομίας να ενημερώνει έγκαιρα τους γονείς ή κηδεμόνες για τη σύλληψη ή την κράτηση, τους λόγους γι' αυτήν και τον τόπο κράτησης (ανεξαρτήτως της άσκησης από τον ανήλικο του δικαιώματός του για επικοινωνία) και, επίσης, αν χρειάζεται, να ενημερώνει τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας της Δημοκρατίας.
- Ότι η ανάκριση διεξάγεται στην παρουσία του δικηγόρου του ανηλίκου.
- Ότι οι γονείς ή οι κηδεμόνες έχουν το δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας και των συναντήσεων του ανηλίκου με τον δικηγόρο του ή κατά τη διάρκεια ιατρικής εξέτασης ή θεραπείας.
- Ότι τα παιδιά κρατούνται σε ξεχωριστά κελιά από τους ενήλικες.

Δικαιώματα των κατηγορουμένων παιδιών (κάτω των 16 ετών) - μη κρατουμένων

106

Σύμφωνα με την Πάγια Εντολή της Αστυνομίας 5/18 για τον χειρισμό ανήλικων παραβατών:

- Όταν γίνεται μια καταγγελία σε βάρος ανήλικου κάτω των 16, οι γονείς ή κηδεμόνες του και ο Διευθυντής της τοπικής Αστυνομικής Διεύθυνσης θα πρέπει να ενημερώνονται αμέσως.
- Η χρήση των χειροπεδών στα παιδιά θα πρέπει να αποφεύγεται.
- Η ανάκριση και η λήψη καταθέσεων από τα παιδιά που δεν είναι υπό κράτηση γίνεται στην παρουσία των γονέων/κηδεμόνων.
- Η σύλληψη και ανάκριση των μαθητών θα πρέπει να αποφεύγεται εντός του σχολικού χώρου αλλά, αν είναι απαραίτητη, θα πρέπει να γίνεται με τη συγκατάθεση και στην παρουσία του Διευθυντή του Σχολείου. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο αστυνομικός θα πρέπει να είναι με πολιτική περιβολή και θα πρέπει να επισκέπτεται το σχολείο με μυστικό αστυνομικό όχημα.

Συνθήκες κράτησης

107

Κατά τη διάρκεια των ετών 2005-2006, η Αστυνομία προχώρησε σε σημαντικές βελτιώσεις στα Αστυνομικά Κέντρα Κράτησης, σύμφωνα με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΠΒ). Επιπλέον, προωθείται η ανέγερση νέων σύγχρονων κέντρων κράτησης, καθώς και κέντρου για την κράτηση παράνομων μεταναστών. Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης των ανηλίκων, έχουν ληφθεί μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι συνθήκες συμμορφώνονται με τα πρότυπα της ΕΠΒ που ορίζονται στο έγγραφο CPT/Inf/E (2002)1Rev. 2004 και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Όλα τα κελιά όπου μπορεί να κρατούνται οι ανήλικοι έχουν ικανοποιητικό μέγεθος τουλάχιστον 7μ. x 7μ. και διαθέτουν επαρκή φωτισμό, θέρμανση και τον κατάλληλο εξοπλισμό για καλάρωση.
- Όλα τα κέντρα κράτησης όπου κρατούνται ανήλικοι έχουν ανακαινιστεί. Έτσι, έχουν καλό εξαερισμό, ο χώρος ύπνου και διαβίωσης είναι καλά επιπλωμένος και προσφέρει τα κατάλληλα οπτικά ερεθίσματα.
- Όσον αφορά τις ανάγκες υγιεινής και τις εγκαταστάσεις υγιεινής, υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε διευκολύνσεις υγιεινής και πλυσίματος, καθώς και παροχή των ειδών υγιεινής όπως σερβιέτες, σαπούνια, σαμπουάν, κτλ.
- Έχει δοθεί προσοχή στην ποσότητα και την ποιότητα των φαγητών που παρέχονται στους ανηλίκους και στις διευκολύνσεις σίτισης ώστε να είναι αξιοπρεπείς.

Αριθμός ατόμων κάτω των 18 ετών που κρατούνται και η διάρκεια της προφυλάκισης

108

Κατά τα έτη 2003-2007, 94 άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών κρατήθηκαν σε αστυνομικά τμήματα ή σε κέντρα προδικαστικής κράτησης, αφού κατηγορήθηκαν για διάπραξη εγκλήματος. Η μέση διάρκεια της προφυλάκισης μεταξύ των ετών 2003-2007 κυμάνθηκε από 2 έως 48 ώρες.

Κακοποίηση των παιδιών κατά τη διάρκεια της σύλληψης και κράτησης

109

Δεν υπήρξαν ισχυρισμοί και δεν έχουν αναφερθεί περιπτώσεις κακοποίησης και κακομεταχείρισης ατόμων κάτω των 18 ετών κατά τη διάρκεια της σύλληψης και της κράτησης. Σε περιπτώσεις ανάρμοστης συμπεριφοράς της Αστυνομίας, υπάρχει μια σειρά από μηχανισμούς για τη διερεύνηση τέτοιων ισχυρισμών. Εκτός από τις εσωτερικές πειθαρχικές έρευνες και ποινικές διαδικασίες της Αστυνομίας, τέτοιοι ισχυρισμοί μπορούν να διερευνηθούν από ανεξάρτητους ερευνητές που διορίζονται από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, και/ή την Αρχή κατά των Διακρίσεων (Επίτροπο), και/ή την Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας.

Στατιστικά στοιχεία

110

Σύμφωνα με τον περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμο του 2002 [Ν. 141(I)2002, όπως τροποποιήθηκε], όλες οι γεννήσεις καταχωρίζονται εντός 15 ημερών από την ημερομηνία γέννησης. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των γεννήσεων κατά φύλο και τα ποσοστά γεννήσεων κατά τα έτη 2003-2007, παρουσιάζονται στο Παράρτημα, στον Πίνακα 27.

Τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε 293 βιβλιοθήκες όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα:

111

Τύποι	Αριθμός βιβλιοθηκών
Δημοτικές Βιβλιοθήκες	121
Κοινοτικές βιβλιοθήκες	28
Σχολικές Βιβλιοθήκες	138
Κυπριακή Βιβλιοθήκη [λειτουργεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού]	1
Ελπινίκειος Βιβλιοθήκη [λειτουργεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού]	1
Παιγνιοθήκες* [λειτουργούν από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου]	4
Σύνολο	293

Πηγή: 1. Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.
2. Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου.

* Το πολύ επιτυχημένο πρόγραμμα Παιγνιοθηκών αναπτύχθηκε τα τελευταία τρία χρόνια από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου. Οι τέσσερις μεγαλύτερες πόλεις της Κύπρου (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, Πάφος) έχουν τώρα από μια βιβλιοθήκη που περιέχει προσεκτικά επιλεγμένα παιχνίδια. Στις Παιγνιοθήκες τα παιδιά ηλικίας μεταξύ 4 και 12, καθώς και οι νέοι με ειδικές ανάγκες μέχρι την ηλικία των 18 ετών, περνούν τον χρόνο τους δημιουργικά, δανείζονται τα παιχνίδια, κοινωνικοποιούνται και μαθαίνουν να σέβονται και να ανέχονται τη διαφορετικότητα, υπό την επίβλεψη εκπαιδευμένων επαγγελματιών.

112

Ο αριθμός των θυμάτων σοβαρής σωματικής βλάβης και τραυματισμού παρουσιάζεται στον Πίνακα 28. (Οι αναφορές περιπτώσεων κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών συζητήθηκαν στο κεφάλαιο V).

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου IV

113

Η πλήρης αποδοχή της έννοιας των δικαιωμάτων του παιδιού προϋποθέτει την αλλαγή ξεπερασμένων κοινωνικών αντιλήψεων όσον αφορά τα παιδιά. Αυτή είναι μια σημαντική πρόκληση η οποία συζητείται περαιτέρω στην παράγραφο 145.

Κεφάλαιο V

Οικογενειακό περιβάλλον και εναλλακτική φροντίδα (άρθρα 5, 9-11, 18 παράγραφοι 1 και 2, 19-21, 25, 27 παράγραφοι 4 και 39)

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 38

Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να ενθαρρύνει περαιτέρω τις οικογένειες να παρέχουν την κατάλληλη κατεύθυνση και καθοδήγηση όσον αφορά την άσκηση από το παιδί των δικαιωμάτων του που αναγνωρίζονται στη Σύμβαση, κατά τρόπο σύμφωνο με τις διαμορφούμενες ικανότητές του. Συνιστά την περαιτέρω ενθάρρυνση της αντίληψης του παιδιού ως κατόχου δικαιωμάτων, με τη λήψη μέτρων σε όλα τα επίπεδα και με δημόσιες εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τη Σύμβαση.

Γονική καθοδήγηση

114

Τα δικαιώματα του παιδιού αποτελούν το υπόβαθρο σεμιναρίων σε σχολική βάση, για τους γονείς σε διάφορα θέματα (π.χ. αγωγή υγείας και κοινωνική αγωγή, πρόληψη του σχολικού εκφοβισμού, συναισθηματική εκπαίδευση, δεξιότητες επικοινωνίας, κτλ.), τα οποία παρέχονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού στα δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια σε όλη τη χώρα. Ταυτόχρονα, οι γονείς ευαισθητοποιούνται μέσω εκστρατειών για συγκεκριμένα θέματα. Για παράδειγμα, η εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τη βία στην οικογένεια και την κακοποίηση των παιδιών, που οργανώνεται από την Αστυνομία, περιλαμβάνει διαλέξεις και παρουσιάσεις σε συνδέσμους γονέων (βλ. παράγραφο 38).

115

Η Παγκύπρια Σχολή Γονέων (ΠΣΓ) διαδραματίζει, επίσης, ουσιαστικό ρόλο στην εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των γονέων. Πρόκειται για μια εθελοντική οργάνωση που αποτελείται από εκπροσώπους των εκπαιδευτικών οργανώσεων, συνδέσμων γονέων και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Διοργανώνει πάνω από 250 σεμινάρια τον χρόνο για τις ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών, τα οποία παρακολουθούν γονείς σε διάφορες πόλεις και χωριά της Κύπρου. Η ΠΣΓ δημοσιεύει, επίσης, ένα μηνιαίο περιοδικό με τίτλο «Οικογένεια και Σχολείο» και έχει δημιουργήσει ταινίες μικρού μήκους σχετικά με τον ρόλο των γονέων.

Τρεις τέτοιες ταινίες παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού: www.moec.gov.cy.

Η παρακάτω είναι μια ενδεικτική λίστα με τα θέματα που καλύπτονται σε σεμινάρια για τους γονείς που διοργανώνονται από την ΠΣΓ:

- Δικαιώματα του Παιδιού και Υποχρεώσεις
- Σύγχρονη Οικογένεια και η Ανατροφή των Παιδιών
- Ψυχοκοινωνικές Ανάγκες των Παιδιών (στοργή, αποδοχή, πρωτοβουλία, έγκριση, ελευθερία)
- Η Επικοινωνία με τα Παιδιά μας.

116

Όσον αφορά τις ανησυχίες της Επιτροπής σχετικά με την «παραδοσιακή και μάλλον πατριαρχική αντίληψη, όσον αφορά τα παιδιά, που έχουν οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί, οι αρχές και η κοινωνία γενικότερα» (παράγραφος 37 των τελικών παρατηρήσεων), οι προσπάθειες για να καλλιεργηθεί μια νέα αντίληψη όσον αφορά τα παιδιά περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Οι λειτουργοί ευημερίας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, που εργάζονται με οικογένειες και παιδιά, εκπαιδεύονται στην εφαρμογή της Σύμβασης στην καθημερινή πρακτική (παράγραφος 30) και προωθούν και τις τρεις πτυχές της Σύμβασης (την προστασία, την προσφορά και τη συμμετοχή) όταν δίδουν συμβουλευτικές υπηρεσίες σε οικογένειες και επίσης στις επαφές τους με άλλους φορείς και υπηρεσίες (βλ., για παράδειγμα, την παράγραφο 98).
- Η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού συνεργάζεται στενά με τους γονείς, τους στηρίζει στον γονικό τους ρόλο και τους εμπλέκει στα προγράμματα που προσφέρει (βλ. παράγραφο 149).
- Η πτυχή της Σύμβασης περί συμμετοχής τονίζεται, επίσης, μέσω των δραστηριοτήτων της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού (βλ. παράγραφο 40) και της Παγκύπριας Σχολής Γονέων (βλ. παράγραφο 115), καθώς και μέσω σεμιναρίων σχετικά με τα παιδιά που οργανώνονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και απευθύνονται τόσο στους κυβερνητικούς όσο και στους μη κυβερνητικούς τομείς. Για παράδειγμα, η ομιλία στο Σεμινάριο για την Πρόληψη του Κοινωνικού Αποκλεισμού των Παιδιών (που περιγράφεται στην παράγραφο 42) έδωσε έμφαση στην ανάγκη για αλλαγή των αντιλήψεων που βλέπουν τα παιδιά ως απλά αντικείμενα προστασίας και αποδέκτες υπηρεσιών και να καλλιεργηθεί μια αντίληψη για τα παιδιά ως νομικών υποκειμένων με τα δικά τους δικαιώματα και με δυνατότητες να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για θέματα που τα αφορούν.
- Σύμφωνα με τον νεοθεσπισθέντα περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο του 2007 [N. 74(I)/2007] που περιγράφεται στην παράγραφο 15, η Επίτροπος θα «προβεί σε ενημερωτικές εκστρατείες για να αλλάξει απαρχαιωμένες αντιλήψεις σχετικά με τη θέση των παιδιών στην κοινωνία».

Αποχωρισμός από τους γονείς

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 40

Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλα τα παιδιά που επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους πέρα από το δημοτικό σχολείο, μεταξύ άλλων, με τη διάθεση οικοτροφείων τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια και να συνεχίσει τις προσπάθειές του για τη μείωση των περιόδων χωρισμού από τους γονείς.

117

Λόγω των περιορισμών που επιβάλλονται από το τουρκικό κατοχικό καθεστώς, τα παιδιά των εγκλωβισμένων οικογενειών Ελληνοκυπρίων, που ζουν στην περιοχή της Καρπασίας, αναγκάζονται να μετακινηθούν σε περιοχές που ελέγχονταν από την κυβέρνηση προκειμένου να τύχουν δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Με τη χαλάρωση της θέσης του τουρκικού στρατού στο θέμα και την ίδρυση και λειτουργία το 2003 εξατάξιου σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην κατεχόμενη κωμόπολη του Ριζοκαρπάσου, τα παιδιά των εγκλωβισμένων οικογενειών δεν είναι πια αναγκασμένα να χωρίζονται από τις οικογένειές τους προκειμένου να τύχουν δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στα παιδιά που επιθυμούν να τύχουν τεχνικής εκπαίδευσης (ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), παρέχεται δωρεάν διαμονή και κοινωνική υποστήριξη. Ο αριθμός των παιδιών αυτών είναι πολύ μικρός (1 το 2008, 1 το 2007, 2 το 2006, 2 το 2005). Αυτά τα παιδιά τύγχαναν, επίσης, στήριξης από μέλη της διευρυμένης οικογένειάς τους και, ως εκ τούτου, δεν χρειάστηκε να τοποθετηθούν σε οικοτροφεία ή σε ανάδοχες οικογένειες.

Παιδιά που στερούνται το οικογενειακό τους περιβάλλον

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 42

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος:

- α. Να συνεχίσει να λαμβάνει μέτρα για την αύξηση και την ενίσχυση της ανάδοχης φροντίδας, για οικογενειακού τύπου ανάδοχη φροντίδα για ομάδες παιδιών και άλλες μορφές εναλλακτικής φροντίδας βασισμένης στην οικογένεια με την παροχή μεγαλύτερης οικονομικής βοήθειας και την αύξηση των μηχανισμών παροχής συμβουλευτικής και στήριξης στις ανάδοχες οικογένειες.
- β. Να διασφαλίζει ότι τα παιδιά τοποθετούνται σε ιδρύματα μόνο ως έσχατη λύση και ότι υπάρχουν καθιερωμένοι αποτελεσματικοί μηχανισμοί για τη λήψη και τον χειρισμό παραπόνων από παιδιά υπό φροντίδα, για την παρακολούθηση των επιπέδων φροντίδας και, υπό το φως του άρθρου 25 της Σύμβασης, την ανάληψη τακτικής περιοδικής ανασκόπησης των τοποθετήσεων.

118

Η ανάδοχη φροντίδα θεωρείται ως το καλύτερο είδος εναλλακτικής φροντίδας για τα παιδιά που στερούνται το οικογενειακό περιβάλλον. Για τον λόγο αυτό, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εφαρμόζουν ένα εξειδικευμένο σύστημα αντί ένα γενικό σύστημα στον τομέα της παροχής υπηρεσιών στις ανάδοχες οικογένειες και τα παιδιά. Στόχος είναι η παροχή στήριξης και καθοδήγησης σε ανάδοχες οικογένειες, ιδιαίτερα σε αυτές που φροντίζουν παιδιά που παρουσιάζουν προβλήματα συμπεριφοράς, έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις καθημερινές δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Αυτή η εξειδικευμένη προσέγγιση έχει αποδειχθεί επιτυχής στη σημαντική μείωση του κινδύνου ανάδοχων οικογενειών να απογοητεύονται λόγω των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και να παραιτούνται. Στήριξη παρέχεται μέσω τακτικών επισκέψεων στα σπίτια ανάδοχων οικογενειών και με την εύκολη πρόσβαση των ανάδοχων οικογενειών στις υπηρεσίες και στους λειτουργούς που είναι υπεύθυνοι για τις περιπτώσεις τους. Επιπλέον, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν δημιουργήσει ομάδες στήριξης στο Κέντρο Οικογενειακής Καθοδήγησης για ανάδοχες οικογένειες που φροντίζουν εφήβους. Το 2007 με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου η οικονομική βοήθεια στις ανάδοχες οικογένειες αυξήθηκε κατά 4,9% και αυξήθηκαν επίσης και οι ειδικές επιδοτήσεις για την ενίσχυση ανάδοχων παιδιών.

119

Οι στόχοι προτεραιότητας σε θέματα πολιτικής των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στον τομέα της ανάδοχης φροντίδας περιλαμβάνουν δημιουργία προγράμματος ανάδοχων οικογενειών για ομάδες παιδιών, τη βελτίωση των υπηρεσιών στήριξης για την ενίσχυση ανάδοχων οικογενειών, τη δημιουργία συστήματος παρακολούθησης σε ό,τι αφορά την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και την ανάπτυξη νέων μορφών φροντίδας για τα παιδιά στα πλαίσια παιδικής προστασίας, καθώς και για εκείνα που ζουν με τις οικογένειές τους, αλλά έχουν ανάγκη από στήριξη για διάφορους λόγους (π.χ. οικογένειες μονογονιών ή μειονεκτούσες οικογένειες), ώστε να έχουν την εμπειρία φροντίδας οικογενειακού τύπου. Η ανάπτυξη νέων μορφών φροντίδας οικογενειακού τύπου περιλαμβάνει δράσεις για την ενίσχυση της συμμετοχής της διευρυμένης οικογένειας στη ζωή αυτών των παιδιών και την ενθάρρυνση μη συγγενικών οικογενειών, οι οποίες έχουν διερευνηθεί και εγκριθεί από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, να δημιουργήσουν σταθερές σχέσεις με τα παιδιά και να αναλάβουν τη φροντίδα τους πάνω σε τακτική βάση.

120

Η προσέλκυση κατάλληλων οικογενειών που είναι πρόθυμες να αναλάβουν την ανάδοχη φροντίδα παιδιών αποτελεί μια μακροπρόθεσμη πρόκληση για τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Στις πρόσφατες εντατικοποιημένες προσπάθειες προς τον σκοπό αυτό περιλαμβάνονται η χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης (συνεντεύξεις σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, συνεντεύξεις σε εφημερίδες) και η έκδοση ενός ενημερωτικού φυλλαδίου που έχει διανεμηθεί ευρέως. Οι παράγοντες, οι δυσκολίες και οι προγραμματισμένες δράσεις περιγράφονται στην παράγραφο 146.

121

Καθόλη τη διάρκεια της τοποθέτησής τους (είτε σε ανάδοχες οικογένειες είτε σε ιδρύματα), στα παιδιά υπό φροντίδα παρέχονται ευκαιρίες να εκφράσουν τις απόψεις τους και να ληφθούν υπόψη. Το δικαίωμα αυτό διασφαλίζεται με τη λειτουργία της Αναθεωρητικής Επιτροπής, η οποία είναι ένα ανεξάρτητο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των υπηρεσιών φροντίδας, προστασίας και αποκατάστασης που παρέχονται σε παιδιά υπό φροντίδα. Ο ρόλος της Επιτροπής είναι να εξετάζει και να αναθεωρεί το σχέδιο φροντίδας κάθε παιδιού τουλάχιστον κάθε τρεις μήνες. Τα παιδιά καλούνται να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις της Επιτροπής ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο ωριμότητάς τους, ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα φροντίδας τους και να εκφράζουν τυχόν παράπονα που έχουν.

122

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι μηχανισμοί, μεταξύ άλλων, για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των επιπέδων φροντίδας που παρέχονται από ανάδοχες οικογένειες και πλαίσια παιδικής προστασίας, για την τακτική αναθεώρηση των τοποθετήσεων και για την παραλαβή και την εξέταση καταγγελιών από τα παιδιά υπό φροντίδα, θα νομοθετηθούν με την ψήφιση του νέου Νομοσχεδίου και Κανονισμών για τα Παιδιά (που περιγράφονται στην παράγραφο 3), τα οποία περιέχουν ειδικές διατάξεις και λεπτομερείς διαδικασίες προς τον σκοπό αυτό.

123

Μια μελέτη για τα πλαίσια παιδικής προστασίας που λειτουργούν υπό τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) ανατέθηκε από τις ΥΚΕ το 2006 και πραγματοποιήθηκε από έναν εμπειρογνώμονα από την Ελλάδα. Τα αποτελέσματα της μελέτης χρησιμοποιούνται από τις ΥΚΕ για τη βελτίωση των πλαισίων παιδικής προστασίας. Ένα ενδιαφέρον και χρήσιμο μέρος της έκθεσης του εμπειρογνώμονα ήταν η εκτίμηση της ποιότητας των υπηρεσιών κάθε ιδρύματος σε σχέση με συγκεκριμένα άρθρα της Σύμβασης (άρθρα 3/1, 3/3, 9, 12, 19, 20, 24, 25, 27, 31, 39). Η συνολική μέση βαθμολογία ήταν 7 από τα 10.

Υιοθεσία

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 44

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την αποτελεσματική παρακολούθηση και εποπτεία του συστήματος υιοθεσίας των παιδιών, υπό το φως του άρθρου 21 της Σύμβασης. Συνιστά, επίσης, όπως παρέχεται η κατάλληλη εκπαίδευση στους επαγγελματίες που εμπλέκονται στη διαδικασία υιοθεσίας.

124

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, παρέχουν υπηρεσίες υιοθεσίας και είναι δεσμευμένες να προάγουν τα συμφέροντα του παιδιού στις υιοθεσίες τόσο σε εθνικό όσο και σε διακρατικό επίπεδο. Οι ΥΚΕ έχουν εποπτικό ρόλο και δεν λειτουργούν ως πρακτορείο υιοθεσιών. Οι υπηρεσίες υιοθεσίας περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Ετοιμασία έκθεσης σχετικά με την καταλληλότητα των υποψήφιων γονέων να υιοθετήσουν παιδιά.
- Τα καθήκοντα **δοτού επιτρόπου** "Guardian at litem" σύμφωνα με τις δικαστικές αποφάσεις. Στόχος είναι να διασφαλιστεί το συμφέρον των παιδιών τόσο ενώπιον του δικαστηρίου όσο και γενικότερα.
- Ετοιμασία έκθεσης για το δικαστήριο που να υποδεικνύει εάν η υιοθεσία είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών μετά την υιοθεσία.

125

Οι διακρατικές υιοθεσίες αποτελούν πια τον κανόνα, αφού στην Κύπρο δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου παιδιά για υιοθεσία. Ολοένα και περισσότερα ζευγάρια απευθύνονται στις ΥΚΕ για μια μελέτη προ-υιοθεσίας για σκοπούς υιοθεσίας από το εξωτερικό. Προς το παρόν, τα παιδιά προέρχονται, κυρίως, από τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Γεωργία και την Ταϊλάνδη. Υπάρχουν διαδικασίες που έχουν στόχο την προστασία των παιδιών προς υιοθεσία και τη διασφάλιση των συμφερόντων τους. Σύμφωνα με τον Κυρωτικό Νόμο για τη Σύμβαση της Χάγης για την Προστασία των Παιδιών και τη Συνεργασία σε Διακρατικές Υιοθεσίες [N. 26(III)94], το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι η Κεντρική Αρχή η οποία λαμβάνει μέτρα, μέσω των ΥΚΕ, για την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης της Χάγης. Τα μέτρα περιλαμβάνουν τη συνεργασία με τις κεντρικές αρχές των άλλων χωρών, την άρση των εμποδίων στην εφαρμογή της Σύμβασης και την πρόληψη πρακτικών που είναι αντίθετες με τη Σύμβαση. Όπως προαναφέρθηκε, η Κύπρος είναι μια «χώρα υποδοχής» και οι διμερείς συμφωνίες έχουν γίνει με τις «χώρες προέλευσης».

126

Με στόχο την αναβάθμιση του συστήματος υιοθεσίας και την εναρμόνιση του περί Υιοθεσίας Νόμου του 1995 [N. 19(I)/95] τόσο με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και με τη Σύμβαση της Χάγης περί Διακρατικών Υιοθεσιών, οι ΥΚΕ ανέθεσαν την εκπόνηση μελέτης, η οποία διενεργήθηκε από το Διεθνές Κέντρο για τα Δικαιώματα του Παιδιού που Στερούνται την Οικογένειά τους (IRC), όπως αναφέρεται στην παράγραφο 7. Ακολούθησε συζήτηση στοργυλής τραπέζης, στις 2 Ιουλίου 2007, για την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων. Το IRC έχει υποβάλει προτάσεις για την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας, οι οποίες βρίσκονται υπό μελέτη.

127

Όσον αφορά την κατάρτιση των επαγγελματιών που εμπλέκονται στη διαδικασία υιοθεσίας, παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 30.

Κακοποίηση και παραμέληση

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 46

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος, σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης, να λάβει τα κατάλληλα μέτρα και πολιτικές που στοχεύουν στην αλλαγή νοοτροπιών, περιλαμβανόμενης της απαγόρευσης της σωματικής τιμωρίας στην οικογένεια, οι οποίες να στηρίζονται από καλά στοχευμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης, μεταξύ άλλων, για εναλλακτικούς τρόπους πειθαρχίας των παιδιών. Επιπλέον, ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει μέτρα και να εξασφαλίσει επαρκείς ανθρωπίνους και οικονομικούς πόρους για να διασφαλιστεί η εφαρμογή του Νόμου για την πρόληψη της βίας στην οικογένεια. Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να συμπεριλάβει συγκεκριμένες πληροφορίες στην επόμενη περιοδική έκθεσή του σχετικά με την παρακολούθηση περιπτώσεων κακοποίησης παιδιών που αναφέρθηκαν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, καθώς και πληροφορίες στο ήδη ανακοινωθέν δεύτερο ερευνητικό έργο για την έκταση της κακοποίησης των παιδιών στην Κύπρο.

128

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 116, λειτουργοί των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας που εργάζονται με οικογένειες και παιδιά εκπαιδεύονται στην εφαρμογή της Σύμβασης στην καθημερινή πρακτική (παράγραφος 30) και προωθούν και τις τρεις πτυχές της Σύμβασης (προστασία, προσφορά και συμμετοχή) όταν παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες σε οικογένειες. Το έργο τους με τις οικογένειες είναι καθοριστικής σημασίας στην αλλαγή νοοτροπιών, μέσα από την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης στους γονείς και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις θετικές μορφές πειθαρχίας και τους κινδύνους της σωματικής τιμωρίας και κάθε μορφής οικογενειακής βίας. Ευαισθητοποίηση επιτυγχάνεται, επίσης, μέσω εκστρατειών που οργανώνονται από την Αστυνομία (Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων) και της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (για παράδειγμα, παράγραφοι 38 και 39).

129

Τα μέτρα που υιοθετήθηκαν για τη διασφάλιση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τη βία στην οικογένεια περιλαμβάνουν σχετική κατάρτιση (βλέπετε παραγράφους 29-30), επενδύσεις σε εξειδικευμένο προσωπικό και υπηρεσίες (βλέπετε παραγράφους 130-138) και ενίσχυση της διατμηματικής συνεργασίας, με βάση το εγχειρίδιο διατμηματικών διαδικασιών που αφορούν τη βία στην οικογένεια. Το εγχειρίδιο αυτό, που ετοιμάστηκε από τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια και εγκρίθηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (αρ. 55.646, με ημερομηνία 16 Μαΐου 2002), περιλαμβάνει διαδικασίες και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το πώς θα πρέπει να συνεργάζονται οι επαγγελματίες με στόχο την προώθηση της ευημερίας και την προστασία των παιδιών και των ενηλίκων από σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική βία. Απευθύνεται σε επαγγελματίες που εργάζονται στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, την Αστυνομία, τις Υπηρεσίες Υγείας, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, τη Νομική Υπηρεσία και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που λειτουργούν προγράμματα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια.

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

130

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας απασχολούν ειδικά εκπαιδευμένους Οικογενειακούς Συμβούλους οι οποίοι, σύμφωνα με το άρθρο 6 των περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμων του 2000 και 2004 [Ν. 119(Ι)/2000, Ν. 212(Ι)/2004], διορίζονται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α. Να δέχονται καταγγελίες σχετικά με την πιθανή χρήση βίας και να διενεργούν τις απαραίτητες έρευνες.
- β. Να συμβουλεύουν και να μεσολαβούν για την απάμβλυνση των προβλημάτων της οικογένειας που είναι πιθανόν να έχουν οδηγήσει ή να οδηγήσουν στη χρήση βίας.
- γ. Να προβαίνουν σε διευθετήσεις για την άμεση ιατρική εξέταση του καταγγέλλοντα και όπου είναι απαραίτητο να συνοδεύουν τον καταγγέλλοντα.
- δ. Να υποβάλλουν εκθέσεις στην Αστυνομία για τη διερεύνηση πιθανών ποινικών αδικημάτων.
- ε. Με οδηγίες του δικαστηρίου, να διεξάγουν έρευνα σχετικά με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας γενικά και πιο συγκεκριμένα του κατηγορουμένου, ιδίως σε περίπτωση που θα μπορούσε να εκδοθεί **διάταγμα αποκλεισμού**⁸.
- στ. Να διεξάγουν έρευνες και να προβαίνουν σε διευθετήσεις για τη διαμονή του κατηγορουμένου ή της οικογένειάς του, σε περίπτωση που έχει εκδοθεί **διάταγμα αποκλεισμού**.
- ζ. Εκεί όπου υπάρχει εύλογη υποψία ότι ένα παιδί έχει τύχει κακοποίησης από ένα μέλος της οικογένειας, να λαμβάνουν αμέσως όλα τα αναγκαία μέτρα για την ιατρική ή άλλη εξέταση του παιδιού.
- η. Να εκτελούν οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα που τους ανατίθενται από τον Υπουργό.

131

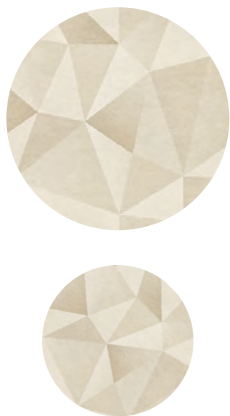
Ο χειρισμός των υποθέσεων βίας στην οικογένεια από τους Οικογενειακούς Σύμβουλους μπορεί να διαρκέσει μέχρι τρεις μήνες. Οι υπηρεσίες παρακολούθησης που παρέχονται στη συνέχεια από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εξαρτώνται από τη φύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η οικογένεια και περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλών και την παροχή πληροφοριών σχετικά με άλλες διαθέσιμες υπηρεσίες και τις παραπομπές όταν χρειάζεται, οικονομική βοήθεια και φροντίδα σε ανάδοχη οικογένεια και ιδρυματική φροντίδα σε πλαίσια παιδικής προστασίας.

Το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων

132

Το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Παιδιών, το οποίο δημιουργήθηκε από την Αστυνομία τον Αύγουστο του 2002 και λειτουργεί υπό το Τμήμα Γ (Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων) του Αρχηγείου της Αστυνομίας στη Λευκωσία, χειρίζεται και επιβλέπει όλα τα θέματα που σχετίζονται με την κακοποίηση ανηλίκων και τη βία στην οικογένεια και διατηρεί ηλεκτρονική Βάση Δεδομένων για όλες τις περιπτώσεις που κατατάσσονται ως τέτοιες (βλ. παράγραφο 26). Προς τον σκοπό αυτό, το Γραφείο αναλαμβάνει και εποπτεύει τόσο προληπτικά όσο και κατασταλτικά μέτρα και βρίσκεται σε τακτική επαφή με τους αστυνομικούς, καθώς και τους Οικογενειακούς Σύμβουλους και άλλους επαγγελματίες των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και άλλους συναφείς και εμπλεκόμενους φορείς και υπηρεσίες.

⁸ Το **διάταγμα αποκλεισμού** εμποδίζει τον κατηγορούμενο από την παραμονή ή την είσοδο σε κοινή κατοικία για τέτοια περίοδο και υπό τις συνθήκες που επιβάλλονται από το Δικαστήριο (άρθρο 23 του Νόμου).

133

Το Γραφείο λειτουργεί σε ένα πολύπλευρο πλαίσιο και ο σφαιρικός και εποπτικός του ρόλος περιλαμβάνει τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- α. Αντιπροσώπευση της Αστυνομίας και προβολή του θέματος στο κοινό μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, της δημοσίευσης και διανομής ενημερωτικού υλικού όπως φυλλάδια, ενημερωτικά βιβλιάρια και αφίσες για την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και μέσω πρωτοβουλιών και εκστρατειών της Αστυνομίας (βλ. παράγραφο 38),
- β. Παροχή εξειδικευμένων διαλέξεων σε μέλη της Αστυνομίας διαφόρων βαθμίδων, καθώς και στους υπόλοιπους εμπλεκόμενους επαγγελματίες, όπως εκπαιδευτικούς, ιατρικό προσωπικό και εθελοντές των ΜΚΟ (βλέπετε παράγραφο 29).
- γ. Αξιολόγηση των ποινικών φακέλων και προτάσεων για περαιτέρω ενέργειες της Αστυνομίας ή υποβολή εισηγήσεων προς τον Γενικό Εισαγγελέα για ποινική δίωξη (βλ. λεπτομέρειες στις παραγράφους 134 και 135).
- δ. Επικοινωνία με μέρη που εμπλέκονται στη διαδικασία χειρισμού υποθέσεων ή περιστατικών που είτε καταγγέλθηκαν είτε προωθούνται στο Γραφείο (βλ. παράγραφο 137).
- ε. Συντονισμός ενεργειών και πρωτοβουλιών της Αστυνομίας με τις εμπλεκόμενες κυβερνητικές ή Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (βλ. λεπτομέρειες στην παράγραφο 136).
- στ. Συντήρηση και συνεχής ενημέρωση της εθνικής Βάσης Δεδομένων της Αστυνομίας για τα περιστατικά (περιγράφονται στην παράγραφο 26).
- ζ. Προετοιμασία και παρουσίαση μελετών που έχουν διεξαχθεί σχετικά με το θέμα.

Επίβλεψη υποθέσεων και περιστατικών που αφορούν τη βία στην οικογένεια και την κακοποίηση ανηλίκων

134

Το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων εξετάζει προσεκτικά το περιεχόμενο των φακέλων που αφορούν ποινικές υποθέσεις βίας στην οικογένεια και/ή την κακοποίηση ανηλίκων και σύμφωνα με τα στοιχεία που περιέχονται σε κάθε φάκελο και πρόσθετες πληροφορίες που εξασφαλίζονται από άλλες πηγές, υποβάλλει προτάσεις στους λειτουργούς που διερευνούν τις υποθέσεις για περαιτέρω έρευνα της κάθε περίπτωσης, ή προτάσεις στον Γενικό Εισαγγελέα για τη δίωξη ή μη σε κάθε περίπτωση. Επιπλέον, το Γραφείο συνεργάζεται με τους λειτουργούς που διερευνούν τις υποθέσεις, καθώς και με τους Οικογενειακούς Συμβούλους και άλλο προσωπικό των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, προκειμένου να υπάρξει η πιο πλήρης και σωστή αντιμετώπιση της κάθε περίπτωσης.

Ενημέρωση του Γενικού Εισαγγελέα

135

Όλα τα περιστατικά που έχουν αναφερθεί στους αστυνομικούς σταθμούς των επαρχιών και στα Επαρχιακά Τμήματα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων (ΤΑΕ) παραπέμπονται στο Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων, το οποίο ετοιμάζει υποχρεωτικά ενημερωτική έκθεση για τον Γενικό Εισαγγελέα. Σε περιπτώσεις στις οποίες ανακύπτουν νομοθετικά ζητήματα και ερωτήματα, ζητούνται νομικές συμβουλές από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.

Συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς

136

Το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων συνεργάζεται στενά με άλλους φορείς οι οποίοι εμπλέκονται στον χειρισμό θεμάτων που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών και οργανώνει τακτικές συναντήσεις με αυτούς τους φορείς. Στόχος των συναντήσεων είναι να κρατήσουν κατάλληλα ενήμερους όλους τους εμπλεκόμενους φορείς αναφορικά με σοβαρές υποθέσεις που αφορούν ανηλίκους και για να καταλήξουν σε κοινά συμπεράσματα σχετικά με τον καλύτερο τρόπο χειρισμού κάθε περίπτωσης ξεχωριστά, βασισμένοι σε μια πολυθεματική προσέγγιση. Οι φορείς με τους οποίους συνεργάζεται το Γραφείο για την εν λόγω ειδική αντιμετώπιση περιστατικών που έρχονται υπόψη της Αστυνομίας είναι: οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων Βίας στην Οικογένεια (μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση) και το Τμήμα Ψυχικής Υγείας Ανηλίκων του Υπουργείου Υγείας. Επιπλέον, για τη σωστή παρακολούθηση και τον συντονισμό των θεμάτων που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών, το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων συνεργάζεται, επίσης, με την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Επικοινωνία με τα θύματα και τους παραβάτες

137

Το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων διατηρεί επαφή, είτε μέσω τηλεφώνου είτε σε προσωπικό επίπεδο, με τα θύματα και τους δράστες ή με άλλα εμπλεκόμενα μέρη. Η επικοινωνία πραγματοποιείται με σκοπό να υπάρξει συνομιλία με τα εμπλεκόμενα μέρη και να υπάρξει ενημέρωση για τα θέματα που αφορούν τις αστυνομικές διαδικασίες και τον χειρισμό της συγκεκριμένης περιπτώσής τους. Επιπρόσθετα, σε συνεργασία με το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων Βίας στην Οικογένεια, το οποίο διατηρεί καταφύγιο για γυναίκες-θύματα βίας στην οικογένεια και τα παιδιά τους, και/ή με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, η Αστυνομία μπορεί να φροντίσει ώστε τα θύματα να τοποθετηθούν σε ένα καταφύγιο για θύματα βίας στην οικογένεια ή κακοποίησης παιδιών εάν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Αστυνομικό Εγχειρίδιο

138

Το περίπλοκο και δύσκολο έργο των αστυνομικών, όταν καλούνται να ανταποκριθούν και να χειριστούν υποθέσεις που αφορούν τη βία στην οικογένεια και/ή την κακοποίηση ανηλίκων, ρυθμίζεται και ελέγχεται από τη σχετική νομοθεσία, τις Πάγιες Εντολές της Αστυνομίας, τις εγκυκλίους του Αρχηγού της Αστυνομίας, καθώς και από άλλα επίσημα έγγραφα που κωδικοποιούν τις διαδικασίες αστυνόμευσης και καθορίζουν τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες. Τα έγγραφα αυτά λειτουργούν ως ένα σημαντικό εργαλείο καθοδήγησης για τους αστυνομικούς που χειρίζονται ή που θα κληθούν να χειριστούν περιστατικά βίας στην οικογένεια ή κακοποίησης ανηλίκων. Για τη διευκόλυνση της κατάρτισης, καθώς και για να βοηθήσει τους αστυνομικούς στον χειρισμό αυτών των περιπτώσεων, το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων ενσωμάτωσε όλα τα έγγραφα αυτά σε ένα Αστυνομικό Εγχειρίδιο που εκδόθηκε για πρώτη φορά το 2005 και αναθεωρήθηκε το 2006 με χρηματοδότηση που ενέκρινε ο Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Μελέτη

139

Η δεύτερη μελέτη που ανατέθηκε από τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια ολοκληρώθηκε το 2004. Μέσα από τη χρήση ερωτηματολογίων, τα οποία διανεμήθηκαν σε 913 παιδιά (ηλικίας 12-18 ετών), η μελέτη διερεύνησε τις αντιλήψεις των παιδιών σχετικά με τη βία στην οικογένεια, καθώς και την έκταση, τους τύπους και τις επιπτώσεις της βίας κατά των παιδιών στην κυπριακή οικογένεια. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης τα παιδιά τείνουν να δέχονται τη ψυχολογική βία και, σε μικρότερο βαθμό, τη σωματική βία ως μορφή φυσιολογικής συμπεριφοράς, σε αντίθεση με τη σεξουαλική βία η οποία απορρίπτεται. Υπάρχει χαμηλότερος αυτοσεβασμός και υψηλότερη συχνότητα της χρήσης του αλκοόλ και άλλων ουσιών, όπως ναρκωτικά, μεταξύ των παιδιών που έχουν κακοποιηθεί σωματικά ή έχουν παρακολουθήσει σκηνές βίας μεταξύ των γονιών τους. Υπάρχει μια σαφής ένδειξη ότι όλα τα είδη παραμέλησης είναι πιο διαδεδομένα στις χαμηλότερες οικονομικές τάξεις. Τα ευρήματα της μελέτης μαζί με προτάσεις για την πρόληψη και τον χειρισμό της βίας έχουν διανεμηθεί σε όλες τις σχετικές Κυβερνητικές και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και αποτελούν αντικείμενο περαιτέρω συζητήσεων μέσα στη Συμβουλευτική Επιτροπή.

Στατιστικά στοιχεία

140

Στατιστικά στοιχεία για τη στήριξη της οικογένειας και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παρουσιάζονται στον Πίνακα 29, στο Παράρτημα. Οι Πίνακες 30-34 παρέχουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις υπηρεσίες φροντίδας των παιδιών, οι Πίνακες 35-39 σχετικά με τα παιδιά υπό φροντίδα, ο Πίνακας 40 σχετικά με τον αριθμό πλαισίων παιδικής προστασίας και ανάδοχων οικογενειών και ο Πίνακας 41 σχετικά με τον αριθμό των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα ή τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις υιοθεσίες παρουσιάζονται στους Πίνακες 42 και 43. Παρακαλούμε ανατρέξτε στην παράγραφο 147 για περιγραφή των υφιστάμενων δυσκολιών που αφορούν τη συλλογή δεδομένων από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και τις ενέργειες που προγραμματίζονται, ώστε αυτές να ξεπεραστούν.

141

Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των παιδιών που εισήλθαν ή εξήλθαν από τη χώρα για επανένωση με την οικογένειά τους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των ασυνόδευτων παιδιών - προσφύγων και αιτητών ασύλου δεν είναι διαθέσιμα. Ο Πίνακας 44 στο Παράρτημα δείχνει τον αριθμό των ατόμων ηλικίας κάτω των 18 ετών που εισήλθαν στη χώρα ως μαθητές (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση) και των οποίων η άδεια εξακολουθεί να ισχύει. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε ό,τι αφορά τους ανηλίκους, η μεγάλη πλειονότητα των αδειών εισόδου δίνεται με την προϋπόθεση ότι οι γονείς τους (ή ένας γονέας) έχουν επίσης άδεια να εισέλθουν ή βρίσκονται ήδη στη χώρα. Ο αριθμός των θυμάτων απαγωγής κατά την περίοδο 2004-2006, κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, παρουσιάζονται στον Πίνακα 45 και ο αριθμός των προσώπων που διώχθηκαν στον Πίνακα 46.

142

Ο αριθμός των περιστατικών βίας στην οικογένεια που καταγγέλλθηκαν στην Αστυνομία κατά την περίοδο 2001-2007 παρουσιάζεται στο Παράρτημα κατηγοριοποιημένος κατά το είδος βίας (Πίνακας 47) και κατά το φύλο και την ηλικία των θυμάτων (Πίνακας 48) και των παραβατών (Πίνακας 49). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα περιστατικά βίας στην οικογένεια περιλαμβάνουν συχνά περισσότερα από ένα θύματα και όλα τα θύματα περιλαμβάνονται στον Πίνακα 48.

Όπως φαίνεται στους πίνακες, τα παιδιά - θύματα βίας στην οικογένεια κατά την περίοδο 2001-2007 αποτελούν 11,22% των θυμάτων βίας στην οικογένεια (4,86% αγόρια και 6,36% κορίτσια), ενώ τα παιδιά που περιλαμβάνονται στον κατάλογο παραβατών είναι μόνο 1,6% (1,27% αγόρια και 0,34% κορίτσια).

143

Στατιστικά στοιχεία για τις περιπτώσεις οικογενειακής βίας που αναφέρθηκαν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας από το 2000 μέχρι το 2007 παρουσιάζονται στο Παράρτημα και περιλαμβάνουν τη βία εντός της οικογένειας, γενικά, και τη βία κατά των παιδιών εντός της οικογένειας (Πίνακας 50). Η αύξηση αναφορών περιστατικών από το 2000 μπορεί να οφείλεται εν μέρει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για το θέμα της οικογενειακής βίας ως αποτέλεσμα των εκστρατειών ευαισθητοποίησης (π.χ. παράγραφοι 38 και 39), καθώς και των μέτρων που προωθούνται για τη διασφάλιση της εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας (παράγραφοι 129-138). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κάθε περίπτωση που καταγράφεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας περιλαμβάνει συχνά περισσότερα από ένα θύματα αλλά ο αριθμός των θυμάτων δεν εμφανίζεται στα τρέχοντα στατιστικά στοιχεία. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν αρχίσει πρόσφατα να συλλέγουν λεπτομερή στατιστικά στοιχεία τόσο για τα θύματα όσο και τους δράστες της βίας εντός της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένου του φύλου, της ηλικιακής ομάδας, της εθνικότητας, του μορφωτικού επιπέδου, της επαρχίας διαμονής και του είδους της βίας. Οι πληροφορίες θα περιλαμβάνουν, επίσης, την κατεύθυνση της βίας, δηλαδή τη βία προς τα παιδιά από τους ενήλικες, προς τους ενήλικες από τους ενήλικες, προς τους ενήλικες από τα παιδιά και προς τα παιδιά από τα παιδιά.

144

Ο Πίνακας 51 παρουσιάζει τον αριθμό των περιπτώσεων, κατά επαρχία, της βίας κατά των παιδιών τόσο εντός όσο και εκτός της οικογένειας που αναφέρθηκαν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας κατά την περίοδο 2000-2007. Στοιχεία της Αστυνομίας για την περίοδο 2004-2007 σχετικά με ποινικές υποθέσεις κακοποίησης παιδιών, τόσο εντός της οικογένειας όσο και από αγνώστους, παρουσιάζονται στον Πίνακα 52, ο οποίος περιλαμβάνει, επίσης, πληροφορίες σχετικά με την έκβαση των υποθέσεων που διερευνήθηκαν.

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου V

145

Μεγάλη προσπάθεια έχει καταβληθεί σε δραστηριότητες που έχουν ως στόχο να καθοδηγήσουν τους γονείς (παράγραφοι 114-115) και να καλλιεργήσουν μια νέα αντίληψη για τα παιδιά (παράγραφος 116). Υπάρχει, όμως, ακόμη δουλειά να γίνει για να καλλιεργηθεί η μετακίνηση από την αντίληψη των δικαιωμάτων των παιδιών που υποθέτει ότι τα παιδιά έχουν περιορισμένες ικανότητες να λάβουν καλά θεμελιωμένες αποφάσεις και δίνει υψηλή προτεραιότητα στην προστασία των παιδιών από τους γονείς και την κοινωνία. Η εφαρμογή του νεοθεσπισθέντος περί Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 [N. 74(I)/2007] αναμένεται να συμβάλει σημαντικά σε αυτή την προσπάθεια, όπως περιγράφεται στην παράγραφο 116 (τελευταίο σημείο).

146

Παρά τη σημασία που δίνεται στην ανάδοχη φροντίδα και τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την προσέλκυση ανάδοχων οικογενειών (παράγραφοι 118-120), ο αριθμός ανάδοχων οικογενειών δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες. Μεταξύ των μέτρων που

προγραμματίζουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας περιλαμβάνονται η μελέτη των επιτυχημένων συστημάτων ανάδοχης φροντίδας σε άλλες χώρες και η ανάθεση σε εξειδικευμένο οργανισμό του εξωτερικού της παροχής συμβουλών σχετικά με το θέμα.

147

Άλλες δυσκολίες αφορούν την έλλειψη τόσο αναλυτικών στοιχείων όσο και ενός κεντρικού συστήματος συλλογής δεδομένων. Όπως αναφέρεται στα κεφάλαια I, II και III, η εφαρμογή του περί Επιτρόπου για Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 [N. 74(I)/2007] αναμένεται να ξεπεράσει αυτή τη δυσκολία (βλ. παραγράφους 45 και 46). Όσον αφορά τα στατιστικά στοιχεία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, το διαδικτυακό σύστημα (web enabled system) που εισήχθη το 2007 (περιγράφεται στην παράγραφο 25) αναμένεται να διευκολύνει τη συστηματική συλλογή των δεδομένων που απουσιάζουν, π.χ. τον αριθμό των περιπτώσεων παιδιών χωρίς γονική φροντίδα αναλυτικά κατά αιτία, τη διάρκεια των τοποθετήσεων παιδιών σε ιδρύματα παιδικής προστασίας και ανάδοχες οικογένειες, την αναλογία των φροντιστών και των παιδιών στα ιδρύματα παιδικής προστασίας, τον αριθμό και το ποσοστό των παιδιών που επανενώνονται με τους γονείς τους μετά από μια τοποθέτηση, πληροφορίες σχετικά με τη χώρα προέλευσης των παιδιών σε διακρατικά προγράμματα υιοθεσιών και την κατεύθυνση της οικογενειακής βίας (όπως εξηγείται στην παράγραφο 143).

Κεφάλαιο VI

Βασική Υγεία και Ευημερία (άρθρα 6, 18 παράγραφοι 3, 23, 24, 26 και 27 παράγραφοι 1-3)

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 48

Η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να συνεχίσει ενεργά τις πρωτοβουλίες αγωγής υγείας στα σχολεία και συνιστά όπως λάβει περαιτέρω μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης των κατάλληλων ανθρωπίνων και οικονομικών πόρων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων κατάρτισης στον τομέα της αγωγής υγείας, ιδίως όσον αφορά την κατάχρηση ουσιών, καθώς και για την ανάπτυξη εμπιστευτικών συμβουλευτικών υπηρεσιών ευαίσθητων προς τους νέους, καθώς και εγκαταστάσεις φροντίδας και αποκατάστασης που είναι προσβάσιμες χωρίς γονική συναίνεση, όταν αυτό είναι προς το συμφέρον του παιδιού.

Εφηβική Υγεία

148

Η Κυβέρνηση της Κύπρου είναι δεσμευμένη στην προώθηση της αγωγής υγείας στα σχολεία. Η Ασφάλεια και η Υγεία στην Εκπαίδευση ήταν ένας από τους πέντε στόχους που είχαν τεθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για το σχολικό έτος 2006-2007 και αυτό εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα. Οι πρωτοβουλίες για την υγεία στα σχολεία επιδιώκονται ενεργά μέσω της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (βλ. παράγραφο 149), της εφαρμογής προγραμμάτων αγωγής υγείας (βλ. παραγράφους 150-158), της ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στον τομέα της αγωγής υγείας (βλ. παράγραφο 31) και της πολυθεματικής συνεργασίας για τη διαμόρφωση και αξιολόγηση των στρατηγικών πρόληψης στα σχολεία (βλ. παραγράφους 159-160).

Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας

149

Η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού παρέχει ατομικές υπηρεσίες σε παιδιά που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες ή προσαρμογής, διεξάγει έρευνες και προωθεί προγράμματα πρόληψης με έμφαση στην πρόληψη της σχολικής αποτυχίας και της αποδοχής της διαφορετικότητας (βλ. για παράδειγμα, παραγράφους 76-78), στην πρόληψη του σχολικού εκφοβισμού και τις συγκρουσιακές συμπεριφορές, στην προώθηση της συναισθηματικής εκπαίδευσης των παιδιών προσχολικής ηλικίας, στην στήριξη των γονιών στην ανατροφή των παιδιών τους, στην προαγωγή της υγείας, στην ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες σε κανονικά σχολεία (βλ. επίσης παραγράφους 170-171) και στην πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας και της κατάχρησης ουσιών. Όσον αφορά το τελευταίο, η Υπηρεσία προώθησε προγράμματα στα σχολεία στη βάση πορισμάτων σχετικών ερευνών⁹ και είχε στόχο να ενισχύσει την ανάπτυξη των προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, καθώς και την ψυχολογική αντίσταση σε κινδύνους που απειλούν την υγεία. Τα προγράμματα απευθύνονται στο σύνολο του σχολικού πληθυσμού, τροποποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε ηλικιακής ομάδας και περιλαμβάνουν την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των γονέων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Υπηρεσία είναι εξαιρετικά δραστήρια σε δραστηριότητες κατάρτισης, ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης που απευθύνονται στο ευρύ κοινό και ιδίως στους γονείς.

Προγράμματα και υπηρεσίες

Προαγωγή της υγείας

150

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Σχολείων Προαγωγής της Υγείας είναι ένα στρατηγικό πρόγραμμα για την περιφέρεια της Ευρώπης και υποστηρίζεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Περιφερειακό Γραφείο Ευρώπης του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ). Απαραίτητη προϋπόθεση, για ένταξη στο Δίκτυο είναι η από κοινού υποστήριξη της πρωτοβουλίας τόσο από το Υπουργείο Παιδείας όσο και το Υπουργείο Υγείας. Τα σχολεία που συμμετέχουν δεσμεύονται να αναπτύξουν στρατηγικές και να υλοποιήσουν προγράμματα προαγωγής της υγείας. Η Κύπρος είναι μέλος του Δικτύου από το 1995. Κατά το σχολικό έτος 2006-2007, 141 σχολεία (Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια και Τεχνικές Σχολές) συμμετείχαν στο πρόγραμμα (99 σχολεία κατά την περίοδο 2005-2006, 57 κατά την περίοδο 2004-2005) και έτυχαν υποστήριξης από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και το Υπουργείο Υγείας, για την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχεδίων δράσης που αφορούν θέματα που επέλεξαν σχετικά με την υγεία. Παραδείγματα επιλεγμένων θεμάτων ήταν τα εξής:

«Ενίσχυση αυτοσεβασμού», «Αποδοχή διαφορετικότητας», «Διαπροσωπικές σχέσεις», «Ουσίες», «Το στρες στους μαθητές των τελευταίων τάξεων των σχολείων», «Επίλυση συγκρούσεων», «Διατροφή». Η στήριξη περιελάμβανε σεμινάρια, την παροχή βιβλίων και τη διάχυση πληροφοριών.

Από το 1995, το Εθνικό Πρόγραμμα AIDS (Συνδρόμου Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας), το οποίο διευθύνεται από το Υπουργείο Υγείας, σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζει Εκπαίδευση από Συνομήλικους (EO) (peer education) μεταξύ 16χρονων μαθητών, με στόχο την προώθηση της ευαισθητοποίησης για τον Ιό Ανοσολογικής Ανεπάρκειας/Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας (HIV/AIDS) και ασφαλείς σεξουαλικές συμπεριφορές. Για τα τελευταία τρία χρόνια η Εκπαίδευση Ομοτίμων

⁹ Παραβατικότητα ανηλίκων (Παπαδόπουλος κ.ά. 2000).

Η χρήση νόμιμων και παράνομων ουσιών ανάμεσα στο μαθητικό πληθυσμό στα Λύκεια (ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) και η επίδραση των προσωπικών, σχολικών και οικογενειακών παραγόντων στη χρήση των ουσιών (Παπαδόπουλος κ.ά. 2005).

έχει αξιολογηθεί μέσω ερευνών σχετικά με τη γνώση, στάση και τη συμπεριφορά (ΓΣΣ) και έχει αποδειχθεί ότι είναι αποτελεσματική στους περισσότερους τομείς που αφορούν τη γνώση και τις συμπεριφορές. Με βάση τα αποτελέσματα των ερευνών ΓΣΣ, οι μεθοδολογίες βελτιώνονται με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας, παρέχοντας μια συνεχή διαδικασία αξιολόγησης, καθώς και τον καθορισμό προτύπων συμπεριφοράς σε μακροπρόθεσμη βάση. Η ΕΟ και οι έρευνες ΓΣΣ ετοιμάστηκαν και αναθεωρούνται περιοδικά με τη συνεργασία εμπειρογνομόνων του ΠΟΥ.

Υγιεινή διατροφή

151

Προγράμματα υγιεινής διατροφής που διοργανώνονται από το Υπουργείο Υγείας στα σχολεία περιλαμβάνουν την προώθηση της μεσογειακής διατροφής και της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών. Συγκεκριμένα, το 2006 το πρόγραμμα μεσογειακής διατροφής υλοποιήθηκε σε 72 δημοτικά σχολεία της Λευκωσίας, Λεμεσού, Πάφου και Αμμοχώστου και πρόσφερε ευκαιρίες στα παιδιά και τους γονείς τους να μάθουν για τη σημασία της υγιεινής διατροφής. Το πρόγραμμα περιελάμβανε την παροχή μεσημεριανού γεύματος που βασίζεται στη μεσογειακή διατροφή. Η προώθηση της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών επιτεύχθηκε μέσω της εφαρμογής των προγραμμάτων σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τον τίτλο «5 φρούτα και λαχανικά τη μέρα, τον γιατρό τον κάνουν πέρα».

Πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών

152

Τα προγράμματα πρόληψης της χρήσης ναρκωτικών της Κινητής Μονάδας «Μέντωρ» (Κέντρα Εκπαίδευσης Ζωής) υλοποιούνται στο πλαίσιο της αγωγής υγείας στα σχολεία και βασίζονται σε τρεις βασικές στρατηγικές: την παροχή πληροφοριών, την ανάπτυξη και την εφαρμογή κοινωνικών δεξιοτήτων και την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και του αυτοσεβασμού. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα πραγματοποιούνται σε μια ειδικά διαμορφωμένη κινητή τάξη, η οποία είναι εξοπλισμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρει ένα παρακινητικό και ενδιαφέρον περιβάλλον μάθησης. Τα προγράμματα διενεργούνται από άρτια εκπαιδευμένους εκπαιδευτικούς/εκπαιδευτές που χρησιμοποιούν ένα ευρύ φάσμα θετικών τεχνικών και στρατηγικών που είναι σχεδιασμένες να επιτρέψουν στα παιδιά να αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση και τις δεξιότητες σκέψης που απαιτούνται για να κάνουν καλύτερα πληροφορημένες επιλογές για την υγεία τους. Τα προγράμματα παρέχουν υλικό κατάλληλο για κάθε ηλικιακή ομάδα και διερευνούν μεγάλο αριθμό θεμάτων σχετικών με την υγεία.

153

Το τμήμα Πρόληψης και Διαφώτισης της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών της Κυπριακής Αστυνομίας διοργανώνει διάφορες εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα και υπηρεσίες με στόχο την πρόληψη και τη θεραπεία των παιδιών και των εφήβων με προβλήματα υγείας που σχετίζονται με τη χρήση ναρκωτικών.

Τα πιο κάτω εκπαιδευτικά προγράμματα που βασίζονται στην πρόληψη εφαρμόζονται πάνω σε ετήσια βάση:

- Βιωματικά εργαστήρια για παιδιά δημοτικού (10-12 ετών)
- Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Εφήβων» (13-15 ετών)
- Πρόγραμμα «Πληροφοριακή Εξειδικευμένη Γνώση για Έφηβους» (16-18 ετών)
- Συμμετοχή σε ενημερωτικά σεμινάρια κατά των ναρκωτικών
- Πρόγραμμα «Οι Γονείς της Πρόληψης»

154

Η πλειονότητα των πρωτοβουλιών πρόληψης που έχουν αναληφθεί από την Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών απευθύνονται σε ανθρώπους που δεν έχουν ακόμη εμπλακεί στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα παιδιά και τους εφήβους. Από τις πρωτοβουλίες που απευθύνονται ειδικά σε παιδιά και έφηβους, επτά τέτοια σεμινάρια διοργανώθηκαν σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού κατά τη διάρκεια του 2006 στα οποία πήραν μέρος 350 μαθητές. Έχει δημιουργηθεί ένας ενημερωτικός και διαδραστικός ψηφιακός δίσκος (CD) για παιδιά δημοτικού από την Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών και μέχρι σήμερα έχουν διανεμηθεί 3.000 τέτοιοι δίσκοι.

Σεξουαλική αγωγή

155

Ο Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού (ΚΣΟΠ)¹⁰ παρέχει εκπαιδευτικές υπηρεσίες σχετικά με θέματα υγείας, σεξουαλικής και αναπαραγωγικής φύσεως, μέσα από σεμινάρια, εργαστήρια (συνήθως βιωματικά) και διαλέξεις. Εκπαιδευτικά εργαστήρια και σεμινάρια οργανώνονται για εκπαιδευτικούς και μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, φοιτητές κολλεγίων, και μέλη των οργανώσεων και κέντρων νεολαίας. Το ενημερωτικό υλικό που παράγει ο ΚΣΟΠ διανέμεται κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικών σεμιναρίων και άλλων εκδηλώσεων, π.χ. ημέρα του AIDS. Στα γραφεία του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού υπάρχει βιβλιοθήκη που περιέχει μια μεγάλη ποικιλία από σχετικά βιβλία, άρθρα, και έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό και που είναι προσιτή σε όλους.

156

Ο ΚΣΟΠ, ο οποίος προασπίζεται τα δικαιώματα των νέων για υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και εκπαίδευσης, μέσω της Βουλής, των αρμόδιων Υπουργείων και σε συνεργασία με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο), διασφαλίζει τη συμμετοχή των νέων σε όλα τα επίπεδα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Μια ρήτρα στο καταστατικό του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού διασφαλίζει τη συμμετοχή των νέων ανθρώπων στο Διοικητικό Συμβούλιο και υποστηρίζει πλήρως την ομάδα Νέων. Η Ομάδα Νέων του ΚΣΟΠ είναι μέλος του Συμβουλίου Νεολαίας Κύπρου και του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου.

157

Η σεξουαλική αγωγή έχει αποτελέσει το αντικείμενο έρευνας που διεξήχθη από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού στο πλαίσιο του δικτύου ASTRA (Δίκτυο Γυναίκων από χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης για τα Δικαιώματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας) και το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα SAFE¹¹. Πενήντα νεαρά άτομα ηλικίας 16-24 ετών συμμετείχαν στην έρευνα ASTRA, η οποία είχε τίτλο «Η γνώση και οι ανάγκες των νέων στον τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και τα σχετικά δικαιώματα». Δώδεκα

¹⁰ Ο Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού είναι μια εθελοντική, Μη Κυβερνητική, Μη Κερδοσκοπική Οργάνωση. Ο Σύνδεσμος είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού (IPPF).

¹¹ Το χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόγραμμα SAFE «Σεξουαλική Ευαισθητοποίηση για την Ευρώπη: Μια ευρωπαϊκή σύμπραξη για την προώθηση της Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας και των Δικαιωμάτων (SRHR) των νέων» αποτέλεσε σύμπραξη μεταξύ του Ευρωπαϊκού Δικτύου της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού (IPPF-EL), του Πανεπιστημίου Lund (της Σουηδίας), του Περιφερειακού Γραφείου της Ευρώπης της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας και της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας Δημόσιας Υγείας (ΕΣΔΗ). Στόχος ήταν να συμμετέχουν ομάδες και σύνδεσμοι νεολαίας, στην ανάπτυξη νέων και καινοτόμων τρόπων για την παροχή πληροφοριών και υπηρεσιών σχετικά με τη σεξουαλική και την αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα στους συνομήλικούς τους.

νέοι ηλικίας 15-18 ετών πήραν μέρος στην έρευνα του SAFE, η οποία είχε τίτλο «Η Αξιολόγηση της Σεξουαλικής Αγωγής στην Κύπρο, τι γνώσεις παίρνουν οι νέοι για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και τα Δικαιώματά τους (SRHR) και από ποιον». Τα ευρήματα της έρευνας υποδεικνύουν την ανάγκη για καλύτερη σεξουαλική εκπαίδευση. Προγραμματισμένες δράσεις για το θέμα περιγράφονται στην παράγραφο 160.

Οδική ασφάλεια

158

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και υπηρεσιών με σκοπό την προώθηση της οδικής συνείδησης και την ασφάλεια των παιδιών, το Τμήμα Τροχαίας της Αστυνομίας αναλαμβάνει τις ακόλουθες πρωτοβουλίες σε συνεχή βάση:

- α. Διαλέξεις για την οδική ασφάλεια και παρουσιάσεις σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε σχολικές εγκαταστάσεις, σε όλη τη χώρα.
- β. Διαδραστικές παρουσιάσεις και μαθήματα για την οδική ασφάλεια διεξάγονται στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής, όπου τα παιδιά αποκτούν τόσο θεωρητική όσο και πρακτική εμπειρία σχετικά με τις βασικές δεξιότητες στο δρόμο. Στο Πάρκο πραγματοποιείται και η ετήσια εκδήλωση με θέμα «Παιδιά και Οδική Ασφάλεια».
- γ. Δύο εγχειρίδια για την οδική ασφάλεια, που απευθύνονται σε παιδιά δημοτικών σχολείων της 1ης μέχρι της 4ης τάξης, έχουν εκδοθεί σε συνεργασία με το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Έχουν, επίσης, αναπτυχθεί διδακτικά βοηθήματα για να χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος του Δημοτικού Σχολείου.
- δ. Ένας εθνικός διαγωνισμός δοκιμίου με θέμα την Οδική Ασφάλεια για μαθητές της 7ης τάξης διοργανώνεται κάθε χρόνο από το Τμήμα Τροχαίας της Αστυνομίας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Η Αστυνομία απονέμει χρηματικά βραβεία για τις τρεις καλύτερες συμμετοχές. Επιλεγμένα δοκίμια δημοσιεύονται περιοδικώς από την Αστυνομία.

Συνεργασία

159

Σύμφωνα με την πολιτική του για εμπλοκή των αρμοδίων φορέων σε θέματα εκπαίδευσης για την υγεία και την καταπολέμηση των ναρκωτικών, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού δημιούργησε τη «Συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας», το 2004, με στόχο την προώθηση και την αξιολόγηση των στρατηγικών πρόληψης στα σχολεία. Η Επιτροπή αποτελείται από εκπροσώπους διαφόρων υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και του Υπουργείου Υγείας, καθώς και εκπροσώπους του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου¹².

Οι κύριες δραστηριότητες της Επιτροπής είναι οι εξής:

- Διάχυση πληροφοριών στο σχολικό σύστημα αναφορικά με τα σχολικά προγράμματα πρόληψης Εφαρμογή μαθημάτων κατάρτισης εκπαιδευτικών στην αγωγή υγείας
- Ενίσχυση και εμπλουτισμός των προγραμμάτων προαγωγής της υγείας στο αναλυτικό πρόγραμμα
- Παροχή στήριξης και επίβλεψης της διαδικασίας εφαρμογής των σχολικών προγραμμάτων πρόληψης

¹² Το Παγκύπριο Αντιναρκωτικό Συμβούλιο είναι ένα δημόσιο νομικό πρόσωπο, που ιδρύθηκε υπό τον περί Προλήψεως της Χρήσης και Διάδοσης Ναρκωτικών και Άλλων Εξαρτησιογόνων Ουσιών Νόμο του 2000 [Ν. 128(I)/2000, Τροπολογίες: Ν. 142(I)/2002, Ν. 222(I)/2004]. Είναι το ανώτατο συντονιστικό σώμα στον τομέα των ουσιών εξάρτησης και στα τρία επίπεδα πρόληψης, όπως αυτά ορίζονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ). Το Συμβούλιο είναι αρμόδιο, μεταξύ άλλων, για την εκπόνηση και την προώθηση ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης, σε συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα, κυβερνητικών υπαλλήλων, ιδιωτών ή εθελοντών πάνω σε θέματα σχετικά με τα ναρκωτικά και άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες.

160

Το Υπουργείο Υγείας έχει εμπλακεί στο πρόγραμμα SAFE (περιγράφεται στην παράγραφο 157), αφού πήρε μέρος σε δύο συναντήσεις του SAFE που έλαβαν χώρα στην Κοπεγχάγη και τις Βρυξέλλες το 2006 και το 2007, αντίστοιχα. Μετά το πέρας του προγράμματος, το φθινόπωρο του 2007, το Υπουργείο ανέλαβε να προωθήσει το σχέδιο του προγράμματος SAFE με τίτλο «Στρατηγική για την Προώθηση της Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας και των Δικαιωμάτων των Νέων στην Ευρώπη». Οι συζητήσεις μεταξύ εκπροσώπων του Υπουργείου και του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού ξεκίνησαν στις αρχές του 2008 και αποφασίστηκε να υποβληθεί έκθεση προς τον Υπουργό Υγείας, σχετικά με τα αποτελέσματα της έρευνας που τεκμηριώνουν την ανάγκη για ένα σχέδιο δράσης για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των νέων στην Κύπρο. Σε μεταγενέστερο στάδιο, θα πραγματοποιηθεί ένα διευρυμένο συνέδριο με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων για μια ανοιχτή συζήτηση, προκειμένου να γίνει ανταλλαγή απόψεων και σκέψεων πάνω στο θέμα. Ο γενικός στόχος είναι να εξασφαλιστεί η πολιτική δέσμευση για την προώθηση της στρατηγικής.

Συμβουλευτικές Υπηρεσίες, ευαισθητοποιημένες προς τη νεολαία και υπηρεσίες περίθαλψης και αποκατάστασης

161

Εμπιστευτικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, ευαισθητοποιημένες προς τη νεολαία, σχετικά με τη σεξουαλική αναπαραγωγή, τον οικογενειακό προγραμματισμό, τον γάμο, τις σχέσεις και άλλα θέματα που αφορούν τη νεολαία, προσφέρονται από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού (ΚΣΟΠ) με τους ακόλουθους τρόπους:

- Σε προσωπική βάση στις εγκαταστάσεις του Συνδέσμου
- Με νέους εθελοντές της ομάδας «Νεολαία για την Νεολαία» του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού, μέσω της τηλεφωνικής γραμμής 1455 (αυτοί οι νέοι εθελοντές είναι άρτια εκπαιδευμένοι και καταρτισμένοι για να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες).
- Επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail).

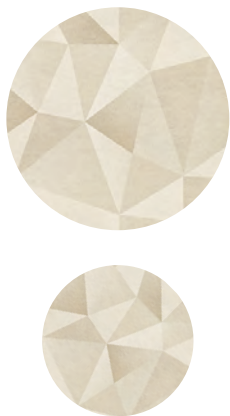
162

Συμβουλευτικές υπηρεσίες, σχετικά με την κατάχρηση ουσιών καθώς και φροντίδα και υπηρεσίες αποκατάστασης, παρέχονται τόσο από τις κρατικές υπηρεσίες όσο και τις ΜΚΟ, όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου στη στήλη «Δικτυακές Υπηρεσίες»- [www.ask.org .cy/index2.html](http://www.ask.org.cy/index2.html). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας.

Κοινωνικές ασφαλίσεις και υπηρεσίες φροντίδας παιδιών και διευκολύνσεις

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 50

Η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να διασφαλίσει ότι οι κοινωνικές παροχές για τα κορίτσια και τα αγόρια είναι ίσες, έτσι ώστε αυτό να μην αποτελεί παράγοντα στις αποφάσεις τους σχετικά με την ανώτερη εκπαίδευση.

163

Η παράγραφος 49 των τελικών παρατηρήσεων αναφέρει: «Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι κοινωνικές παροχές για τα παιδιά επεκτείνονται πέρα από την ηλικία των 18 ετών για τα άτομα που παρακολουθούν πλήρη φοίτηση. Ωστόσο, σημειώνει ότι η ηλικία δεν είναι η ίδια για άνδρες και γυναίκες». Η διαφοροποίηση αυτή υπήρχε κατά την παροχή οικονομικής βοήθειας σε άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών που ήταν κάτω από τη φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Ο λόγος για αυτή τη διάκριση ήταν ότι οι γυναίκες ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση νωρίτερα από τους άνδρες, επειδή οι άνδρες πρέπει να υπηρετούν στην Εθνική Φρουρά για μια περίοδο δύο ετών (υποχρεωτική υπηρεσία). Η διάκριση αυτή δεν υφίσταται πλέον για τις διαδικασίες παροχής οικονομικής βοήθειας σε πρώην παιδιά υπό φροντίδα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διαδικασίες για την παροχή υπηρεσιών σε πρώην παιδιά υπό φροντίδα θα νομοθετηθούν με την ψήφιση του νέου περί Παίδων Νόμου (που περιγράφεται στην παράγραφο 3), ο οποίος ορίζει ότι υπηρεσίες μετά τη φροντίδα και η οικονομική βοήθεια μπορεί να παρέχεται σε κάθε πρόσωπο που είχε τύχει φροντίδας οποτεδήποτε μετά την ηλικία των δεκαέξι ετών. Επιπλέον, σύμφωνα με τη νομοθεσία περί Δημοσίων Βοηθημάτων που τροποποιήθηκε το 2006, τα ενήλικα παιδιά που είναι στρατιώτες ή μαθητές/φοιτητές λαμβάνονται υπόψη ως εξαρτώμενα μέλη κατά τον υπολογισμό του επιδόματος που πρέπει να παρέχεται στις οικογένειες οι οποίες είναι δικαιούχες δημοσίου βοηθήματος.

Στατιστικά στοιχεία

164

Ο Πίνακας 53 στο Παράρτημα δείχνει τον αριθμό των ατόμων με νοπτικές αναπηρίες (ηλικίας από τη γέννηση έως 20 ετών) που είχαν εγγραφεί στην Επιτροπή Προστασίας Νοπτικά Καθυστερημένων Ατόμων¹³ κατά τη διάρκεια του 2003-2007. Αναλυτικά στοιχεία, που συλλέγησαν μέσω της Συντονιστικής Υπηρεσίας της Επιτροπής για Παρέμβαση στη Νηπιακή Ηλικία, σχετικά με τον αριθμό των παιδιών με αναπτυξιακές δυσκολίες κατά την περίοδο 2003-2007, παρουσιάζονται στους Πίνακες 54-56 (κατά επαρχία και είδος αναπηρίας, κατά ηλικία και επαρχία, κατά φύλο και επαρχία). Ο Πίνακας 57 παρουσιάζει τον αριθμό των παιδιών με αναπηρίες που λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα και ο Πίνακας 58 τον αριθμό ατόμων (κάτω των 20 ετών) που διαμένουν σε ιδρύματα. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των παιδιών με ειδικές ανάγκες που φοιτούν σε κανονικά και ειδικά σχολεία παρουσιάζονται στον Πίνακα 59. Πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα παιδιά με ειδικές ανάγκες που φοιτούν σε κανονικά και ειδικά σχολεία παρουσιάζονται στην παράγραφο 171.

165

Ο Πίνακας 60 στο Παράρτημα παρουσιάζει τα ποσοστά της παιδικής θνησιμότητας, και της θνησιμότητας παιδιών κάτω των πέντε ετών, για την περίοδο 2002-2007 και ο Πίνακας 61 το ποσοστό παιδιών που έχουν ανοσοποιηθεί και το είδος του εμβολιασμού. Το ποσοστό των παιδιών που γεννήθηκαν σε νοσοκομεία/κλινικές κατά τη διάρκεια του 2002-2007 παρουσιάζεται στον Πίνακα 62, ο οποίος περιλαμβάνει ανάλυση ανά περιοχή (αστική/αγροτική). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 100% των νοικοκυριών έχουν πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής και ασφαλές πόσιμο νερό και ότι το 100% των εγκύων γυναικών που κατοικούν στην Κυπριακή Δημοκρατία έχουν πρόσβαση και μπορούν να επωφεληθούν από την προγεννητική και

¹³ Η Επιτροπή Προστασίας Νοπτικά Καθυστερημένων Ατόμων αποτελείται από 10 μέλη τα οποία διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων: (α) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ο πρόεδρος και ένα μέλος) (β) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (Υπηρεσίες Ειδικής Εκπαίδευσης) (γ) των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (δ) του Υπουργείου Οικονομικών. Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη, μεταξύ άλλων, για την εγγραφή των ατόμων με νοπτικές αναπηρίες και τη διατήρηση βάσης δεδομένων.

μεταγεννητική φροντίδα υγείας. Η Στατιστική Υπηρεσία πρόκειται να εισαγάγει μια νέα έρευνα για τη συστηματική συλλογή στοιχείων για τον μητρικό θηλασμό και το βάρος των νεογέννητων βρεφών. Τα ευρήματα της έρευνας θα είναι διαθέσιμα το 2009.

166

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν τρία παιδιά που έχουν μολυνθεί από τον Ιό Ανοσολογικής Ανεπάρκειας: ένα κορίτσι 17 ετών (διαγνώστηκε το 1991), ένα αγόρι ηλικίας 15 ετών (διαγνώστηκε το 1992) και ένα κορίτσι ηλικίας 5 ετών (διαγνώστηκε το 2005). Και τα τρία παιδιά ζουν με τις οικογένειές τους και τυγχάνουν ιατρικής περίθαλψης, συμβουλευτικών υπηρεσιών, φροντίδας και στήριξης.

167

Συνήθως δεν συλλέγονται στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των εφήβων που επηρεάζονται από ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Όσον αφορά τα ναρκωτικά και το αλκοόλ, τα ευρήματα της πιο πρόσφατης έρευνας πληθυσμού (του 2006) που πραγματοποιήθηκε από τον Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου παρουσιάζονται στο Παράρτημα. Το Διάγραμμα 1 δείχνει την έκταση της χρήσης αλκοόλ και ο Πίνακας 63 την έκταση της χρήσης ναρκωτικών μεταξύ των νέων ηλικίας 15-24 ετών. Στοιχεία της Αστυνομίας σχετικά με τον αριθμό των ατόμων ηλικίας 15-19 ετών που εμπλέκονται σε υποθέσεις ναρκωτικών περιέχονται στον Πίνακα 64.

168

Σύμφωνα με τα ευρήματα μιας Μελέτης Υγείας που διεξήχθη από τη Στατιστική Υπηρεσία το 2003, 77,7% των νέων ηλικίας 15-19 ετών αισθάνονται ότι η υγεία τους είναι πολύ καλή, 18,1% ότι είναι καλή, 1,7% ότι είναι μέτρια, 0,3% ότι είναι κακή και 2,2% πολύ κακή. Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει τις αντιλήψεις κατά φύλο:

Οι αντιλήψεις των νέων σχετικά με την κατάσταση της υγείας τους

15-19 ετών	Πολύ καλή %	Καλή %	Μέτρια %	Κακή %	Πολύ κακή %	Σύνολο %
Σύνολο	77,7	18,1	1,7	0,3	2,2	100
Αγόρια	76,1	18,6	2,4	0,6	2,3	100
Κορίτσια	79,3	17,6	1,1	0,0	2,0	100

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου VI

169

Οι δυσκολίες περιστρέφονται γύρω από την ανάγκη για ένα καλύτερο σύστημα συλλογής δεδομένων, π.χ. απουσιάζουν γενικά αναλυτικά στατιστικά στοιχεία για την υγεία, αν και αναλυτικά στοιχεία συλλέγονται από την Επιτροπή Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων (παράγραφος 164), η κατηγοριοποίηση κατά ηλικία (μέχρι την ηλικία των 20 ετών) δεν συνάδει με τον ορισμό του παιδιού που περιλαμβάνεται στη Σύμβαση. Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των εφήβων που επηρεάζονται από ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (παράγραφος 167) δεν συλλέγονται συνήθως, ούτε το ποσοστό του προσωπικού που είναι εκπαιδευμένο στη νοσοκομειακή περίθαλψη και στις γέννες. Μια θετική εξέλιξη είναι η προγραμματισμένη έρευνα για τη συστηματική συλλογή στοιχείων για τον μητρικό

θλασμό και το βάρος των νεογέννητων βρεφών (παράγραφος 165). Παρ' όλα αυτά, πρέπει να γίνει ακόμη πολλή δουλειά για τη συστηματική συλλογή των στατιστικών στοιχείων που απουσιάζουν αναφορικά με την υγεία (απαριθμούνται στο Παράρτημα της παρούσας Έκθεσης), με σκοπό τη διαμόρφωση τεκμηριωμένων πολιτικών. Η εφαρμογή του νεοθεσπισθέντος περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 [Ν. 74(I)/2007] αναμένεται να συμβάλει στην προσπάθεια αυτή, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 45 και 46.

Κεφάλαιο VII

Εκπαίδευση, ψυχαγωγία και πολιτιστικές δραστηριότητες (άρθρα 28, 29 και 31)

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 52

Η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να ενισχύσει τις προσπάθειές του για να εντάξει τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, όπου είναι δυνατόν, σε κανονικά σχολεία, σύμφωνα με το άρθρο 23 (3) της Σύμβασης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εφιστά την προσοχή του Κράτους στους Κανόνες για Ίσες Ευκαιρίες για τα Άτομα με Αναπηρίες.

Ειδικές ανάγκες

170

Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999 [Ν. 113(I)/99] και οι σχετικοί Κανονισμοί [Κ. 185/2001 και Κ. 186/2001], ρυθμίζουν τον εντοπισμό των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Χρησιμοποιούνται στην αξιολόγησή τους και την ανάπτυξη ενός εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος, την τοποθέτησή τους στο καταλληλότερο εκπαιδευτικό περιβάλλον με την παροχή του εκπαιδευτικού προσωπικού και των εκπαιδευτικών πόρων για την κάλυψη των αναγκών τους και τη συνεχή αξιολόγηση της προόδου των παιδιών. Παιδιά για τα οποία έχει καθοριστεί ειδική εκπαίδευση και κατάρτιση φοιτούν σε κανονικά σχολεία, ειδικές μονάδες σε κανονικά σχολεία ή σε ειδικά σχολεία με κατάλληλη υποδομή προσαρμοσμένη στις δικές τους ανάγκες και το ατομικό τους πρόγραμμα, το οποίο διαμορφώνεται από τους Συνδετικούς Λειτουργούς, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς του παιδιού. Οι ίδιοι λειτουργοί επιβλέπουν την πρόοδο του παιδιού.

171

Το 2004, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έθεσε σε εφαρμογή έναν Μηχανισμό για τον Εντοπισμό και τη Στήριξη Παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες, συναισθηματικά και άλλα προβλήματα, που διευκολύνει την ενδοσχολική στήριξη σε παιδιά και οικογένειες πριν από την παροχή ειδικής εκπαίδευσης. Η εφαρμογή της πιο πάνω νομοθεσίας και η εισαγωγή αυτού του μηχανισμού είχε ως αποτέλεσμα η πλειονότητα των παιδιών με ειδικές ανάγκες να φοιτούν σε κανονικά σχολεία, ενώ μόνο το 7,57% των παιδιών με ειδικές ανάγκες φοίτησαν σε ειδικά σχολεία κατά το σχολικό έτος 2006-2007 και 5,36% κατά το σχολικό έτος 2007-2008, όπως φαίνεται στον Πίνακα 59 στο Παράρτημα.

172

Η πλειονότητα των παιδιών που φοιτούν σε κανονικά σχολεία ακολουθεί το κανονικό σχολικό πρόγραμμα το οποίο μπορεί να προσαρμοστεί, ώστε να ταιριάζει στις ιδιαίτερες τους ανάγκες. Στις περιπτώσεις στις οποίες ο ειδικός εκπαιδευτικός αποτελεί μέρος της εκπαίδευσης του

παιδιού, πρέπει να συνεργάζεται και να αλληλεπιδρά με τον δάσκαλο της τάξης του παιδιού για την ανάπτυξη και την παράδοση ενός εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος για το παιδί. Κατά την ανάπτυξη του Ατομικού Προγράμματος Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) του παιδιού, το προσωπικό καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλίσει την πλήρη συμμετοχή του παιδιού σε όλες τις δραστηριότητες του σχολείου και της τάξης. Η εκπαιδευτική ομάδα που αναπτύσσει το ΑΠΕ καθορίζει την εκπαιδευτική μεθοδολογία που θα εφαρμοστεί για το παιδί. Όταν ένα παιδί απαιτεί εξατομικευμένη βοήθεια εκτός της τάξης, αυτή διευθετείται με τρόπο που να μην περιορίζει την πρόσβασή του σε όλα τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι πολιτικές για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες συμμορφώνονται πλήρως με τους Κανόνες για Ίσες ευκαιρίες για τα Άτομα με Αναπηρίες.

Στατιστικά Στοιχεία

173

Τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την εκπαίδευση παρουσιάζονται στους Πίνακες 65 έως 70 του Παραρτήματος.

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου VII

174

Αν και υπάρχουν τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την εκπαίδευση, αυτά δεν είναι αναλυτικά όπως ορίζεται στο Παράρτημα των Γενικών Κατευθυντήριων Γραμμών. Αυτή η πρόκληση περιγράφεται στις παραγράφους 45 και 46.

Κεφάλαιο VIII

Ειδικά μέτρα προστασίας (άρθρα 2, 30, 32-36, 37 (β)-(δ), 38, 39 και 40)

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 54

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος:

- α. Να εγκρίνει ταχέως το νομοσχέδιο για την τροποποίηση των περί Προσφύγων Νόμων του 2000 και 2002.
- β. Να εισαγάγει περαιτέρω τροποποιήσεις στον περί Προσφύγων Νόμο, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση στις δημόσιες εκπαιδευτικές διευκολύνσεις στα άτομα που τυγχάνουν προσωρινής προστασίας.
- γ. Να διασφαλίσει ότι τα παιδιά των οποίων ο ένας γονέας είναι εσωτερικά εκτοπισμένο άτομο μπορεί να αποκτήσει το ίδιο καθεστώς.

Πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένα παιδιά

175

Το 2007 θεσπίστηκε ο Νόμος Ν. 112(Ι)/2007 ο οποίος τροποποιεί τους περί Προσφύγων Νόμους του 2000, 2002, 2003, 2004 και 2005 [Ν. 6(Ι)/2000, Ν. 6(Ι)/2002, Ν. 53(Ι)/2003, Ν. 67(Ι)/2003, Ν. 9(Ι)/2004, Ν. 241(Ι)/2004 και Ν. 154(Ι)/2005]. Σύμφωνα με τον τροποποιητικό

Νόμο [Ν. 112(I)/2007], ανήλικοι στους οποίους έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία¹⁴ έχουν το δικαίωμα πλήρους πρόσβασης στη δημόσια εκπαίδευση με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους πολίτες της Δημοκρατίας. Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 9, ο τροποποιητικός Νόμος ορίζει ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα κατά την εφαρμογή του Νόμου (άρθρο 9).

176

Σύμφωνα με τον περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικό) Νόμο του 2007 [Ν. 123(I)/2007], ο οποίος αντικατέστησε τους προηγούμενους νόμους σχετικά με τα θέματα αυτά, όλα τα παιδιά των οποίων ο πατέρας ή η μητέρα είναι εσωτερικά εκτοπισμένο άτομο, μπορούν να αποκτήσουν την ιδιότητα εσωτερικά εκτοπισμένου ατόμου.

Σεξουαλική εκμετάλλευση, σωματεμπορία

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 56

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να ενισχύσει τις προσπάθειές του για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς, σύμφωνα με τη Διακήρυξη και το Πρόγραμμα Δράσης και την Παγκόσμια Δέσμευση που υιοθετήθηκαν κατά τα Παγκόσμια Συνέδρια του 1996 και του 2001 κατά της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών για Εμπορικούς Σκοπούς.

177

Η εντατικοποίηση των προσπαθειών για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης οδήγησε στην ίδρυση το 2004 του Γραφείου για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, στο Τμήμα Γ του Αρχηγείου Αστυνομίας. Το Γραφείο στελεχώνεται από άτομα, που ειδικεύονται τόσο στο θέμα εμπορίας ανθρώπων όσο και στο θέμα της βίας στην οικογένεια και έχουν εκπαιδευτεί στο εξωτερικό και στην Κύπρο. Τα κύρια καθήκοντα του Γραφείου είναι τα ακόλουθα:

- α. Η συλλογή, επεξεργασία και αξιολόγηση πληροφοριών σχετικά με την εμπορία ανθρώπων (δουλεία, πορνεία και άλλα συναφή αδικήματα).
- β. Ο συντονισμός όλων των δραστηριοτήτων των Επαρχιακών Αστυνομικών Διευθύνσεων και άλλων Υπηρεσιών.
- γ. Η οργάνωση και η συμμετοχή σε επιχειρήσεις.
- δ. Η προώθηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης της Αστυνομίας σχετικά με το θέμα.
- ε. Η τήρηση στατιστικών στοιχείων και η δημιουργία και ενημέρωση βάσεων δεδομένων.
- στ. Η παρακολούθηση και ο έλεγχος των υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον του Δικαστηρίου.
- ζ. Η ετοιμασία εκθέσεων και φυλλαδίων για ευαισθητοποίηση του κοινού.
- η. Η διεξαγωγή ερευνών σχετικά με το Διαδίκτυο και την κυκλοφορία υλικού παιδικής πορνογραφίας.
- θ. Η ετοιμασία σχεδίων δράσης.
- ι. Η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με το θέμα.

¹⁴ Ένα άτομο που δικαιούται επικουρικής προστασίας σημαίνει ένα άτομο που δεν έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας αλλά, για το οποίο υπάρχουν εύλογες υποψίες ότι η επιστροφή στη χώρα του θα σήμαινε ότι αυτός/αυτή θα τίθετο σε σοβαρό κίνδυνο (άρθρο 19).

178

Μια σημαντική εξέλιξη υπήρξε η ψήφιση του περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμου του 2007 [Ν. 87/(Ι)/2007], ο οποίος αντικατέστησε την προηγούμενη νομοθεσία σχετικά με τα ζητήματα αυτά. Σκοπός του Νόμου αυτού είναι η ποινικοποίηση της εμπορίας ανθρώπων, της εκμετάλλευσης των παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, η προώθηση μέτρων για την προστασία και τη στήριξη των θυμάτων τέτοιων εγκλημάτων και η δημιουργία ενός συστήματος επίβλεψης της εφαρμογής των μέτρων αυτών. Ο νέος Νόμος περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις σχετικά με τη σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών, την εμπορία παιδιών και την παιδική πορνεία, και ορίζει αυστηρές ποινές. Ο Νόμος προβλέπει, μεταξύ άλλων, ένα εθνικό μηχανισμό συνεργασίας μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών και ΜΚΟ για τον εντοπισμό θυμάτων και την υλοποίηση των ευθυνών που προβλέπονται στον Νόμο για την προστασία των θυμάτων και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους. Οι ευθύνες αυτές περιλαμβάνουν την υποχρεωτική παραπομπή ατόμων, για τα οποία υπάρχει υποψία ότι είναι θύματα, στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι οποίες τα ενημερώνουν για τα δικαιώματά τους και αμέσως τα παραπέμπουν στην Αστυνομία, η οποία είναι η αρμόδια υπηρεσία που θα διαπιστώσει αν είναι πράγματι θύματα ή όχι.

179

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 5, ο νέος Νόμος περιέχει ειδικές διατάξεις για τα παιδιά και κάνει ειδική αναφορά τόσο στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών. Τονίζει ότι οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά την εφαρμογή του Νόμου και να διασφαλίζουν την πλήρη εφαρμογή όλων των καθορισμένων διαδικασιών, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού. Ειδικές πρόνοιες που αφορούν τα παιδιά αναθέτουν ευθύνες στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για την παροχή προστασίας και στήριξης σε παιδιά-θύματα και τις οικογένειές τους και, στην περίπτωση των παιδιών από τρίτες χώρες, πρόσβαση στη δημόσια εκπαίδευση, με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους πολίτες της Δημοκρατίας. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας κατονομάζονται στο Νόμο ως η αρμόδια αρχή για τον συντονισμό των υπηρεσιών για τα παιδιά-θύματα [άρθρο 36(5)]. Όσον αφορά τους ασυνόδευτους ανηλίκους, ο Νόμος περιέχει ειδικές διατάξεις οι οποίες, μεταξύ άλλων, τους θέτουν υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, προσδιορίζουν τις ενέργειες και τις αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν από το Λειτουργό Μετανάστευσης «λαμβάνοντας υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τις διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» [άρθρο 37] και διασφαλίζουν τα κοινωνικά τους δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην εκπαίδευση και τις υπηρεσίες υγείας [άρθρο 38].

Νέοι μηχανισμοί της Αστυνομίας σχετικά με την προστασία των παιδιών

180

Προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των παιδιών και τα δικαιώματά τους, η Κυπριακή Αστυνομία, τα τελευταία πέντε χρόνια, ίδρυσε έξι νέα εξειδικευμένα Γραφεία/ Κλάδους: το Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (παράγραφοι 181-183), το Γραφείο για την Καταπολέμηση του Εγκλήματος στον Κυβερνοχώρο (παράγραφος 184), το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Παιδιών (παράγραφοι 132-138), το Γραφείο για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (παράγραφος 177), το Γραφείο Χειρισμού της Νεανικής Παραβατικότητας (παράγραφος 188) και τον Κλάδο Κοινωνικής Στήριξης του Τμήματος Πρόληψης και Διαφώτισης της Υπηρεσίας Δίωξης Ναρκωτικών (παράγραφος 185).

Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

181

Το Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το οποίο ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 2005, τελεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου Αστυνομίας. Κύριο έργο του είναι να επιβλέπει διάφορες πτυχές αστυνόμευσης από νομικής και ανθρωπιστικής πλευράς και να διασφαλίζει ότι η Κυπριακή Αστυνομία εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της που πηγάζουν από πολλές Συμβάσεις που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CTP) κτλ..

182

Επιπρόσθετα, η σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου περί Αστυνομικής Δεοντολογίας έχει υιοθετηθεί από την Κυπριακή Αστυνομία, η οποία οργανώνει τις σχετικές διαλέξεις στην Αστυνομική Ακαδημία και προωθεί το υλικό σε όλα τα μέλη της Αστυνομίας, ώστε να τους επιτρέψει να εκτελούν τα καθήκοντά τους χωρίς να παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το Γραφείο επιβλέπει τις συνθήκες των ατόμων υπό κράτηση από την Αστυνομία και προβαίνει σε συστάσεις σχετικά με τρόπους βελτίωσης των κέντρων κράτησης προκειμένου να ανταποκρίνονται στα πρότυπα της Σύμβασης CTP.

183

Οι κανονισμοί της ΕΕ και οι σχετικές Συμβάσεις για τις πρακτικές περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και η νομολογία που απορρέει από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αξιολογούνται από το Γραφείο και όπου κρίνεται απαραίτητο, γίνονται προτάσεις στον Αρχηγό της Αστυνομίας όπως τροποποιήσει τις τρέχουσες πρακτικές σύμφωνα με τους εν λόγω κανονισμούς και νόμους.

Γραφείο για την Καταπολέμηση του Εγκλήματος στον Κυβερνοχώρο

184

Το Γραφείο για την Καταπολέμηση του Εγκλήματος στον Κυβερνοχώρο, το οποίο λειτουργεί υπό το Τμήμα Γ (Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων) του Αρχηγείου της Αστυνομίας, ιδρύθηκε το 2007, με στόχο να μεγιστοποιηθούν οι προσπάθειες της Αστυνομίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και ιδιαίτερα η χρήση, κατοχή και διάδοση της παιδικής πορνογραφίας μέσω του Διαδικτύου. Οι αξιωματικοί που στελεχώνουν το Γραφείο αυτό έχουν τύχει εκτενούς εκπαίδευσης στο θέμα τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, και μερικοί από αυτούς έχουν πτυχία στην Επιστήμη της Τεχνολογίας Υπολογιστών/Πληροφορική.

Κλάδος Κοινωνικής Στήριξης του Τμήματος Πρόληψης και Διαφώτισης της Υπηρεσίας Δίωξης Ναρκωτικών

185

Τον Ιανουάριο του 2007, το Τμήμα Πρόληψης και Διαφώτισης της Υπηρεσίας Δίωξης Ναρκωτικών δημιούργησε Κλάδο Κοινωνικής Στήριξης. Αυτός ο Κλάδος είναι στελεχωμένος με εξειδικευμένο προσωπικό της Αστυνομίας με ακαδημαϊκό υπόβαθρο στην κοινωνική εργασία ή τις κοινωνικές επιστήμες (ψυχολογία, κοινωνιολογία). Έχει την ευθύνη για την παροχή πληροφοριών, την καθοδήγηση, την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και στήριξη σε τοξικομανείς, συλληφθέντες και τις οικογένειές τους, καθώς και σε οποιονδήποτε άλλον ζητά βοήθεια μέσω

της Τηλεφωνικής Γραμμής Βοήθειας για τα Ναρκωτικά 1498. Αυτές οι υπηρεσίες στήριξης παρέχονται από την Αστυνομία σε όλη τη χώρα. Η ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται η υπηρεσία αυτή είναι τα άτομα μέχρι 25 ετών, με ιδιαίτερη έμφαση στους έφηβους.

Προστασία των παιδιών που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 58

Η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να διευκρινίσει την ελάχιστη ηλικία για την εθελοντική στρατολόγηση και να λαμβάνει μέτρα, ώστε να διασφαλίζει ότι κανένας κάτω των 18 ετών δε θα λαμβάνει μέρος σε ένοπλες συγκρούσεις.

186

Ο περί Εθνικής Φρουράς Νόμος Αρ. 20 του 1964, όπως έχει τροποποιηθεί επανειλημμένα και πιο πρόσφατα το 2006, προβλέπει την εθελοντική στράτευση των πολιτών κάτω των 18 ετών που έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 17 ετών. Το Πρωαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπλοκή των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις έχει μελετηθεί από το Υπουργείο Άμυνας σε συνεργασία με την Επίτροπο Νομοθεσίας και το Υπουργείο Εξωτερικών, και στις 3 Ιανουαρίου 2008, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να προωθήσει την επικύρωσή του.

Δικαιοσύνη Ανηλίκων

CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 60

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να διασφαλίσει ότι υπό εξέλιξη μεταρρυθμίσεις προβλέπουν την καθιέρωση ενός συστήματος δικαιοσύνης ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων δικαστηρίων ανηλίκων, που έχουν επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους και που ενσωματώνουν πλήρως τα διεθνή πρότυπα δικαιοσύνης ανηλίκων, ιδίως τα άρθρα 37, 39 και 40 της Σύμβασης, καθώς και τους Ελάχιστους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για την Απονομή Δικαιοσύνης σε Ανηλίκους (Κανόνες του Πεκίνου), τις Κατευθυντήριες Γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη της Νεανικής Παραβατικότητας (Κατευθυντήριες Γραμμές του Ριάντ) και τις Κατευθυντήριες Γραμμές Δράσης για τα Παιδιά, στο Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης του.

187

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 10, μια ειδική διοικητική διαδικασία που έχει σκοπό την αποποινικοποίηση αδικημάτων που διαπράττονται από ανήλικους παραβάτες (που περιγράφεται στην προηγούμενη Έκθεσή μας) εξακολουθεί να διασφαλίζει ότι παιδιά κάτω των 16 ετών, τα οποία διαπράττουν μικροαδικήματα, τυγχάνουν μεταχείρισης ως παιδιά που έχουν ανάγκη από φροντίδα, προστασία και αποκατάσταση (δηλαδή τους παρέχονται προληπτικές/υποστηρικτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες προστασίας του παιδιού) και δεν υπόκεινται σε ποινική δίωξη. Η διαδικασία αυτή είναι σύμφωνη με τις Κατευθυντήριες Γραμμές του Ριάντ. Βρίσκεται στο στάδιο της προετοιμασίας ένα νομοσχέδιο το οποίο προβλέπει τον τρόπο μεταχείρισης των ανήλικων παραβατών ηλικίας έως 18 ετών. Το νομοσχέδιο προβλέπει την εξειδίκευση δικαστηρίων για τις περιπτώσεις των νεαρών ατόμων και κάνει ειδική αναφορά στις αρχές και τις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών, τους Πρότυπους Ελάχιστους κανόνες για την Απονομή Δικαιοσύνης σε Ανηλίκους (Κανόνες του Πεκίνου) και στους Ελάχιστους Κανόνες για τη Μεταχείριση των Φυλακισμένων.

188

Επιπλέον, το 2007 ιδρύθηκε από την Κυπριακή Αστυνομία Γραφείο για το Χειρισμό της Νεανικής Παραβατικότητας. Το Γραφείο λειτουργεί υπό το Τμήμα Γ (Τμήμα Ανικνεύσεως Εγκλημάτων) του Αρχηγείου Αστυνομίας στη Λευκωσία. Ο κύριος στόχος του Γραφείου είναι να καταπολεμηθεί το φαινόμενο της παραβατικότητας των ανηλίκων, μέσω της εφαρμογής προληπτικών πρωτοβουλιών, καθώς και τακτικών παρεμβάσεων. Οι κατευθυντήριες γραμμές του Γραφείου περιγράφονται παρακάτω:

- α. Παρακολουθεί τη διερεύνηση καταγγελιών που αφορούν ανήλικους παραβάτες.
- β. Συνεργάζεται με τους ανακριτές στον χειρισμό τέτοιων περιπτώσεων.
- γ. Διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των ανακριτών της Αστυνομίας και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, καθώς και άλλων κυβερνητικών και ΜΚΟ, προκειμένου να υπάρξει η πιο πλήρης και σωστή αντιμετώπιση της κάθε περίπτωσης.
- δ. Προωθεί και διευκολύνει τη διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε συνεργασία με την Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου.
- ε. Συνεργάζεται στενά με άλλους φορείς που εμπλέκονται στον χειρισμό θεμάτων που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών και οργανώνει συναντήσεις με αυτούς τους φορείς προκειμένου να καλύψει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Τέτοιες συναντήσεις πραγματοποιούνται προκειμένου να τηρούνται όλα τα εμπλεκόμενα μέρη κατάλληλα ενήμερα για σοβαρές υποθέσεις που αφορούν ανηλίκους και για να φτάσουν, από κοινού, σε συμπεράσματα σχετικά με την καλύτερη μέθοδο προσέγγισης για την αντιμετώπιση κάθε περίπτωσης ξεχωριστά.
- στ. Παρακολουθεί την εξέλιξη και έχει συμβουλευτική αλληλεπίδραση τόσο με τους ανήλικους παραβάτες όσο και με τις οικογένειές τους και τα θύματα, και τηρεί όλα τα εμπλεκόμενα μέρη ενήμερα σε σχέση με τις Διαδικασίες της Αστυνομίας.
- ζ. Διασφαλίζει τη σωστή εφαρμογή του Νόμου και τις πάγιες εντολές της Αστυνομίας, καθώς και τις διαταγές του Αρχηγού της Αστυνομίας, σε σχέση με το θέμα των ανηλικών παραβατών.
- η. Λαμβάνει μέρος σε δημόσιες εκδηλώσεις και συζητήσεις για την προβολή των θεμάτων που αφορούν τους στόχους πρόληψης, τα μέτρα δίωξης και τον χειρισμό του κοινωνικού φαινομένου των νεαρών παραβατών.
- θ. Διευκολύνει και συμμετέχει σε ερευνητικά και εφαρμοσμένα προγράμματα για νεαρούς παραβάτες.
- ι. Συντονίζει, εποπτεύει και συμβουλεύει κάθε φορά που ο χειρισμός των νεαρών παραβατών αποτελεί θέμα προς εξέταση.
- ια. Αξιολογεί τους ποινικούς φακέλους και υποβάλλει εισηγήσεις στην Αστυνομία για περαιτέρω δράση ή στο Γενικό Εισαγγελέα για ποινική δίωξη.

189

Εντός του πεδίου εφαρμογής των μέτρων που έχουν αναληφθεί για τη βελτίωση της μεταχείρισης των ανηλίκων από την Αστυνομία, θα υπάρξει εξειδικευμένη εκπαίδευση του προσωπικού του Γραφείου Παραβατικότητας Ανηλίκων, καθώς και των αστυνομικών γενικά, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι υποθέσεις που αφορούν ανήλικους παραβάτες θα τυγχάνουν κατάλληλης αντιμετώπισης.

Στατιστικά στοιχεία

190

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία σε σχέση με τον αριθμό των παιδιών αιτητών ασύλου και ασυνόδευτων παιδιών. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι αυτά τα στατιστικά

στοιχεία θα είναι διαθέσιμα στο μέλλον με τη δημιουργία της νέας Βάσης Δεδομένων της Υπηρεσίας Ασύλου. Η Βάση Δεδομένων έχει ήδη σχεδιαστεί και θα αρχίσει να λειτουργεί μόλις εκπαιδευτεί κατάλληλα το προσωπικό. Ο Πίνακας 71 στο Παράρτημα δείχνει τον αριθμό των εσωτερικά εκτοπισμένων ανηλίκων, αν και πιο αναλυτικά στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα.

191

Ο Πίνακας 72 στο Παράρτημα παρουσιάζει τον αριθμό των κατατάξεων στο στρατό, συμπεριλαμβανομένων των εθελοντικών κατατάξεων πριν από την ηλικία των 18 ετών.

192

Τα στοιχεία που δίδουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σχετικά με τον αριθμό των παιδιών που εμπλέκονται στην ειδική διοικητική διαδικασία η οποία αποσκοπεί στην αποποινικοποίηση αδικημάτων που διαπράττονται από ανήλικους παραβάτες (βλ. παράγραφο 187) περιέχονται στον Πίνακα 73 στο Παράρτημα. Οι Πίνακες 74-76 περιλαμβάνουν στοιχεία της Αστυνομίας για ανήλικους παραβάτες ηλικίας 7 έως 16 (κατηγοριοποιημένα κατά ηλικιακές ομάδες 7-13 και 14-16). Τα στοιχεία της Αστυνομίας καλύπτουν την περίοδο 2004-2007 και αναλύονται κατά τη σοβαρότητα (σοβαρές υποθέσεις ή μικροπαραπτώματα), το φύλο, αστικές ή αγροτικές περιοχές, το είδος του αδικήματος και την περιοχή (Αστυνομικές διευθύνσεις). Ο Πίνακας 77 δείχνει τον αριθμό των νεαρών που ενεπλάκησαν σε αδικήματα για τους οποίους το Δικαστήριο έχει ζητήσει κοινωνικοοικονομικές εκθέσεις και ο Πίνακας 78 τον αριθμό των νεαρών που έχουν καταδικαστεί, κατά αδίκημα και κατά ποινή που επιβλήθηκε. Ο αριθμός των νεαρών για τους οποίους το Δικαστήριο έχει εκδώσει εντολές επιτήρησης ή εποπτείας παρουσιάζεται στον Πίνακα 79. Ο Πίνακας 80 δείχνει τον συνολικό αριθμό των νεαρών προσώπων που καταδικάστηκαν για σοβαρά αδικήματα και για μικροαδικήματα, καθώς και τον αριθμό των υποθέσεων που λήφθηκαν υπόψη, προηγούμενες καταδίκες και στερητικές της ελευθερίας ποινές.

193

Ο αριθμός των ατόμων κάτω των 18 ετών που κρατούνται στη Πτέρυγα Νεαρών Προσώπων των Φυλακών, και η μέση διάρκεια της ποινής που επιβλήθηκε από το Δικαστήριο, εμφανίζεται στον Πίνακα 81. Ο Πίνακας 82 παρουσιάζει τον αριθμό των καταδικασθέντων φυλακισμένων και ποινικών παραβατών κατά ηλικία και φύλο.

194

Στοιχεία της Αστυνομίας σχετικά με τον αριθμό των ατόμων ηλικίας 15-19 ετών που είχαν εμπλοκή σε υποθέσεις ναρκωτικών παρουσιάζονται στο Παράρτημα, στον Πίνακα 83. Οι Πίνακες 84 και 85 παρουσιάζουν τον αριθμό υποθέσεων παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης το 2006 και το 2007 και περιπτώσεις παιδικής πορνογραφίας κατά την περίοδο 2004-2007.

Παράγοντες και δυσκολίες στην εφαρμογή του συμπλέγματος των διατάξεων του Κεφαλαίου VIII

195

Οι δυσκολίες που παρουσιάζονται λόγω στατιστικών στοιχείων που απουσιάζουν (που αναφέρονται στο κεφάλαιο VIII του Παραρτήματος της παρούσας Έκθεσης) και η έλλειψη αναλυτικών στοιχείων περιγράφεται στις παραγράφους 45 και 46.

Κεφάλαιο ΙΧ

Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης

196

Η Κύπρος επικύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για την Πώληση Παιδιών, την Παιδική Πορνεία και την Παιδική Πορνογραφία το 2006, με το Νόμο 6(III)/2006.

197

Στις 3 Ιανουαρίου 2008, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την υπογραφή και επικύρωση από την Κύπρο του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την Εμπλοκή των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της Ενοποιημένης 3ης και 4ης
Περιοδικής Έκθεσης της Κύπρου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΓΕΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Στατιστικά στοιχεία για την επιμόρφωση σχετικά με τη Σύμβαση που προσφέρεται σε επαγγελματίες που εργάζονται για τα παιδιά και με τα παιδιά

Παρακαλώ ανατρέξτε στις παραγράφους 28-34 της Έκθεσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Αριθμός και ποσοστό παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών που ζούσαν στην Κύπρο, 2002-2007

(Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία)

Πίνακας 1: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2002

Ηλικία	Άρρενες	% του συνόλου των αρρένων	Θήλειες	% του συνόλου των θηλέων	ΣΥΝΟΛΟ	% του συνόλου
0-4	21.771	6,2	20.681	5,7	42.452	5,9
5-9	26.412	7,5	25.145	6,9	51.557	7,2
10-14	28.418	8,1	26.701	7,3	55.119	7,7
15-17	16.956	4,8	16.033	4,4	32.989	4,6
ΣΥΝΟΛΟ	93.557	26,7	88.560	24,3	182.117	25,5

Πίνακας 2: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2003

Ηλικία	Άρρενες	% του συνόλου των αρρένων	Θήλειες	% του συνόλου των θηλέων	ΣΥΝΟΛΟ	% του συνόλου
0-4	21.213	5,9	20.186	5,4	41.339	5,7
5-9	25.499	7,1	24.190	6,5	49.689	6,8
10-14	28.367	7,9	26.662	7,2	55.029	7,5
15-17	17.117	4,8	16.477	4,4	33.594	4,6
ΣΥΝΟΛΟ	92.196	25,7	87.515	23,6	179.711	24,6

Πίνακας 3: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2004

Ηλικία	Άρρενες	% του συνόλου των αρρένων	Θήλεις	% του συνόλου των θηλέων	ΣΥΝΟΛΟ	% του συνόλου
0-4	21.149	5,7	19.955	5,3	41.104	5,5
5-9	24.329	6,6	23.233	6,1	47.562	6,3
10-14	28.250	7,7	26.861	7,1	55.111	7,4
15-17	17.020	4,6	16.195	4,3	33.215	4,4
ΣΥΝΟΛΟ	90.748	24,6	86.244	22,7	176.992	23,6

Πίνακας 4: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2005

Ηλικία	Άρρενες	% του συνόλου των αρρένων	Θήλεις	% του συνόλου των θηλέων	ΣΥΝΟΛΟ	% του συνόλου
0-4	20.965	5,7	19.853	5,2	40.818	5,3
5-9	23.415	6,3	22.425	5,9	45.840	6,0
10-14	28.029	7,6	26.511	7,0	54.540	7,1
15-17	17.138	4,6	16.343	4,3	33.481	4,4
ΣΥΝΟΛΟ	89.547	24,3	85.132	22,4	174.679	22,8

Πίνακας 5: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2006

Ηλικία	Άρρενες	% του συνόλου των αρρένων	Θήλεις	% του συνόλου των θηλέων	ΣΥΝΟΛΟ	% του συνόλου
0-4	21.369	5,6	20.081	5,1	41.450	5,3
5-9	22.600	5,9	21.800	5,5	44.400	5,7
10-14	27.562	7,2	26.327	6,7	53.889	6,9
15-17	16.948	4,4	15.933	4,0	32.881	4,2
ΣΥΝΟΛΟ	88.479	23,1	84.141	21,3	172.620	22,2

Πίνακας 6: Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2007

Ηλικία	Άρρενες	% του συνόλου των αρρένων	Θήλεις	% του συνόλου των θηλέων	ΣΥΝΟΛΟ	% του συνόλου
0-4	21.894	5,6	20.558	5,1	42.452	5,4
5-9	22.152	5,7	21.072	5,3	43.224	5,5
10-14	26.570	6,8	25.456	6,4	52.026	6,6
15-17	17.235	4,4	16.571	4,1	33.806	4,3
ΣΥΝΟΛΟ	87.851	22,6	83.657	20,9	171.508	21,7

Πίνακας 7: Σύγκριση του αριθμού παιδιών ηλικίας 0-17 ετών με τον συνολικό πληθυσμό, 2002-2007

Έτος	Παιδιά ηλικίας 0-17	% παιδιών στο σύνολο του πληθυσμού	Συνολικός πληθυσμός
2002	182.117	25,5	715.138
2003	179.711	24,6	730.367
2004	176.992	23,6	749.175
2005	174.679	22,8	766.414
2006	172.620	22,2	778.684
2007	171.508	21,7	789.269

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Δικαίωμα στη ζωή, επιβίωση και ανάπτυξη (άρθρο 6)

α. Θάνατοι ως αποτέλεσμα εξωδικαστικών, συνοπτικών και αυθαίρετων εκτελέσεων

Δεν υπήρξαν θάνατοι παιδιών ως αποτέλεσμα εξωδικαστικών, συνοπτικών και αυθαίρετων εκτελέσεων

β. Θάνατοι ως αποτέλεσμα θανατικής ποινής

Η θανατική ποινή έχει καταργηθεί στην Κύπρο. Δεν υπήρξαν θάνατοι παιδιών ως αποτέλεσμα θανατικής ποινής.

γ. Θάνατοι λόγοι ασθενειών, περιλαμβανόμενων του ιού HIV/AIDS, της μαλάριας, της φυματίωσης, της πολιομυελίτιδας, της ηπατίτιδας και οξέων αναπνευστικών λοιμώξεων

(Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία)

Πίνακας 8: Σύνολο θανάτων που προκλήθηκαν από ασθένεια, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	20	13	33	17	11	28	20	18	38	19	13	32	12	16	28
5-9	4	3	7	4	2	6	2	2	4	3	0	3	4	2	6
10-14	3	2	5	3	2	5	2	3	5	3	3	6	4	4	8
15-17	4	1	5	6	0	6	5	1	6	0	3	3	1	3	4
ΣΥΝΟΛΟ	31	19	50	30	15	45	29	24	53	25	19	44	21	25	46

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Σημείωση: 1. Από το 2004 και μετά οι αιτίες θανάτου κωδικοποιήθηκαν σύμφωνα με το σύστημα κατάταξης ICD-10

2. Από το σύνολο των θανάτων εξαιρείται ο κώδικας 58, εξωτερικές αιτίες τραυματισμού και δηλητηρίαση. (Βλ. πίνακα 24)

Πίνακας 9: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Λοιμώδεις και Παρασιτικές Νόσους, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	1	0	1	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	2	2
5-9	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	2	0	2	0	1	1	1	1	2	0	0	0	0	2	2

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 10: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νεοπλάσματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	1	2	3	2	3	5	0	3	3	1	0	1	1	2	3
5-9	1	1	2	2	1	3	2	1	3	2	0	2	3	1	4
10-14	0	0	0	2	0	2	2	0	2	1	1	2	3	1	4
15-17	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	2	3
ΣΥΝΟΛΟ	2	4	6	7	4	11	4	4	8	4	2	6	8	6	14

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 11: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Ασθένειες του Αίματος (αιμοποιητικά όργανα,) διαταραχές ιμμυλιο, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	1	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 12: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Ενδοκρινικές, Διατροφικές και Μεταβολικές Νόσους, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0
5-9	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 13: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νοητικές και Συμπεριφορικές Διαταραχές, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 14: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους τους Νευρικού Συστήματος και των Αισθητηρίων Οργάνων, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	2	1	3	1	1	2	1	0	1	0	2	2
5-9	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	2
15-17	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	4	1	5	2	1	3	2	0	2	1	3	4

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 15: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους του Κυκλοφορικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	10	6	16	0	1	1	3	1	4	1	0	1	1	0	1
5-9	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
10-14	1	2	3	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	2	2
15-17	2	0	2	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	14	8	22	1	2	3	4	1	5	2	0	2	2	3	5

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 16: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους του Αναπνευστικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	3	2	5	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
5-9	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	3	3	6	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 17: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Νόσους του Πεπτικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	2	3	0	0	0
5-9	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	1	0	1	0	0	0	0	2	2	1	2	3	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 18: Θάνατοι από Ασθένειες του Γενετικού-Ουροποιητικού Συστήματος, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 19: Θάνατοι που προκλήθηκαν από ορισμένες καταστάσεις που προέρχονται από την Περιγεννητική Περίοδο, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	9	3	12	8	5	13	5	2	7	4	6	10
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	9	3	12	8	5	13	5	2	7	4	6	10

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 20: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Επιπλοκές της Εγκυμοσύνης, του Τοκετού και της Λοχείας, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 21: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Συγγενείς Δυσπλασίες και Χρωμοσωμικές Ανωμαλίες, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	3	2	5	1	2	3	7	2	9	4	2	6
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	3	2	5	1	3	4	7	2	9	4	2	6

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 22: Θάνατοι που προκλήθηκαν από Συμπτώματα, Ενδείξεις και Παθολογικά Ευρήματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	1	0	1	0	0	0	3	0	3	3	2	5	2	1	3
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
15-17	1	0	1	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	2	0	2	0	0	0	5	1	6	3	2	5	2	1	3

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 23: Θάνατοι που προκλήθηκαν από αίτια που δεν αναφέρονται, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	2	3	5	1	0	1	2	3	5	0	4	4	0	0	0
5-9	1	1	2	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
10-14	2	0	2	1	0	1	0	1	1	0	2	2	0	0	0
15-17	1	0	1	2	0	2	0	1	1	0	0	0	0	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	6	4	10	5	0	5	2	5	7	1	6	7	0	1	1

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

δ. Θάνατοι από οδικά ατυχήματα ή άλλα ατυχήματα**Πίνακας 24:** Σύνολο θανάτων που προκλήθηκαν από εξωτερική αιτία τραυματισμού και δηλητηρίαση, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	2	2	1	1	2	1	1	2	3	0	3	2	1	3
5-9	1	0	1	0	0	0	1	1	2	0	0	0	2	2	4
10-14	3	0	3	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	2	3
15-17	3	0	3	5	2	7	6	3	9	6	0	6	6	1	7
ΣΥΝΟΛΟ	7	2	9	7	3	10	9	5	14	9	1	10	11	6	17

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

* Οι αιτίες θανάτου που προσδιορίζονται στους Πίνακες 24 (α) - (γ) δεν προστίθενται στο σύνολο του Πίνακα 24, γιατί μερικές αιτίες παρουσιάζονται αλλού (π.χ. αυτοκτονία, σκόπιμος αυτοτραυματισμός που εμφανίζονται στο (στ), του Πίνακα 26 κατωτέρω) ή δεν προσδιορίζονται.

Πίνακας 24 (α): Θάνατοι που προκλήθηκαν από Οδικά Ατυχήματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	1	1	2
5-9	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1
10-14	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3
15-17	1	0	1	5	2	7	5	2	7	5	0	5	6	0	6
ΣΥΝΟΛΟ	3	0	3	5	2	7	7	3	10	5	1	6	9	3	12

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 24 (β): Θάνατοι που προκλήθηκαν από Απροσδιόριστα Ατυχήματα, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	1	1	2	0	0	0	2	0	2	1	0	1
5-9	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2	3
10-14	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	2	1	3	1	1	2	2	0	2	2	3	5

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πίνακας 24 (γ): Θάνατοι που προκλήθηκαν από Τυχαία Πτώση, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
5-9	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	1	1	2	0	0	0	1	1	2	1	0	1	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ε. Θάνατοι ως αποτέλεσμα εγκλήματος και άλλων μορφών βίας

Πίνακας 25: Θύματα φόνου εκ προμελέτης, ανθρωποκτονίας, βρεφοκτονίας κτλ., κατά ηλικία και φύλο (σοβαρά αδικήματα), 2004-2006

Ηλικία	0-14			15-29		
	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ
2004	1	1	0	2	1	1
2005	0	0	0	4	3	1
2006	0	0	0	4	3	1

Σημείωση: Δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στοιχεία για το 2007.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

στ. Θάνατοι λόγω αυτοκτονίας

Πίνακας 26: Θάνατοι λόγω αυτοκτονίας και σκόπιμου αυτοτραυματισμού, κατά ηλικία και φύλο, 2003-2007

	2003			2004			2005			2006			2007		
	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ
0-4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

A = Άρρενες Θ = Θήλειες Σ = Σύνολο

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Σεβασμός των απόψεων του παιδιού (άρθρο 12)**Αριθμός παιδικών οργανώσεων και οργανώσεων νεολαίας και αριθμός μελών που αντιπροσωπεύουν**

Παρακαλώ ανατρέξτε στις παραγράφους 95 και 97 της Έκθεσης

Αριθμός σχολείων με ανεξάρτητα μαθητικά συμβούλια

Όλα τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 94 της Έκθεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Εγγραφή γεννήσεων (άρθρο 7)

Σύμφωνα με τον περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμο του 2007 [Ν. 123 (Ι) 2007], όλες οι γεννήσεις πρέπει να καταχωρίζονται εντός 15 ημερών από την ημερομηνία της γέννησης.

Πίνακας 27: Γεννήσεις ζώντων κατά φύλο και ποσοστά γεννήσεων, 2001-2007

Έτος	Άρρενες	Θήλεις	ΣΥΝΟΛΟ	Ποσοστό γεννήσεων	% Αλλαγή σε σχέση με το προηγούμενο έτος	Ποσοστό φύλου κατά τη γέννηση	Ποσοστό αγοριών κατά τη γέννηση
2001	4.201	3.966	8.167	11,6	-3,3	1.059	51,4
2002	4.123	3.760	7.883	11,1	-3,5	1.097	52,3
2003	4.166	3.922	8.088	11,2	2,6	1.062	51,5
2004	4.257	4.052	8.309	11,3	2,7	1.051	51,2
2005	4.225	4.018	8.243	10,9	-0,8	1.052	51,3
2006	4.559	4.172	8.731	11,3	5,9	1.093	52,2
2007	4.666	4.109	8.575	10,9	-1,8	1.087	52,1

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Πρόσβαση σε κατάλληλη πληροφόρηση (άρθρο 17)

Τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε 293 βιβλιοθήκες. Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 111 της Έκθεσης.

Το δικαίωμα να μην υποβάλλονται σε βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπή ή ταπεινωτική μεταχείριση και τιμωρία (άρθρο 37(α))

Δεν έχουν αναφερθεί περιπτώσεις βασανιστηρίων. Θύματα βαριάς σωματικής βλάβης και τραυματισμού παρουσιάζονται στον Πίνακα 28 πιο κάτω, ενώ οι αναφερθείσες περιπτώσεις κακοποίησης παιδιού παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο V.

Πίνακας 28: Θύματα αδικημάτων κατά ηλικία, φύλο και τύπο αδικήματος (σοβαρά αδικήματα), 2004-2006

Αδικήματα	Ηλικία	0-14			15-29		
	Έτος	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ
Πρόκληση σοβαρής σωματικής βλάβης	2004	6	5	1	84	77	7
	2005	3	2	1	53	50	3
	2006	1	1	0	61	53	8
Τραυματισμός και παρόμοιες πράξεις	2004	1	1	0	30	25	5
	2005	0	0	0	23	22	1
	2006	0	0	0	19	16	3

Σημείωση: 1. Δεν περιλαμβάνει τη βία στην οικογένεια.

2. Δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για το 2007

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Στήριξη της Οικογένειας (άρθρα 5 και 18, παράγραφοι 1 και 2)

α. Αριθμός υπηρεσιών και προγραμμάτων που αποσκοπούν στην προσφορά βοήθειας στους γονείς και νόμιμους κηδεμόνες στην εκτέλεση των καθηκόντων τους για ανατροφή των παιδιών και αριθμός και ποσοστά οικογενειών που επωφελούνται από αυτές τις υπηρεσίες και τα προγράμματα

Πίνακας 29: Υποθέσεις παροχής υπηρεσιών στήριξης και συμβουλευτικής καθοδήγησης σε οικογένειες, 2003-2007

Έτος	Προληπτική εργασία με:	Από το προηγούμενο έτος	Νέες υποθέσεις	Τερματίστηκαν	Ενεργές υποθέσεις στην αρχή κάθε έτους
2003	Παιδιά	2.010	738	475	2.273
	Ενήλικες	138	36	37	137
	ΣΥΝΟΛΟ	2.148	774	512	2.410
2004	Παιδιά	2.273	579	461	2.391
	Ενήλικες	137	44	34	147
	ΣΥΝΟΛΟ	2.410	623	495	2.538
2005	Παιδιά	2.391	768	735	2.424
	Ενήλικες	147	70	63	154
	ΣΥΝΟΛΟ	2.538	838	798	2.578
2006	Παιδιά	2.424	686	915	2.195
	Ενήλικες	154	46	70	130
	ΣΥΝΟΛΟ	2.578	732	985	2.325
2007	Παιδιά	2.195	499	1.115	1.579
	Ενήλικες	130	66	85	111
	ΣΥΝΟΛΟ	2.325	565	1.200	1.690

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

α. Αριθμός διαθέσιμων υπηρεσιών παιδικής φροντίδας και διευκολύνσεων και ποσοστό παιδιών και οικογενειών που έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές

Πίνακας 30: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2003

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Εγγραφέντα από προηγούμενο έτος	Νέες αιτήσεις που εκκρεμούν	Αιτήσεις που εξετάστηκαν		Αιτήσεις που αποσύρθηκαν	Αιτήσεις που εκκρεμούν στις 31.12.2003	Τερμάτισαν τη λειτουργία τους	Ήταν εγγεγραμμένα στις 31.12.2003	Αρ. προσώπων που επωφελούνται στις 21.12.2003*
			Εγκρίθηκαν	Απορρίφθηκαν					
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	362	73	14	0	3	56	20	356	*
Ιδιωτικά	300	60	11	0	2	47	18	293	*
Κοινοτικά	51	13	3	0	1	9	2	52	*
Κρατικά	11	0	0	0	0	0	0	11	*
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	6	111	25	2	10	74	4	27	*
Κοινοτικά	6	75	20	1	7	47	3	23	*
Ιδιωτικά	0	36	5	1	3	27	1	4	*
ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ	54	26	12	0	1	13	5	61	*

* Δεν καταγράφηκαν στατιστικά στοιχεία το 2003 για τον αριθμό προσώπων που επωφελούνται από υπηρεσίες παιδικής φροντίδας.

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Πίνακας 31: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2004

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Εγγραφέα από προηγούμενο έτος	Νέες αιτήσεις που εκφερόν	Αιτήσεις που εξετάστηκαν		Αιτήσεις που αποσύρθηκαν	Αιτήσεις που εκφερόσαν στις 31.12.2004	Τερμάτισαν τη λειτουργία τους	Ήταν εγγεγραμμένα στις 31.12.2004	Αρ. προσώπων που επωφελούνταν στις 21.12.2004
			Εγκρίθηκαν	Απορρίφθηκαν					
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	356	79	15	0	7	57	24	347	16.348
Ιδιωτικά	293	66	15	0	7	44	20	288	13.154
Κοινοτικά	52	13	0	0	0	13	4	48	2.806
Κρατικά	11	0	0	0	0	0	0	11	424
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	27	115	7	0	6	102	17	17	2.091
Κοινοτικά	23	68	3	0	1	64	16	10	1.622
Ιδιωτικά	4	47	4	0	5	38	1	7	469
ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	61	26	0	0	6	20	7	54	172

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Πίνακας 32: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2005

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Εγγραφέα από προηγούμενο έτος	Νέες αιτήσεις που εκφερόν	Αιτήσεις που εξετάστηκαν		Αιτήσεις που αποσύρθηκαν	Αιτήσεις που εκφερόσαν στις 31.12.2005	Τερμάτισαν τη λειτουργία τους	Ήταν εγγεγραμμένα στις 31.12.2005	Αρ. προσώπων που επωφελούνταν στις 21.12.2005
			Εγκρίθηκαν	Απορρίφθηκαν					
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	347	93	53	6	0	34	23	377	16.533
Ιδιωτικά	288	78	38	6	0	34	20	306	13.879
Κοινοτικά	48	15	15	0	0	0	3	60	1.999
Κρατικά	11	0	0	0	0	0	0	11	655
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	17	130	2	0	6	122	1	18	2.375
Κοινοτικά	10	84	2	0	4	78	0	12	1.543
Ιδιωτικά	7	46	0	0	2	44	1	6	832
ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	54	30	11	0	9	10	3	62	134

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Πίνακας 33: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2006

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Εγγραφέα από προηγούμενο έτος	Νέες αιτήσεις που εκφερόν	Αιτήσεις που εξετάστηκαν		Αιτήσεις που αποσύρθηκαν	Αιτήσεις που εκφερούσαν στις 31.12.2006	Τερμάτισαν τη λειτουργία τους	Ήταν εγγεγραμμένα στις 31.12.2006	Αρ. προσώπων που επωφελούνταν στις 21.12.2006
			Εγκρίθηκαν	Απορρίφθηκαν					
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	377	85	15	0	1	55	38	354	15.796
Ιδιωτικά	306	73	13	0	1	44	25	294	12.565
Κοινοτικά	60	12	2	0	0	11	13	49	2.836
Κρατικά	11	0	0	0	0	0	0	11	395
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	18	126	18	2	7	114	6	30	2.054
Κοινοτικά	11	60	17	2	5	50	6	22	1.709
Ιδιωτικά	7	66	1	0	2	64	0	8	345
ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	62	49	5	3	5	36	18	49	259

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Πίνακας 34: Κέντρα ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, 2007

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Εγγραφέα από προηγούμενο έτος	Νέες αιτήσεις που εκφερόν	Αιτήσεις που εξετάστηκαν		Αιτήσεις που αποσύρθηκαν	Αιτήσεις που εκφερόσαν στις 31.12.2007	Τερμάτισαν τη λειτουργία τους	Ήταν εγγεγραμμένα στις 31.12.2007	Αρ. προσώπων που επωφελούνταν στις 21.12.2007
			Εγκρίθηκαν	Απορρίφθηκαν					
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	354	95	4	3	4	84	11	347	16.301
Ιδιωτικά	294	80	4	3	3	70	10	288	13.276
Κοινοτικά	49	15	0	0	1	14	1	48	2.697
Κρατικά	11	0	0	0	0	0	0	11	328
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΝΤΡΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	33	106	68	2	9	118	2	87	2.235
Κοινοτικά	25	44	43	1	4	55	0	68	1.564
Ιδιωτικά	8	62	25	1	5	63	2	31	671
ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	60	42	31	1	10	31	4	47	255

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Παιδιά που στερούνται γονικής φροντίδας (άρθρα 9, παράγραφοι 1- 4, 21 και 25)

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα αναλυτικά στοιχεία. Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 147 της έκθεσης.

α. Αριθμός παιδιών που στερούνται γονικής φροντίδας αναλυτικά ανά αιτία (δηλ. λόγω ένοπλης σύγκρουσης, φτώχειας, εγκατάλειψης ως αποτέλεσμα διάκρισης)

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα αναλυτικά στοιχεία.

β. Αριθμός παιδιών που είναι χωρισμένα από τους γονείς τους ως αποτέλεσμα δικαστικών αποφάσεων (μεταξύ άλλων σε σχέση με συνθήκες κράτησης, φυλάκισης, εξορίας ή απέλασης του/των γονέα/γονιών)

Οι Πίνακες 35-39 περιλαμβάνουν τον αριθμό παιδιών που τίθενται υπό φροντίδα τόσο εθελοντικά όσο και ως αποτέλεσμα δικαστικών αποφάσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου 2003-2007.

(Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας)

Πίνακας 35: Παιδιά υπό φροντίδα, 2003

Νομοθεσία	Από το προηγούμενο έτος	Νέες υποθέσεις	Τερματίστηκαν	Ενεργές υποθέσεις στις 31.12.03
Κεφ. 352 Άρθρα 63 & 64	3	0	1	2
Κεφ. 352 Άρθρο 3*	152	58	38	172
Κεφ. 352 Άρθρο 4	48	12	15	45
Ν. 119 (1)/2000-2004 Άρθρο 21	3	1	0	4
Ν. 216/90 Άρθρο 18	4	0	1	3
Ν. 6(Ι)2000 Άρθρο 10*	0	2	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	210	73	56	227

* Πάνω σε εθελοντική βάση

Πίνακας 36: Παιδιά υπό φροντίδα, 2004

Νομοθεσία	Από το προηγούμενο έτος	Νέες υποθέσεις	Τερματίστηκαν	Ενεργές υποθέσεις στις 31.12.04
Κεφ. 352 Άρθρα 63 & 64	2	1	1	2
Κεφ. 352 Άρθρο 3*	172	40	40	172
Κεφ. 352 Άρθρο 4	45	21	9	57
Ν. 119 (1)/2000-2004 Άρθρο 21	4	1	0	5
Ν. 216/90 Άρθρο 18	3	0	1	2
Ν. 6(Ι)2000 Άρθρο 10*	1	2	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	227	65	52	240

* Πάνω σε εθελοντική βάση

Πίνακας 37: Παιδιά υπό φροντίδα, 2005

Νομοθεσία	Από το προηγούμενο έτος	Νέες υποθέσεις	Τερματίστηκαν	Ενεργές υποθέσεις στις 31.12.05
Κεφ. 352 Άρθρα 63 & 64	2	0	0	2
Κεφ. 352 Άρθρο 3*	172	52	49	175
Κεφ. 352 Άρθρο 4	57	2	24	35
Ν. 119 (1)/2000-2004 Άρθρο 21	5	0	4	1
Ν. 216/90 Άρθρο 18	2	23	0	25
Ν. 6(Ι)2000 Άρθρο 10*	2	1	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	240	78	78	240

* Πάνω σε εθελοντική βάση

Πίνακας 38: Παιδιά υπό φροντίδα, 2006

Νομοθεσία	Από το προηγούμενο έτος	Νέες υποθέσεις	Τερματίστηκαν	Ενεργές υποθέσεις στις 31.12.06
Κεφ. 352 Άρθρα 63 & 64	2	3	4	1
Κεφ. 352 Άρθρο 3*	175	40	57	158
Κεφ. 352 Άρθρο 4	35	24	9	50
Ν. 119 (1)/2000-2004 Άρθρο 21	1	1	0	2
Ν. 216/90 Άρθρο 18	25	5	10	20
Ν. 6(Ι)2000 Άρθρο 10*	2	0	0	2
ΣΥΝΟΛΟ	240	73	80	233

* Πάνω σε εθελοντική βάση

Πίνακας 39: Παιδιά υπό φροντίδα, 2007

Νομοθεσία	Από το προηγούμενο έτος	Νέες υποθέσεις	Τερματίστηκαν	Ενεργές υποθέσεις στις 31.12.07
Κεφ. 352 Άρθρα 63 & 64	1	2	0	3
Κεφ. 352 Άρθρο 3*	158	38	44	152
Κεφ. 352 Άρθρο 4	50	11	12	49
Ν. 119 (1)/2000-2004 Άρθρο 21	2	0	0	2
Ν. 216/90 Άρθρο 18	20	6	2	24
Ν. 6(Ι)2000 Άρθρο 10*	2	2	3	1
ΣΥΝΟΛΟ	233	59	61	231

* Πάνω σε εθελοντική βάση

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

γ. Αριθμός ιδρυμάτων για τα παιδιά υπό φροντίδα, αναλυτικά ανά επαρχία, αριθμός διαθέσιμων θέσεων, αναλογία φροντιστών ανά παιδί και αριθμός ανάδοχων οικογενειών

Πίνακας 40: Αριθμός Κρατικών Ιδρυμάτων για παιδιά και ανάδοχες οικογένειες ανά επαρχία, 2007

Επαρχία	Αρ. Ιδρυμάτων	Αρ. Θέσεων σε Ιδρύματα	Αρ. Ανάδοχων Οικογενειών
Λευκωσία	4	47	78
Λεμεσός	1	15	50
Λάρνακα	2	21	37
Πάφος	1	14	13
Ευρύχου	-	-	1
Αμμόχωστος	-	-	16
Σύνολο	8	97	195

Σημείωση: Σε κάθε ίδρυμα η αναλογία φροντιστών προς παιδιά είναι περίπου 1:3.

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

δ. Αριθμός και ποσοστό παιδιών που είναι χωρισμένα από τους γονείς τους και ζουν σε ιδρύματα ή σε ανάδοχες οικογένειες, καθώς και διάρκεια της τοποθέτησης και συχνότητα επανεξέτασής της

Πίνακας 41: Παιδιά υπό φροντίδα και μέθοδος χειρισμού, 2003-2007

Έτος	Μέθοδος Χειρισμού:	Από το προηγούμενο έτος	Νέες υποθέσεις	Τερματίστηκαν	Σύνολο στο τέλος του έτους
2003	Τοποθετήσεις σε ανάδοχη οικογένεια	157	40	38	159
	Ιδρυματική φροντίδα	53	33	18	68
	ΣΥΝΟΛΟ	210	73	56	227
2004	Τοποθετήσεις σε ανάδοχη οικογένεια	159	12	15	156
	Ιδρυματική φροντίδα	68	38	22	84
	ΣΥΝΟΛΟ	227	50	37	240
2005	Τοποθετήσεις σε ανάδοχη οικογένεια	156	41	42	155
	Ιδρυματική φροντίδα	84	26	25	85
	ΣΥΝΟΛΟ	240	67	67	240
2006	Τοποθετήσεις σε ανάδοχη οικογένεια	155	30	34	151
	Ιδρυματική φροντίδα	85	37	70	82
	ΣΥΝΟΛΟ	240	67	74	233
2007	Τοποθετήσεις σε ανάδοχη οικογένεια	151	35	25	161
	Ιδρυματική φροντίδα	82	23	31	74
	ΣΥΝΟΛΟ	233	58	56	235

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

στ. Αριθμός παιδιών σε εγχώρια (επίσημα και ανεπίσημα) και διακρατικά προγράμματα υιοθεσίας, αναλυτικά κατά ηλικία και με πληροφορίες για τη χώρα προέλευσης και υιοθεσίας των ενδιαφερομένων

Πίνακας 42: Υιοθεσίες, 2003-2007

Νομοθεσία	Από το προηγούμενο έτος	Νέες	Συμπληρωμένες υιοθεσίες	Έτυχαν διαφορετικού χειρισμού	Παραμένουν στο τέλος κάθε έτους
2003	48	70	40	15	63
2004	63	47	30	6	74
2005	74	81	43	12	100
2006	100	97	63	19	115
2007	115	82	103 *		94

* Τα στοιχεία για το 2007 δεν περιλαμβάνουν ανάλυση των υιοθεσιών, αλλά μόνο σύνολο (συμπληρωμένες υιοθεσίες και περιπτώσεις που έτυχαν διαφορετικού χειρισμού)

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Πίνακας 43: Διακρατικές Υιοθεσίες Ν. 26 (III)/94, 2003-2007

Έτος	Από το προηγούμενο έτος	Νέες αιτήσεις	Ενεργές περιπτώσεις για τις οποίες αποστάληκαν έγγραφα στο εξωτερικό	Ενεργές περιπτώσεις όπου τα παιδιά ήλθαν στην Κύπρο	Η παρακολούθησή ολοκληρώθηκε	Ενεργές περιπτώσεις στο τέλος κάθε έτους
2003	102	11	45	19	41	72
2004	72	14	27	9	37	49
2005	49	50	62	15	25	74
2006	74	41	64	10	17	98
2007	98	34	71	19	34	98

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Επανάδοση Οικογενειών (άρθρο 10)

Αναλυτικά στοιχεία ανά φύλο, ηλικία, εθνική και εθνοτική καταγωγή αναφορικά με τον αριθμό των παιδιών που εισήλθαν ή έφυγαν από τη χώρα για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης, περιλαμβανομένου του αριθμού ασυνόδευτων παιδιών προσφύγων και αιτητών ασύλου

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 141 της Έκθεσης

Πίνακας 44: Αριθμός προσώπων (κάτω των 18 ετών) που εισήλθαν στη χώρα και των οποίων η άδεια παραμένει σε ισχύ, 2007

Μαθητές (Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)	1675
Φοιτητές (Ανώτερης Εκπαίδευσης)	28
Επισκέπτες	2585
ΣΥΝΟΛΟ	4288

Σημείωση: Ο Πίνακας 44 παρουσιάζει τον αριθμό προσώπων κάτω των 18 ετών οι οποίοι εισήλθαν στη χώρα ως φοιτητές και των οποίων η άδεια παραμένει σε ισχύ. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε ό,τι αφορά τους ανηλίκους η μεγάλη πλειονότητα των αδειών εισόδου παρέχεται νοουμένου ότι ο γονέας/οι γονείς έχουν επίσης άδεια εισόδου ή ήδη βρίσκονται στη χώρα.

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Παράνομη μεταφορά και μη επιστροφή (άρθρο 11)**α. Αριθμός παιδιών που απήχθηκαν από και στο κράτος μέλος**

Πίνακας 45: Θύματα απαγωγής και αρπαγής ανά ηλικιακή ομάδα και φύλο, 2004-2006

ΘΥΜΑΤΑ	Απαγωγές και αρπαγές παιδιών								
	Όλες οι ηλικίες			0-14			15-29		
	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ	Σ	A	Θ
Έτος									
2004	9	4	5	2	1	1	6	2	4
2005	9	1	8	2	0	2	7	1	6
2006	8	2	6	2	1	1	6	1	5

Σημείωση: 1. Υποθέσεις που καταγγέθηκαν στην Αστυνομία.
2. Δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για το 2007.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

α. Αριθμός παραβατών που συνελήφθηκαν και ποσοστό εκείνων που υπέστησαν κυρώσεις από ποινικά δικαστήρια

Πίνακας 46: Ενήλικες που διώχθηκαν για απαγωγές και αρπαγές και αποτέλεσμα, 2004-2006

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	2004	2005	2006
Σύνολο διωχθέντων	10	4	4
Η κατηγορία απεσύρθη	1	0	1
Η υπόθεση απορρίφθηκε	0	0	1
Αναστολή ποινικής δίωξης	3	4	0
Αθώωθηκε	1	0	0
Καταδικάστηκε	5	0	2

Σημείωση: 1. Αριθμός ενήλικων αναφορικά με τους οποίους ολοκληρώθηκαν οι ποινικές διαδικασίες κατά τη διάρκεια του έτους
2. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για το 2007.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Κακοποίηση και παραμέληση (άρθρο 19), περιλαμβανόμενης σωματικής και ψυχολογικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης (άρθρο 39)**α. Αριθμός και ποσοστό παιδιών που αναφέρονται ως θύματα κακοποίησης και/η παραμέλησης από γονείς ή άλλους συγγενείς/φροντιστές**

Πίνακας 47: Περιστατικά Βίας στην Οικογένεια που καταγγέθηκαν στην Αστυνομία κατά είδος, 2001-2007

Μορφή βίας	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Σεξουαλική	4	4	16	9	20	20	29
Σωματική	426	438	488	416	735	816	791
Ψυχολογική	82	96	119	80	189	180	233
Σύνολο	512	538	623	944	944	1.016	1.053

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

Πίνακας 48: Θύματα Βίας στην Οικογένεια κατά φύλο και ηλικία, 2001-2007

Φύλο/Ηλικία	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	ΣΥΝΟΛΟ 2001-2007	%
Άνδρες	82	98	90	81	165	192	215	923	16,82%
Αγόρια < 18	17	29	46	27	43	55	50	267	4,86%
Γυναίκες	395	408	487	401	710	767	782	3.950	71,96%
Κορίτσια < 18	20	32	49	27	77	80	64	349	6,36%
ΣΥΝΟΛΟ	514	567	672	536	995	1.094	1.111	5.489	100%
%<18 του συνόλου	7,2	10,8	14,1	10,1	12,1	12,3	10,3		

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

Πίνακας 49: Θύτες Οικογενειακής Βίας κατά φύλο και ηλικία, 2001-2007

Φύλο/Ηλικία	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	ΣΥΝΟΛΟ 2001-2007	%
Άνδρες	444	469	532	418	795	851	875	4.384	82,04%
Αγόρια < 18	3	2	7	7	8	19	22	68	1,27%
Γυναίκες	69	87	96	86	166	181	189	874	16,35%
Κορίτσια < 18	1	0	5	1	5	2	4	18	0,34%
ΣΥΝΟΛΟ	517	558	640	512	974	1.053	1.090	5.344	100%
%<18 του συνόλου	0,8	0,4	1,9	1,6	1,3	2,0	2,4		

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

Πίνακας 50: Υποθέσεις βίας στην οικογένεια και βίας εναντίον των παιδιών στην οικογένεια που καταγγέλθηκαν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, 2000-2007

Έτος	Βία στην Οικογένεια ¹	% αλλαγή σε σχέση με το προηγούμενο έτος	Βία εναντίον των παιδιών μέσα στην οικογένεια	% αλλαγή σε σχέση με το προηγούμενο έτος
2000	284	58,66	102	41,67
2001	436	53,52	187	83,33
2002	598	37,16	257	37,43
2003	667	11,53	265	3,11
2004	776	16,34	256	-3,39
2005	1.119	44,20	273	6,64
2006	1.009	-9,83	300	9,89
2007	986	-2,28	297	-1,00

¹Περιλαμβάνει υποθέσεις βίας στην οικογένεια:

- α. ανήλικο θύμα - ενήλικος δράστης
- β. ανήλικο θύμα - ανήλικος δράστης
- γ. ενήλικο θύμα - ενήλικος δράστης
- δ. ενήλικο θύμα - ανήλικος δράστης

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Πίνακας 51: Αριθμός υποθέσεων βίας στην οικογένεια εναντίον των παιδιών κατά επαρχία, 2001-2007

ΠΕΡΙΟΧΗ	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006	2007
Λευκωσία	31	61	100	91	108	104	137	92
Λεμεσός	42	66	59	77	73	84	89	81
Λάρνακα	21	23	27	40	12	36	78	101
Πάφος	5	29	22	48	50	46	23	47
Αμμόχωστος	3	6	25	4	15	19	14	16
Ευρύχου	0	2	24	5	13	2	8	3
ΣΥΝΟΛΟ	102	187	257	265	271	291	349	340

* Περιλαμβάνει υποθέσεις βίας εναντίον παιδιών τόσο εντός όσο και εκτός της οικογένειας

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

β. Αριθμός και ποσοστό υποθέσεων που καταγγέλθηκαν και οδήγησαν σε κυρώσεις ή άλλες μορφές παρακολούθησης των δραστών

Πίνακας 52: Υποθέσεις κακοποίησης παιδιών¹, 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Ποινικές υποθέσεις (Σύνολο)	49	65	114	133
Ποινικές υποθέσεις (Σεξουαλικά αδικήματα)	15	26	41	48
% σεξουαλικών αδικημάτων στο σύνολο των ποινικών αδικημάτων	30,6	40,0	36,0	36,0
Μη αστυνομικής φύσης, Άλλως διατεθείσες, Μη υφιστάμενες, Μη ανιχνευθείσες	8	9	15	*
Υπό διερεύνηση, Εκκρεμούσες 1-2 έτη	0	6	19	*
Κατατέθηκαν στο Δικαστήριο	41	50	80	*
Αποσύρθηκαν, Αναστάληκαν, Διακόπηκαν	4	3	11	*
Δίκη σε εξέλιξη	3	8	36	*
Καταδίκη	24	33	27	*
Απαλλαγή, Αθώωση	10	6	6	*

¹ Περιλαμβάνει κακοποίηση παιδιού από την οικογένεια και ξένους

* Περιλαμβάνει υποθέσεις βίας εναντίον παιδιών τόσο εντός όσο και εκτός της οικογένειας

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

γ. Αριθμός και ποσοστό παιδιών που έτυχαν γενικής φροντίδας για την ανάρρωση και κοινωνική επανένταξή τους

Όλες οι υποθέσεις που καταγγέλθηκαν έτυχαν ειδικής φροντίδας σε ό,τι αφορά την ανάρρωση και κοινωνική επανένταξη. Παρακαλώ ανατρέξτε στις παραγράφους 130 και 131 της Έκθεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΒΑΣΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

Παιδιά με αναπηρίες (άρθρο 23)

Πίνακας 53: Αριθμός και ποσοστό προσώπων με νοπητική αναπηρία που είναι καταχωρημένα στο Επίσημο Μητρώο της Επιτροπής Προστασίας Νοπητικά Καθυστερημένων Ατόμων, 2003-2007

Έτος	Ηλικία ¹ κάτω των 20 ετών	Ποσοστό ² %
2003	702	29
2004	564 ³	28
2005	569	27
2006	544	26
2007	525	25

¹ Υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες μέχρι την ηλικία των 20 ετών και όμι των 18 όπως απαιτεί η Σύμβαση.

² Ποσοστό του συνολικού αριθμού προσώπων που είναι καταχωρημένα στο Επίσημο Μητρώο της Επιτροπής.

³ Ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του περί Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα Νόμου του 2007 (Ν. 138 (I)/ 2001), το 2004 σημαντικός αριθμός ανθρώπων δεν επιθυμούσε να περιλαμβάνεται στο μητρώο και συνεπώς αφαιρέθηκε από αυτό.

Σημείωση: Υπάρχουν 100 περίπου παιδιά τα οποία δέχονται υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης, αλλά δεν έχουν ακόμη καταχωρηθεί μέχρι να επιβεβαιωθεί η αναπηρία τους.

Πηγή: Επιτροπή Προστασίας Νοπητικά Καθυστερημένων Ατόμων

Πίνακας 54: Αριθμός παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες* κατά επαρχία και είδος αναπηρίας, 2003-2007

ΕΠΑΡΧΙΑ	2003 - 2005					2006 - 2007				
	Νοπηκές Αναπηρίες	Πολλαπλές Αναπηρίες	Σε κίνδυνο	ΣΥΝΟΛΟ		Νοπηκές Αναπηρίες	Πολλαπλές Αναπηρίες	Σε κίνδυνο	ΣΥΝΟΛΟ	
				Αρ.	%				Αρ.	%
Λευκωσία	15	20	18	53	33	24	14	13	51	39
Λάρνακα/ Αμμόχωστος	29	13	25	67	41	18	9	29	56	42
Λεμεσός/ Πάφος	18	4	19	42	26	20	2	3	25	19
ΣΥΝΟΛΟ	62	37	62	162	100	62	25	45	132	100

* Δέχονται υπηρεσίες από τη Συντονιστική Υπηρεσία της Επιτροπής Παρέμβασης στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Πηγή: Επιτροπή Προστασίας Νοπητικά Καθυστερημένων Ατόμων

Πίνακας 55: Αριθμός παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες* κατά ηλικία και επαρχία, 2003-2007

Ηλικία	2003 - 2005					2006 - 2007				
	Λευκωσία	Λάρνακα/ Αμμόχω- στος	Λεμεσός/ Πάφος	ΣΥΝΟΛΟ		Λευκωσία	Λάρνακα/ Αμμόχω- στος	Λεμεσός/ Πάφος	ΣΥΝΟΛΟ	
				Αρ.	%				Αρ.	%
-3	6	22	10	38	23	26	23	9	58	44
4-6	31	38	25	94	58	14	17	9	40	30
7-8	13	7	7	27	17	4	7	5	16	12
8+	3	0	0	3	2	7	9	2	18	14
ΣΥΝΟΛΟ	53	67	42	162	100	51	56	25	132	100

* Δέχονται υπηρεσίες από τη Συντονιστική Υπηρεσία της Επιτροπής Παρέμβασης στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Πηγή: Επιτροπή Προστασίας Νοπτικά Καθυστερημένων Ατόμων

Πίνακας 56: Αριθμός παιδιών με αναπτυξιακές αναπηρίες* κατά φύλο και επαρχία, 2003-2007

Ηλικία	2003 - 2005			2006 - 2007		
	Άρρεν	Θήλυ	ΣΥΝΟΛΟ	Άρρεν	Θήλυ	ΣΥΝΟΛΟ
Λευκωσία	34	19	53	34	17	51
Λάρνακα / Αμμόχωστος	49	18	67	41	15	56
Λεμεσός / Πάφος	25	17	42	21	4	25
ΣΥΝΟΛΟ	108	54	162	96	36	132

* Δέχονται υπηρεσίες από τη Συντονιστική Υπηρεσία της Επιτροπής Παρέμβασης στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Πηγή: Επιτροπή Προστασίας Νοπτικά Καθυστερημένων Ατόμων

α. Οι γονείς των οποίων λαμβάνουν ειδική υλική ή άλλη βοήθεια

Πίνακας 57: Παιδιά με Αναπηρίες που λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα, 2003-2007

Αποδέκτες Δημόσιας Βοήθειας	2003	2004	2005	2006	2007
Σύνολο περιπτώσεων Παιδιών με Αναπηρίες	1166	1328	1496	1705	1924

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

β. Τα οποία ζουν σε ιδρύματα, περιλαμβανόμενων ιδρυμάτων για νοπηκή αναπηρία, ή εκτός των οικογενειών τους, όπως σε ανάδοχη φροντίδα

Πίνακας 58: Παιδιά (ηλικίας κάτω των 20 ετών) που είναι καταχωρημένα στο μητρώο της Επιτροπής Προστασίας Νοπηκά Καθυστερημένων Ατόμων και ζουν σε ιδρύματα, 2007

Πρόσωπα που ζουν σε ιδρύματα	
Αριθμός	%
12	2

Σημείωση: Ποσοστό του συνολικού αριθμού προσώπων που είναι καταχωρημένα στο μητρώο της Επιτροπής και ζουν σε ιδρύματα.

Πηγή: Επιτροπή Προστασίας Νοπηκά Καθυστερημένων Ατόμων

γ. Τα οποία φοιτούν σε κανονικό σχολείο

δ. Τα οποία φοιτούν σε ειδικά σχολεία

Πίνακας 59: Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες που φοιτούν σε Κανονικά και Ειδικά Σχολεία

	Μαθητές με Ειδικές Ανάγκες σε Δημόσια Σχολεία (Κανονικά και Ειδικά)		Μαθητές με Ειδικές Ανάγκες σε Κανονικά Σχολεία		Μαθητές με Ειδικές Ανάγκες σε Ειδικά Σχολεία	
	Σχολικό Έτος		Σχολικό Έτος		Σχολικό Έτος	
	2006-2007	2007-2008	2006-2007	2007-2008	2006-2007	2007-2008
Πρωτοβάθμια	2941	2895	2624	2619	317*	276*
Δευτεροβάθμια	1247	2256	1247	2256	*	*
Σύνολο	4188	5151	3871	4875	317 (7,57%)	276 (5,36%)

* Μαθητές σε Ειδικά Σχολεία ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 5-21 ετών

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Υγεία και υπηρεσίες υγείας (άρθρο 24)

α. Ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας και θνησιμότητας παιδιών κάτω των πέντε ετών

Πίνακας 60: Ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας και θνησιμότητας παιδιών κάτω των πέντε ετών, 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Θάνατοι βρεφών ανά 1000 γεννήσεις	4,7	4,1	3,5	4,6	3,1	3,1
Θνησιμότητα παιδιών κάτω των πέντε ετών	7,0	6,4	5,9	5,7	5,3	4,7

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

β. Ποσοστό παιδιών με χαμηλό βάρος κατά τη γέννησή τους**γ. Ποσοστό παιδιών μέτρια ή σοβαρά λιποβαρών, με σοβαρό υποσιτισμό και νανισμό**

Η Στατιστική Υπηρεσία θα εισαγάγει μια νέα επισκόπηση που στοχεύει στη συστηματική συλλογή στοιχείων για τον μητρικό θηλασμό και το βάρος των νεογέννητων παιδιών. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα είναι διαθέσιμα το 2009.

δ. Ποσοστό νοικοκυριών χωρίς πρόσβαση σε διευκολύνσεις υγιεινής και χωρίς πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό

100% των νοικοκυριών στην Κυπριακή Δημοκρατία έχουν πρόσβαση σε διευκολύνσεις υγιεινής και πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό.

ε. Ποσοστό παιδιών ενός έτους που έχουν ανοσοποιηθεί πλήρως για φυματίωση, διφθερίτιδα, κοκκύτη, τέτανο, πολιομυελίτιδα και ιλαρά

Πίνακας 61: Ποσοστό παιδιών που έχουν ανοσοποιηθεί πλήρως, κατά είδος εμβολιασμού, 2000, 2003, 2006

Έτος της Έρευνας	ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΛΥΨΗΣ (%)															
	DTP1	DTP2	DTP3	OPV1	OPV2	OPV3	MMR	HBV1	HBV2	HBV3	Hip (fully)	Hip (partly)	Vari-cella	MenC (fully)	MenC (partly)	MenC (none)
2006 N=370	99,5	98,4	96,8	99,5	98,4	96,5	87	98,6	97,8	93,2	51,6	47	39,5	49,2	4,6	46,2
2003 N=320	100,0	99,4	97,8	100,0	99,4	97,5	86,3	97,8	95,3	88,4	65,3	32,5	38,4	-	-	-
2000 N=236	99,6	99,2	97,5	99,2	98,7	97,5	84,7	94,9	93,6	89	31,8	44,5	26,3			

Διεξάγεται επισκόπηση κάθε τρία χρόνια. Το 2006, 80% των παιδιών, που είχαν συμπληρώσει το πρώτο έτος της ζωής τους, είχαν ανοσοποιηθεί με τις τρεις πρώτες δόσεις των OPV και DTP (OPV3, DTP3)

DTP: εμβολιασμός για διφθερίτιδα, τέτανο, λαρυγγίτιδα

HBV: εμβολιασμός για ηπατίτιδα Β

OPV: εμβολιασμός για πολιομυελίτιδα

Men C: εμβολιασμός για μηνιγγίτιδα C

MMR: εμβολιασμός για παρωτίτιδα, ιλαρά

Varicella: εμβολιασμός για ανεμευλογιά

Πηγή: Υπουργείο Υγείας

στ. Ποσοστά μητρικής θνησιμότητας, περιλαμβανόμενων των κύριων αιτιών

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία

ζ. Ποσοστό εγκύων γυναικών που έχουν πρόσβαση και επωφελούνται από προγεννητική και μεταγεννητική φροντίδα υγείας

100% των εγκύων γυναικών που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία έχουν πρόσβαση και επωφελούνται από προγεννητική και μεταγεννητική φροντίδα υγείας.

η. Ποσοστό παιδιών που γεννήθηκαν σε νοσοκομεία

Πίνακας 62: Ποσοστό % των παιδιών που γεννήθηκαν σε νοσοκομεία/κλινικές σε αστικές-αγροτικές περιοχές, 2002-2007

	Τόπος γέννησης	Αστική περιοχή	Αγροτική περιοχή	Δεν αναφέρεται	ΣΥΝΟΛΟ
2002	Νοσοκομείο	13,6	8,7	2,4	24,8
	Κλινικές	41,6	18,3	2,8	62,6
	Δεν αναφέρεται	5,8	6,5	0,4	12,6
	ΣΥΝΟΛΟ	61,0	33,5	5,6	100,0
2003	Νοσοκομείο	13,3	7,0	2,7	23,0
	Κλινικές	38,9	17,7	3,4	60,0
	Δεν αναφέρεται	7,8	8,6	0,6	17,0
	ΣΥΝΟΛΟ	60,0	33,3	6,7	100,0
2004	Νοσοκομείο	15,9	8,1	0,2	24,3
	Κλινικές	46,0	24,8	0,6	71,4
	Δεν αναφέρεται	2,7	1,5	0,1	4,3
	ΣΥΝΟΛΟ	64,6	34,5	1,0	100,0
2005	Νοσοκομείο	16,9	8,9	0,3	26,0
	Κλινικές	51,5	21,4	0,4	73,3
	Δεν αναφέρεται	0,5	0,2	0,0	0,7
	ΣΥΝΟΛΟ	68,8	30,5	0,7	100,0
2006	Νοσοκομείο	12,7	8,3	3,4	24,4
	Κλινικές	45,9	24,1	4,2	74,2
	Δεν αναφέρεται	0,8	0,6	0,0	1,4
	ΣΥΝΟΛΟ	59,4	32,9	7,7	100,0
2007	Νοσοκομείο	13,0	8,1	4,1	25,2
	Κλινικές	44,5	24,3	4,3	73,1
	Δεν αναφέρεται	1,0	0,6	0,1	1,7
	ΣΥΝΟΛΟ	58,5	33,0	8,5	100,0

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

θ. Ποσοστό προσωπικού που έχει εκπαιδευθεί σε νοσοκομειακή φροντίδα και τοκετό

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία.

ι. Ποσοστό μπτέρων που θηλάζουν αποκλειστικά και για πόσο χρόνο

Η Στατιστική Υπηρεσία πρόκειται να εισαγάγει μια νέα επισκόπηση για τη συλλογή στοιχείων αναφορικά με τον θηλασμό και το βάρος των νεογέννητων παιδιών. Τα αποτελέσματα της Επισκόπησης θα είναι διαθέσιμα το 2009.

Αναλυτικά στοιχεία για:**α. Αριθμό/ποσοστό παιδιών που προσβλήθηκαν από τον ιό HIV/AIDS**

Τρία παιδιά. Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 166 της Έκθεσης.

β. Αριθμός/ποσοστό παιδιών που έτυχαν φροντίδας, περιλαμβανομένης ιατρικής φροντίδας, συμβουλών, φροντίδας και στήριξης

Τρία παιδιά. Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 166 της Έκθεσης.

γ. Αριθμός/ποσοστό των παιδιών αυτών που ζουν με συγγενείς, σε ανάδοχη φροντίδα, σε ιδρύματα ή στον δρόμο

Τρία Παιδιά. Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 166 της Έκθεσης.

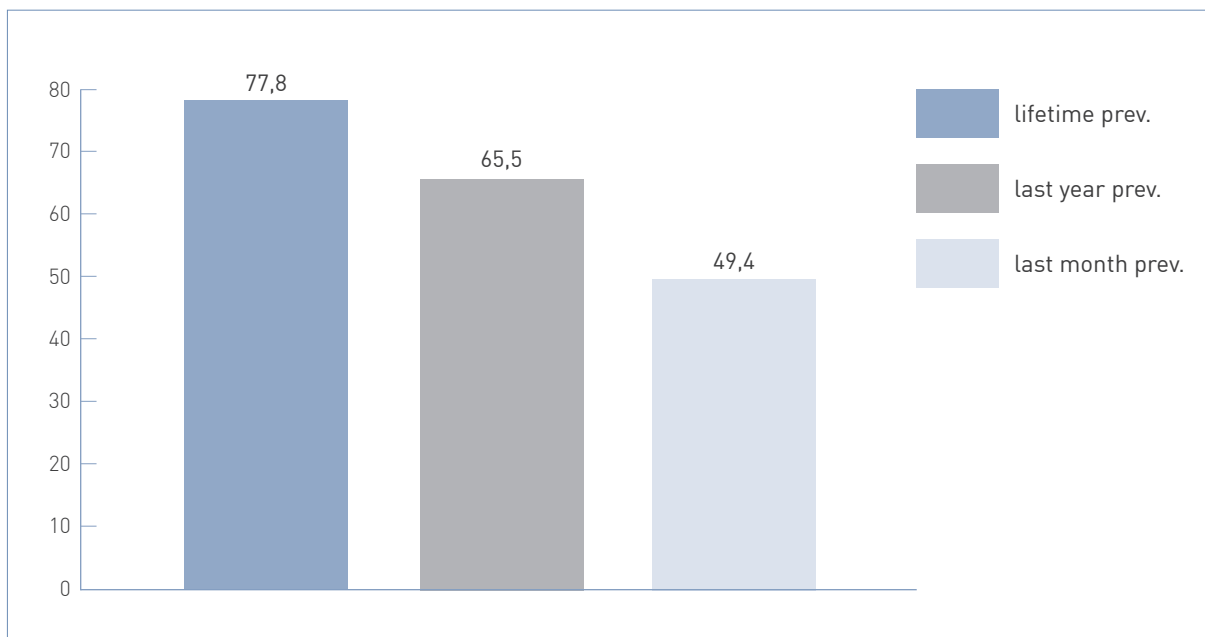
δ. Αριθμός νοικοκυριών με επικεφαλής παιδιά ως αποτέλεσμα του ιού HIV/AIDS

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία.

Στοιχεία σχετικά με την υγεία εφήβων για:**α. Τον αριθμό εφήβων που επηρεάστηκαν από ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες, ψυχικά προβλήματα, ναρκωτικά και κατάχρηση αλκοόλ**

Στατιστικά στοιχεία για τον αριθμό εφήβων που επηρεάστηκαν από ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη και σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες δεν συλλέγονται σε τακτική βάση.

Γράφημα 1: Ευρήματα γενικής επισκόπησης πληθυσμού που διεξήχθη από το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου για τη χρήση αλκοόλ, 2006

Πίνακας 63: Ευρήματα γενικής επισκόπησης πληθυσμού που διεξήχθη από το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου για τη χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών μεταξύ προσώπων ηλικίας 15-24 ετών (ποσοστά), 2006

Συχνότητα Χρήσης %	Αλκοόλ	Κάναβη	Έκσταση	Αμφεταμίνες	Κοκαΐνη	Ηρωΐνη	LSD
Τουλάχιστον 1 φορά στη ζωή τους ¹	77,8	6,9	2,1	0,9	1,4	0,8	0,9
Τον τελευταίο χρόνο ²	65,5	3,6	1,3	0,5	1,0	0,5	0,7
Τον τελευταίο μήνα ³	49,4	2,0	0,8	0,4	0,4	0,5	0,6

¹ Δοκίμασαν τουλάχιστον μια φορά στη ζωή τους

² Δοκίμασαν τουλάχιστον μια φορά τον προηγούμενο χρόνο

³ Δοκίμασαν τουλάχιστον μια φορά τον προηγούμενο μήνα

Πίνακας 64: Πρόσωπα που ήταν αναμεμιγμένα σε υποθέσεις σχετικά με ναρκωτικά, κατά ηλικία, 2001-2007

Έτος	Σύνολο προσώπων	Πρόσωπα ηλικίας πάνω από 20 ετών	Πρόσωπα ηλικίας 15-19 ετών	% προσώπων ηλικίας 15-19 στο σύνολο
2001	509	449	60	11,8
2002	583	513	70	12,0
2003	590	533	57	9,7
2004	639	556	83	13,0
2005	740	634	106	14,3
2006	744	655	89	12,0
2007	1028	885	143	13,9

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

β. Αριθμός προγραμμάτων και υπηρεσιών που αποσκοπούν στην πρόληψη και τον χειρισμό εφήβων με ανησυχίες για την υγεία τους

Παρακαλώ ανατρέξτε στις παραγράφους 160 - 162 της Έκθεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Εκπαίδευση, περιλαμβανόμενης της επαγγελματικής εκπαίδευσης (άρθρο 28)

α. Ποσοστά αλφαριθμητισμού παιδιών και ενηλίκων

Πίνακας 65: Ποσοστά αλφαριθμητισμού, Έτη απογραφής 1992, 2001

Έτος Απογραφής	Εγγράμματοι (%)			Αναλφάβητοι (%)		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
1992	98	90	94	2	10	6
2001	99	95	97	1	5	3

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

β. Εγγραφή και ποσοστά συμμετοχής σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης

Πίνακας 66: Ποσοστά Εγγραφής σε σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης³, 2000-2007

Έτος/Φύλο	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση Ηλικίες 6-11		Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ηλικίες 12-17		Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ηλικίες 6-17 (%)	
	Ακαθάριστη ¹	Καθαρή ²	Ακαθάριστη ¹	Καθαρή ²		
2000	Αγόρια	96	95	93	87	95
	Κορίτσια	97	95	94	90	95
	ΣΥΝΟΛΟ	96	95	93	88	95
2001	Αγόρια	97	96	96	90	97
	Κορίτσια	98	96	98	93	98
	ΣΥΝΟΛΟ	98	96	97	92	98
2002	Αγόρια	97	96	98	91	98
	Κορίτσια	98	96	99	94	99
	ΣΥΝΟΛΟ	98	96	98	93	98
2003	Αγόρια	98	96	98	92	98
	Κορίτσια	98	96	100	95	99
	ΣΥΝΟΛΟ	98	96	99	93	99

Έτος/Φύλο	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση Ηλικίες 6-11		Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ηλικίες 12-17		Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ηλικίες 6-17 (%)	
	Ακαθάριστη ¹	Καθαρή ²	Ακαθάριστη ¹	Καθαρή ²	Ακαθάριστη ¹	
2004	Αγόρια	101	99	98	93	99
	Κορίτσια	101	100	99	95	100
	ΣΥΝΟΛΟ	101	100	98	94	99
2005	Αγόρια	102	100	98	93	100
	Κορίτσια	102	100	98	95	100
	ΣΥΝΟΛΟ	102	100	98	94	100
2006	Αγόρια	102	100	99	94	100
	Κορίτσια	102	100	100	96	101
	ΣΥΝΟΛΟ	102	100	99	95	100
2007	Αγόρια	102	102	100	95	101
	Κορίτσια	103	101	100	97	101
	ΣΥΝΟΛΟ	103	101	100	96	101

¹ Τό ποσοστό ακαθάριστης εγγραφής για ένα δεδομένο επίπεδο εκπαίδευσης προκύπτει από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των μαθητών, στο επίπεδο εκείνο ανεξαρτήτως ηλικίας, με τον πληθυσμό εκείνης της ηλικιακής ομάδας, η οποία σύμφωνα με τους εθνικούς κανονισμούς πρέπει να εγγραφεί στο επίπεδο εκείνο.

² Το ποσοστό καθαρής εγγραφής προκύπτει από τη διαίρεση μόνο των εγγραφών της ηλικιακής ομάδας που πρέπει να φοιτά σε σχολεία στο συγκεκριμένο επίπεδο με τον αντίστοιχο πληθυσμό της ίδιας ομάδας.

³ Περιλαμβάνει τεχνικές σχολές, αλλά αποκλείει την επαγγελματική κατάρτιση.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

γ. Ποσοστά συγκράτησης και ποσοστά προσώπων που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο αναφορικά με σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης

Πίνακας 67: Πρόσωπα που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο και επανέλαβαν την ίδια τάξη στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 2000-2007

ΕΤΟΣ	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Γενική και επαγγελματική)	
	Εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο (%)	Επανέλαβαν την ίδια τάξη (%)	Εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο (%)	Επανέλαβαν την ίδια τάξη (%)
2000/2001	0,15	0,27	2,20	2,00
2001/2002	0,13	0,26	1,30	1,90
2002/2003	0,25	0,27	1,60	2,00
2003/2004	0,14	0,23	1,50	1,70
2004/2005	0,18	0,22	1,40	1,60
2005/2006	0,19	0,21	1,4	1,5
2006/2007	0,27	0,21	1,0	1,2

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

δ. Μέσος όρος μαθητή-εκπαιδευτικού, με ένδειξη οποιωνδήποτε σημαντικών περιφερειακών ή αγροτικών/αστικών ανισοτήτων

Πίνακας 68: Μαθητές ανά εκπαιδευτικό ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2000-2008

ΕΤΟΣ	ΠΡΟΔΗΜΟΤΙΚΗ Μαθητές ανά εκπαιδευτικό	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Μαθητές ανά εκπαιδευτικό	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Μαθητές ανά εκπαιδευτικό
2000/2001	16,6	16,9	11,6
2001/2002	16,4	15,8	10,5
2002/2003	15,0	15,3	10,1
2003/2004	14,4	14,4	9,7
2004/2005	14,1	14,2	9,6
2005/2006	13,6	13,7	9,5
2006/2007	13,3	12,9	9,2
2007/2008	13,2	12,3	8,8

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ε. Ποσοστό παιδιών στο μη επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα

Πίνακας 69: Αριθμός εγγραφών στην άτυπη εκπαίδευση ανά επίπεδο, 2000-2007

ΕΤΟΣ	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ			ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		
	Εγγραφές σε μη επίσημη εκπαίδευση	Εγγραφές σε σχολεία	(%) ανεπίσημων εγγραφών πάνω στις σχολικές εγγραφές	Ανεπίσημες εγγραφές	Εγγραφές σε σχολεία	(%) ανεπίσημων εγγραφών πάνω στις σχολικές εγγραφές
2000/2001	17.677	63.387	27,9	36.024	64.023	56,3
2001/2002	17.403	63.516	27,4	35.808	63.921	56,0
2002/2003	18.000	62.868	28,6	35.129	64.711	54,3
2003/2004	17.850	61.731	28,9	35.049	65.480	53,5
2004/2005	16.885	61.247	27,6	34.602	65.274	53,0
2005/2006	17.111	59.401	28,8	37.109	65.660	56,5
2006/2007	16.497	57.492	28,7	36.626	65.790	55,7

Σημείωση: Οι μη επίσημες εγγραφές δεν αναφέρονται σε καταμέτρηση κεφαλών. Ένας μαθητής μπορεί να έχει εγγραφεί πέραν της μιας φορές, ενώ οι σχολικές εγγραφές αναφέρονται σε καταμέτρηση κεφαλών.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

στ. Ποσοστό παιδιών που παρακολουθούν προσχολική εκπαίδευση

Πίνακας 70: Ποσοστά εγγραφής παιδιών ηλικίας 3-5 (στην προσχολική εκπαίδευση), 2000-2008

ΕΤΟΣ	Προσχολική Εκπαίδευση 3-5 έτη (%)
2000/2001	77,17
2001/2002	77,06
2002/2003	80,27
2003/2004	83,55
2004/2005	87,96
2005/2006	88,54
2006/2007	86,67
2007/2008	88,65

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΜΕΤΡΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Παιδιά προσφύγων (άρθρο 22)**α. Αριθμός εσωτερικά εκτοπισθέντων (ΕΕ), αιτητών ασύλου, ασυνόδευτων παιδιών και παιδιών προσφύγων**

Πίνακας 71: Αριθμός εσωτερικά εκτοπισθέντων ανηλίκων (κάτω των 18), 2007

Έχουν πατέρα ΕΕ	29.729
Έχουν μητέρα ΕΕ	26.108
Έχουν και τους δυο γονείς ΕΕ	20.043
ΣΥΝΟΛΟ	75.880

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών

α. Αριθμός και ποσοστό τέτοιων παιδιών που παρακολουθούν σχολείο και καλύπτονται από τις ιατρικές υπηρεσίες

Δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία (βλ. παράγραφο 90 της Έκθεσης). Όμως, ο νέος περί Προσφύγων (Τροποποίηση) Νόμος του 2007 [Ν. 112 (Ι) 2007] διασφαλίζει εκπαίδευση και ιατρικές υπηρεσίες σε όλα τα παιδιά στα οποία δόθηκε επικουρική προστασία (βλ. παράγραφο 175 της Έκθεσης).

Παιδιά σε ένοπλες συγκρούσεις (άρθρο 38), περιλαμβανόμενης σωματικής και ψυχικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης (άρθρο 39)

Πίνακας 72: Κατάταξη στις Ένοπλες Δυνάμεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, 2003-2007

Έτος	Εθελοντική Κατάταξη	Ποσοστό της συνολικής κατάταξης	Υποχρεωτική Κατάταξη	Ποσοστό της συνολικής κατάταξης	ΣΥΝΟΛΟ κάτω της ηλικίας των 18	Ποσοστό της συνολικής κατάταξης	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΤΑΓΕΝΤΩΝ
2003	690	12,13	1.435	25,23	2.125	37,36	5.687
2004	603	10,62	2.225	39,22	2.828	49,85	5.673
2005	635	10,98	2.673	46,24	3.308	57,22	5.781
2006	615	10,62	2.680	46,28	3.295	56,90	5.791
2007	672	11,24	2.847	47,62	3.519	58,86	5.979

Πηγή: Υπουργείο Άμυνας

Απονομή δικαιοσύνης ανηλίκων (άρθρο 40)

α. Αριθμός προσώπων κάτω των 18 που συνελήφθησαν από την Αστυνομία λόγω ισχυριζόμενης παράβασης του νόμου

Πίνακας 73: Αριθμός Παιδιών που εμπλέκονται στην Ειδική Διοικητική Διαδικασία που αποσκοπεί στην Αποποινικοποίηση Αδικημάτων, 2003-2007

Έτος	Ηλικία	Παραπομπές από την Αστυνομία			Διερευνήθηκαν	Εκκρεμούσαν στο τέλος κάθε έτους
		Από το προηγούμενο έτος	Νέες	ΣΥΝΟΛΟ		
2003	Παιδιά μέχρι 14 ετών	44	100	144	110	34
	Έφηβοι 14-16	80	254	334	269	65
	ΣΥΝΟΛΟ	124	354	478	379	99
2004	Παιδιά μέχρι 14 ετών	34	48	82	61	21
	Έφηβοι 14-16	65	143	208	164	44
	ΣΥΝΟΛΟ	99	191	290	225	65
2005	Παιδιά μέχρι 14 ετών	21	104	125	83	42
	Έφηβοι 14-16	44	233	277	198	79
	ΣΥΝΟΛΟ	65	337	402	281	121
2006	Παιδιά μέχρι 14 ετών	42	106	148	117	31
	Έφηβοι 14-16	79	335	414	310	104
	ΣΥΝΟΛΟ	121	441	562	427	135
2007	Παιδιά μέχρι 14 ετών	31	73	104	57	47
	Έφηβοι 14-16	104	338	442	267	175
	ΣΥΝΟΛΟ	135	411	546	324	222

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Πίνακας 74: Ανήλικοι που εμπλέκονται στη Διάπραξη Αδικημάτων (Σοβαρά και Μικροαδικήματα), 2004-2007

Έτος	Σοβαρά αδικήματα		Μικροαδικήματα		Σοβαρά και μικροαδικήματα			Ηλικιακή Ομάδα (έτη)		Τόπος Διαμονής		Ζει με τους:		Επάγγελμα					
	Αρ. Υποθέσεων	Α	Θ	Αρ. Υποθέσεων	Α	Θ	Σύνολο υποθέσεων	Α	Θ	Σύνολο Ανηλίκων	7-13	14-16	Αστική περιοχή	Αγροτική περιοχή	Γονείς	Διαζευγμένοι γονείς	Φοιτητής	Μαθητεύομος	Ανεργός
2004	128	194	15	161	220	31	289	414	46	460	125	335	304	156	411	49	361	27	72
2005	168	246	11	167	208	33	335	454	44	498	99	399	324	174	455	43	426	29	43
2006	261	474	4	147	222	17	408	696	21	717	139	578	476	241	614	103	616	44	57
2007	145	259	8	149	229	12	294	488	20	508	79	429	325	183	467	41	470	17	21

Α = Άρρεν Θ = Θήλυ

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

Πίνακας 75: Ανήλικοι που είχαν εμπλοκή στη διάπραξη σοβαρών αδικημάτων, 2004-2007

ΣΟΒΑΡΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	2004		2005		2006		2007	
	Υποθέσεις	Πρόσωπα	Υποθέσεις	Πρόσωπα	Υποθέσεις	Πρόσωπα	Υποθέσεις	Πρόσωπα
Βαριά σωματική βλάβη	2	5	1	1	5	5	1	1
Κλοπή (Άνω £500)	12	17	8	9	14	22	11	15
Διάρρηξη και παρόμοια αδικήματα	87	139	120	185	186	348	98	196
Κλεπταποδοχή και παράνομη κατοχή περιουσίας (άνω των £500)	0	0	2	3	0	0	1	1
Εμπρησμός / Απόπειρα εμπρησμού	3	5	5	14	8	16	6	12
Κακόβουλη Ζημιά (άνω των £500)	7	14	3	9	9	29	6	12
Πλαστογραφία	8	9	3	4	11	14	3	4
Ο περί Πυροβόλων Όπλων Νόμος	3	3	3	4	2	2	3	3
Ο περί Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων ουσιών Νόμος	0	0	10	12	6	6	3	3
Άλλα σοβαρά εγκλήματα	6	17	13	16	20	36	13	20
ΣΥΝΟΛΟ	128	209	168	257	261	478	145	267

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

Πίνακας 76: Ανήλικοι που διέπραξαν μικροαδικήματα κατά τύπο, 2004-2007

ΜΙΚΡΟΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	2004		2005		2006		2007	
	Υποθέσεις	Πρόσωπα	Υποθέσεις	Πρόσωπα	Υποθέσεις	Πρόσωπα	Υποθέσεις	Πρόσωπα
Εναντίον της δημόσιας τάξης	10	13	8	12	9	10	16	28
Εναντίον νόμιμης αρχής	1	1	1	1	2	2	2	2
Επιζήμια για κοινό γενικά	3	3	9	11	2	3	4	5
Εναντίον προσώπου	20	27	25	29	16	26	21	29
Εναντίον περιουσίας	93	153	76	114	89	148	68	108
Κακόβουλη βλάβη περιουσίας	11	20	19	40	13	24	22	40
Απόπειρες και συνωμοσίες για διάπραξη εγκλημάτων	1	2	2	3	4	6	1	2
Παραβάσεις διαφόρων Νόμων	22	32	27	31	12	20	15	27
ΣΥΝΟΛΟ	161	251	167	241	147	239	149	241

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

β. Ποσοστό υποθέσεων όπου παρασχέθηκε νομική ή άλλη αρωγή

Πίνακας 77: Υποθέσεις ανηλίκων που είχαν εμπλοκή σε αδικήματα και παραπέμφθηκαν από το δικαστήριο για ετοιμασία κοινωνικοοικονομικών εκθέσεων, 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Νέες και εκκρεμούσες υποθέσεις	1.516	2.238	2.666	2.774	2.934
Νέες (ετοιμάστηκαν)	1.235	1.956	2.331	2.435	2.481
Εκκρεμούν	281	282	335	339	453

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

γ. Αριθμός και ποσοστό προσώπων κάτω των 18 ετών τα οποία κρίθηκαν από το δικαστήριο ένοχα αδικήματος και στα οποία επιβλήθηκαν ποινές με αναστολή ή ποινές με μη στέρηση της ελευθερίας

Πίνακας 78: Ανήλικοι που καταδικάστηκαν για αδίκημα (σοβαρό ή μικροαδίκημα) και ποινή που επιβλήθηκε, 2004-2006

ΠΟΙΝΗ	2004			2005			2006		
	Σύνολο	Σοβαρά	Μικρο-αδικήμ.	Σύνολο	Σοβαρά	Μικρο-αδικήμ.	Σύνολο	Σοβαρά	Μικρο-αδικήμ.
ΣΥΝΟΛΟ	263	140	123	198	98	100	90	33	57
Πλήρης απαλλαγή	3	3	0	0	0	0	1	1	0
Τέθηκε υπό τη φροντίδα κατάλληλου προσώπου	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Κοινοτική εργασία	n.a	n.a	n.a	8	2	6	7	0	7
Απόλυση υπό όρους	61	31	30	102	59	43	46	24	22
Πρόστιμο και δέσμευση	23	16	7	17	7	10	1	1	0
Πρόστιμο	123	52	71	50	18	32	14	1	13
Δέσμευση	35	26	9	9	5	4	10	3	7
Φυλάκιση	6	2	4	2	0	2	2	0	2
Ποινή φυλάκισης με αναστολή	11	9	2	10	7	3	8	2	6
Αποφυλάκιση υπό όρους	Δ.Ε.	Δ.Ε.	Δ.Ε.	Δ.Ε.	Δ.Ε.	Δ.Ε.	1	1	0
Σύνολο εξαιρούμενων της φυλάκισης και πλήρους απαλλαγής	254	135	119	196	98	98	87	32	55
% Ποινών με αναστολή (εξαιρούμενης της φυλάκισης)	4,3	6,7	1,7	5,1	7,1	3,1	9,1	6,1	10,9

Σημείωση: Δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για το 2007.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

δ. Αριθμός προσώπων κάτω των 18 ετών που συμμετέχουν σε προγράμματα αποφυλάκισης υπό όρους ειδικής αποκατάστασης

Πίνακας 79: Υποθέσεις αποφυλάκισης υπό όρους και διατάγματα επίβλεψης 95/72 - Ανήλικοι, 2003-2007

Έτος		Από προηγούμενο έτος	Νέα διατάγματα	Τερματίστηκαν	Ενεργές υποθέσεις στο τέλος κάθε έτους
2003	Υποθέσεις αποφυλάκισης (ανηλίκων) υπό όρους	22	8	6	24
	Διατάγματα επιτήρησης 95/72	5	0	1	4
	ΣΥΝΟΛΟ	27	8	7	28
2004	Υποθέσεις αποφυλάκισης (ανηλίκων) υπό όρους	24	34	12	46
	Διατάγματα επιτήρησης 95/72	4	0	4	0
	ΣΥΝΟΛΟ	28	34	16	46
2005	Υποθέσεις αποφυλάκισης (ανηλίκων) υπό όρους	46	106	18	134
	Διατάγματα επιτήρησης 95/72	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	46	106	18	134
2006	Υποθέσεις αποφυλάκισης (ανηλίκων) υπό όρους	134	146	58	319
	Διατάγματα επιτήρησης 95/72	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	134	146	58	319
2007	Υποθέσεις αποφυλάκισης (ανηλίκων) υπό όρους	172	82	89	165
	Διατάγματα επιτήρησης 95/72	0	3	0	3
	ΣΥΝΟΛΟ	172	85	89	168

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

ε. Ποσοστό υποθέσεων υποτροπής

Πίνακας 80: Ανήλικοι που καταδικάστηκαν για σοβαρά αδικήματα ή μικροαδικήματα, αδικήματα που λήφθηκαν υπόψη και προηγούμενες καταδίκες, 2004-2006

ΕΤΟΣ	2004	2005	2006
Αριθμός υποθέσεων που λήφθηκαν υπόψη προηγούμενες καταδίκες			
0	245	191	87
1-3	14	4	2
4-6	2	0	0
7+	2	3	1
% υποθέσεων που λήφθηκαν υπόψη προηγούμενες καταδίκες	6,8	3,5	3,3
0	263	198	90
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	0	0	0
5+	0	0	0
Προηγούμενες στερητικές της ελευθερίας ποινές			
0	263	198	90
1	0	0	0
2+	0	0	0
Σύνολο ανηλίκων που καταδικάστηκαν	263	198	0

Σημείωση: Δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για το 2007.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

Παιδιά που στερούνται της ελευθερίας τους, περιλαμβανόμενης κάθε μορφής κράτησης, φυλάκισης ή ρυθμίσεις στερητικές της ελευθερίας (άρθρο 37 (β) - (δ))

- α. Αριθμός προσώπων κάτω των 18 ετών που κρατούνται σε αστυνομικούς σταθμούς, ή βρίσκονται σε προφυλάκιση μετά που κατηγορήθηκαν για διάπραξη αδικήματος το οποίο καταγγέλθηκε στην αστυνομία και μέση διάρκεια της κράτησής τους**

Κατά την περίοδο 2003-2007, συνολικά 94 πρόσωπα ηλικίας κάτω των 18 ετών κρατήθηκαν σε αστυνομικούς σταθμούς ή βρίσκονταν σε προφυλάκιση. Η μέση διάρκεια της κράτησής τους κυμαινόταν μεταξύ 2 ωρών και 48 ωρών.

- β. Αριθμός ιδρυμάτων ειδικών για πρόσωπα κάτω των 18 ετών για τα οποία υπάρχει ισχυρισμός, ή κατηγορήθηκαν, ή αναγνωρίστηκαν ότι παραβίασαν τον ποινικό νόμο**

Στην Κύπρο υπάρχει μία μόνο φυλακή η οποία περιλαμβάνει πτέρυγα για Ανηλίκους, οι οποίοι διαχωρίζονται από τους υπόλοιπους φυλακισμένους. Η πτέρυγα αυτή φιλοξενεί νεαρούς παραβάτες κάτω των 18 ετών.

γ. Αριθμός προσώπων κάτω των 18 ετών στα ιδρύματα αυτά και μέση διάρκεια παραμονής τους

Πίνακας 81: Αριθμός προσώπων κάτω των 18 ετών που κρατούνται στην Πτέρυγα Ανηλίκων και μέση διάρκεια ποινής που επιβλήθηκε από το δικαστήριο, 2003-2007

Έτος	Αρ. προσώπων	Μέση διάρκεια της ποινής που επιβλήθηκε από το δικαστήριο
2003	66	3,25 μήνες
2004	54	5,38 μήνες
2005	17	4,97 μήνες
2006	24	7,33 μήνες
2007 (μέχρι 12/9/2007)	17	3,08 μήνες

Πηγή: Τμήμα Φυλακών

δ. Αριθμός προσώπων κάτω των 18 που κρατούνται σε ιδρύματα που δεν προορίζονται ειδικά για τα παιδιά

Βλέπετε σχόλιο (β) πιο πάνω. Το Εθνικό Συμβούλιο για την Πρόληψη του Εγκλήματος μελετά τη δημιουργία ενός ειδικά σχεδιασμένου Κέντρου Κράτησης για τους νεαρούς παραβάτες κάτω των 18 ετών που έχουν παραβεί τον ποινικό κώδικα. Αυτή τη στιγμή, το Τμήμα Φυλακών χειρίζεται με μεγάλη προσοχή τους φυλακισμένους ανηλίκους, οι οποίοι κρατούνται σε ειδική πτέρυγα με συγκεκριμένο πρόγραμμα και αναβαθμισμένη επίβλεψη.

ε. Αριθμός και ποσοστό προσώπων κάτω των 18 ετών που βρέθηκαν ένοχα από το δικαστήριο και που έχουν καταδικαστεί σε κράτηση και μέση διάρκεια της κράτησής τους, 2003-2005.

Πίνακας 82: Υποδοχές καταδικασθέντων φυλακισμένων και υποδοχές παραβατών ποινικού δικαίου, κατά ηλικία, 2003-2006

Έτος	Υποδοχές	Σύνολο Προσώπων			Ηλικία/Φύλο					
					-16		16-20		21-24	
		Σ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
2003	Σύνολο	1.313	1.211	102	1	0	104	4	233	11
	Ποινικοί παραβάτες	941	866	75	1	0	92	3	209	10
2004	Σύνολο	1.385	1.279	106	1	1	133	4	268	16
	Ποινικοί παραβάτες	1.117	1.032	85	1	1	126	4	253	15
2005	Σύνολο	1.188	1.106	82	0	0	90	6	173	8
	Ποινικοί παραβάτες	910	844	66	0	0	88	5	154	7
2006	Σύνολο	1.336	1.244	92	0	0	85	2	227	14
	Ποινικοί παραβάτες	1.131	1.056	75	0	0	79	2	208	13

Σημείωση: 1. Οι αριθμοί δεν συμπεριλαμβάνουν καταδικασθέντες από στρατοδικείο και οφειλέτες.

2. Δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για το 2007.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία

στ. Αριθμός υποθέσεων κακοποίησης και κακομεταχείρισης προσώπων κάτω των 18 ετών που επισυμβαίνουν κατά τη σύλληψή τους και την κράτηση/φυλάκισή τους
Δεν υπήρξαν ισχυρισμοί και δεν αναφέρθηκαν περιπτώσεις κακοποίησης ή κακομεταχείρισης.
Παρακαλώ ανατρέξτε στην παράγραφο 109 της Έκθεσης.

Οικονομική εκμετάλλευση παιδιών, περιλαμβανόμενης της παιδικής εργασίας (άρθρο 32)

- α. Αριθμός και ποσοστό παιδιών κάτω της κατώτατης ηλικίας για απασχόληση που εμπλέκονταν σε παιδική εργασία όπως καθορίζεται από τη Σύμβαση περί Κατωτάτου Ορίου Ηλικίας Εισόδου στην Απασχόληση του 1973 (Αρ. 138) και της Σύμβασης για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Παιδικής Εργασίας του 1999 (Αρ. 182) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, αναλυτικά κατά μορφή απασχόλησης
Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Βλ. παράγραφο 195 της Έκθεσης.
- β. Αριθμός και ποσοστό παιδιών που έχουν πρόσβαση σε βοήθεια αποκατάστασης και επανένταξης, περιλαμβανόμενης δωρεάν βασικής εκπαίδευσης και/η επαγγελματικής κατάρτισης
Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Βλ. παράγραφο 195 της Έκθεσης.

Κατάχρηση ναρκωτικών και ουσιών (άρθρο 33)

- α. Αριθμός παιδιών θυμάτων κατάχρησης ουσιών

Πίνακας 83: Πρόσωπα που εμπλέκονται σε κατάχρηση ουσιών, κατά ηλικία, 2001-2007

Ηλικία	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
15-19	60	70	57	83	106	89	143
20-24	155	169	203	182	222	234	381
Σύνολο προσώπων	509	583	590	639	744	740	1028

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

- β. Αριθμός προσώπων που έτυχαν θεραπείας, βοήθειας και υπηρεσιών αποκατάστασης
Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Βλ. παράγραφο 195 της Έκθεσης.

Σεξουαλική εκμετάλλευση, κακοποίηση και εμπορία (άρθρο 34)

- α. Αριθμός παιδιών που είχαν ανάμιξη σε υποθέσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης, περιλαμβανόμενης εκπόρνευσης, πορνογραφίας και εμπορίας προσώπων

Πίνακας 84: Υποθέσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, 2006-2007

ΕΤΟΣ	Αριθμός Υποθέσεων	Αριθμός Κατηγορουμένων
2006	19	20
2007	17	22

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

- β. Αριθμός παιδιών που είχαν ανάμιξη σε σεξουαλική εκμετάλλευση, περιλαμβανόμενης εκπόρνευσης, πορνογραφίας και εμπορίας προσώπων, στα οποία δόθηκε πρόσβαση σε προγράμματα αποκατάστασης
Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Βλ. παράγραφο 195 της Έκθεσης.

- γ. Αριθμός υποθέσεων σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών για εμπορικούς σκοπούς, σεξουαλικής κακοποίησης, πώλησης παιδιών, απαγωγής παιδιών και βίας εναντίον παιδιών που καταγγέλθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς

Πίνακας 85: Αριθμός υποθέσεων παιδικής πορνογραφίας, 2004-2007

Υποθέσεις	2004	2005	2006	2007
Σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών μέσω του διαδικτύου	0	0	0	0
Κατοχή παιδικού πορνογραφικού υλικού	8	16	24	34
Αριθμός υποθέσεων	8	16	24	34
Αριθμός υποθέσεων καταδικασθέντων	0	5	7	6

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

- δ. Αριθμός και ποσοστό υποθέσεων που κατέληξαν στην επιβολή κυρώσεων, με πληροφορίες για τη χώρα προέλευσης του δράστη και για τη φύση των ποινών που επιβλήθηκαν
Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Βλ. παράγραφο 195 της Έκθεσης.
- ε. Αριθμός παιδιών που τα εμπορεύθηκαν για άλλους λόγους, περιλαμβανόμενης της εργασίας
Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Βλ. παράγραφο 195 της Έκθεσης.
- στ. Αριθμός συνοριακών φρουρών και αξιωματούχων επιβολής του νόμου, με σκοπό την παρεμπόδιση της εμπορίας παιδιών και του σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους
Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Βλ. παράγραφο 195 της Έκθεσης.

Ηνωμένα Έθνη
Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Διανομή: Γενική
15 Μαΐου 2012

Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Εξηκοστή Σύνοδος
29 Μαΐου - 15 Ιουνίου 2012
Θέμα 4 της Προσωρινής Ημερήσιας Διάταξης
Εξέταση των εκθέσεων των συμβαλλομένων κρατών

Συμπληρωματικές απαντήσεις στην 3η και 4η Περιοδική Έκθεση που υποβλήθηκε στην Επιτροπή Ηνωμένων Εθνών για τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, το 2012

Μέρος I

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 1, του καταλόγου θεμάτων (CRC/C/CYP/Q/3-4)

1

Η προοπτική των δικαιωμάτων του παιδιού ενσωματώνεται σε όλους τους σχετικούς νόμους της Κύπρου. Συμβάσεις και Συμφωνίες που έχουν επικυρωθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία έχουν υπέρτερη ισχύ από οποιαδήποτε εσωτερική νομοθεσία.

2

Για να διασφαλιστεί η ευημερία, η φροντίδα και η προστασία των παιδιών, όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 της Σύμβασης, για το κεφάλαιο αναφορικά με την προστασία των παιδιών, έχει ετοιμαστεί νομοσχέδιο για την Προστασία και Φροντίδα των Παιδιών, το οποίο είναι έτοιμο για νομοτεχνική επεξεργασία. Τα άλλα κεφάλαια του νομοσχεδίου μαζί με τους σχετικούς κανονισμούς για τα πρότυπα λειτουργίας Παιδικών και Εφηβικών Σπιτιών αναμένονται να είναι έτοιμα για νομοτεχνική επεξεργασία εντός του 2012. Το νέο νομοσχέδιο συμμορφώνεται πλήρως με τις αρχές και πρόνοιες τόσο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών. Η ευημερία και το συμφέρον του παιδιού αποτελούν το υπέρτατο κριτήριο για το νομοσχέδιο.

3

Για να διασφαλισθεί η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 22 της Σύμβασης, ο περί Προσφύγων Νόμος τροποποιήθηκε το 2009 με νέα πρόνοια, σύμφωνα με την οποία η Επίτροπος για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού αναλαμβάνει δράση το ταχύτερο δυνατό, ως εκπρόσωπος του ασυνόδευτου ανηλίκου κατά την εξέταση της αίτησης ασύλου του ανηλίκου. Επίσης, σύμφωνα με την πρόνοια αυτή, η Υπηρεσία Ασύλου διασφαλίζει ότι ο εκπρόσωπος, στον οποίο η Υπηρεσία Ασύλου επιτρέπει να παρίσταται στην προσωπική συνέντευξη, έχει την ευκαιρία να πληροφορήσει τον ασυνόδευτο ανήλικο για τη σημασία και τις πιθανές επιπτώσεις της προσωπικής συνέντευξης και όπου ενδείκνυται, για τον τρόπο προετοιμασίας του για την προσωπική συνέντευξη.

4

Τροποποίηση του περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμου του 2001 [N. 48(I)/2001] που θα διασφαλίζει την προστασία των παιδιών από οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση εργασίας που πιθανώς είναι επικίνδυνη ή που μπορεί να παρέμβει στην εκπαίδευση του παιδιού, ή να είναι επιβλαβής για την υγεία του παιδιού ή τη σωματική, πνευματική, διανοητική, ηθική ή κοινωνική του εξέλιξη (άρθρο 32 της Σύμβασης) βρίσκεται στο τελικό στάδιο.

5

Το 2010, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπλοκή των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις επικυρώθηκε, ώστε να εναρμονιστεί η εθνική νομοθεσία με τις σχετικές πρόνοιες της Σύμβασης.

6

Ένα νέο νομοσχέδιο περί Υιοθεσιών υποβλήθηκε στην Βουλή των Αντιπροσώπων τον Νοέμβριο του 2011 και τώρα βρίσκεται υπό συζήτηση. Το νομοσχέδιο αποσκοπεί στη βελτίωση των

προνοιών αναφορικά με την προστασία των παιδιών και στην ενοποίηση των νόμων αναφορικά με τις εσωτερικές και διακρατικές υιοθεσίες, όπως αναφέρεται στο άρθρο 21 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 2, του καταλόγου θεμάτων

7

Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος [Ν. 74(I)/2007] τέθηκε σε ισχύ το 2007. Το άρθρο 8(I) αναφέρει ότι «κατά την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων της, η Επίτροπος:

α. ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στον νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή της».

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 11 στην Επίτροπο καταβάλλονται αμοιβή και ωφελήματα, τα οποία εγκρίνει το Υπουργικό Συμβούλιο.

8

Το Γραφείο της Επιτρόπου στελεκώνεται με προσωπικό σε διάφορους τομείς εμπειρογνωμοσύνης, ανάλογα με τις ανάγκες και απαιτήσεις του Γραφείου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 12 του Ν. 74 (I) 2007. Το Γραφείο διαθέτει το δικό του κονδύλι στον προϋπολογισμό. Όλα τα πιο πάνω μέτρα διασφαλίζουν την επάρκεια και την αυτονομία του Γραφείου.

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 3, του καταλόγου θεμάτων

9

Αυτή τη στιγμή υπάρχει μια συνεχής προσπάθεια από μέρους διαφόρων Υπουργείων και Υπηρεσιών για βελτίωση των συστημάτων συλλογής στοιχείων και για διαμόρφωση καλύτερα πληροφορημένων πολιτικών. Τα στατιστικά στοιχεία είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις της EUROSTAT. Εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για δημιουργία κεντρικού αρχείου.

10

Η Κύπρος συμμετέχει σε ομάδες εργασίας στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σκοπός των οποίων είναι η εναρμόνιση των στατιστικών στα κράτη μέλη της ΕΕ και η ανάπτυξη των σχετικών δεικτών.

11

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εκπροσωπούνται στην Υπο-ομάδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, η οποία μεταξύ άλλων εργάζεται για την ανάπτυξη κοινών ευρωπαϊκών δεικτών στον τομέα της παιδικής φτώχειας.

12

Παράδειγμα βελτιωμένης συλλογής στατιστικών στοιχείων είναι η ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται από το αρμόδιο Γραφείο της Αστυνομίας για τη Βία στην Οικογένεια και την Κακοποίηση Παιδιών.

13

Επίσης, η νέα απογραφή που ετοιμάζεται από τη Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας λαμβάνει υπόψη την εθνικότητα, το γένος, την ηλικία και τη γεωγραφική τοποθεσία, κατά τη συλλογή στοιχείων αναφορικά με τα παιδιά.

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 4(α), του καταλόγου θεμάτων

14

Στα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα θέματα δικαιωμάτων του παιδιού προσεγγίζονται στα διάφορα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος μέσω της χρήσης της διαθεματικής μεθόδου διδασκαλίας. Η όλη ιδέα επικεντρώνεται στην εφαρμογή ενός διαθεματικού προγράμματος διδακτικής μεθοδολογίας. Ως μέρος του συνεχιζόμενου Προγράμματος Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, και εντός του πλαισίου πολιτικής του, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον επαναπροσδιορισμό των σκοπών και του βασικού περιεχομένου των διαφόρων θεμάτων και των θεματικών ενότητων προς τον σκοπό διαμόρφωσης μιας ενιαίας εκπαιδευτικής προσέγγισης. Κύριος σκοπός είναι η δημιουργία ενός δημοκρατικού και επικεντρωμένου στον μαθητή εκπαιδευτικού συστήματος που λαμβάνει υπόψη το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει και να ακούγεται κατά τη διοίκηση και τη διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

15

Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας, η εφαρμογή του οποίου αναμένεται να γίνει το 2014, βασίζεται στην αρχή ότι τα παιδιά δεν πρέπει να είναι απλώς ενήμερα για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, αλλά ταυτόχρονα να λαμβάνονται μέτρα, ώστε να είναι σε θέση τα παιδιά να διασφαλίζουν, να σέβονται, να αποδέχονται και να ανέχονται τα δικαιώματα το ένα του άλλου. Βασική αρχή του νέου αναλυτικού προγράμματος είναι η άνιση μεταχείριση των ανισοτήτων. Εφαρμόζονται, επίσης, πρόνοιες για την αποτελεσματική πρόληψη και την κατάργηση των αρνητικών συνεπειών που συχνά συνοδεύουν τα παιδιά που προέρχονται από μειονεκτικό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον και από διαφορετικά υπόβαθρα, ή παιδιά με ειδικές ανάγκες. Σημείο αφετηρίας για την προσέγγιση αυτή είναι η εκτίμηση της προσωπικότητας κάθε παιδιού και η δέσμευση για σεβασμό και εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

16

Η εφαρμογή του σχεδίου Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης έχει εισαγάγει αλλαγές και καινοτομίες σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις πτυχές του εκπαιδευτικού συστήματος. Όλες οι αναθεωρημένες πολιτικές που σχετίζονται με τη διεύθυνση σχολείων, τη διοίκηση, τις πειθαρχικές διαδικασίες και την ενσωμάτωση προάγουν μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρωπίνια δικαιώματα, με επίκεντρο τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Οποιοσδήποτε αλλαγές αναφορικά με το σχέδιο εφαρμογής λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών, όπως είναι τα πολιτικά κόμματα, οι οργανώσεις γονέων, οι φοιτητικές οργανώσεις, οι εκπαιδευτικές οργανώσεις καθώς και οι σχετικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και γίνονται μετά από στενή διαβούλευση μαζί τους. Οι διάφορες δράσεις που σχεδιάζονται, αναπτύσσονται και εφαρμόζονται από τις σχολικές μονάδες περιλαμβάνουν δραστηριότητες σχετικά με τα ανθρωπίνια δικαιώματα και τη δημοκρατική πολιτικότητα, όπως και τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα που επικεντρώνονται στα θέματα αυτά. Σε κάθε σχολείο το Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο αποτελείται από μέλη που εκλέγονται από τα μέλη κάθε τάξης με σκοπό την προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών και την προώθηση του αυτοελέγχου, της πειθαρχίας και της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών. Οι μαθητές συμμετέχουν, επίσης, στη διαμόρφωση του κώδικα συμπεριφοράς στις τάξεις τους και συμμετέχουν ενεργά στην καθημερινή σχολική ζωή

αναλαμβάνοντας διάφορες ευθύνες. Πέρα από το γεγονός ότι οι εκπρόσωποι των μαθητών μπορούν να συμμετέχουν στις συναντήσεις της διεύθυνσης του σχολείου τους και συνεπώς τους δίδεται η ευκαιρία να εκφράσουν τις δικές τους απόψεις, οι μαθητές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στη διδακτική διαδικασία και να συμβάλλουν στη βελτίωση του μαθησιακού περιβάλλοντος.

17

Ο βασικός σκοπός του νέου αναθεωρημένου αναλυτικού προγράμματος για την Αγωγή Υγείας που περιλαμβάνει το γνωστικό αντικείμενο των κοινωνικών σπουδών είναι να ενεργοποιήσει τους μαθητές, του γονείς και τα άλλα μέλη της κοινότητας, ώστε να συνεργαστούν και να επιφέρουν γόνιμες αλλαγές για την ευημερία τους. Η έμφαση μετακινήθηκε από την προσπάθεια να «πεισθεί το άτομο να αλλάξει τη συμπεριφορά του» στο να αποκτήσουν τα άτομα τα εφόδια για συνεργασία, ανάπτυξη συνεργειών και στη δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος που να συμβάλλει στην ευημερία. Αυτή η προσέγγιση ενισχύει το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει και να εισακούεται στο σχολικό περιβάλλον του. Στη βάση της προαναφερθείσας πολιτικής, οι σχολικές μονάδες έχουν την ευελιξία να εμπλέξουν αριθμό κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων οι οποίες μπορούν να προσφέρουν την εμπειρογνωμοσύνη και την πολύτιμη γνώση τους με τρόπο που να αντιμετωπίζει τις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος Ι, παράγραφος 4(β), του καταλόγου θεμάτων

18

Σε όλα τα ενδοϋπηρεσιακά εκπαιδευτικά προγράμματα που διοργανώνουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στα δικαιώματα του παιδιού. Αυτά περιλαμβάνουν προγράμματα για Λειτουργούς Κοινωνικής Ευημερίας, μεταξύ των οποίων εκείνα της βασικής εκπαίδευσης νεοδιοριζόμενων, επανεκπαίδευση και εξειδικευμένη ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, καθώς και διαλέξεις και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που στοχεύουν σε άλλους επαγγελματίες. Πιο κάτω περιγράφονται πρόσφατες εκπαιδευτικές δραστηριότητες:

Βασική Εκπαίδευση Νεοδιοριζόμενων Λειτουργών Κοινωνικής Ευημερίας (ΛΚΕ)

19

Βασική εκπαίδευση των νεοδιοριζόμενων λειτουργών παρέχεται σε τρεις φάσεις και καλύπτει όλες τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Η διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού αποτελεί ένα κεντρικό θέμα που εντάσσεται στη βασική εκπαίδευση και επικεντρώνεται στη νομοθεσία, τις διαδικασίες και τις βέλτιστες πρακτικές στον χειρισμό των υποθέσεων.

Κοινωνικοί Λειτουργοί που εργάζονται σε οικογένειες με παιδιά

20

Το 2010 διοργανώθηκε για Λειτουργούς Κοινωνικής Ευημερίας που εργάζονται σε οικογένειες με παιδιά το ακόλουθο εκπαιδευτικό σεμινάριο:

- Πρόσωπα και Οικογένειες σε Κρίση - Το Μοντέλο Παρέμβασης σε Καταστάσεις Κρίσεων.

21

Το 2011 προσφέρθηκαν σε Λειτουργούς Κοινωνικής Ευημερίας που εργάζονται σε οικογένειες με παιδιά τα ακόλουθα εκπαιδευτικά σεμινάρια:

- Τα Δικαιώματα και το Συμφέρον του Παιδιού στο Δικαστικό Σύστημα.
- Οι Μεταβαλλόμενες Όψεις της Εμπορίας Ανθρώπων: Προκλήσεις και Εξελίξεις Πολιτικής.

Λειτουργοί Κοινωνικών Υπηρεσιών που εργάζονται με υποθέσεις υιοθεσιών, επιμέλειας και φροντίδας παιδιών

22

Το 2010 προσφέρθηκαν σε Λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών που εργάζονται με οικογένειες με παιδιά τα ακόλουθα εκπαιδευτικά σεμινάρια:

- Παιδιά υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.
- Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Παιδιών σε Ιδρυματική και Ανάδοχη Φροντίδα (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Fairstart).
- Εκπαίδευση Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών στον χειρισμό Υποθέσεων Υιοθεσίας και Επιμέλειας (γονική μέριμνα).
- Εκπαίδευση Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών στον χειρισμό υποθέσεων παιδιών που βρίσκονται υπό τη φροντίδα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Λειτουργοί Κοινωνικής Ευημερίας που εργάζονται με υποθέσεις βίας στην οικογένεια

23

Το 2010 προσφέρθηκε σε Λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών που εργάζονται σε υποθέσεις βίας στην οικογένεια το ακόλουθο εκπαιδευτικό σεμινάριο:

- Εκπαίδευση Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών πάνω στο «Εγχειρίδιο Διατμηματικών Διαδικασιών για τον χειρισμό περιπτώσεων Βίας στην Οικογένεια».

24

Το 2011 προσφέρθηκε σε Λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών που εργάζονται σε υποθέσεις βίας στην οικογένεια το ακόλουθο εκπαιδευτικό σεμινάριο:

- Πρόσφατες Εξελίξεις και Προκλήσεις σε θέματα Βίας στην Οικογένεια: Επιπτώσεις στην Υπηρεσία και τον Σχεδιασμό του Συστήματος.

Κατ' Οίκον Φροντιστές

25

Το 2010 προσφέρθηκαν σε Κατ' Οίκον Φροντιστές τα ακόλουθα εκπαιδευτικά σεμινάρια:

- Ο Ρόλος των Κατ' Οίκον Φροντιστών: Συνεργασία με τους Λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών και τις Οικογένειες
- Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Παιδιών σε Ιδρυματική και Ανάδοχη Φροντίδα (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Fairstart).

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 4(γ), του καταλόγου θεμάτων

26

Τα δικαιώματα του παιδιού εντάσσονται στα εκπαιδευτικά σεμινάρια για δικαστές του οικογενειακού δικαστηρίου για θέματα που αφορούν τα παιδιά. Τα ακόλουθα αποτελούν παραδείγματα θεμάτων εκπαιδευτικών σεμιναρίων και συνεδρίων:

- Διεθνής απαγωγή παιδιών.
- Το κεκτημένο και οι διεθνείς συμβάσεις στον τομέα της επιμέλειας και συναφών θεμάτων.
- Διεθνής δικαιοσύνη αναφορικά με τα παιδιά.
- Υποχρεώσεις αναφορικά με τη συντήρηση.
- Δικαστική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε θέματα οικογενειακού δικαίου και γονικών σχέσεων.

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 4(δ), του καταλόγου θεμάτων

27

Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας έχουν ενεργό εμπλοκή στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και την κατάρτιση νεοδιοριζόμενων λειτουργών στις Υπηρεσίες πάνω στα πιο πάνω θέματα σε ένα πολυήμερο εκπαιδευτικό πακέτο.

28

Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων του Υπουργείου Υγείας έχουν ενεργό εμπλοκή στην εκπαίδευση της Αστυνομίας, σε θέματα κακοποίησης παιδιών, βίας στην οικογένεια, σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών κτλ.

29

Επιπρόσθετα, οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας συμμετέχουν σε προγράμματα όπως εκπαίδευσης και ενημέρωσης σε σχολεία, κοινότητες κτλ.

30

Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους έχουν αναπτύξει σημαντικά Ευρωπαϊκά Ερευνητικά Προγράμματα που αποσκοπούν στην καταπολέμηση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού και της βίας στην οικογένεια. Η συναφής έρευνα περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Αξιολόγηση Αναγκών και Πρόγραμμα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Σχολικό Εκφοβισμό (22 Μαρτίου 2006-21 Μαρτίου 2008) (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Darhne II) που συγχρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ και την Κυπριακή Κυβέρνηση), μέσω του οποίου διεξήχθη η πρώτη παγκύπρια επισκόπηση σχετικά με το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού.
- Μέσω του προγράμματος αυτού, ετοιμάστηκαν εγχειρίδια (εγχειρίδιο για γονείς/μαθητές/ εκπαιδευτικούς) με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού.
- Διασυννοριακή έρευνα, εκπαίδευση και εισαγωγή τεχνολογικής καινοτομίας στις υπηρεσίες για πρόληψη και έλεγχο της νεανικής βίας (2 Ιουνίου 2006-30 Οκτωβρίου 2008) πρόγραμμα Interreg III, το οποίο, μεταξύ άλλων δράσεων σε εθνικό επίπεδο, διεξήγαγε παγκύπρια επισκόπηση με αντιπροσωπευτικό δείγμα μαθητών από σχολείο Α, χρησιμοποιώντας το Ερωτηματο-

λόγιο ICAST των Ηνωμένων Εθνών για τη βία εναντίον των παιδιών στο σχολείο και το σπίτι. Αναπτύχθηκε ένα ηλεκτρονικό ημερολόγιο των κακοποιημένων παιδιών.

- Ευαισθητοποίηση και Πρόληψη του Σχολικού Εκφοβισμού μεταξύ των μαθητών: Ανάπτυξη και εφαρμογή σχολικού Προγράμματος Κατάρτισης για Εκπαιδευτικούς (Πρόγραμμα Darhne III). Εγχειρίδιο και πρόγραμμα βιωματικής εκπαίδευσης για την εκπαίδευση των μαθητών και των εκπαιδευτικών τους, για ανίχνευση και διαχείριση του φαινομένου του εκφοβισμού. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας εγκρίθηκε η ένταξη της σειράς μαθημάτων αγωγής υγείας σε διάφορα σχολεία αρχικά πάνω σε πιλοτική βάση.
- Αυτή τη στιγμή ετοιμάζεται έρευνα σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και την Ελληνική Εταιρεία Μελέτης της Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο για τις συνθήκες των εφήβων, περιλαμβανόμενου του cyberbullying (εκφοβισμού στον κυβερνοχώρο) και θα εξετάσει την πιθανή σύνδεση της κατάχρησης με πιθανά ψυχικά προβλήματα στην υγεία τους.

31

Τα αποτελέσματα των πιο πάνω μελετών κοινοποιήθηκαν σε άλλους επαγγελματίες μέσω της διοργάνωσης σχετικών εργαστηρίων, παρουσιάσεις σε συνέδρια, συγγραφή άρθρων, διαλέξεις στο κοινό, ανάρτηση άρθρων στο διαδίκτυο, και τη διανομή τους σε σχολεία, στους οργανωμένους γονείς, επαγγελματίες, στο Υπουργείο Υγείας, Παιδείας, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας κτλ.

32

Λειτουργοί της Υπηρεσίας Ασύλου για ασυνόδευτους ανήλικους αιτητές ασύλου εκπαιδεύονται μέσω διαφόρων σεμιναρίων για τα δικαιώματα των παιδιών και τις ανάγκες τους και για τον τρόπο διεξαγωγής συνεντεύξεων με παιδιά. Ιδιαίτερα οι εμπειρογνώμονες για ασυνόδευτους ανήλικους αιτητές ασύλου πήραν μέρος σε σεμινάρια που οργανώθηκαν από τη Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικών Υπηρεσιών (GDIS), την Επίτροπο για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, την UNHCR κτλ.

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 5, του καταλόγου θεμάτων

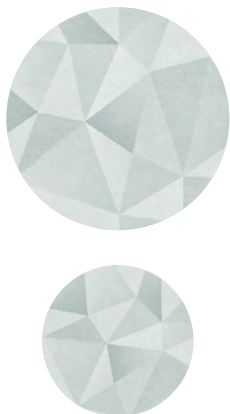
33

Το άρθρο 54 του περί Παίδων Νόμου αναφέρει ότι «Πρόσωπο το οποίο έφτασε την ηλικία των δεκαέξι ετών και έχει υπό την επιμέλεια, ευθύνη ή φροντίδα του οποιοδήποτε παιδί μικρότερης ηλικίας, σκόπιμα επιτίθεται, κακομεταχειρίζεται, παραμελεί, εγκαταλείπει ή εκθέτει σε κίνδυνο, ή προκαλεί ή το διαθέτει για να του επιτεθούν, κακομεταχειριστούν, παραμελήσουν, εγκαταλείψουν ή εκθέσουν με τρόπο που είναι πιθανόν να του προκαλέσει περιττή ταλαιπωρία ή βλάβη στην υγεία (περιλαμβανόμενου τραυματισμού ή απώλειας της όρασης, ακοής, ή άκρου ή οργάνου του σώματος και οποιαδήποτε ψυχική διαταραχή) είναι ένοχο αδικήματος και υπόκειται σε φυλάκιση όχι πέραν του ενός έτους ή πρόστιμο όχι πέραν των χιλίων λιρών (£1000) ή και στις δύο ποινές - φυλάκιση και πρόστιμο».

34

Άλλοι νόμοι παρέχουν, επίσης, προστασία στο παιδί από κακοποίηση:

- Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 έως 1998 περιλαμβάνουν πρόνοιες για όλα τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών που χρειάζονται φροντίδα. Η Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας μπορεί να αφαιρέσει όλα ή μέρος των γονικών δικαιωμάτων

και ευθυνών σε περιπτώσεις όπου οι γονείς δεν ασκούν επαρκώς τις γονικές τους ευθύνες. Επομένως, η Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας μπορεί να αποφασίσει για θέματα διαμονής, φροντίδας κτλ.

- Οι περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία των Θυμάτων) Νόμοι του 2000 και 2004, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, προνοούν επίσης τη φροντίδα και προστασία των παιδιών (0-18 ετών) από τη βία στην οικογένεια. Η Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας μπορεί να αναλάβει όλα τα γονικά δικαιώματα για να προσφέρει άμεση και επαρκή προστασία και φροντίδα για τα παιδιά που την έχουν ανάγκη.
- Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος του 2007 προνοεί την προστασία και φροντίδα όλων των προσώπων από όλες τις μορφές εκμετάλλευσης (π.χ. εκμετάλλευσης της εργασίας, σεξουαλικής εκμετάλλευσης κτλ.).

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 6, του καταλόγου θεμάτων

35

Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999 [Ν. 113(I)/1999] αποτελεί το νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει όλα τα θέματα αναφορικά με την εκπαίδευση και την εφαρμογή μέτρων που αφορούν τον εντοπισμό παιδιών με ειδικές ανάγκες. Πιο συγκεκριμένα, ο Νόμος ρυθμίζει την ανάπτυξη ατομικού προγράμματος εκπαίδευσης, την τοποθέτησή τους στο καταλληλότερο εκπαιδευτικό περιβάλλον με ειδική πρόνοια για εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτικούς πόρους για ικανοποίηση των αναγκών τους, καθώς και τη συνεχιζόμενη αξιολόγηση της προόδου τους.

36

Σύμφωνα με την προαναφερθείσα νομοθεσία ο συντονισμός για την εφαρμογή όλων των ανωτέρω εμπίπτει στην αρμοδιότητα των Συνδυετικών Λειτουργιών, οι οποίοι διορίζονται από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού και οι ευθύνες τους προβλέπονται στον Νόμο. Ειδικότερα, έχουν τις ακόλουθες ευθύνες:

- Είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή των αποφάσεων που λαμβάνονται από τις Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.
- Λειτουργούν ως πηγή πληροφόρησης του προσωπικού που εργάζεται στην επαρχία (Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης) και ως σύνδεσμοι με διάφορους φορείς (π.χ. επαρχιακές επιτροπές, συμβούλια μεταξύ διαφόρων φορέων) για σκοπούς επεξήγησης των διαδικασιών διαβίβασης και/ή λήψης πληροφοριών που χρειάζονται για τον προγραμματισμό, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση των υπηρεσιών που σχετίζονται με την ειδική εκπαίδευση.
- Συνεργάζονται με τους διευθυντές, εκπαιδευτικούς, γονείς, κυβερνητικούς λειτουργούς, επιθεωρητές και άλλους φορείς για να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες παρέχονται με αποτελεσματικό τρόπο σε όλα τα παιδιά με ειδικές ανάγκες.
- Σε συνεργασία με τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς στην τάξη, τους εκπαιδευτικούς ειδικής εκπαίδευσης και άλλους εμπειρογνώμονες που εμπλέκονται στην εκπαίδευση των παιδιών διαμορφώνουν ένα Ατομικό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα.
- Προετοιμάζουν εκθέσεις αξιολόγησης για την πρόοδο που κάνουν τα παιδιά. Αυτές οι εκθέσεις πρέπει να περιλαμβάνουν τις απόψεις των γονέων, των διευθυντών των σχολείων, των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτικών ειδικής εκπαίδευσης και οποιουδήποτε άλλου εμπειρογνώμονα που ασχολείται με την εκπαίδευση των παιδιών.
- Έχουν την ευθύνη υποβολής διαδικασιών για την παροχή εξειδικευμένου εξοπλισμού και/ή υποστηρικτικής τεχνολογίας και άλλων συσκευών με σκοπό να διατηρήσουν ή να βελτιώσουν τη λειτουργία τους.

- Έχουν την ευθύνη κατανομής πρόσθετων ωρών διδασκαλίας και πόρων για στήριξη των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών.
- Προσφέρουν συμβουλές σε γονείς και παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Επιλύουν προβλήματα και καθοδηγούν τους σχολικούς συνοδούς.
- Συμβάλλουν στην ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

37

Το 2009 το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δημιούργησε το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες. Το Τμήμα Ιδρύθηκε για να καταστεί ο κεντρικός φορέας για τη διαμόρφωση, τον συντονισμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των πολιτικών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, σε συνεργασία με άλλα αρμόδια υπουργεία και κοινωνικούς εταίρους. Το Τμήμα αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής ατόμων με αναπηρίες, περιλαμβανομένων παιδιών με αναπηρίες. Στρατηγικός στόχος είναι να σχεδιάσει και εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις που θα ανοίξουν νέες προοπτικές για κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρίες.

38

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που είναι υπεύθυνο για τον συντονισμό των υπηρεσιών που παρέχονται σε πρόσωπα με αναπηρίες, έχει σχεδιάσει ένα νέο σύστημα για αξιολόγηση της αναπηρίας που στηρίζεται στο επιστημονικό εργαλείο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, τη Διεθνή Κατάταξη για τη Λειτουργικότητα, Αναπηρία και Υγεία (ICF). Μέσω της επιστημονικής αξιολόγησης, τεκμηρίωσης και κατάταξης της αναπηρίας και λειτουργικότητας του προσώπου, αυξάνονται οι πιθανότητες και ευκαιρίες ατόμων με αναπηρίες για ενεργό συμμετοχή, προστασία και ένταξη.

Απάντηση στα ζητήματα που εγέρθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 7, του καταλόγου θεμάτων

39

Η Κυπριακή Παιδοβουλή αποτελείται από 80 μέλη ηλικίας 12-18 ετών και συνεδριάζει κάθε δύο μήνες. Μία φορά τον χρόνο, τον Νοέμβριο, συνεδριάζει υπό την προεδρία του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, κατά τη διάρκεια του εορτασμού της επετείου της υπογραφής και επικύρωσης της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

40

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για τη Νεολαία της Επιτροπής συστάθηκε από την Επίτροπο για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τον Φεβρουάριο του 2010, προκειμένου να είναι πιο κοντά στις απόψεις των παιδιών για θέματα που τα αφορούν. Η Επιτροπή αποτελείται από 30 αγόρια και κορίτσια, 13 έως 17 ετών. Τα μέλη της Επιτροπής συνεδριάζουν κάθε δύο μήνες και συζητούν θέματα που σχετίζονται με τα δικαιώματα των παιδιών. Επιπλέον, δύο φορές τον χρόνο, η ομάδα έχει συνάντηση με την Επίτροπο, για να ανταλλάξουν απόψεις, εμπειρίες και γνώμες για θέματα που αφορούν τα παιδιά. Η θητεία της ομάδας είναι διάρκειας ενός έτους. Επιπλέον, η επιτροπή είναι μέλος του Δικτύου Συμβούλων Νεολαίας ENOC.

41

Η βελτίωση της επικοινωνίας γονέων-παιδιών επιδιώκεται μέσω σεμιναρίων για γονείς που πραγματοποιούνται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Τα σεμινάρια προσφέρουν ευκαιρίες για παρουσιάσεις, συζητήσεις και βιωματικές δραστηριότητες, ή μπορούν να γίνουν στην τάξη όπου οι γονείς και τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να μοιραστούν κοινές εμπειρίες. Οι θεματικοί τομείς για το σχολικό έτος 2011-2012 είναι οι ακόλουθοι:

- Ασφάλεια στο Διαδίκτυο
- Διακρίσεις και τρόποι για να ξεπεραστούν οι διακρίσεις
- Δεξιότητες καθημερινής ζωής
- Ενημέρωση των γονέων σε θέματα που αφορούν το νέο αναλυτικό πρόγραμμα
- Εκφοβιστική και Επιθετική συμπεριφορά και τρόποι αντιμετώπισης
- Θετικές τεχνικές ανατροφής παιδιών και θετική αλληλεπίδραση στις σχέσεις γονέων-παιδιών
- Δημιουργία αξιών και στάσεων μέσω της κριτικής σκέψης
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Πρόληψη της κατάχρησης ουσιών (σε συνεργασία με το ΚΕΝΘΕΑ)
- Σεξουαλική αγωγή
- Συναισθηματική εκπαίδευση
- Υγιεινή διατροφή

42

Η Επίτροπος για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού μπορεί να ενεργεί ως ο νόμιμος εκπρόσωπος ενός παιδιού για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και για να εξασφαλίσει ότι το παιδί θα ακουσθεί.

43

Όσον αφορά τη νομική παρουσίαση του παιδιού στο δικαστήριο, ζητείται έκθεση από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Η εν λόγω έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει τις απόψεις και τις επιθυμίες του παιδιού.

44

Επιπλέον, τα παιδιά ηλικίας 12 ετών και άνω μπορεί να παρουσιαστούν στο δικαστήριο για να εκφράσουν τις απόψεις τους.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 8(α), του καταλόγου θεμάτων

45

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων παρέχουν υπηρεσίες υιοθεσίας και δεσμεύονται να προάγουν το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών υπό υιοθεσία τόσο σε εθνικό όσο και στο διακρατικό επίπεδο. Οι ΥΚΕ έχουν εποπτικό ρόλο και δεν λειτουργούν ως πρακτορείο υιοθεσίας. Οι υπηρεσίες υιοθεσίας περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Παροχή πληροφοριών και προετοιμασία των μελλοντικών γονέων.
- Ετοιμασία έκθεσης σχετικά με την καταλληλότητα των υποψηφίων γονέων για υιοθεσία.
- Καθήκοντα «δοτού επιτρόπου» (guardian at litem), σύμφωνα με τις δικαστικές αποφάσεις.

Στόχος είναι η διασφάλιση του συμφέροντος των παιδιών, τόσο ενώπιον του δικαστηρίου όσο και γενικά.

- Ετοιμασία έκθεσης για το δικαστήριο που υποδεικνύει εάν η υιοθεσία είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.
- Υπηρεσίες μετά την υιοθεσία παρέχονται μόνο στην περίπτωση των διακρατικών υιοθεσιών. Για τις εθνικές υιοθεσίες, συμβουλευτικές υπηρεσίες παρέχονται μόνο κατόπιν αιτήματος των γονέων.

46

Ένα νέο νομοσχέδιο περί Υιοθεσιών βρίσκεται υπό συζήτηση στη Βουλή των Αντιπροσώπων το οποίο, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει διατάξεις για την εκπαίδευση των μελλοντικών γονέων πριν και μετά από την υιοθεσία.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 8(β), του καταλόγου θεμάτων

47

Σε περίπτωση παιδιού σε καταστάσεις μετανάστευσης (τόσο κανονικής όσο και ακανόνιστης) που έχει ανάγκη για προστασία, το παιδί τίθεται υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Σε περίπτωση που ένα παιδί είναι διαθέσιμο για υιοθεσία, οι διαδικασίες είναι οι ίδιες όπως και σε οποιαδήποτε άλλη υιοθεσία, σύμφωνα με τον περί Υιοθεσιών Νόμο του 1995 και τη Σύμβαση της Χάγης για την Προστασία των Παιδιών και τη Συνεργασία σε Θέματα Διακρατικών Υιοθεσιών (Κυρωτικός) Νόμος του 1994.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 8(γ), του καταλόγου θεμάτων

48

Η ισχύουσα νομοθεσία περί Υιοθεσιών ενσωματώνει την αρχή του συμφέροντος του παιδιού.

49

Υφίστανται διαδικασίες που διασφαλίζουν την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και ότι θα ακουστούν οι απόψεις του παιδιού στη διαδικασία υιοθεσίας. Για παράδειγμα, κύριο μέρος των εκθέσεων των Κοινωνικών Λειτουργών τόσο αναφορικά με την καταλληλότητα των αιτούντων για υιοθεσία και για την καταλληλότητα των επίδοξων γονέων (που παρουσιάζονται στο δικαστήριο) είναι κατά πόσον η υιοθεσία εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Οι απόψεις του παιδιού πρέπει να αναφέρονται σύμφωνα με την ηλικία του και την ωριμότητά του.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 9, του καταλόγου θεμάτων

50

Δεν υπάρχει νομοθεσία για την παρένθετη μητρότητα. Η νομοθεσία για τις διακρατικές υιοθεσίες έχει τεθεί σε ισχύ από το 1994. Το θέμα της παρένθετης μητρότητας δεν αποτέλεσε θέμα δημόσιας συζήτησης. Δεν έχουμε πληροφορίες ότι αυτό είναι μια επιλογή που εξετάζεται από τα ζευγάρια που χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους υποβοηθούμενης αναπαραγωγής.

51

Όσον αφορά τις διακρατικές υιοθεσίες, υπήρξαν επιτυχείς διακρατικές υιοθεσίες για χρόνια. Παρά το γεγονός ότι υπήρξε μια τάση για την υιοθέτηση παιδιών από ευρωπαϊκές χώρες, υπάρχει τώρα μια αυξανόμενη ζήτηση για τα παιδιά και από άλλες χώρες (Ασία, Λατινική Αμερική, κτλ.).

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 10, του καταλόγου θεμάτων

52

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει αναπτύξει ένα νέο αναλυτικό πρόγραμμα αγωγής υγείας που περιλαμβάνει τέσσερις θεματικές περιοχές:

- Ανάπτυξη και ενδυνάμωση του εαυτού μας
- Ανάπτυξη ενός ασφαλούς και υγιούς τρόπου ζωής
- Ανάπτυξη και βελτίωση του κοινωνικού μας εαυτού
- Ανάπτυξη ενεργού πολίτη

53

Οι θεματικοί τομείς του αναλυτικού προγράμματος αγωγής υγείας και οι υπο-θεματικοί τομείς τους προσφέρουν μια ολιστική προσέγγιση της υγείας, δεδομένου ότι περιλαμβάνουν όλες τις διαστάσεις της υγείας. Η εισαγωγή του αναλυτικού προγράμματος αγωγής υγείας που διδάσκεται συστηματικά σε όλες τις βαθμίδες της δημόσιας εκπαίδευσης στοχεύει στην πρόληψη της παχυσαρκίας, της κατανάλωσης αλκοόλ, του καπνού, των φαρμάκων και των επιβλαβών ουσιών, ανάμεσα στα παιδιά.

54

Έχει καθιερωθεί Επιτροπή Προαγωγής της Υγείας που είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη και τον συντονισμό των πολιτικών, των δράσεων και των προγραμμάτων που προάγουν την ευημερία των μαθητών. Η προαγωγή της υγείας ως κεντρικό στοιχείο της προσέγγισης του Υπουργείου δίνει έμφαση στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις σε σχέση με τα πρότυπα για την υγεία επιπρόσθετα προς τους παράγοντες του ατομικού τρόπου ζωής. Στο επίπεδο του σχολείου, αυτή η ευρύτερη έμφαση αναφέρεται σε μια στροφή για να "πεισθεί" το άτομο να επιφέρει αλλαγές στη συμπεριφορά και στις περιβαλλοντικές στρατηγικές που προωθούν ένα υγιεινό τρόπο ζωής.

55

Το κύριο έργο της Επιτροπής αυτής είναι να ενθαρρύνει τα σχολεία να υιοθετήσουν μια πιο οργανωμένη και δομημένη προσέγγιση που δίνει προσοχή στον ρόλο του κοινωνικού, πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος στην ευημερία των μαθητών. Η Επιτροπή Προαγωγής της Υγείας υποστηρίζει διάφορα προγράμματα που ενισχύουν την ανάπτυξη του χαρακτήρα του μαθητή. Ορισμένα από αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Δίκτυο Σχολείων Υγείας:

Η Κύπρος συμμετέχει στο δίκτυο από το 1995. Το πρόγραμμα των Σχολείων Προαγωγής της Υγείας αφορά το σχολικό περιβάλλον, το επίσημο και ανεπίσημο αναλυτικό πρόγραμμα, την οικογένεια του μαθητή και την κοινότητα. Φιλοσοφία του είναι να ενσωματώσει την προώθηση της υγείας σε όλους τους σχολικούς τομείς. Με άλλα λόγια, ο υγιεινός τρόπος ζωής

πρέπει να αποτελεί μέρος της καθημερινής σχολικής ζωής και θα πρέπει να υιοθετηθεί από όλα τα μέλη της.

- **Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας:**

Οι περιοχές που χαρακτηρίζονται ως «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» είναι εκείνες που είναι οικονομικά και κοινωνικά υποβαθμισμένες. Τα νηπιαγωγεία, τα δημοτικά σχολεία, καθώς και τα γειτονικά γυμνάσια μιας συγκεκριμένης περιοχής και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη συνεργάζονται στενά για την ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων προώθησης της θετικής κοινωνικοποίησης των μαθητών. Σε αυτά τα σχολεία λαμβάνεται μια σειρά από τα επιπρόσθετα μέτρα που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων τη μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τάξη, το δωρεάν συσσίτιο για τους μαθητές και άλλα μέτρα που αποφασίζονται από κάθε σχολική μονάδα, σε συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες. Τα σχέδια δράσης που αναπτύσσουν τα σχολεία έχουν ως στόχο την πρόληψη του σχολικού αποκλεισμού, την πρόωπη εγκατάλειψη του σχολείου, την πρόληψη της βίας και της νεανικής παραβατικότητας.

- **«Eu Zην»:**

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που αναπτύχθηκε ως αποτέλεσμα της συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου. Ένα σχολείο που συμμετέχει συνεργάζεται με ένα σχολείο στην Ελλάδα για δύο χρόνια, προκειμένου να ερευνήσουν ένα θέμα που σχετίζεται με την υγεία, όπως είναι τα ναρκωτικά, το κάπνισμα, το αλκοόλ, ο αυτοσεβασμός, κτλ.

- **Πρόγραμμα Κυκλοφοριακής Αγωγής:**

Στόχος του προγράμματος είναι να ενθαρρύνει τα σχολεία να αναπτύξουν δράσεις που θα καθιστούν τους μαθητές ικανούς να μεταβαίνουν στο σχολείο με ασφάλεια στους δρόμους, ως πεζοί, επιβάτες και ποδηλάτες. Εκτός από τις γνώσεις και τις δεξιότητες, έμφαση δίνεται στην προώθηση αξιών, όπως ο σεβασμός για τους άλλους, η υπακοή στους κανόνες και τον νόμο, η συνεχής επαγρύπνηση στους δρόμους κτλ.

- **«Μέντωρ»:**

Αυτό το πρόγραμμα έχει αναπτυχθεί σε κινητές μονάδες που ονομάζονται «Κέντρα Εκπαίδευσης Ζωής Μέντωρ». Είναι κινητές αίθουσες διδασκαλίας όπου ειδικοί παραδίδουν μαθήματα σε μαθητές ηλικίας 6-14 ετών. Μέσα από τα μαθήματα, οι μαθητές μαθαίνουν για το σώμα τους, πώς να προστατεύονται από ατυχήματα και ουσίες, όπως είναι τα ναρκωτικά και το αλκοόλ. Μαθαίνουν, επίσης, να αντιστέκονται σε πιέσεις της ομάδας, πώς να συζητούν ένα πρόβλημα με τους φίλους και τους γονείς τους και πώς να είναι υγιείς στο σώμα και το πνεύμα.

- **«Οι Ιστορίες Ξυπνούν...»:**

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 11-12 ετών. Στο πρόγραμμα χρησιμοποιούνται παραμύθια και μύθοι και κύριος σκοπός του προγράμματος είναι η πρόληψη της εξάρτησης από τα ναρκωτικά καθώς και η συναισθηματική ενδυνάμωση των παιδιών, μέσω του πολιτισμού και της τέχνης.

56

Το Υπουργείο Υγείας εφαρμόζει τις ακόλουθες δράσεις/προγράμματα.

57

Οι Σχολιατρικές Υπηρεσίες (του Υπουργείου Υγείας), αποδίδουν μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων αγωγής υγείας και προαγωγής της υγείας, με στόχο όχι μόνο την παροχή πληροφοριών και την αύξηση των γνώσεων σε θέματα σχετικά με την υγεία, αλλά κυρίως την ανάπτυξη υγιών στάσεων και υγιούς τρόπου ζωής ανάμεσα στα παιδιά, την υγιεινή διατροφή, την άσκηση, καθώς και την πρόληψη και τη θεραπεία της παχυσαρκίας.

58

Οι Σχολιατρικές Υπηρεσίες (του Υπουργείου Υγείας) στοχεύουν στην προαγωγή της διατήρησης της υγείας των παιδιών και των εφήβων που φοιτούν σε δημόσια σχολεία (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια). Αποστολή τους είναι η έγκαιρη διάγνωση, η θεραπεία και η παρακολούθηση των προβλημάτων υγείας των παιδιών στο σχολείο, η ανάπτυξη των υγιών στάσεων και συμπεριφορών, η διασφάλιση υγιούς περιβάλλοντος στο σχολείο και η πρόληψη των μεταδοτικών ασθενειών. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται στα σχολεία από τους Σχολιάτρους και τους Επισκέπτες Υγείας.

59

Οι υγιείς διατροφικές συνήθειες, η πρόληψη των ατυχημάτων και του καπνίσματος περιλαμβάνονται στα βασικά θέματα της Αγωγής Υγείας για μαθητές δημοτικού.

60

Το κάπνισμα είναι μια από τις πιο σημαντικές αιτίες νοσηρότητας και θνησιμότητας τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο, όσο και στην Κύπρο. Το θέμα προσεγγίζεται με συζητήσεις, ομιλίες, προβολές διαφανειών, προβολές βιντεοταινιών, καθώς και μέσω του «Μαθαίνω για το Κάπνισμα» πρότυπου Εκπαιδευτικού Εργαστηρίου Αγωγής Υγείας.

61

Το Εργαστήρι «Μαθαίνω για το κάπνισμα» απευθύνεται σε μαθητές της 6ης τάξης του δημοτικού σχολείου και αποσκοπεί στην πρόληψη του καπνίσματος μέσα από τη γνώση και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων σχετικά με το πώς να αντισταθούν στην πίεση των συνομηλίκων τους και πώς να ενισχύσουν τα δικαιώματά τους. Το εργαστήρι περιλαμβάνει, επίσης, προγράμματα τα οποία ενισχύουν την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμηση. Μέσω ομαδικής εργασίας, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, καθώς και να κάνουν παιχνίδι ρόλων.

62

Μια φορά τον χρόνο γίνεται ετοιμασία ενός υγιεινού πρωινού και ενός μεσογειακού γεύματος σε διάφορα δημοτικά σχολεία.

63

Σε σχέση με τις διατροφικές διαταραχές, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, προσφέρουν κατάρτιση σε εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες για την έγκαιρη διάγνωση των ψυχολογικών προβλημάτων που σχετίζονται με την παχυσαρκία. Συμμετέχουν, επίσης, στη διάγνωση και την παρακολούθηση της θεραπευτικής αγωγής παιδιών με διατροφικές διαταραχές.

64

Οι Σχολιατρικές Υπηρεσίες οργανώνουν προγράμματα για μαθητές δημοτικού που στοχεύουν στο να βοηθήσουν τα παιδιά να κατανοήσουν τα οφέλη της σωματικής άσκησης στον έλεγχο του σωματικού βάρους και την ευεξία τους. Ένας μακροπρόθεσμος στόχος είναι να συμπεριλάβουν οι μαθητές την άσκηση στο καθημερινό τους πρόγραμμα.

65

Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους (του Υπουργείου Υγείας) είναι επικεντρωμένες στα παιδιά. Μέσω διαγνωστικών και θεραπευτικών προσεγγίσεων, οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας προωθούν τα δικαιώματα των παιδιών, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, το Υπουργείο Παιδείας, τη Νομική Υπηρεσία, τα δικαστήρια και άλλους. Το 2012 αναμένεται να δημιουργηθεί μια νέα ειδική μονάδα ως μέρος της Παιδιατρικής Μονάδας του Νοσοκομείου «Αρχιεπίσκοπος Μακάριος III» για παιδιά με σοβαρά ψυχιατρικά - ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

66

Μέσα από την ανάπτυξη της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009-2012, το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (ΑΣΚ) παρακολουθεί τη βελτίωση των ενεργειών όλων των υπηρεσιών και των οργανισμών που εμπλέκονται, κυβερνητικών και μη κυβερνητικών, και ενδιαφέρεται για την αποτελεσματικότητά τους.

67

Σύμφωνα με τους σκοπούς και τις ευθύνες του, το ΑΣΚ δεν αναπτύσσει προληπτικά και θεραπευτικά προγράμματα, αλλά μπορεί να εγκρίνει και να επιδοτήσει προγράμματα που αναπτύχθηκαν από άλλες οργανώσεις, οι οποίες προάγουν την υγεία των παιδιών και τα αποτρέπουν από τη χρήση ουσιών. Το ΑΣΚ έχει αναπτύξει δράσεις, όπως πρωτόκολλα συνεργασίας με άλλους οργανισμούς και υπηρεσίες, που στοχεύουν στους νέους και θεωρούνται ως μέτρα που λαμβάνονται για την «αντιμετώπιση της κατανάλωσης του αλκοόλ, του καπνού, των ναρκωτικών και άλλων επιβλαβών ουσιών μεταξύ των παιδιών». Τα προγράμματα που διαχειρίζεται το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- «Fred goes Net»: εφαρμόζεται από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, τη Μονάδα Καταπολέμησης Ναρκωτικών και την Αστυνομία των Βρετανικών Βάσεων. Το πρόγραμμα στοχεύει στην προσφορά στους εφήβους και νεαρά άτομα (14-22 ετών) μέτρων έγκαιρης παρέμβασης.
- «Ο FRED πάει Σχολείο»: εφαρμόζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και το Υπουργείο Υγείας, και στοχεύει στην έγκαιρη παρέμβαση σε νέους καπνιστές σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Το «Πρόγραμμα Safer Nights»: εφαρμόζεται σε πιλοτική βάση από το 2010 σε μπαρ/κλαμπ. Στόχος του είναι να προσφέρει αντικειμενική πληροφόρηση και επαγγελματική στήριξη για την ενίσχυση της κοινωνικής εμπειρίας νεαρών ατόμων (16-30 ετών), προκειμένου να κάνουν τις δικές τους υγιείς επιλογές, να μειώσουν την οδήγηση μετά τη λήψη ποτού ή ναρκωτικών και, κατά συνέπεια, την ελαχιστοποίηση των τροχαίων ατυχημάτων.

68

Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας (του Υπουργείου Υγείας), έχουν καθιερώσει τη λειτουργία δύο εξειδικευμένων υπηρεσιών για νεαρούς χρήστες ναρκωτικών. Οι υπηρεσίες αυτές είναι οι εξής: Κέντρο Συμβουλευτικής Εφήβων και Οικογένειας «Περσέας» στη Λευκωσία και Κέντρο Πρόληψης και Συμβουλευτικής Εφήβων και Οικογένειας «Προμηθέας» στη Λεμεσό.

69

Άλλες παρεμβάσεις πρόληψης είναι οι εκπαιδευτικές συναντήσεις για:

- Καθηγητές συμβουλευτικής στη μέση εκπαίδευση
- Εκπαιδευτικούς ψυχολόγους
- Επισκέπτες υγείας σε σχολεία και σχολιάτρους
- Εργαστήρια για φοιτητές

70

Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες σε παιδιά μεταναστών και αιτητών ασύλου, όπως διερμηνεία για βελτίωση της κατανόησης και την προαγωγή της επικοινωνίας.

71

Οι δραστηριότητες και τα προγράμματα πρόληψης της χρήσης ναρκωτικών και τα σχετικά προγράμματα εφαρμόζονται από επαγγελματίες αστυνομικούς της Μονάδας Δίωξης Ναρκωτικών, και αποσκοπούν στην πρόληψη, καθυστέρηση ή μείωση της χρήσης ναρκωτικών, και/ή των αρνητικών επιπτώσεών τους στον γενικό πληθυσμό ή σε υποπληθυσμούς.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 11, του καταλόγου θεμάτων

72

Το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης δεν εκδίδει Προσφυγικές Ταυτότητες, αλλά Προσωρινές Άδειες Διαμονής.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 12, του καταλόγου θεμάτων

73

Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος [Ν. 48 (I) 2001]] ρυθμίζει την απασχόληση των νέων ηλικίας κάτω των 18 ετών, από κάθε εργοδότη. Από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Νόμου εξαιρείται η οικιακή εργασία σε ιδιωτικό νοικοκυριό ή οποιαδήποτε εργασία που θεωρείται ότι δεν είναι επιβλαβής, επιζήμια ή επικίνδυνη για έφηβους σε μια οικογενειακή επιχείρηση. Ωστόσο, οι νέες τροποποιήσεις του νόμου θα περιλαμβάνει τα πρότυπα εργασίας στο πλαίσιο βραχυπρόθεσμης οικιακής εργασίας σε ιδιωτικά νοικοκυριά (αναμένεται το 2012).

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος I, παράγραφος 13, του καταλόγου θεμάτων

74

Το Νομοσχέδιο για τη νεανική παραβατικότητα εξακολουθεί να βρίσκεται υπό συζήτηση μεταξύ των αρμόδιων Υπουργείων και της Βουλής των Αντιπροσώπων. Η Επίτροπος για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού βρίσκεται στη διαδικασία υποβολής εμπεριστατωμένης έκθεσης σχετικά με το νομοσχέδιο, με σκοπό να συμβάλει στην πιο πάνω συζήτηση.

Μέρος II

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος II (α), (β) και (γ), του καταλόγου θεμάτων

75

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου προσφέρει μια σειρά από δραστηριότητες κατάρτισης των εκπαιδευτικών (προϋπηρεσιακής και ενδοϋπηρεσιακής), σε ετήσια βάση, οι οποίες αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών ως επαγγελματιών, όπως:

- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στο Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα, το οποίο επικεντρώνεται στην προαγωγή ενός δημοκρατικού σχολείου που σέβεται και ενισχύει την ποικιλομορφία και δίνει σε όλους τους μαθητές ευκαιρίες για επιτυχία.
- Προαιρετικά Σεμινάρια: συμπεριλαμβανομένης μιας σειράς σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, ανώτερους εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτικούς ψυχολόγους και άλλους ειδικούς στον τομέα της εκπαίδευσης για διάφορα θέματα
- Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Πολιτιότητα και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EDC/HRE) για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (προδημοτική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια). Κατά τη διάρκεια αυτών των σεμιναρίων οι συμμετέχοντες αναμένεται να εκπαιδευτούν σε θέματα που σχετίζονται με την EDC/HRE, να ετοιμάσουν σχέδιο δράσης για το σχολείο τους, να κάνουν πιλοτικό πρόγραμμα και να δώσουν ανατροφοδότηση στην ομάδα, για ανταλλαγή απόψεων και βελτίωση της πρακτικής τους σχετικά με τη:
  - Διαπολιτισμική εκπαίδευση και την εκπαίδευση κατά των διακρίσεων,
  - Εθνική ποικιλομορφία σε ένα δημοκρατικό σχολείο,
  - Ισότητα των φύλων,
  - Πρόληψη και αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού,
  - Πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας στην οικογένεια.
- Εισαγωγική Σειρά μαθημάτων για νεοδιοριζόμενους εκπαιδευτικούς που προσφέρονται στους νεοδιοριζόμενους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Περιλαμβάνει κατάρτιση σχετικά με την αντιμετώπιση των μικτών ικανοτήτων, πολυπολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και την υποστήριξη των νέων εκπαιδευτικών στα σχολεία μέσω καθοδήγησης.
- Σεμινάριο που προσφέρεται στους νεοδιοριζόμενους διευθυντές και βοηθούς διευθυντές σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Περιλαμβάνει μια πεντάωρη συνάντηση για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, την εκπαιδευτική πολιτική και τον ρόλο της σχολικής ηγεσίας σε θέματα που σχετίζονται με παιδιά μεταναστών, προσφύγων και αιτητών ασύλου στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο.
- Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο διοργανώνει σεμινάρια για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας για μαθητές που προέρχονται από οικογένειες με μεταναστευτικό υπόβαθρο.
- Κατάρτιση των Εκπαιδευτών: Εκπαιδευτές των εκπαιδευτικών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου συμμετέχουν στις ενότητες Pestalozzi για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, την Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Πολιτιότητα και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τις διακρίσεις, καθώς και σε άλλες συναφείς δραστηριότητες (π.χ. πρόγραμμα CORE, πρόγραμμα THEO), που διοργανώθηκαν από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Οι εκπαιδευτές συμμετέχουν στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και την ανάπτυξη των μονάδων κατάρτισης, ώστε να δρουν ως πολλαπλασιαστές στο δικό τους εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Σεμινάρια σε σχολική βάση: Με στόχο να καλύψουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μεταναστών μαθητών και των παιδιών οικογενειών προσφύγων και αιτητών ασύλου οργανώνονται προγράμματα παρέμβασης σε σχολική βάση. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικής

εκπαίδευσης, εφαρμόστηκε ένα πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών σε σχολική βάση σε ένα δημόσιο νηπιαγωγείο στη Λευκωσία, στο οποίο είναι εγγεγραμμένος μεγάλος αριθμός μεταναστών μαθητών. Ο κύριος στόχος αυτών των συναντήσεων αυτών ήταν να δημιουργηθεί μια βάση για προβληματισμό και αλληλεπίδραση μεταξύ του διδακτικού προσωπικού πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την κοινωνική και τη μαθησιακή ανάπτυξη των μεταναστών μαθητών.

- Συνέδρια: στο πλαίσιο του Προγράμματος PROGRESS το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου προγραμματίσει μια σειρά από δραστηριότητες κατάρτισης των εκπαιδευτικών που βασίζεται στη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ διαφόρων μερών, όπως είναι η ακαδημαϊκή κοινότητα, κυβερνητικοί φορείς και ΜΚΟ. Οι δραστηριότητες αυτές είχαν ενταχθεί σε τέσσερα στάδια:
  - Προετοιμασία οδηγού για τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον αποκλεισμό και τις διακρίσεις.
  - Ομάδα εργασίας εκπαιδευτικών για την παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού σχετικά με θέματα διακρίσεων.
  - Συνέδριο για το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καταπολεμήσουν τις διακρίσεις και να είναι έτοιμοι να σχεδιάσουν δικά τους προγράμματα δράσης.
  - Διερεύνηση των στάσεων και πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ικανότητά τους να εργαστούν κατά των διακρίσεων.
  - Συνέδριο για την ισότητα των φύλων στην εκπαίδευση και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

76

Όλες οι δραστηριότητες κατάρτισης περιλαμβάνουν παρουσίαση και διάχυση των ορθών πρακτικών σε θέματα διδασκαλίας και μάθησης στην εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος II(δ), του καταλόγου θεμάτων

77

Δεν έχει θεσπισθεί κανένα νέο νομοσχέδιο.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος II (ε), του καταλόγου θεμάτων

78

Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την ανάμιξη παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις υπεγράφη το 2008 και επικυρώθηκε το 2010.

Μέρος III

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 1, του κατάλογου θεμάτων

79

Από το 2005 έχουν αναφερθεί δύο τέτοια περιστατικά (περιστατικά όπου διαπράχθηκε έγκλημα με ρατσιστικά κίνητρα ενάντια σε παιδιά λόγω του ότι προέρχονταν από κάποια μειονότητα ή ήταν μετανάστες). Στη μία περίπτωση (2006) όλοι οι δράστες έχουν καταδικασθεί, ενώ στην άλλη (2008) ο Γενικός Εισαγγελέας αποφάσισε να μην ασκήσει δίωξη κατά των δραστών, κυρίως λόγω της ηλικίας τους (όλοι ήταν μεταξύ 13 -15 ετών).

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 2, του κατάλογου θεμάτων

80

Στοιχεία για παιδιά θύματα εμπορίας δίνονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Παιδιά θύματα εμπορίας

Έτος	Φύλο	Ηλικία	Εθνική Καταγωγή
2010	Θήλυ	16	Καμερούν
2010	Θήλυ	17	Καμερούν

Πηγή: Αστυνομία

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3, του κατάλογου θεμάτων

81

Στοιχεία για τον αριθμό παιδιών που χωρίστηκαν από τις οικογένειές τους περιλαμβάνονται στους ακόλουθους πίνακες.

Τα παιδιά υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Τύπος Τοποθέτησης	Μεταφορά από το προηγούμενο έτος 31/12/2009	Νέες Υποθέσεις	Υποθέσεις που έκλεισαν	Υποθέσεις σε εξέλιξη στις 31/12/2010
Ανάδοχη Φροντίδα	162	63	33	192
Ιδρυματική Φροντίδα	79	20	28	71
Σύνολο	241	83	61	263

Τύπος Τοποθέτησης	Μεταφορά από το προηγούμενο έτος 31/12/2010	Νέες Υποθέσεις	Υποθέσεις που έκλεισαν	Υποθέσεις σε εξέλιξη στις 31/12/2011
Ανάδοχη Φροντίδα	192	57	57	192
Ιδρυματική Φροντίδα	71	33	39	65
Σύνολο	263	90	96	257

Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(α), του κατάλογου θεμάτων

82

Τα παιδιά τέθηκαν υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, λόγω βίας στην οικογένεια ή εγκατάλειψης ή παραμέλησης ή έκθεσης σε φυσικούς και άλλους κινδύνους ή λόγω του γεγονότος ότι οι γονείς φυλακίστηκαν ή διότι έχουν χαρακτηριστεί ως ασυνόδετοι ανήλικοι.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(β), του κατάλογου θεμάτων

83

Παιδιά που έχουν τεθεί υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας τοποθετούνται σε ανάδοχη ή ιδρυματική φροντίδα.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(γ) του κατάλογου θεμάτων

84

Ο φορέας/οργανισμός που φροντίζει για την εν λόγω τοποθέτηση είναι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 3(δ) του κατάλογου θεμάτων

85

Η διάρκεια της τοποθέτησης εξαρτάται από τις ατομικές ανάγκες του παιδιού. Μπορεί να επεκταθεί μέχρι το παιδί να γίνει 18 ετών (ή ακόμα και 21 ετών, σε ορισμένες περιπτώσεις).

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 4, του κατάλογου θεμάτων

86

Στοιχεία για τις περιπτώσεις βίας εντός της οικογένειας δίνονται στους Πίνακες που ακολουθούν:

Καταγγελλθείσες υποθέσεις Βίας στην Οικογένεια ανά είδος

Είδος Βίας	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	ΣΥΝΟΛΟ	Ποσοστά
Σεξουαλική	9	20	21	36	40	15	28	169	2,74%
Σωματική	416	735	821	818	752	645	636	4823	78,28%
Ψυχολογική	80	189	181	221	177	166	155	1169	18,97%
Σύνολο	505	944	1023	1075	969	826	819	6161	100,00%

Παραπονούμενοι για βία στην οικογένεια κατά φύλο/ηλικία

Φύλο	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	ΣΥΝΟΛΟ	Ποσοστά
Άντρες	81	165	193	218	181	175	136	1149	17,42%
Αγόρια<18	27	43	56	57	58	73	77	391	5,93%
Γυναίκες	401	710	774	795	728	604	611	4623	70,11%
Κορίτσια<18	27	77	80	73	62	52	60	431	6,54%
Σύνολο	536	995	1103	1143	1029	904	884	6594	100,00%

Κατηγορούμενοι για βία στην οικογένεια κατά φύλο/ηλικία

Φύλο	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	ΣΥΝΟΛΟ	Ποσοστά
Άντρες	418	796	857	891	824	688	656	5130	80,33%
Αγόρια<18	7	8	19	24	5	7	3	73	1,14%
Γυναίκες	86	166	183	196	177	165	195	1168	18,29%
Κορίτσια<18	1	5	2	4	0	1	2	15	0,23%
Σύνολο	512	975	1061	1115	1006	861	856	6386	100,00%

Πηγή: Κυπριακή Αστυνομία

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 5, του κατάλογου θεμάτων

87

Στοιχεία για τις περιπτώσεις εκμετάλλευσης παιδιών δίνονται στους Πίνακες που ακολουθούν

Αρ. διερευνθησίων περιπτώσεων παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης ανά έτος

Έτος	Εγκληματολογικές Έρευνες
2006	42
2007	43
2008	34
2009	43
2010	46

Παιδιά-θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης

Έτος	Φύλο	Ηλικία	Εθνική Καταγωγή
2007	Θήλυ	15 ½	Ρωσική
2007	Θήλυ	17	Βρετανική
2011	Θήλυ	16	Καμερούν

Πηγή: Αστυνομία

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 6, του κατάλογου θεμάτων

88

Μέχρι τώρα, δεν υπήρχαν περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων που τέθηκαν υπό κράτηση. Από τη στιγμή που ένας ανήλικος έχει χαρακτηριστεί ως ασυνόδευτος, αυτή/αυτός τίθεται υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Απάντηση στα ζητήματα που τέθηκαν στο μέρος III, παράγραφος 75, του κατάλογου θεμάτων

89

Θέματα που επηρεάζουν τα παιδιά και τα οποία θεωρούνται ως τομείς προτεραιότητας όσον αφορά την εφαρμογή της Σύμβασης είναι τα ακόλουθα:

- Το καλώς νοούμενο συμφέρον του παιδιού
- Η προστασία του παιδιού
- Η ευημερία του παιδιού
- Η συμμετοχή του παιδιού.

Ηνωμένα Έθνη
Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

10 Αυγούστου 2012

Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Εξηκοστή Σύνοδος
29 Μαΐου - 15 Ιουνίου 2012

Τελικές παρατηρήσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων
Εθνών για τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού
στην 3η και 4η Περιοδική Έκθεση της Κύπρου το 2012

1

Η Επιτροπή εξέτασε τη συνδυασμένη τρίτη και τέταρτη περιοδική έκθεση της Κύπρου (CRC/C/CYP/3-4) στη 1700η και 1701η συνεδρίασή της (βλ. CRC/C/SR.1700 και 1701), που πραγματοποιήθηκε στις 30 Μαΐου 2012 και υιοθέτησε, στην 1725η συνεδρίασή της, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Ιουνίου 2012 (βλ. CRC/C/SR.1725), τις ακόλουθες τελικές παρατηρήσεις.

I. Εισαγωγή

2

Η Επιτροπή χαιρετίζει την υποβολή από το συμβαλλόμενο Κράτος τής συνδυασμένης τρίτης και τέταρτης περιοδικής έκθεσής του (CRC/C/CYP/3-4), που υποβλήθηκε σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή εκθέσεων προς την Επιτροπή, καθώς και τις γραπτές απαντήσεις του στον κατάλογο των θεμάτων που υπέβαλε (CRC/C/CYP/Q/3-4/Add.I). Η Επιτροπή εκτιμά τον εποικοδομητικό διάλογο με την πολυτομεακή αντιπροσωπεία του συμβαλλόμενου Κράτους.

II. Μέτρα παρακολούθησης που έχουν ληφθεί και πρόοδος που επιτεύχθηκε από το συμβαλλόμενο Κράτος

3

Η Επιτροπή χαιρετίζει ως θετική την υιοθέτηση των ακόλουθων νομοθετικών μέτρων:

- α. Την τροποποίηση του περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμου και των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Προστασία των Νέων) Κανονισμών, το 2012.
- β. Την τροποποίηση του περί Προσφύγων Νόμου του, για αυξημένη συμμόρφωση με το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο και με τα διεθνή πρότυπα προστασίας, το 2009.
- γ. Τον περί Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμο, το 2007.
- δ. Τον περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικό) Νόμο 18(Ι)/2006, που αυξάνει το ελάχιστο όριο ηλικίας για ποινική ευθύνη στα 14 έτη, το 2006.
- ε. Τον περί της Προστασίας Ανήλικων Τέκνων Καταδικασθεισών ή Υπόπτων Μητέρων Νόμο, το 2005.
- στ. Τον περί Αποκαταστάσεως Καταδικασθέντων Νόμο, το 2004.

4

Η Επιτροπή χαιρετίζει, επίσης, την επικύρωση ή την υπογραφή:

- α. Του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την Εμπλοκή των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις, το 2010.
- β. Της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, το 2011.
- γ. Του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, το 2011.

- δ. Του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης Κατά των Βασανιστηρίων και Άλλης Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, το 2009.
- ε. Της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία Όλων των Ατόμων από τις Βίαιες Εξαφανίσεις, το 2007.

5

Η Επιτροπή χαιρετίζει, επίσης, τα ακόλουθα θεσμικά και πολιτικά μέτρα:

- α. Τη δημιουργία Συμβουλευτικής Επιτροπής Νεολαίας, το 2010.
- β. Την υιοθέτηση μιας Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά για την περίοδο 2009-2012, το 2009.
- γ. Την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια για την περίοδο 2008-2013, το 2008.

III. Παράγοντες και δυσκολίες που εμποδίζουν την εφαρμογή της Σύμβασης

6

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει την παρατήρηση της (CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 5) ότι το συμβαλλόμενο Κράτος, συνεπεία των γεγονότων που έλαβαν χώρα το 1974 και που είχαν ως αποτέλεσμα την κατοχή τμήματος του εδάφους της Κύπρου, δεν είναι σε θέση να ασκήσει έλεγχο σε ολόκληρη την επικράτειά του και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να διασφαλίσει την εφαρμογή της Σύμβασης στις περιοχές που δεν βρίσκονται υπό τον έλεγχό του. Ωστόσο, παραμένει ένα θέμα ανησυχίας για την Επιτροπή το ότι δεν μπορούν να δοθούν πληροφορίες για τα παιδιά που ζουν στα κατεχόμενα εδάφη.

IV. Κύριοι τομείς ανησυχίας και συστάσεις

A. Γενικά μέτρα εφαρμογής (άρθρα 4, 42 και 44, παράγραφος 6, της Σύμβασης)

Προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής

7

Αν και χαιρετίζει τις προσπάθειες του Κράτους να εφαρμόσει τις τελικές παρατηρήσεις σχετικά με προηγούμενη έκθεσή της (CRC/C/15/Add.205), η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της ότι ορισμένες από τις συστάσεις που περιέχονται σε αυτή δεν έχουν εφαρμοστεί πλήρως.

8

Η Επιτροπή προτρέπει το συμβαλλόμενο Κράτος μέλος να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις συστάσεις που περιέχονται στις τελικές παρατηρήσεις της δεύτερης περιοδικής έκθεσης που δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί, ιδίως εκείνες που αφορούν τη νομοθεσία, την κατανομή των πόρων, τη συλλογή στοιχείων και την απονομή της δικαιοσύνης ανηλίκων.

Νομοθεσία

9

Η Επιτροπή σημειώνει ότι έχει γίνει πρόοδος σε ορισμένους τομείς. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι το Νομοσχέδιο του συμβαλλόμενου Κράτους για την Ευημερία, τη Φροντίδα και την Προστασία των Παιδιών δεν έχει ακόμη τεθεί σε εφαρμογή. Εν προκειμένω συνεχίζουν να υπάρχουν παρατεταμένα και σοβαρά κενά όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

10

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο κράτος να προβεί άμεσα στη θέσπιση του Νόμου για την Ευημερία, Φροντίδα και Προστασία των Παιδιών. Περαιτέρω, η Επιτροπή επαναλαμβάνει την προηγούμενη σύστασή της (CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 9) που προτρέπει το συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλιστεί ότι η εθνική νομοθεσία του συμμορφώνεται πλήρως με τις αρχές και τις πρόνοιες της Σύμβασης, ιδίως στον τομέα της δικαιοσύνης ανηλίκων.

Συντονισμός

11

Η Επιτροπή ανησυχεί διότι το συμβαλλόμενο Κράτος δεν διαθέτει μηχανισμό για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων μεταξύ των Υπουργείων και των Υπηρεσιών για την εφαρμογή της Σύμβασης σε όλα τα επίπεδα του Κράτους.

12

Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να διασφαλίσει ότι αναλαμβάνει μέτρα για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού για τον συντονισμό της εφαρμογής της πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού μεταξύ όλων των σχετικών φορέων και των θεσμικών οργάνων και σε όλα τα επίπεδα. Με τον τρόπο αυτό, το συμβαλλόμενο Κράτος καλείται να διασφαλίσει ότι στον μηχανισμό αυτό παρέχονται οι απαραίτητοι άνθρωποι, τεχνικοί και οικονομικοί πόροι, ώστε να συντονίζει την πολιτική για τα δικαιώματα του παιδιού ώστε να είναι ολοκληρωμένη, συνεκτική και συνεπής σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο.

Ανεξάρτητη παρακολούθηση

13

Η Επιτροπή εκτιμά ότι το συμβαλλόμενο Κράτος έχει διορίσει Επίτροπο για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού ως έναν ανεξάρτητο θεσμό με αρμοδιότητες παρόμοιες με εκείνες του Ombudsman (Διαμεσολαβητή) περιλαμβανομένης της εντολής να δέχεται καταγγελίες και να προωθεί απαιτήσεις για λογαριασμό των παιδιών. Ενώ σημειώνει ως θετικά στοιχεία την εντολή και τις εξουσίες που παραχωρούνται στην Επίτροπο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της διότι οι περιορισμένοι άνθρωποι, οικονομικοί και τεχνικοί πόροι που έχει στη διάθεσή του το γραφείο της Επιτροπής για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού, την εμποδίζει από του να εκπληρώσει πλήρως τον ρόλο της αναφορικά με την ανεξάρτητη παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης. Η Επιτροπή εκφράζει, επίσης, ανησυχία διότι αυτοί οι μηχανισμοί δεν διαθέτουν μηχανισμούς για επιβολή των αποφάσεών τους. Επιπλέον, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία ότι με την ανάθεση, μεταξύ άλλων, καθηκόντων που σχετίζονται με τον συντονισμό και με τη συλλογή στατιστικών στοιχείων, δεν υπάρχει επαρκής σαφήνεια για τον πρωταρχικό ρόλο της Επιτροπής που είναι εκείνος της ανεξάρτητης παρακολούθησης.

14

Λαμβάνοντας υπόψη το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής Αρ. 2 (2002), σχετικά με τον ρόλο των ανεξάρτητων εθνικών φορέων για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, και το άρθρο 4 της Σύμβασης, η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει επειγόντως κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η Επίτροπος για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού διαθέτει επαρκείς ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους για την αποτελεσματική λειτουργία του γραφείου της, ιδίως όσον αφορά την αντιμετώπιση των καταγγελιών από ή για τα παιδιά με τρόπο ευαισθητοποιημένο προς τα παιδιά και με άμεσο τρόπο, και την εξασφάλιση αποτελεσματικής αντιμετώπισης σχετικά με παραβιάσεις της Σύμβασης.

Κατανομή των πόρων

15

Το συμβαλλόμενο Κράτος έχει προβεί σε σημαντική αύξηση των οικονομικών πόρων που διατίθενται για τα προγράμματα και τις υπηρεσίες από τις οποίες επωφελούνται οι οικογένειες γενικά. Όμως, παρά την προηγούμενη σύσταση της Επιτροπής για καθορισμό του ποσού και ποσοστού του κρατικού προϋπολογισμού που δαπανήθηκε αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού, η Επιτροπή εκφράζει τη λύπη της ότι το συμβαλλόμενο Κράτος μέλος δεν μπόρεσε να παράσχει αυτές τις πληροφορίες και να υιοθετήσει μια διαδικασία κατάρτισης του προϋπολογισμού που θα λαμβάνει υπόψη τα δικαιώματα του παιδιού, με σαφείς κατανομές κονδυλίων για την αποτελεσματική εφαρμογή της σύμβασης.

16

Τονίζοντας τα άρθρα 2, 3, 4 και 6 της Σύμβασης, η Επιτροπή επαναλαμβάνει την προηγούμενη σύστασή της (CRC/C/15/Add.205 παράγραφος 16) στο συμβαλλόμενο Κράτος ώστε αυτό να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην πλήρη εφαρμογή του άρθρου 4 της Σύμβασης δίνοντας προτεραιότητα σε κονδύλια του προϋπολογισμού για την υλοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των παιδιών, ιδίως εκείνων που ανήκουν σε οικονομικά μειονεκτούσες ομάδες, «στον μέγιστο βαθμό των... διαθέσιμων πόρων». Επιπλέον, η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να καθορίζει το ποσό και το ποσοστό του κρατικού προϋπολογισμού που δαπανάται μέσω δημόσιων και ιδιωτικών φορέων ή οργανισμών για την εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών προκειμένου να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση σχετικά με τον αντίκτυπο και τις επιπτώσεις των εν λόγω δαπανών σε σχέση με την προσβασιμότητα, την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των εν λόγω υπηρεσιών για παιδιά στους διάφορους τομείς.

Συλλογή δεδομένων

17

Η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί βαθύτατα διότι το συμβαλλόμενο Κράτος δεν διαθέτει κεντρικό εθνικό μπρώο για τη συλλογή των δεδομένων, ενώ τα Υπουργεία και οι Υπηρεσίες εφαρμόζουν χωριστά συστήματα συλλογής δεδομένων τα οποία δεν συνδέονται μεταξύ τους ή δεν είναι συντονισμένα. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για τη σοβαρή απουσία αναλυτικών στοιχείων, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη διαμονή σε αστικές/ αγροτικές περιοχές, τη συμμετοχή μειονοτήτων, την εθνικότητα, τη θρησκεία και την αναπηρία.

18

Η Επιτροπή καλεί το Κράτος μέλος να λάβει επείγοντως μέτρα για την καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος συλλογής δεδομένων, την ανάλυση και την παρακολούθηση, με αναλυτικά στοιχεία κατά ηλικία, φύλο, εθνικότητα, γεωγραφική περιοχή και κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο. Με τον τρόπο αυτό, συνιστά ιδιαίτερα στο συμβαλλόμενο Κράτος να προβεί σε επανεξέταση των υφιστάμενων συστημάτων συλλογής δεδομένων με σκοπό την αξιοποίηση των πορισμάτων της μελέτης για τη δημιουργία ενός κεντρικού ολοκληρωμένου συστήματος για τη συλλογή αναλυτικών στατιστικών στοιχείων και άλλων πληροφοριών πάνω σε τακτική βάση, καθώς και να αναπτύξει ειδικούς δείκτες για τα δικαιώματα των παιδιών.

Διάχυση και ευαισθητοποίηση

19

Η Επιτροπή σημειώνει ως θετικές δραστηριότητες ευαισθητοποίησης εκείνες που αναλήφθηκαν από το Κράτος μέλος για να διαδώσει τη Σύμβαση μέσω της συνεργασίας με τις οργανώσεις νεολαίας και των παιδιών στα σχολεία, περιλαμβανόμενης της δημοσίευσης του Χάρτη του Πολίτη για τα παιδιά το 2007, της ετήσιας Εβδομάδας του Παιδιού τον Νοέμβριο, και τους όρους εντολής τού πρόσφατα δημιουργηθέντος θεσμού της Επιτροπής για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Ωστόσο, η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί διότι η γενική ενημέρωση σχετικά με την ύπαρξη και τη σημασία της Σύμβασης παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Σημειώνει, επίσης, με ανησυχία ότι, παρά την εντολή για ευρεία διάχυση της Σύμβασης και αύξηση της ευαισθητοποίησης αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού, η Επιτροπή δεν διαθέτει επαρκή κεφάλαια και πόρους για την αποτελεσματική διεξαγωγή των πιο πάνω δραστηριοτήτων.

20

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει άμεσα μέτρα ώστε να περιληφθούν υποχρεωτικά μαθήματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη Σύμβαση στη διδακτέα ύλη στα σχολεία, καθώς και προγράμματα κατάρτισης για όλους τους επαγγελματίες που εργάζονται με ή για παιδιά, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές και σε περιπτώσεις που αφορούν αιτητές άσυλου, πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα. Η Επιτροπή συνιστά, επίσης, όπως το Κράτος μέλος αυξήσει τους πόρους που διατίθενται για τη διάδοση και αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη Σύμβαση, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της εμπλοκής των μέσων μαζικής ενημέρωσης με τρόπο φιλικό προς τα παιδιά ιδιαίτερα μέσω της μεγαλύτερης χρήσης του τύπου, του ραδιοφώνου, της τηλεόρασης, του διαδικτύου και άλλων μέσων ενημέρωσης, καθώς και με την ενεργό συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες δημόσιας προβολής.

B. Γενικές αρχές (άρθρα 2, 3, 6 και 12 της Σύμβασης)

Μη διάκριση

21

Η Επιτροπή σημειώνει το νομοσχέδιο του συμβαλλόμενου Κράτους για την Ευημερία, τη Φροντίδα και την Προστασία των Παιδιών, το οποίο ενσωματώνει την αρχή της μη διάκρισης ως γενική αρχή σε όλες τις νομικές διαδικασίες, περιλαμβανομένων διοικητικών και/ή δικαστικών διαδικασιών. Ωστόσο, η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί ότι συνεχίζει να υπάρχει διάκριση σε βάρος παιδιών τουρκικής καταγωγής και των άλλων μειονοτήτων.

22

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Σύμβασης, η Επιτροπή προτρέπει το συμβαλλόμενο Κράτος να αυξήσει τις προσπάθειές του για υιοθέτηση μιας προληπτικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής για την εξάλειψη των διακρίσεων για οποιονδήποτε λόγο, μεταξύ άλλων, με την εξέταση στοχευμένου προγράμματος ειδικά για την αντιμετώπιση των διακρίσεων σε βάρος των παιδιών τουρκικής καταγωγής και των άλλων εθνοτικών μειονοτήτων.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

23

Η Επιτροπή εκφράζει ανησυχία διότι η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού δεν είναι ευρέως γνωστή και δεν εφαρμόζεται με συνέπεια σε όλες τις νομοθετικές, διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες και σε όλες τις πολιτικές, τα προγράμματα και τα έργα που αφορούν και που έχουν επιπτώσεις πάνω στα παιδιά.

24

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να εντείνει τις προσπάθειές του για να ολοκληρώσει την υιοθέτηση όλων των νομοσχεδίων τα οποία δίνουν έμφαση στην αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Η Επιτροπή παροτρύνει, επίσης, το συμβαλλόμενο Κράτος να ενισχύσει τις προσπάθειές του για να διασφαλίσει ότι η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού γίνεται ευρέως γνωστή και ότι θα ενταχθεί και θα εφαρμοστεί με συνέπεια σε όλες τις νομοθετικές, διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες και όλες τις πολιτικές, τα προγράμματα και τα έργα που αφορούν και που έχουν αντίκτυπο στα παιδιά. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το Κράτος μέλος ενθαρρύνεται να αναπτύξει τις διαδικασίες και τα κριτήρια για την παροχή καθοδήγησης για τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε όλους τους τομείς, και να τα διαδώσει στο κοινό και σε ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής ευημερίας, στα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές και το νομοθετικό σώμα. Η νομική αιτιολόγηση όλων των δικαστικών και διοικητικών αποφάσεων και οι αποφάσεις θα πρέπει, επίσης, να βασίζονται σε αυτή την αρχή, προσδιορίζοντας τα κριτήρια που αναφέρθηκαν.

Δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη

25

Αν και η Επιτροπή επικροτεί τη σειρά των μέτρων που λαμβάνονται από το συμβαλλόμενο Κράτος για τη μείωση του συνολικού αριθμού των θανάτων και των τραυματισμών, ανησυχεί για το γεγονός ότι εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλος αριθμός παιδιών που εμπλέκονται σε τροχαία ατυχήματα, τα ποσοστά των οποίων είναι μεταξύ των υψηλότερων στην Ευρώπη.

26

Η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος όπως συνεχίσει και εντείνει τις προσπάθειές του για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας και τη μείωση του μεγάλου αριθμού των τραυματισμών και των θανάτων που προκαλούνται από ατυχήματα, μέσω της εφαρμογής περαιτέρω πρωτοβουλιών σχετικά με την οδική ασφάλεια και μέσω της αύξησης της ευαισθητοποίησης για το θέμα αυτό.

Ο σεβασμός των απόψεων του παιδιού**27**

Η Επιτροπή συγχαίρει το συμβαλλόμενο Κράτος για την ίδρυση μιας αποτελεσματικής και δραστηρικής Παιδοβουλής. Επίσης, χαιρετίζει την ίδρυση του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου που επιτρέπει στη νεολαία να παρέχει συμβουλές σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν τους νέους, και στηρίζει την εφαρμογή προγραμμάτων που αφορούν τη νεολαία και που έχουν εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο. Ωστόσο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της διότι:

- α. Ο Οργανισμός Νεολαίας δεν διαθέτει επαρκή χρηματοδότηση και πόρους για να εκπληρώσει αποτελεσματικά τη λειτουργία του, αφού η κύρια χρηματοδότησή του γίνεται από συνεισφορές της κοινωνίας των πολιτών.
- β. Οι απόψεις των παιδιών, ανάλογα με την ηλικία και ωριμότητά τους, δεν λαμβάνονται πάντα υπόψη σε δικαστικές διαδικασίες.
- γ. Ο σεβασμός προς τις απόψεις των παιδιών στο γενικό πλαίσιο της κυπριακής κοινωνίας δεν είναι πλήρως κατανοητός και σεβαστός.

28

Υπό το φως του άρθρου 12 της Σύμβασης και του Γενικού Σχολίου της Επιτροπής Αρ. 12 (2009) για το δικαίωμα του παιδιού να ακουστεί, η Επιτροπή συνιστά στο συμβαλλόμενο Κράτος να:

- α. Αυξήσει τη χρηματοδότηση και τους πόρους που διατίθενται στον Οργανισμό Νεολαίας για να διασφαλίσει ότι η ικανότητά του να εκπληρώσει αποτελεσματικά την αποστολή του, δηλαδή να λειτουργεί ως μία πλατφόρμα για την έκφραση των απόψεων του παιδιού σχετικά με την πολιτική της κυβέρνησης και για στήριξη της εφαρμογής νέων κυβερνητικών προγραμμάτων που σχετίζονται με τη νεολαία, με πλήρη σεβασμό προς τις απόψεις των παιδιών.
- β. Να λάβει μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης νομοθεσίας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι απόψεις του παιδιού, πάντα με βάση την ηλικία και την ωριμότητά του, λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις αποφάσεις που το αφορούν, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών αποφάσεων.
- γ. Να αναλάβει εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τη διευκόλυνση των οικογενειών και των ενηλίκων ώστε να κατανοήσουν και να σέβονται το δικαίωμα των παιδιών στην έκφραση των απόψεών τους, και να δημιουργούν ενεργά ευκαιρίες για συμμετοχή των παιδιών σε θέματα που τα αφορούν.

Γ. Πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες (άρθρα 7, 8, 13-17, 19 και 37 (α) της Σύμβασης)**Σωματική τιμωρία****29**

Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την ευρεία κοινωνική αποδοχή της σωματικής τιμωρίας στο συμβαλλόμενο Κράτος. Επιπλέον, ενώ σημειώνει ότι ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000 απαγορεύει τη σωματική τιμωρία, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της, διότι το άρθρο 54 του περί Παίδων Νόμου (1956) του συμβαλλόμενου Κράτους επιτρέπει «το δικαίωμα του κάθε γονέα, δασκάλου ή άλλου πρόσωπου που έχει τον νόμιμο έλεγχο ή την ευθύνη του παιδιού να επιβάλει τιμωρία», εξακολουθεί να ισχύει.

30

Η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να συνεχίσει τη διεξαγωγή εκστρατειών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης του κοινού που προωθούν εναλλακτικές μορφές πειθαρχίας που να μην είναι βίαιες, καθώς και τις συμμετοχικές μορφές ανατροφής των παιδιών και εκπαίδευσης. Επιπλέον, η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να καταργήσει ρητώς το άρθρο 54 του περί Παίδων Νόμου (1956), ώστε να διασφαλίσει ότι όλες οι νομοθεσίες του απαγορεύουν ρητά κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας των παιδιών σε κάθε περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου και του σπιτιού.

Δ. Οικογενειακό περιβάλλον και εναλλακτική φροντίδα (άρθρα 5, 18 (παρ. 1-2), 9-11, 19-21, 25, 27 (παρ. 4) και 39 της Σύμβασης)

Τα παιδιά που στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος

31

Η Επιτροπή σημειώνει ως θετικό το γεγονός ότι το Κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να τοποθετήσει τα παιδιά που στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος και έχουν ηλικία μέχρι πέντε ετών σε ανάδοχες οικογένειες, αντί σε ιδρυματική φροντίδα. Όμως, η Επιτροπή ανησυχεί διότι παιδιά ηλικίας άνω των 5 ετών, ιδιαίτερα εκείνα με συμπεριφορικές δυσκολίες, τείνουν να τοποθετούνται σε ιδρυματική φροντίδα. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ανησυχεί για την ανεπαρκή εκπαίδευση των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτές τις δομές φροντίδας.

32

Η Επιτροπή εισηγείται όπως το συμβαλλόμενο Κράτος ενισχύσει τη στήριξη που παρέχεται προς τους θετούς γονείς. Προς αυτή την κατεύθυνση, συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος δώσει ιδιαίτερη προσοχή στη βελτίωση του ποσοστού των παιδιών που στερούνται του οικογενειακού περιβάλλοντος και πέραν της ηλικίας των πέντε ετών, καθώς και των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς, που τοποθετούνται σε ανάδοχη φροντίδα. Εισηγείται περαιτέρω όπως το συμβαλλόμενο Κράτος διασφαλίσει ότι προσφέρεται επαρκής εκπαίδευση, περιλαμβανομένης της εκπαίδευσης πάνω στη Σύμβαση, στους φροντιστές που εργάζονται στα πλαίσια ιδρυματικής παιδικής φροντίδας. Με αυτό τον τρόπο συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος εγκαθιδρύσει σύστημα για τακτική αξιολόγηση της ποιότητας της προσφερόμενης φροντίδας σε τέτοιες εγκαταστάσεις και να διασφαλίσει ότι στα παιδιά που βρίσκονται κάτω από αυτής της μορφής φροντίδα εξασφαλίζεται πρόσβαση σε αποτελεσματικό μηχανισμό υποβολής παραπόνων και αποκατάστασης για κακοποίηση ή/και παραμέληση.

Υιοθεσία

33

Η Επιτροπή σημειώνει ότι το συμβαλλόμενο Κράτος βρίσκεται στη διαδικασία επιδίωξης νομοθετικής έγκρισης ενός νέου Νομοσχεδίου περί Υιοθεσιών. Εντούτοις, η Επιτροπή εξακολουθεί να διατηρεί τις ανησυχίες της ότι, ενόσω εκκρεμεί η υιοθέτηση του νέου Νομοσχεδίου, ο νόμος περί Υιοθεσίας του συμβαλλόμενου Κράτους δεν συνάδει πλήρως με τη Σύμβαση και με τη Σύμβαση της Χάγης για την Προστασία των Παιδιών και για Συνεργασία αναφορικά με τη Διακρατική Υιοθεσία.

34

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος επιδιώξει την ταχεία θέσπιση σε νόμο του Νομοσχεδίου Περί Υιοθεσίας, και πράττοντας αυτό να διασφαλίσει ότι όλες οι πτυχές των υιοθεσιών του σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο βρίσκονται σε πλήρη συμμόρφωση με τη Σύμβαση και με τη Σύμβαση της Χάγης για Διακρατική Υιοθεσία.

Βία κατά των παιδιών, περιλαμβανομένης της κακοποίησης και της παραμέλησης

35

Η Επιτροπή σημειώνει την παγκύπρια εκστρατεία ενημέρωσης που πραγματοποίησε το συμβαλλόμενο Κράτος κατά τα έτη 2007-2008 για ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα βίας στην οικογένεια και κακοποίησης παιδιών και τις εκστρατείες που οργανώθηκαν από τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια. Εντούτοις, η Επιτροπή εξακολουθεί να διατηρεί τις ανησυχίες της για τη συνεχιζόμενη ύπαρξη βίας στην οικογένεια κατά των γυναικών και των παιδιών και για την κοινωνικο-πολιτισμική ανοχή της.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ανησυχεί διότι:

- α. Τα ισχύοντα μέτρα που λαμβάνονται κατά της βίας στην οικογένεια είναι ανεπαρκή, με τα ποσοστά της βίας αυτής της μορφής να παραμένουν υψηλά, ενώ δεν γίνεται αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων αυτών,
- β. Μεγάλος αριθμός των θυμάτων παραμένει χωρίς στήριξη και χωρίς διαθέσιμα καταφύγια για την προστασία τους,
- γ. Εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη στατιστικών στοιχείων για τη βία στην οικογένεια, παρά την προηγούμενη παρατήρηση (CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 45) της Επιτροπής.
- δ. Δεν υπάρχει αποτελεσματικό και προσβάσιμο σύστημα αναφοράς και διερεύνησης περιπτώσεων βίας στην οικογένεια.

36

Η Επιτροπή προτρέπει το συμβαλλόμενο Κράτος να υιοθετήσει τάχιστα αποτελεσματική στρατηγική για καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια και να διαθέσει τους αναγκαίους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για την εφαρμογή της στρατηγικής αυτής.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή παροτρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να:

- α. Αναλάβει μια ανεξάρτητη και συστηματική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων μέτρων για εξάλειψη της βίας στην οικογένεια, με στόχο να χρησιμοποιήσει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για βελτίωση των μέτρων αυτών,
- β. Διασφαλίσει ότι θα είναι διαθέσιμα ειδικά σχεδιασμένα καταφύγια για τα θύματα ή για τα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο να καταστούν θύματα βίας, ώστε να λαμβάνεται πλήρης πρόνοια για την ασφάλειά τους, καθώς και για τη σωματική και ψυχική τους υγεία,
- γ. Περιλάβει εξειδικευμένες πληροφορίες στην επόμενη περιοδική του έκθεση όσον αφορά την παρακολούθηση των περιπτώσεων κακοποίησης που αναφέρθηκαν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, καθώς και πληροφορίες για το εξαγγελθέν δεύτερο ερευνητικό έργο για την έκταση της κακοποίησης των παιδιών στην Κύπρο, με εκ νέου έμφαση στις προηγούμενες εισηγήσεις της Επιτροπής (CRC /C/15/ Add.205, παράγραφος 46).
- δ. Δημιουργήσει προσβάσιμο και αποτελεσματικό μηχανισμό για την άμεση διερεύνηση και θεραπεία των περιπτώσεων βίας στην οικογένεια.

Περαιτέρω, η Επιτροπή παροτρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να επικυρώσει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση.

37

Σε σχέση με την μελέτη των Ηνωμένων Εθνών για τη βία κατά των παιδιών (A/61/299) και το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής αρ. 13 (2011) για το δικαίωμα του παιδιού να είναι απαλλαγμένο από κάθε μορφή βίας, η Επιτροπή ενθαρρύνει, επίσης, το συμβαλλόμενο Κράτος:

- α. Να θέσει ως προτεραιότητα την εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των παιδιών, περιλαμβανομένης της διασφάλισης της εφαρμογής των εισηγήσεων της μελέτης των Ηνωμένων Εθνών για τη βία κατά των παιδιών, ενώ ταυτόχρονα να αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στο φύλο,
- β. Να παράσχει πληροφορίες αναφορικά με την εφαρμογή της μελέτης στην επόμενη περιοδική του έκθεση, ιδιαίτερα εκείνες που επισημαίνονται από τον Ειδικό Αντιπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για τη βία κατά των παιδιών, και συγκεκριμένα:
  - i. την ανάπτυξη σε κάθε Κράτος ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας κατά των παιδιών,
  - ii. την εισαγωγή ρητής εθνικής νομικής απαγόρευσης όλων των μορφών βίας κατά των παιδιών σε όλα τα επίπεδα,
  - iii. την εδραίωση ενός εθνικού συστήματος συλλογής στοιχείων, ανάλυσης και διάδοσης, καθώς και μιας ερευνητικής ατζέντας για τη βία κατά των παιδιών.

Ε. Αναπηρία, βασικές υπηρεσίες υγείας και ευημερίας (άρθρα 6, 18, (παρ. 3) 23, 24, 26, 27 (παρ. 1-3) της Σύμβασης)

Παιδιά με αναπηρίες

38

Η Επιτροπή χαιρετίζει την ίδρυση Μηχανισμού Εντοπισμού και Στήριξης Παιδιών με μαθησιακά, συναισθηματικά και άλλα προβλήματα από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού του συμβαλλόμενου Κράτους. Ωστόσο, ανησυχεί γιατί το συμβαλλόμενο Κράτος δεν έχει κανένα ορισμό της ενιαίας εκπαίδευσης ενσωματωμένο στη νομοθεσία του. Περαιτέρω, εκφράζει ανησυχίες επειδή δεν υπάρχουν επαρκή μέτρα για να διασφαλιστεί ότι τα κανονικά σχολεία είναι προσβάσιμα σε όλα τα παιδιά με αναπηρίες.

39

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος καθιερώσει σαφή ορισμό της ενιαίας εκπαίδευσης. Περαιτέρω συστήνει όπως το συμβαλλόμενο Κράτος υιοθετήσει μέτρα, περιλαμβανομένων εύλογων προσαρμογών σε όλα τα σχολεία, για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά με αναπηρίες θα μπορούν να ασκούν το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση, και να λαμβάνεται πρόνοια για τη συνεκπαίδευσή τους στο συνηθισμένο εκπαιδευτικό σύστημα.

Εφηβική Υγεία

40

Ενώ χαιρετίζει την Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009-2012 του συμβαλλόμενου Κράτους για παρακολούθηση της βελτίωσης των δράσεων από τις υπηρεσίες του και από οργανώσεις που εμπλέκονται στην καταπολέμηση της χρήσης ναρκωτικών, η Επιτροπή παραμένει ανήσυχη για το υψηλό επίπεδο των παιδιών που καταναλώνουν αλκοολούχα ποτά, καπνικά προϊόντα και άλλες βλαβερές ουσίες.

41

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος, λαμβάνοντας υπόψη το γενικό σχόλιο Αρ. 4 (2003) της Επιτροπής για την εφηβική υγεία, συλλέγει συστηματικά ολοκληρωμένες πληροφορίες για την κατανάλωση αλκοόλ και καπνού μεταξύ των παιδιών, και λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική εφαρμογή της απαγόρευσης της πώλησης τέτοιων προϊόντων στα παιδιά. Η Επιτροπή εισηγείται, επίσης, όπως το συμβαλλόμενο Κράτος μελετήσει την απαγόρευση της διαφήμισης των αλκοολούχων ποτών και των καπνικών προϊόντων από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τις έντυπες εκδόσεις, το διαδίκτυο και άλλα μέσα στα οποία συχνά έχουν πρόσβαση τα παιδιά και οι έφηβοι.

Θηλασμός

42

Η Επιτροπή ανησυχεί για την έλλειψη στοιχείων όσο αφορά το θέμα του θηλασμού στην Κύπρο. Ενώ σημειώνει ότι η Κύπρος έχει επικυρώσει την Οδηγία 2006/131/EC της Ευρωπαϊκής Ένωσης για εφαρμογή του Διεθνούς Κώδικα Εμπορίας Υποκατάστατων του Μητρικού Γάλακτος, η Επιτροπή σημειώνει ότι η Οδηγία αυτή είναι λιγότερο ολοκληρωμένη από τον Διεθνή Κώδικα. Η Επιτροπή εκφράζει, επίσης, τη λύπη της διότι το συμβαλλόμενο Κράτος δεν έχει εφαρμόσει ακόμα την Πρωτοβουλία για Νοσοκομεία Φιλικά για τα Βρέφη (BFHI).

43

Η Επιτροπή εισηγείται όπως το συμβαλλόμενο Κράτος δημιουργήσει μηχανισμό για την συστηματική παρακολούθηση της βρεφικής και παιδικής διατροφής. Προς τον σκοπό αυτό, εισηγείται όπως το συμβαλλόμενο Κράτος επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή στα ποσοστά έναρξης του μητρικού θηλασμού και αποκλειστικού μητρικού θηλασμού των παιδιών μέχρι την ηλικία των έξι μηνών στην επόμενη έκθεσή του. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή εισηγείται όπως το συμβαλλόμενο Κράτος ενισχύσει τη νομοθεσία του που ρυθμίζει την εμπορία υποκατάστατων του μητρικού γάλακτος με στόχο να συμμορφωθεί πλήρως προς τα πρότυπα του Διεθνούς Κώδικα Εμπορίας Υποκατάστατων του Μητρικού Γάλακτος. Η Επιτροπή συνιστά, επίσης, όπως το συμβαλλόμενο Κράτος λάβει μέτρα για εφαρμογή της Πρωτοβουλίας για Νοσοκομεία Φιλικά για το Βρέφη, περιλαμβανομένης της διάθεσης επαρκών κονδυλίων και παρακολούθησης της προόδου εφαρμογής της καθώς και των ποσοστών επιτυχίας της.

Στ. Εκπαίδευση, ελεύθερος χρόνος και πολιτιστικές δραστηριότητες (άρθρα 28, 29 και 31 της Σύμβασης)

Εκπαίδευση, περιλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης και της καθοδήγησης

44

Ενώ χαιρετίζει την πολιτική των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του συμβαλλόμενου Κράτους για αύξηση της προσφοράς διαφοροποιημένης εκπαίδευσης κατά τρόπο που να μην υπάρχουν διακρίσεις, η Επιτροπή ανησυχεί διότι:

- α. Κυπρίοπουλα που μιλούν την τουρκική γλώσσα εξακολουθούν να έχουν περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση στη δική τους γλώσσα, πέραν του αυστηρού πλαισίου των μαθημάτων γλώσσας.
- β. Υπάρχει χαμηλή διαθεσιμότητα ολιστικής ανάπτυξης πρώιμης παιδικής ηλικίας και εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων/διευκολύνσεων και ιδρυμάτων, ιδιαίτερα για τα παιδιά κάτω από την ηλικία των τεσσάρων ετών.

γ. Η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών δυνατόν να αποτελεί παράγοντα διαίρεσης και διαμάχης μεταξύ των παιδιών στο σχολείο και δεν συμβάλλει ικανοποιητικά στο πνεύμα κατανόησης, ανεκτικότητας και φιλίας μεταξύ όλων των εθνικών και θρησκευτικών ομάδων όπως προνοείται στο άρθρο 29(1)(δ) της Σύμβασης.

45

Η Επιτροπή παροτρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει μέτρα ώστε:

- α. Να διαθέσει πόρους για να διασφαλίσει ότι στα παιδιά Τουρκοκυπρίων παρέχεται η επιλογή της δίγλωσσης εκπαίδευσης, περιλαμβανομένης της εκπαίδευσης στη μητρική τους γλώσσα,
- β. Να προωθήσει, αναπτύξει και διασφαλίσει την πρόσβαση στην ανάπτυξη και εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας, ιδιαίτερα για τα παιδιά κάτω από την ηλικία των τεσσάρων ετών, και πιο συγκεκριμένα για παιδιά που διατρέχουν τον κίνδυνο αργοπορημένης ανάπτυξης και κοινωνικοοικονομικής στέρησης, και να λάβει υπόψη το Γενικό Σχόλιο με Αρ. 7 της Επιτροπής που αφορά την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού στην πρώιμη παιδική ηλικία (CRC/C/GC/7),
- γ. Να βεβαιωθεί ότι το μάθημα των Θρησκευτικών είναι προαιρετικό λαμβάνοντας υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, και ότι διδάσκεται κατά τρόπο που συμβάλλει στο πνεύμα κατανόησης, ανεκτικότητας και φιλίας μεταξύ όλων των εθνικών και θρησκευτικών ομάδων όπως προνοείται στο άρθρο 29(1)(δ) της Σύμβασης.

Η. Ειδικά Προστατευτικά Μέτρα (άρθρα 22, 30, 38, 39, 40, 37 (β)-(δ), και 32-36 της Σύμβασης)

Παιδιά αιτητές ασύλου, προσφυγόπουλα και εσωτερικά εκτοπισμένα παιδιά

46

Η Επιτροπή χαιρετίζει την υιοθέτηση εκ μέρους του συμβαλλόμενου Κράτους περαιτέρω τροποποιήσεων του περί Προσφύγων Νόμου μεταξύ των ετών 2002 και του 2009 για περαιτέρω μεταφορά του κοινοτικού κεκτημένου για το Άσυλο και των διεθνών προτύπων προστασίας στην εθνική του νομοθεσία. Ωστόσο, η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί βαθιά για την κατάσταση στο συμβαλλόμενο Κράτος των παιδιών που ζητούν άσυλο και των παιδιών που είναι πρόσφυγες, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ακόλουθα:

- α. Τις συνεχιζόμενες και σοβαρές ασάφειες σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 10 του περί Προσφύγων Νόμου του συμβαλλόμενου Κράτους που σχετίζονται με την εκπροσώπηση ασυνόδευτων παιδιών και χωρισμένων παιδιών στη διαδικασία ασύλου, που έχει ως αποτέλεσμα ασυνόδευτα παιδιά που ζητούν άσυλο να παραμένουν χωρίς εκπροσώπηση από το 2009.
- β. Το άρθρο 8 του περί Προσφύγων Νόμου του συμβαλλόμενου Κράτους που περιορίζει το δικαίωμα των αιτητών ασύλου να παραμείνουν στο στάδιο διοικητικής εξέτασης του αιτήματός τους, που έχει ως αποτέλεσμα παιδιά αιτητές ασύλου που αναμένουν εκδίκαση των αιτημάτων τους από το Ανώτατο Δικαστήριο να θεωρούνται αυτόματα ως παράνομοι μετανάστες, και να στερούνται πρόσβασης σε συνθήκες υποδοχής, περιλαμβανομένων κοινωνικής πρόνοιας και ιατρικής φροντίδας και έτσι να γίνονται πιο ευάλωτα στην κράτηση και απέλασή τους.
- γ. Την άρνηση παραχώρησης χορηγούμενης από το κράτος εξειδικευμένης ιατρικής φροντίδας στο εξωτερικό σε παιδιά πρόσφυγες και σε παιδιά αιτητές ασύλου, ακόμα και στις περιπτώσεις όπου η μόνιμη ανικανότητα είναι ένας προβλεπτός κίνδυνος και τη συχνή άρνηση παραχώρησης των ωφελημάτων για ειδικές ανάγκες.

δ. Την πολιτική του συμβαλλόμενου Κράτους να εκδίδει πιστοποιητικό καθεστώτος πρόσφυγα αντί ταυτότητα πρόσφυγα σε παιδιά εσωτερικά εκτοπισθέντων ατόμων, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα περιορισμούς στα στεγαστικά σχέδια στα οποία μπορούν να αποταθούν.

47

Η Επιτροπή παροτρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει επείγοντα και αναγκαία μέτρα, περιλαμβανομένων μέτρων για ικανοποιητική αντιμετώπιση της κατάστασης των παιδιών αιτητών ασύλου, και, με την ενέργεια αυτή να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο ώστε:

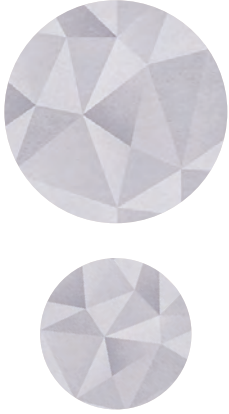
- α. Να τεθούν τάχιστα σε πλήρη εφαρμογή οι διατάξεις του περί Προσφύγων Νόμου, σύμφωνα με το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο και τα διεθνή πρότυπα προστασίας, ώστε να διασφαλίζεται νομική εκπροσώπηση στη διαδικασία ασύλου χωρισμένων και ασυνόδευτων παιδιών.
- β. Να ευθυγραμμιστεί το Άρθρο 8 του περί Προσφύγων Νόμου με τα διεθνή πρότυπα περί προστασίας για να διασφαλιστεί ότι το δικαίωμα παραμονής δεν περιορίζεται στο στάδιο διοικητικής εξέτασης του αιτήματος, και ότι κατά τον χρόνο αναμονής για καθορισμό του αιτήματος, θα διασφαλίζεται στους αιτητές πρόσβαση σε ουσιώδεις υπηρεσίες.
- γ. Να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του περί Προσφύγων Νόμου και των Κανονισμών για τις Προϋποθέσεις Υποδοχής, ώστε να παρέχεται στους πρόσφυγες ίδιου επιπέδου ιατρική φροντίδα όπως και στους υπηκόους του κράτους, συμπεριλαμβανομένης της επαρκούς ιατρικής φροντίδας σε άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και δωρεάν ιατρική φροντίδα, όταν δεν έχουν τα μέσα.
- δ. Να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά εσωτερικά εκτοπισθέντων ατόμων έχουν ίση πρόσβαση σε όλες τις ουσιώδεις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των στεγαστικών σχεδίων.

Κατά τη μελέτη των ανωτέρω εισηγήσεων, η Επιτροπή εφιστά την προσοχή του συμβαλλόμενου Κράτους στις ακόλουθες Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Διεθνή Προστασία: τα αιτήματα για παιδικό άσυλο σύμφωνα με τα άρθρα 1(A)2 και 1(F) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 σχετικά με το Καθεστώς Προσφύγων που εκδόθηκε από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) τον Δεκέμβριο του 2009. Η Επιτροπή ενθαρρύνει, επίσης, το συμβαλλόμενο Κράτος να μελετήσει την επικύρωση της Σύμβασης του 1954 σχετικά με το Καθεστώς Ανιθαγένειας και τη Σύμβαση για τη Μείωση της Ανιθαγένειας του 1961.

Σεξουαλική εκμετάλλευση και εμπορία ανθρώπων

48

Η Επιτροπή χαιρετίζει την κατάργηση από το συμβαλλόμενο Κράτος τής ούτω καλούμενης θεώρησης διαβατηρίου «καλλιτέχνιδας» για τον τομέα της ψυχαγωγίας. Όμως, η Επιτροπή ανησυχεί διότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα σε σχέση με την παράνομη εμπορία ανθρώπων, περιλαμβανομένων παιδιών, ιδιαίτερα διακίνηση γυναικών για σεξουαλική εκμετάλλευση κυρίως σε μπαρ, νυκτερινά κέντρα και στα ούτω καλούμενα «καμπαρέ». Ανησυχεί περαιτέρω διότι στο Εθνικό Πρόγραμμα Δράσης του συμβαλλόμενου Κράτους εναντίον της Εμπορίας Ανθρώπων, που καλύπτει την περίοδο 2010-2012 απουσιάζει η επικέντρωση στα παιδιά. Περαιτέρω, η Επιτροπή ανησυχεί για την απουσία επαρκούς παρακολούθησης και επίβλεψης της κατάστασης της αυξημένης τρωτότητας στην παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων που αντιμετωπίζει σημαντικός αριθμός παιδιών μεταναστών που διαμένουν στο συμβαλλόμενο Κράτος με άτομα εκτός των γονέων ή των κηδεμόνων τους.

49

Η Επιτροπή προτρέπει το συμβαλλόμενο Κράτος να επικυρώσει τάχιιστα τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων την οποία έχει ήδη υπογράψει το 2007. Περαιτέρω, υπό το φως του Γενικού της Σχολίου με Αρ. 13 (2011) που αφορά το δικαίωμα του παιδιού να είναι ελεύθερο από όλες τις μορφές βίας, η Επιτροπή παροτρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού, να ενισχύσει τους μηχανισμούς έγκαιρου εντοπισμού και πρόληψης και να διασφαλίσει πλήρη προστασία για όλα τα παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, τόσο εντός όσο και εκτός οικογένειας. Η Επιτροπή συνιστά, επίσης, όπως το συμβαλλόμενο Κράτος λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για εκπλήρωση των υποχρεώσεών του ως συμβαλλόμενου μέρους στα Πρωτόκολλα του Παλέρμο και να λάβει υπόψη τα έγγραφα που υιοθετήθηκαν στα παγκόσμια Συνέδρια κατά της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών το 1996, 2001 και 2008 που πραγματοποιήθηκαν στη Στοκχόλμη, τη Γιοκχάμα και το Ρίο ντε Τζανέιρο, αντίστοιχα. Συνιστά, επίσης, όπως το συμβαλλόμενο Κράτος διασφαλίσει επαρκείς εγγυήσεις και ελέγχους για παιδιά μετανάστες που διαμένουν στο συμβαλλόμενο Κράτος με άτομα εκτός από τους γονείς ή τους κηδεμόνες τους, για πρόληψη της διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, και να υιοθετήσει χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, συγκεκριμένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για παιδιά θύματα της εμπορίας ανθρώπων.

Οικονομική Εκμετάλλευση

50

Ενώ σημειώνει ως θετική την τροποποίηση του περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμου του 2001 [Ν. 48(1)/2001], η Επιτροπή ανησυχεί ότι η παρακολούθηση και προστασία των παιδιών που απασχολούνται ως οικιακοί βοηθοί παραμένουν ανεπαρκείς, δεν υπάρχει νομοθεσία που να απαιτεί την υποχρεωτική εγγραφή των παιδιών οικιακών βοηθών και η υφιστάμενη υπηρεσία επιθεώρησης εργασίας δεν έχει εξουσιοδότηση να πραγματοποιεί ελέγχους για τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των παιδιών σε τέτοιας μορφής απασχόληση.

51

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος μελετήσει περαιτέρω τροποποιήσεις στον περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμο του 2001 [Ν. 48(1)/2001] για να βεβαιωθεί ότι παρέχονται επαρκείς διασφαλίσεις για παιδιά που απασχολούνται ως οικιακοί βοηθοί, περιλαμβανομένων της υποχρεωτικής εγγραφής για τέτοια απασχόληση και της εξουσιοδότησης των επιθεωρητών εργασίας να πραγματοποιούν επί τόπου ελέγχους για τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των παιδιών σε τέτοια απασχόληση. Περαιτέρω, η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος μελετήσει την επικύρωση της Σύμβασης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας με αριθμό 189 σχετικά με την Προστασία των Οικιακών βοηθών.

Γραμμές Βοήθειας

52

Ενώ χαιρετίζει την έναρξη λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Γραμμής για τα Εξαφανισμένα Παιδιά «116000», η Επιτροπή ανησυχεί διότι το συμβαλλόμενο Κράτος δεν διαθέτει προς το παρόν γενική εθνική γραμμή βοήθειας για παιδιά που χρειάζονται βοήθεια σε άλλα θέματα.

53

Η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος δημιουργήσει γραμμή βοήθειας για παιδιά που να καλύπτει ολόκληρη τη χώρα με σύσταση όπως η γραμμή βοήθειας είναι προσβάσιμη επί εικοσιτετράωρης βάσης, και διαθέτει αριθμό εύκολο στην απομνημόνευση με 3-4 ψηφιακούς αριθμούς. Παράλληλα, συστήνει όπως το συμβαλλόμενο Κράτος διαθέσει επαρκείς οικονομικούς και τεχνικούς πόρους καθώς και προσωπικό κατάλληλα εκπαιδευμένο ώστε να ανταποκρίνεται στα παιδιά αποτελεσματικά και να αναλύει τα τηλεφωνήματα για την κατάλληλη δράση. Η Επιτροπή εισηγείται περαιτέρω όπως το συμβαλλόμενο Κράτος επιδιώξει βοήθεια για το θέμα αυτό, μεταξύ άλλων από το Ταμείο Παιδιών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (UNICEF) και το Διεθνές Δίκτυο Τηλεφωνικών Γραμμών Υποστήριξης Παιδιών (CHI).

Απονομή Δικαιοσύνης σε Ανήλικους

54

Η Επιτροπή χαιρετίζει την αύξηση από το συμβαλλόμενο Κράτος της ελάχιστης ηλικίας για εγκληματική ευθύνη στα 14 χρόνια. Σημειώνει, επίσης, ότι στο συμβαλλόμενο Κράτος βρίσκεται υπό συζήτηση μεταξύ των αρμόδιων Υπουργείων του και της Βουλής των Αντιπροσώπων καινούργιο νομοθετικό πλαίσιο απονομής δικαιοσύνης σε ανήλικους. Όμως, η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί διότι παιδιά άνω των 14 ετών μπορούν ακόμη να δικάσουν για σοβαρά αδικήματα. Περαιτέρω, η Επιτροπή τονίζει τη σοβαρή της ανησυχία (CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 59) για την απουσία συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης για Ανήλικους που να διασφαλίζει την κατάλληλη μεταχείριση των παιδιών σε όλα τα στάδια των δικαστικών διαδικασιών.

55

Η Επιτροπή εισηγείται όπως το συμβαλλόμενο Κράτος ευθυγραμμίσει πλήρως με τη Σύμβαση το σύστημα δικαιοσύνης για ανήλικους, ιδιαίτερα τα άρθρα 37, 39 και 40 και με άλλα σχετικά πρότυπα, περιλαμβανομένων των Στοιχειωδών Κανόνων των Ηνωμένων Εθνών για την Απονομή Δικαιοσύνης (Beijing Rules), των Κατευθυντηρίων Γραμμών για την Πρόληψη της Νεανικής Παραβατικότητας (Riyadh Guidelines), των Κανόνων για την Προστασία Ανηλίκων που στερούνται την Προσωπική τους Ελευθερία (Havana Rules), των Κατευθυντηρίων Γραμμών της Βιέννης για Δράση σχετικά με τα Παιδιά στο Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης, και με το γενικό σχόλιο της Επιτροπής Αρ. 10 (2007) για τα δικαιώματα των παιδιών στην απονομή δικαιοσύνης για τους ανήλικους (CRC/C/GC/10).

Ειδικά η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος:

- α. Σε σχέση με την προηγούμενη σύστασή της (CRC/C/15/Add.205, παράγραφος 60), εγκαθιδρύσει σύστημα απονομής δικαιοσύνης για ανήλικους, συμπεριλαμβανομένων δικαστηρίων για ανήλικους που θα διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους,
- β. Υιοθετήσει ολιστική και προληπτική προσέγγιση στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ανήλικων παραβατών και των κοινωνικών παραγόντων που το προκαλούν, με στόχο τη στήριξη παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο στο αρχικό στάδιο, χρησιμοποιώντας εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης, όπως η εκτροπή, η δοκιμασία, η συμβουλευτική, η κοινοτική εργασία ή ποινή με αναστολή, όπου αυτό είναι δυνατόν,
- γ. Διασφαλίσει ότι τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών ηλικίας άνω των 14 μέχρι 18 ετών, δεν υπόκεινται στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης των ενηλίκων, αν εξαρτήτως του αδικήματος που διεπράχθη.

Παιδιά θύματα και μάρτυρες εγκλημάτων

56

Ενώ σημειώνει ότι το συμβαλλόμενο Κράτος διαθέτει πρόγραμμα προστασίας παιδιών θυμάτων και ποινικών μαρτύρων, η Επιτροπή ανησυχεί για την έλλειψη πληροφοριών, μεταξύ άλλων, για την ηλικία των θυμάτων, για τη μορφή του εγκλήματος και λεπτομέρειες για τους παραβάτες. Σημειώνει περαιτέρω ότι λόγω της απουσίας των στοιχείων αυτών, δεν είναι εφικτό να γίνει αξιολόγηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα αυτού του προγράμματος προστασίας.

57

Η Επιτροπή συστήνει όπως το συμβαλλόμενο Κράτος συλλέγει συστηματικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων για την ηλικία του θύματος, το διαπραχθέν αδίκημα και δημογραφικά στοιχεία για τους δράστες με στόχο να τα περιλάβει στην επόμενη περιοδική έκθεσή του και να τα χρησιμοποιήσει για να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα του ισχύοντος προγράμματος ποινικών μαρτύρων ή προστασίας των θυμάτων. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή συνιστά όπως το συμβαλλόμενο Κράτος διασφαλίσει, μέσω επαρκών νομικών προνοιών και κανονισμών, ότι σε όλα τα παιδιά θύματα και/ή μάρτυρες εγκλημάτων, για παράδειγμα παιδιά θύματα κακοποίησης, βίας, στην οικογένεια, σεξουαλικής και οικονομικής εκμετάλλευσης, απαγωγής, και παράνομης εμπορίας ανθρώπων, καθώς και μάρτυρες τέτοιων εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων που διαπράττονται από κρατικούς και μη κρατικούς παράγοντες, θα παρέχεται η προστασία που απαιτείται από την Σύμβαση και ότι το συμβαλλόμενο Κράτος λαμβάνει πλήρως υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για την Δικαιοσύνη σε Θέματα που Αφορούν τα Παιδιά Θύματα και Μάρτυρες (Ψήφισμα του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου 2005/20 της 22ας Ιουλίου 2005, παράρτημα) στην ετοιμασία και ψήφιση τέτοιων νομικών προνοιών και κανονισμών.

Θ. Επικύρωση οργάνων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα

58

Η Επιτροπή ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να υπογράψει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναφορικά με τη Διαδικασία Επικοινωνίας και ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος, με στόχο την ενίσχυση της υλοποίησης των δικαιωμάτων των παιδιών, να προσχωρήσει στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο και σε όλα τα βασικά όργανα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία όλων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους.

I. Συνεργασία με περιφερειακά σώματα

59

Η Επιτροπή προτείνει όπως το συμβαλλόμενο Κράτος συνεργαστεί με το Συμβούλιο της Ευρώπης για την εφαρμογή της Σύμβασης και άλλων οργάνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τόσο στο συμβαλλόμενο Κράτος όσο και στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Κ. Παρακολούθηση και διάχυση

60

Η Επιτροπή προτείνει όπως το συμβαλλόμενο Κράτος λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι παρούσες συστάσεις θα εφαρμοστούν πλήρως, μεταξύ άλλων κοινοποιώντας τις στα μέλη της Κυβέρνησης, τη Βουλή των Αντιπροσώπων, σε περιφερειακά σώματα και σε άλλες τοπικές αρχές, όπου ισχύει, για κατάλληλη μελέτη και περαιτέρω δράση.

61

Η Επιτροπή συνιστά περαιτέρω όπως η τέταρτη περιοδική έκθεση και οι γραπτές απαντήσεις από το συμβαλλόμενο Κράτος και οι σχετικές συστάσεις (συμπεριλαμβανομένων των παρατηρήσεων που υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή, καταστούν ευρέως διαθέσιμες στις γλώσσες της χώρας, συμπεριλαμβανομένου (αλλά όχι αποκλειστικά) του διαδικτύου, στο κοινό ευρύτερα, στις μη κυβερνητικές οργανώσεις, τις ομάδες νεολαίας, τις επαγγελματικές ομάδες και τα παιδιά, με στόχο να προκαλέσουν συζήτηση και ευαισθητοποίηση για τη Σύμβαση και την εφαρμογή της.

Λ. Επόμενη έκθεση

62

Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να υποβάλει τη συνδυασμένη πέμπτη και έκτη περιοδική έκθεσή του μέχρι τις 8 Μαρτίου 2018, οι οποίες να περιέχει συγκεκριμένες πληροφορίες για την εφαρμογή και παρακολούθηση των συστάσεων που περιλαμβάνονται στις παρούσες τελικές παρατηρήσεις της Επιτροπής. Η Επιτροπή εφιστά την προσοχή στις εναρμονισμένες κατευθυντήριες γραμμές ειδικά για τη συνθήκη, οι οποίες υιοθετήθηκαν την 1η Οκτωβρίου 2010 (CRC/C/58/Rev.2 και Corr.1) και υπενθυμίζει το συμβαλλόμενο Κράτος ότι οι μελλοντικές εκθέσεις θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις κατευθυντήριες γραμμές και να μην ξεπερνούν τις 60 σελίδες. Η Επιτροπή παροτρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να υποβάλει την έκθεσή του σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές. Σε περίπτωση που υποβληθεί έκθεση που ξεπερνά το όριο των σελίδων, θα ζητηθεί από το συμβαλλόμενο Κράτος να την αναθεωρήσει και να υποβάλει και πάλι την έκθεση σύμφωνα με τις ανωτέρω αναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές. Η Επιτροπή υπενθυμίζει το συμβαλλόμενο Κράτος ότι αν δεν είναι σε θέση να αναθεωρήσει και να υποβάλει εκ νέου την έκθεση, δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι η έκθεση θα μεταφραστεί για σκοπούς εξέτασης.

ΓΤΠ 90/2015-ηλεκτρονική έκδοση
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Ψηφιακή εκτύπωση:
Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας